

....MB...
170.571
OSZK

Horák Béla

Bugacpuszta idegenforgalmi krónikája

1894-1944

^{mon}
Kecskeméti város piáczának épít. Pácz.
Kötelei gyűjtésére részben képeket,
gyűjtésére.

Kecskemét

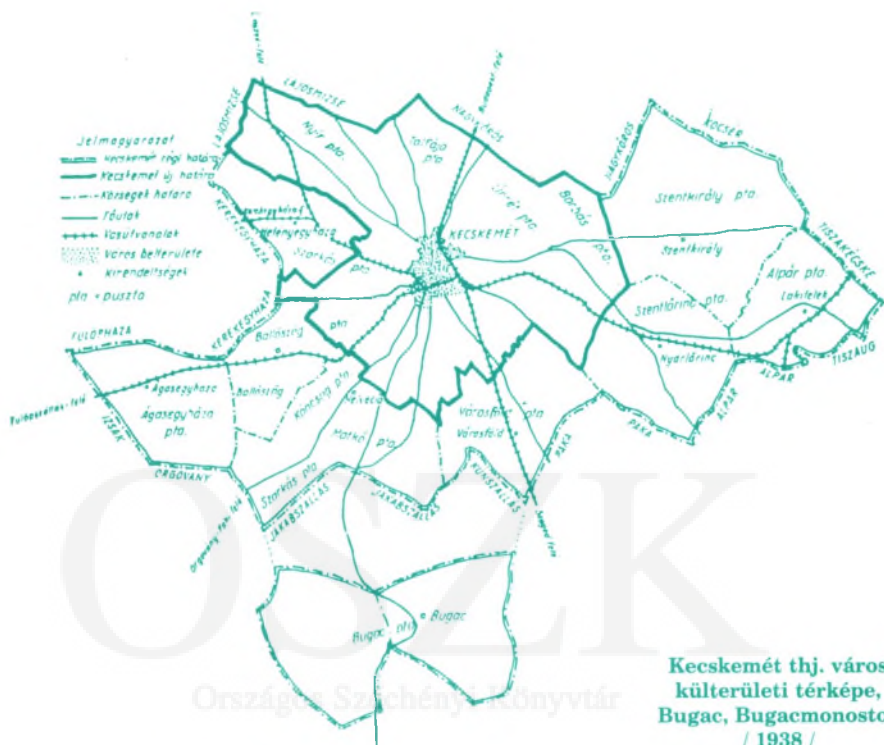
Bugac 23. máj. 23-25

J. Szabókalnya

Bugac 23. máj.

Bugac 23. máj.

Kecskemét város közigazgatási határa a két világháború között

Kecskemét thj. város
külterületi térképe,
Bugac, Bugacmonostor
/ 1938 /

Bugacpuszta
idegenforgalmi krónikája

1894-1944

Horák Béla

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Kecskemét
1999.

A címlapot és a hátsó oldalt tervezte a szerző.

A címlapkép: Nyargaló ménes a pusztán.

Benyovszky István rajza

Bugacpuszta 1923.

Hátoldal: Pest-Pilis-Solt Kiskunvármegye

1929.

Die Titelseite und die Rückseite wurden vom Verfasser geplant.

Das Bild auf der Titelseite: Galoppierende Pferde auf der Heide.

Zeichnung von István Benyovszky

Bugac-Heide 1923

A kötetet lektorálta:

Dr. Székér Endre

irodalomtörténész

Lektor:

Dr. Endre Székér

Literaturhistoriker

1999

ISBN: 963 - 550 - 737 - 2

Kiadó: HB.

Horák Béla magánkiadása (1999)

Verlag: HB

Privatverlag von Béla Horák (1999)

**Kecskemét város
híres pusztája**

I. rész

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Készült a Poszter Nyomdai Kivitelező Kereskedelmi
és Szolgáltató Kft. nyomdájában – Kecskemét

Felelős vezető: *Szamosi Ferenc*

TARTALOMJEGYZÉK

Ajánlás	2
Előszó	3
Bugacpuszta rövid története (1562-1944)	5
I. BUGACPUZSTA AZ ŐSI PÁSZTORÉLET SZÍNHELYE	9
Budapesti vendégek Bugacon	9
„Bugacz” Pusztai élet Kecskemét vidékén	10
Bugacz pásztoréletéből	17
A „bugaczi cserény” az Ezredéves kiállításon	27
Magyar zoológusok a bugaczi pusztán	28
Események a Pusztán 1899-1929	37
II. A BUGACI IDEGENFORGALOM DIADALÚTJA	109
Az idegenforgalom kibontakozása (1930)	109
Olasz és német vendégek a pusztán (1931)	113
Nagyszerű sikert hozott az első Bugaci társaskirándulás (1932) .	117
A bugaci idegenforgalom fellendülése (1933)	121
A „Hírös Hét” bombasikere.- Mindenki Bugac iránt érdeklődik (1934)	127
Megalakult a Bugac Egyesület, Kecskemét és Bugac a vidéki idegenforgalom élvonalán. (1935)	135
Külföldi újságírók látogatása felejthetetlen értékű világpropagandát adott Bugacnak. (1936)	144
Az angol hercegi pár Bugacon (1937)	159
A magyar labdarúgás vezérkara Bugacon (1938)	168
Német, angol, amerikai és ausztrál vendégek Bugacon. (1939) .	171
A rádió helyszíni közvetítése Bugacról (1940)	174
Bugac érdekes vendégei.- A „beszélő köntös” pusztai jeleneteit Bugacon forgatják a filmesek. (1941)	176
Tervek Bugac-puszta egy részének védetté nyilvánítása ügyében (1942)	178

Kecskemét lakosságának háromnegyed része még nem látta a világhírű Bugacpusztát. (1943)	179
A bugaci romantika végnapjai (1944)	180
Bugac ma (Csitári Tibor)	181
Zusammenfassung (Összefoglaló)	183
Névmutató	186
Tárgymutató	219
Forrásjegyzék	222

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

INHALTSVERZEICHNIS

Vorwort	3
Die Geschichte der Bugac-Heide (1562-1944)	5
I. Die Bugac-Heide, der Schauplatz des uralten Hirtenlebens	9
Budapester Gäste in Bugac	9
„Bugacz”	10
Das Leben der Heide in der Gegend von Kecskemét	10
Aus dem Hirtenleben von Bugac	17
Bugac auf der Millenium-Ausstellung	27
Ungarische Zoologen auf der Bugacer Heide	28
Ereignisse auf der Heide (1899-1929)	37
II. Der Triumphzug des Bugacer Fremdenverkehrs	109
Die Entfaltung des Fremdenverkehrs (1930)	109
Italienische und deutsche Gäste auf der Heide (1931)	113
Der erste Bugacer Gruppenausflug (1932)	117
Der Aufschwung des Bugacer Fremdenverkehrs (1933)	121
Der Bombenerfolg der „Berühmten Woche” - Des Interesse an Bugac wird immer größer (1934)	127
Die Gründung des Vereins Bugac; Kecskemét und Bugac sind an der Spitze des Fremdenverkehrs (1935)	135
Der Besuch ausländischer Journalisten in Bugac (1936) - brachte ajerbung in alle Welt	144
Das englische Herzogpaar in Bugac (1937)	159
Der Generalstab des ungarischen Fußballs in Bugac (1938)	168
Deutsche, englische, amerikanische und australische Gäste in Bugac (1939)	171
Die Übertragung des Rundfunks aus Bugac (1940)	174

Interessante Gäste in Bugac - Drehen für Filme auf der Heide (1941)	176
Die letzten Tage der Bugacer Romantik (1944)	180
Namensregister	186
Sachverzeichnis	219
Quellematerial	222

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Horák Béla

**Bugacpuszta
idegenforgalmi krónikája**

1894-1944

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

AJÁNLÁS

Bugac neve az idegenforgalom által vált ismertté a világon.

Ez a mű amelyet most az Tisztelt olvasó a kezében tart valóság-hűen – hiszen dokumentumokra épül – mutatja be Bugac, Bugacpuszta idegenforgalmának első 50 évét.

A település, a puszta, az idegenforgalom évtizedein keresztül rajzolódik előttünk Horák Béla könyvében. A hitelesség és megalapozottság mellett azonban mindvégig érezzük a szerző Bugac iránti szeretetét, kötődését a tájhoz, a pusztához.

Véleményem szerint Bugacpuszta idegenforgalmi krónikája fontos, értékes, színvonalas mű – kíváncsian várjuk folytatását, a következő 50 év feldolgozását.

Csitári Tibor

Bugac nagyközség polgármestere

Országos Széchényi Könyvtár

ELŐSZÓ

Korabeli újsághírek és a bugaci pusztaházban egykor elhelyezett „vendégekönyv”-be írt megjegyzések, valamint levéltári és könyvtári kuatások felhasználásával készült a „bugaci idegenforgalmi krónika”. Az időrendi felsorolás csak a fontosabb eseményeket, történéseket öleli fel. A történeti hűség kedvéért néha a kevésbé lényeges, viszont az olvasó és nem utolsósorban e téma iránt érdeklődő kutató(k) számára, érdekes és meglepő hírek, események, megjegyzések is helyet kaptak.

A korabeli lapokban megjelent írások és a vendégekönyvbe írt megjegyzések a legtöbb esetben eredeti, forrásszöveg szerint (pl. írás-jel esetén Bugacz, vagy Bugacz-pusztta elválasztva, kötőjellel, valamint a korabeli írásmód sértetlenül hagyásával) kerültek feldolgozásra. Szövegmódosításra csak értelemzavaró vagy felesleges szavak esetén került sor.

Bevezető írásként - Bugacpusztta rövid történetével ismerkedhet meg a Kedves Olvasó. A történeti vázlat 1562 és 1944 évek közötti fontosabb eseményeket tárja fel a pusztta életéből, eltekintve a társadalmi, gazdasági politikai fejtegetésektől csupán az idegenforgalom kialakulására szorítkozik.

A krónika két részből áll: Az első részben - időrendben olvashatók a múlt század utolsó évtizedében és a század elején megjelent írások (eredeti szöveg szerint, teljes terjedelemben!), amelyek a bugaci pusztta ősi nomád pásztoréletét elevenítik fel. (Kada Elek Kecskemét későbbi polgármestere, Herman Ottó természettudós, etnográfus, Szalay Gyula szakíró, Hoitsy Pál politikus, újságíró tollából stb.) A pusztára látogató belföldi és külföldi, kirándulók, hivatalos ügyben eljáró (kecskeméti, budapesti stb.) személyek neve, megjegyzései az ott tartózkodás időpontja és egyéb események időrendben követhetők (1894-1929). A második részben már a kialakuló és egyre jobban kibontakozó „bugaci idegenforgalom” eseményeit követhetjük, ismerhetjük meg a korabeli feljegyzések, újsághírek címszavai alapján. Ugyanis Bugacpusztta, mint idegenforgalmi látványosság az 1930-as években vált világhíressé. Az 1933 és 1944 évek közötti események

hűen tükrözik a bugaci idegenforgalom fellendülését, fénykorát, majd lelassulását és végül megszűnését.

Így is lehetne a krónika második részének eseményeit röviden összefoglalni: a puszta romantikus varázsa, közel másfél évtizedes diadalmas korszaka a második világháború miatt egy jó időre lezárult (1930-1944).

A Kedves Olvasó most Kecskemét város „híres pusztájának” első félévszázados eseményekben gazdag „filmszerű” történetét veheti kézbe, amely rövid emlékképeket idéz fel a bugaci idegenforgalom kibontakozásáról és világsikeréről.

A könnyebb tájékozódás kedvéért a krónika végén név és tárgymutató valamint téma szerinti csoportosítás (cikkgyűjtemény) is található.

A krónika egyes eseményei (vendégkönyvi bejegyzések és sajtóhírek) évkör, dátum, és tételszámokkal van megjelölve. A sajtóhírek minden esetben forrásmegjelöléssel a hír, esemény alatt található, míg a vendégkönyvi bejegyzések forrása a krónika végén a forrásjegyzékben található meg évkör és tételszám megjelöléssel.

Ezúton mondok köszönetet a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtár, a Bács-Kiskun Megyei Levéltár segítőkész munkatársainak, akik e több éves kutatómunkámhoz a könyvtári, levéltári dokumentumokat rendelkezésemre bocsájtották, hathatós, önzetlen segítséget nyújtottak 1990-1996 évek között. Külön is megköszönöm Dr. Szekér Endre tanár, irodalomtörténész lektori véleményét, valamint Dr. Bárány János úrnak a kecskeméti monográfia főszerkesztőjének a kézirat átolvasása közben tett észrevételeit, tanácsait, javaslatait.

Kecskemét, 1996. november 18.

A szerző

BUGACPUZSTA RÖVID TÖRTÉNETE (1562-1944)

Bugac- és Monostorpuszta - Duna-Tisza köze legnagyobb legelője - már hosszú évszázadok óta a nomád pásztorkodás színhelye volt. A XVI. században (1562-ben) már mindkét pusztát kecskemétiak bérelték. (Bugac és Monostor területe négy pusztából áll: Kis- és Nagy-Bugac, Alsó- és Felső-Monostor).

Bugac évszázadokon keresztül kun terület volt. Az eddigi kutatások szerint nevének értelme is kun eredetű. A kun-kódex szerint: a „buga” szó bikát jelent. A bugac illetve a „bugacs” szó a bikával foglalkozó egyén.

A középkorban a mai Bugacpuszta közepe táján - feltételezések szerint község, település volt: BUGACHAZA néven. E település viszont már a török hódoltság elején elpusztult.

Kecskemét város a 11.796 kh területű Alsó- és Felső-Monostor pusztát 1796-ban vásárolta meg Matjhényi Károlytól. Ez a pusztabirtok a vétel idején per alatt állott, emiatt csak 1853-ban lett telekkönyvileg is jogerősen a város tulajdona. Bugacpuszta egyik részét Nagy-Bugacot (9779 kh) 1868-ban vette meg a város a Földváry családtól. Kis-Bugacot (Bugacpuszta ÉNY-i részét), melynek területe 6190 kh, 1901-ben vette meg a város Szentkirályi Kálmán földbirtokostól. Így tehát Monostor- és Bugac-puszta együttvéve közel 30.000 kh területű (erdős, szikes, tavas, legelő) birtok teljes egészében 1901-től lett Kecskemét város tulajdona.

Bugac- és Monostor-puszta Kecskemét város külterületével nem összefüggő közigazgatási terület, hanem különálló határrész (exclave).

A múlt század utolsó évtizedében 1894-ben Kada Elek kezdeményezésére több neves író, költő, festőművész kereste fel Bugacpusztát. A következő évben 1895-ben látogatott el a híres természettudós, etnográfus és országgyűlési képviselő Herman Ottó, aki nagy szakértelemmel tanulmányozta a puszta néprajzi értékeit a nomád pásztorelet titokzatos világát.

1894-től a helyi és országos lapokban (Kecskeméti Lapok, Kecskemét, Vasárnapi Ujság stb.) több méltatás jelenik meg a bugaci pásztorok életviteléről a pásztorélet romantikus világáról.

1896-ban Herman Ottó kezdeményezésére az Ezredévi Kiállításon is bemutatásra került a bugaci pásztorélet látványos formában. A tárgyi eszközök (a cserény és tartozékai) mellett néhány kiválasztott pásztor (Zubornyák Sándor, Dobos József, Gubacsi Pál) személyesen is részt vett Budapesten a milleniumi kiállításon, ahol több ezren - hazai és külföldi látogatók - tudomást szerezhettek Kecskemét híres pusztájáról. Ezután vált igazán ismertté Bugacpuszta, mint az ősi magyar nomád pásztorélet színhelye, ahová igen sokan (belföldi és külföldi művészek, tudósok) a későbbiek folyamán el is látogattak személyes tapasztalatszerzés céljából.

A századforduló évében 1900. július 21-én Kada Elek, Kecskemét város polgármestere „Vendégeknyvet” (emlékkönyvet) helyeztetett el a bugaci pusztaház vendégszobájában. Ettől az időponttól a vendégek, látogatók, kirándulók, turisták, híres-neves emberek írták be nevüket és többen megjegyzéseket is bejegyeztek a vendégeknyvbe. Három évtizeden át több ezer látogatója volt a pusztának. Egy részük hivatalos (városi tisztviselő), a többiek pedig belföldi és külföldi turistaként érkeztek rövid látogatásra. Tehát volt idegenforgalom 1900 és 1930 között, de nem szervezett formában.

Az 1930-as évek elején a fővárosban már virágzó idegenforgalom volt, vidéki viszonylatban csupán a Hortobágyi puszta megtekintésére korlátozódott az érdeklődők köre. Ugyanis Bugacnak nem volt a fővárosban kellő propagandája az idegenforgalmat irányító és szervező vezetők körében. Egyébként tudtak Bugacpusztáról, de külföldi csoportokat még véletlenül sem irányítottak a puszta megtekintésére. Csupán szórványosan érkeztek külföldiek - legtöbb esetben a kecskeméti rokonai, ismerősi kapcsolatok révén jutottak ki a pusztára, ahol kellemesen töltötték néhány órát, esetleg egy-két napot.

1932-től viszont nagy változás történt a kecskeméti idegenforgalomban. *Négy kecskeméti újságíró tervezetet készített a kecskeméti idegenforgalom lehetőségeiről. A tervezet egyik kiemelt, fontos célkitűzése volt „a bugaci puszta népeleti és jószágtenyésztési érdekességeinek bemutatása”, vagyis a bugaci puszta és pásztorélet bemutatása a hazai és külföldi turistáknak.*

A tervezet elkészítői tanácskoztak a Gazdasági Vasút és a város vezetőivel, majd 1932 őszén javaslatot nyújtottak be a városhoz, hogy *Bugac világhírességét idegenforgalmi hellyé emelik.* Előterjesztésüket siker koronázta. Megkapták a város támogatását és elkezdődött, elindult a szervező munka.

1933. május 17-én megtörténik a sajtóbemutató Budapesten, ahol az idegenforgalom teljes vezérkara, s a budapesti és vidéki sajtó megjelenik. A budapesti napilapok beszámolnak az átütő sikerről.

1933. május 21-e fordulópont Kecskemét idegenforgalmának életében. Az országos idegenforgalmi szervek és az országos sajtó részére e napon rendezte meg az Idegenforgalmi iroda a bugaci bemutatót. Ettől az időponttól a bugaci idegenforgalom világsikert aratott. Látogatók, főleg külföldiek ezrei jönnek közeli és távoli országokból a bugaci pásztorélet megtekintésére. 1937-ig közel 20.000 látogató fordult meg Kecskeméten és Bugacon.

Az idegenforgalom hanyatlása különösen érezhető volt az 1939 utáni években, amikor már a II. világháború javában folyt Európaszerte. Az utazások lecsökkentek annyira, hogy 1944-ben a háború befejezése előtti utolsó évben már szinte senki sem jött a pusztát megcsodálni.

1944 októberében, felsőbb utasításra a jószágok nagy részét áttelepítették Dunántúlra, majd onnan nyugatra szállították. A pusztával ezzel elvesztette igazi romantikáját.

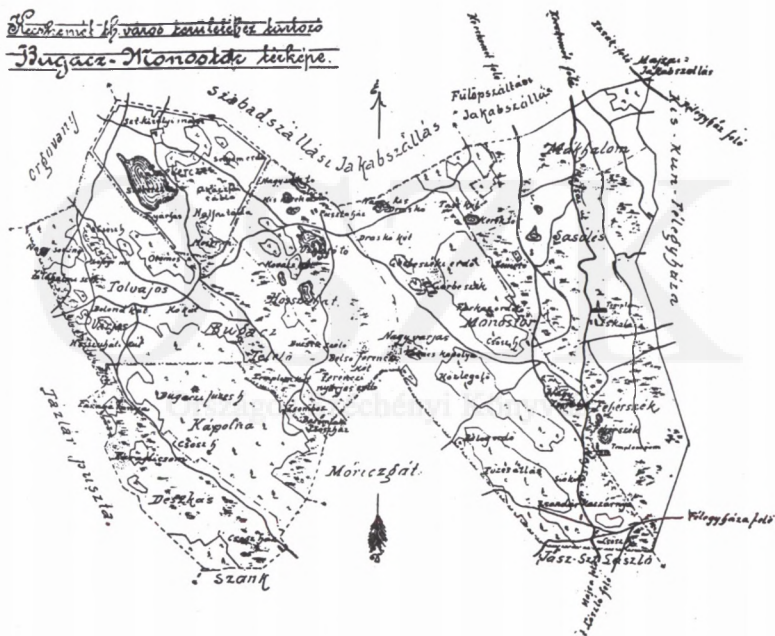
A lakosság többsége is elmenekült. Így a tanyak nagy része, a pusztaház, a Szentkirályi major is árván maradt a harcok alatt, aminek az lett a következménye, hogy a visszatérő lakosság üres, romos épületeket talált. Jószágok alig maradtak. Az említett két gazdasági épületből a felszereléseket és a bútort azathordták. A tervezett bugaci idegenforgalmi és sport célokat szolgáló repülőtér fél-meddig megépült, de végül is a háború alatt hadicélokat szolgált, így igazi funkcióját elvesztette. Az úgynevezett kettős-állomás (Bugac állomás) mellett a fenyves erdő szélén kiépített kirándulósín és étkező is megsínylette a háború pusztításait. A pusztán ugyancsak árván maradt az iskola épülete is, amelyet 1926-ban gróf Klebelsberg Kunó kultuszminisztersége idején építettek. Az iskola falai és a tetőzet is megrongálódott, a benne lévő bútorzat és felszerelés nagy része eltűnt a háború alatt.

A háború után a „híres bugaci pusztán sehol semmi élet”, így jellemzi a korabeli újságban a cikkíró, Domján Mihály. A továbbiakban így számol be személyes élményeiről: „A világhíres bugaci pusztán birkózik a füves emelkedésekkel, zombékokkal autónk. Elölénynek sehol semmi nyoma, csak a napfény szikrázik az eső után frissen zöldellő tájon. A gulyák, ménesek, juhnyájuk áldozatul estek a háború pusztításainak. A pusztá romantikája a múlté. A szilaj pásztoréletnek vége, talán örökre, az itatókutak környékét benötte a gaz és a gyom. Az élet elköltözött innen, csend van a pusztán és csend van a lélekben”.

Hát igen, a háború előtt 3000-4000 szarvasmarha, több ezer juh és hatalmas ménes adta meg Bugac igazi varázsát, és mindez már csak a múlté. A bugaci idegenforgalom első nagy korszaka ezzel lezárult, de az ott élő emberek emlékezetében megmaradt őseik bátor, edzett, kitartó és mindig újrakezdő szelleme, amely erőt adhat az utódoknak, egy új világ megteremtéséhez.

Horák Béla

Horák Béla: Bugac-Monostor térképe

I. BUGACPUSZTA AZ ŐSI PÁSZTORÉLET SZÍNHELYE

Budapesti vendégek Bugacon

1894. VII. 14-15.

Kada Elek kezdeményezésére, buzdítására s Bugac-pusztá szépségeire pazarolt dicséretei folytán, a természet szépségei s a hamisítatlan pusztai pásztor élet iránt érdeklődő néhány fővárosi író és festő-művész városunkba jött s a múlt szombaton délután kocsikon kiment Bugac-pusztára. Ez előkelő társaság tagjai voltak: Kada Elek, Bársony István, Pósa Lajos, Rákosy Viktor (Sipulusz) és Szabó Endre az írók közül; Vágó Pál és Paur Géza a festő-művészek közül. Kecskemétről velök mentek Zombory László főügyész, dr. Szeless József takarékpénztári igazgató, dr. Kovács Pál jogakadémiai igazgató Szokolay Mihály, Magyar Pál és Klein Gyula ügyvédek.

Este a pusztára kiérve egyenest a cserényhez mentek, de már akkor a ménes, a barom lefeküdt. Vacsora készítéséhez készülődtek, de a számadó Zubornyák nem fogadta el az urak által vitt húst, hanem levágott egy jól megnőtt borjút s ő maga készített pörköltet, amit bizony királyok is megehettek volna. Érdekes volt a tejforraló bogrács, amely nagyobb két hectóliteresnél. Ebben főtt a rengeteg hús s biz azt két ember is nehezen riszálta meg.

E vacsorára meghívott vendégek voltak a pusztá gulyásai, csikósai egyaránt, sőt felső-pusztaszerről az ottani Zubornyák is, kik mind ünnepi díszben (értsd: tiszta fehérenemű) jelentek meg. Így telt az este beszélgetve, bor, dal s szivar-füst mellett míg 2 óra tájra bevonultak a pusztaházhoz.

Másnap fotografikus felvételekkel foglalkoztak s gyönyörködtek a pusztá költészetében, míg délre Lipóczy pusztá felügyelőnél ebédeltek, aki igazán kitűnő ebédet készített s – bár maga beteges volt – úgy ellátta a vendég urakat, hogy azért dicséretet érdemel.

A pusztáról visszatérve, Darányi Ferenc ügyvéd szőlejében vacsoráztak, hol a fáradt vándorok is felüdültek a jó vacsora mellett.

KL. 1894. 29. sz. (VII.22.)

„Bugacz”

Pusztai élet Kecskemét vidékén

Mikor egyszer azt találtam az öreg Dobos számadónak mondani, hogy nagyon keveset tud a világ a mi bugaczi pusztánkról, hát azt válaszolta: „bár csak semmit se tudna!”

Kurta szóban sok van elmondva. Benne van az egész jelen, benne az egész jövő.

Mióta a „masina” befurakodott a mi tájunkra, sok jó kelt a nyomában, jó csomó áldást rakott közénk; de bizony a rosszat is nevelte. Régi szokás, régi sok jó veszendőben: öregek tempóját irtja az új mód: aztán annyi ismeretlen fajta nyavalya szállja meg az ember testét lelkét, a jószágot meg a termést, hogy manapság sok embernek már csak az a kenyérkeresete, hogy új nyavalyát hajkurásszon, arról írja a sok könyvet.

Jól tudja ezt az öreg számadó. Azt is tudja, hogy a „czirok bogár”, meg a „fene rossz pára” pusztítja a szőlőt; aztán az emberek kezdik rávetni a szemüket a homokra; idegenek ütik fel a sátorfájokat a buczkák tövében; inzsellérek mérícskélik a vasútnak az útját, meg annyi úrfajta nép jár-kel ma már a pusztákon, hogy nemsokára megkondul a lélek-harang a pásztorélet felett, mert hisz tudni való, hogy a hova úr teszi a lábát, ott még a fű is görbén gémberedik ki a földből.

Azért volna hát jobb, ha semmit sem tudna a világ a bugaczi pusztáról. Maradna minden a régiben, abban a régiben, a melybe eddig a bugacziak szerint – még az istennek se volt panasza, mert hisz azért járhatja el a legeltető csillagot a pásztor előtt, hogy azzal mutassa ki a jó indulatját.

Aztán szó a mi szó, az öreg bojtár se hazudik, mikor azt hajtogatja, hogy a bugaczi pusztának a világon nincsen párja.

Nem olyan síkság ez, a melyen kis ágaskodással a tücsök is szétekinthet; se nem olyan fátlan pusztaság, a mely felett meg a nap is elunja a járását; hanem egy viruló kert, a hol szellő hordta magból nőtt ki az erdő, haragos zöld sömlyékből indul útra a virágra hulló harmat, arany csillogású buczkákkal köt cimboraságot a kénye-kedvére ögyelgő napsugár s a hol gulyacsöngő, méneskolomp meg a pász-

Gulya itatása

Cserény Bugacson

Bugaczi ménés a század elején

Lovaspásztorok

torfurulya hangja csak azért fognak össze, hogy versenyezve hirdessék a nyárfás örök susogásával: *puszta, puszta, te vagy a szabadság hazája.*

A nagy szabadságot ugyan árok közé szorította már a királyi törvényszék; de azért még nem tudott békót rakni a bojtár lovára. Hébe-hóba átveti magát a kesely az árkon, egy azért, mert nagy a járó kedve, más meg, hogy cserény járta szellőből támadt a gazdája vére.

Ezt a kedvet, ezt a vért nem ismerik az urak. A ki csak könyvből tanulja az igazságot, az ugyan garmadába rakhatja a betűt, de egy csipetnyi szívet se érez a kezében.

A ki meg akarja érteni azt a bűvös titkot, a melyet a nyárfalevél susogása, meg a tenger csillag ragyogása olt bele a bugaczi pásztor lelkébe, az ugyan rossz helyt kereskedik, ha a Csemegi kódexében böngészi az igazságot. Csak akkor virrad valamire, ha beköszönt a cserénybe s legkivált csendes éjszakán, pipaszó mellett kulacs járogatással ragasztja össze a lelkét a cserénybeliek lelkével.

Talán a *cserény* az egyetlen egy emlék, a mely még ma is élénk tárja az ázsiai ős magyar tanyáját. Ezen az emléken még alig változtatott az idő; ez az emlék jóformán még ma is úgy áll, mint a hogy Theophylaktosz Szimokatta görög tudós ismerte a turkok idejében.

Különös tanya! Megbámulja az idegen. Csak az a baj, hogy mi magyarok nem bámulunk rajta. Pedig még imádkozhatnánk is mellette.

A pogány ázsiai mordvák áldozati helyének *keremel* volt a neve. A nyelvészethez nem értek, tehát nem akarom kisütni a „karám” meg a „cserény” rokon nevet, hanem szólok ahhoz, a mit tudok, meg a mit látok.

Azt olvassuk, hogy ezek az áldozati helyek *sövénnyel voltak körülvéve; tetejök nem volt; külső részükön ágasokkal voltak díszítve: az áldozati barom tisztítására szolgáló udvar, a bekerített hely nyugati oldalán volt. A törzsfő a déli kapu melletti emelvényen foglalt helyet, s az áldozati lakoma mindig a „keremet” déli oldalán volt.*

Szembe ötlő a hasonlatosság a pogány „keremet” és a bugaczi cserény között.

A bugaczi sövény-cserénynek, melyet majd minden héten más-más dombon állít fel a gulyás nép, a *déli* oldalon van az ajtaja, mindig a *nyugati* részén van az udvara, ott áll a déli részen a cserénytől elválaszthatatlan *czímer*, a nagy ágas, a számadónak, a törzsfőnek a *déli* kapu melletti emelkedésen van a külön helye, s a pásztor nép a cserénynek mindig a *déli* oldalán üli körül az ételt.

Hiszen sok ilyen furcsa dolgot lehetne ott a cserény tájékán öszszeböngészni, de hát hiába! Magyar ethnographusnak közelebb van

Khína, mint Bugacz. Várjunk ezzel addig, míg vasút visz majd Bugacznak.

Egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy fogadjuk el a számadó „istenhoztá”-ját; aztán telepedjünk le az összegöngyölgetett subára s várjuk, míg az áldozati hely közepén égő tűz – a mely soha ki nem alszik – puhára főzi az igazi „gollascht”, a melynek ugyan gulyás a nyelven „pörköt” a neve.

Farkas-szemet néz már a hold a napvilággal s a messze távol egyik hajlásából hosszú fehér csík látszik, a mely a szelíden lobozó tó habjaiként fodrosodik felénk.

Jön a gulya! Lassú, kényes lépéssel haladnak mögötte a bojtárok, lassan ösztökélik a jószágot, bár sóvárogva néznek a cserény felé, a mely a nap nagy fáradságai után pihenést ígér.

Mert hát ne gondolja ám senki, hogy az a bugaczi pásztornép csak abban éri a világát, hogy hol a napot, hol a holdat bámulja; aztán egyéb gondja se volna, mint hogy hasra fekve kémlelje a tájat, vagy hanyatt elterülve füttyörésszen?

Nehezebb annak a dolga minden más munkásénál. Reggeltől estig ott jár a jószág után, pedig sokszor jól esnék a nap égető heve elől a hűsben heverészni, metsző tavaszi szél, hideg őszi eső elől enyh helybe húzódni; hanem az ilyen pihenésre csak akkor jut idő, mikor a delelő jószág is pihen. Csakhogy ebben a pihenésben nincs sok köszönet. A csikósnak még hagyján, mert a ménes szereti az erdő-hajlatot, a csikós bojtár talál magának árnyékot, hanem a gulya a kút környékét fekszi meg, ott pedig csak nap melegétől izzó homokra heverhet a pásztor s nem jut neki több árnyék, mint a mennyit a kalapja széle vet a szemére. Azt se azért veti, hogy pihentesse a pilláját, hanem, hogy jobban lásson, mert csak az az igazi pásztor, a ki nézésének csak a kóválygó sas tekintete hasíthatja párját.

Azután azt se kell ám hinni, hogy csupa nézés, csupa őgyelgés itt az élet. Napjában ötször-hatszor is megkívánja a jószág a vizet; ott pedig nincs csörgedező patak, a mely magától ontaná az üdítő italt; ott csülökre kell kapni a legénynek, hogy vagy másfélezer állatnak kihúzza a maga porcióját. Mikor a szellő felvágja a bojtár karjáról a borjuszájú inget, elég élő bizonyosságai a duzzadó izmok annak, hogy kora tavasztól késő őszig egy-egy ember naponta ezerszer vágja le, ezerszár rántja föl a fél akós vödört.

De meg az a ménes, meg az a gulya se olyan, hogy kötéllel volna oda kötve a pusztához. Egyszer csak azon veszi magát észre a bojtár, hogy nagyot bődül egy tehén, a másfél ezer darab jószág földre vágja a fejét, égnék emeli a farkát, aztán az égborulásnak minden tája felé szét riad s ha nagy a „bogárzás”, hát még a harmadik pusztá határán

is át rohan. Vagy ha végig száguld a fergeteg s a tatorján villáma, dörgeése nyomán vág a zápor, kopog a jég, hát megriad a ménes. Akkor aztán nem a furulya hangja mellett dalolják ám, hogy „lóra csikós, lóra, elszalad a ménes”, hanem, mi tagadás, olyan káromkodással nyargal szét a lóra kapott bojtár sereg, hogy még a zivatar is ijedten oldalog el a másik határba.

Az is megesik, hogy valamelyik szemesebb idegen pályatárs meglapul a pusztán, aztán szőre szálán elvesz egy pár üsző, vagy csikó. Biz akkor az ördögnek se jut eszébe, hogy a kecskeméti kapitányságra bízza a kurrentálást, hanem felveti magát a számadó a Bogárra, neki vágtat a messzeségnek, aztán sokszor az nap, leginkább pedig úgy harmadnap megint csak Bugacson legel a megkerült jószág. Senki se tudja, hol járt, kinek a keze terelgette? A számadó pedig nem tartozik sem a kapitánynak, sem a királyi ügyésznek az orrára kötni, hogy kik a czimborái a bócsai, orgoványi, csengelei, vagy a bácskai határban; de meg ha a királyi ügyésztől nem tanulhatja ki a pásztor a törvény hunczutságát, bolond volna az a számadó, ha egy eltévedt csikó nyomának a kikurgatásával gazdagítaná a királyi ügyész tudományát.

Hát csak nem olyan hányd el, vesd el élet az a bugaczi pásztor-élet. Megvan annak a maga terhe; ott is megkívánja az ember a pihenést, s bizony nem csoda, ha kicsit könnyebbülten sóhajt fel a bojtár, mikor naplement felé oda ér a cserényhez.

Körben állja gulya a cserényt. Az öreg bika, a Szömők, ide-oda lépdél, megkerüli a nagy háremet s ha néha egy-egy fehércseléd öszszetűz, hát oda lép közéjük s szelíden választja szét a pörpatvarkodó gyöngébb nemet. A czölöphöz kötött kis borjuk hívogatására nyugalomra intőn felelnek az anyák, majd kiki megtalálva a maga helyét, leheveredik a gyöpre s a csendesen pihenő jószág körül sorakoznak a kutyák, hogy a „lakos”-sal együtt átvegyék az éjszakai őrzés gondját.

A lakosnak is megvan a maga kötelessége, az sem könnyű mesterség. Nappal ő őrzi a cserényt, tisztogatja az edényt, este főzi az ételt, éjjel pedig ő veszi át az őrzés terhét. Míg a többi pihen, addig a lakos rágyújt a pipára, rátámaszkodik a bunkós botra, aztán a partról fülel, kémlel a vad éjbe, hogy a legkisebb neszre arra tartson, a merőről a hang támad. Különbén a kutya mozgásából, meg ugatásából is megtudja, ha baj készül, s arra még a nyúlalvású számadó is felüti a fejét, mert ha éber is a bojtár, de azért több szem többet lát a sötétben.

Hagyjuk a lakost magára, mi meg telepedjünk a bogrács mellé, a melyből étvágygerjesztőn párolog a pörkölt. Se gyertya, se lámpa nem világít. Elég ha a hold, vagy a csillag fénye megmutatja, hogy hol a

bogrács. A ki éhes, legyen magához való annyi esze, hogy ne a csontba, hanem a húsba szúrja bele bicskáját.

Évés idején nem pazarolja a szót a pásztor. Csak a számadó tartja beszéddel a vendéget, meg-megfordítja, meg-megrizsálja a bogrács tartalmát, aztán a kulacsot se hagyja pihenni, mert már a magyar házigazda tisztessége hozza úgy magával, hogy vendég kedvéért nem sajnálja a maga fáradságát.

Hanem mikor már megcsattan a bicska s bebúvik a kis mándli zsebébe, aztán asztali áldásként elhangzik a „kedves egészségére váljék”: hát előkerülnek a nyakas pipák s a parázs támasztotta bodorfüsttel együtt megered a szó, a kulacs kotyogása megeresztli a nyelvet.

Megerzi a gulyás, hogy maga szőrű ember-e a vendége. Ha azt látja, hogy olyan nagyra tartó lélek telepedett közéjük, a ki csak gondülő újságként böngészi a gulyás holmit, azután csupán azért parolázik, hogy tenyér csattogással csalja ki a pásztor lelkét, hát annak ugyan ki nem pattan rejtett helyéből a pásztor lelke. Ki-kiröppen ugyan egy két mondás, olyan félig igaz, félig mese pásztor sor; de biz az ilyen beszéd csak arra való, hogy a csalafinta vendég ugratásán bajsz alatt mosolyogjon a pásztor. Ha a vendég ő rajta mulat, miért nem mulatna ő is a vendégen?

Hanem ha azt tudja a számadó, hogy az a vendég csak azért fordította a rúdját a cserény fele, hogy tele barátsággal vigye oda a lelkét, hát akkor azoknak a pásztoroknak a szívében is támad annyi igaz jó indulat, hogy csak győzze a csordulását méregetni a vendég.

Csakhogy azt mondják, hogy az urak közül ritkán akad ilyen vendégek. Azok az urak jobbadán úgy gondolkoznak, hogy talán legalább is három fenyítő ítélet ragad a tenyerükhöz, ha olyan emberrel fognak kezét, a ki már szidta a királyi törvényszék eleségét.

Pedig azt tartják, hogy nem jó nyomon halad ám az uraknak az észjárása. Nem olyan tökkel ütött feje van annak a bugaczi pásztor-nak, hogy akármelyik úrnak az eszére rászorulna. A lelke is van olyan, hogy nem kótyavetyéli el vásári alkuvással az emberséget. Aztán meg becsület dolgában sincs az nagyon hátra; csakhogy a becsületet nem olyan könyvből tanulja, a mit lúdpennával, mécsvilága mellett, szarkaláb betűkből tákolt össze valami nagyfejű tudós, hanem a szerint tartja, a mint a pusztában kóválygó sas röpkölése írja fel az égre, vagy a hogy a szabadon lengő szellő súgja a fülébe.

Ezek pedig mást beszélnek, mint a mit a betű hazudik.

Hire megy ám a pusztában annak, hogy százezrekkel, meg milliókkal csalja a nagy városokban ember az embert: de sokszor, a kiről tudván tudják a csalást, kalapot emelnek előtte, mert hát még az

urak előtt is nagyobb ám annak a subának a tisztessége, a melynek bankóból sodródott az irhája! Hanem mikor egy csikóra veti szemét a bojtár, abban már hibát talál az urak esze. Pedig mi a hiba benne? Azért adta az isten pásztornak a szemet, hogy vigyázzon a jószágra. Ha muja, hát ne legyen pásztor; ha elalszik, hát azzal veri meg az isten, hogy más ül a csikójára. Mit avatkoznak az urak az isten igazságába?

Milyen nagy a kerek ég! Hány ezer csillagot őriz azon az isten?! De ha őriz is, ki-kiszalad belőle egy-egy, lehullik, elvész a világba; hanem azért se isten, se ember nem bánja, mert marad ott még annyi, hogy nem vesz ki a magja. Hanem ha a gazdák tenger gulyájából kicsap egy-egy tinót a bojtár, hát akkor a löcslábú baktértől kezdve a királyi ügyészig mindenki azon óbégat, hogy utána vesz a világ. Hej pedig ha nem esnék közel az úrhoz a mézsárszék, meg nem volna pénz a zsebében, az se fordulna ám onnan vissza, a merről a tinóbógést halanál!

De meg könnyű az uraknak. Födél alatt laknak. Bibliából tanulják az isten ígését. Azt tudják, hogy mi történik a világban, de mit tudják azt, hogy mi van a pusztá ege alatt? milyen igazsága van ott az istennek?

Fujdogál az esti szellő. Borongó felhő kerül a csillag alá s a mint elhal a furulyaszó, elnémul a csöngő, fujdogáló szellő hátán jön messziről az izenet: alszol-e, én szeretőm? A jászol mellett nagyot dobban a „Hóka”. Oda-oda pislant a fekvő bojtárra, a ki félig lecsukott pillákkal mereng a felhő járásán s okos szemével szinte kitapasztalja azokat a gondolatokat, a melyek nagy sóhajtással törnek ki a gazdája kebléből. Felszáll a sóhaj a csillagos égre. „Hej, ha nekem a módomban állana, nyári vásár minden tarkaságát a babám nyakára varrnam. De hát még egy sor kalárisra való is alig telik.” Újra dobban a Hóka, oda hajol a bojtár feje fölé s a mint meleg lehelletével el akarná hajtani a gondot, új gondolatot úzet a régivel. A másik perczben aztán már állja a Hóka a nyergelést, s nem sokára lódobogásra csaholnak a bugaczi gulyák kutyái. Majd elvesz a hang a szanki buczkák között s ki tudja, hogy melyik gyöpöt vágta az éjszaka a kis bojtár lovának a patkója?

Kora hajnalban ugyan nagyon keresi egy szanki gazda az eltévedt csikójának a nyomát s bizony megesisik, hogy a Hóka nyomával együtt a csendbiztos lova is rátalál a cserényre, aztán az éjszakai nyargalásról a kecskeméti „cserepes” börtönében fütyülik a nótát.

Hej pedig ha volna annak a törvénynek lelke, tudhatná, hogy az isten szabad egéből pattan ki a felhő, a szellősusogással pedig annyi

édes szavú tündér lopódzik a pásztor szívébe, hogy fadarab volna, ha hol egyiknek, hol másiknak nem hajlana a szavára.

De hát nem úgy van már, mint volt régen. Vége a jó világnak. Az urak kitaláltak egy törvényt, a melynek „visszaesés” a neve.

Hogy esett volna vissza a bölcsőjébe, a ki kitalálta! Ha ujfönt bajba keveredik a pásztor, hát tetejézte szabják rá a börtönt. Hát aztán megér az a csikó, vagy tinó annyit, mint a bugaczi pusztá szabad levegője?

Ej, jobb erről nem is beszélni. Feküdjünk le a subára. Nyugton pihenhetünk, mert hiába keverték hírbe a bugaczi pásztorokat; nincs az istennek külön őrző angyala, mint a vendéglátó számadó, vagy a cserény bojtárai.

A legeltető csillag ott áll már a helyén, éjszakai legelésre kavarozik a gulya. Ismét csendes lesz a cserény környéke, s a mint a subán heverve szemre húzott kalapom alól elmerengnek a magányos csillag fényén, a melyet az éj nagy lapjára gondolatjelként vetett oda a teremtó. Fel-feltámad előttem a számadó képében az ázsiai szabad törzsfők hatalmas alakja, harmatot hajtó hús szellő letűnt ősök tündér regényét sugja fülembe s oly jól esik itt álmodni, s valónak hinni az álmot, hogy csak nagyon igaz a számadó szava: „tejusurom, az ur isten remekbe csinálta a bugaczi pusztát”.

Kada Elek

Vasárnapi Újság 1894. 41 évf. 30. sz. (492-495. p.)

Bugacz pásztoréletéből

1895. V. 29-30.

Herman Ottó látogatása Bugacz-pusztán

A kíséret tagjai:

Herman Ottó term. tudós
Dr. Horváth Ádám képviselő
Mészáros József tanácsnok
Láber Károly állomás főnök
Tatay Jenő ügyvéd
Kovács Sándor földbirtokos
Dr. Helle Károly jog. ak. tan.
Dr. Jászi Viktor jog. tanár.
Dr. Teghze Gyula jog. tanár

*Hej puszta, puszta, nagy bugaczi puszta:
Hej de nagy vagy mint a mönnyég maga:
Halandó szem be nem láthat téged:
Csikós, gulyás, futóbetyár nem éri a végöd.*

*Messzi tekint a karcsú kútágas;
Magos högyén gomb helyett ül a sas:
Furulyaszó hallik le a dombról,
Hosszú kürtszó az itató kútról.*

Bugaczi bordal¹

Harmadszor is őszre fordult az év szaka, hogy közeledve-közeledő ezredéves nagy nemzeti ünnepünk érdekében, de – megvallom – lelkem nagy gyönyörűségére is, búvom a magyarság egyik ősfoglalkozását, a pásztoréletet, keresve azokat a nyomokat, a melyek igazán jellemzők, s mint ilyenek talán alkalmasak arra is, hogy világot vessenek oda, a hol az írott történet lemond a kalauzolásról.

Száz jó emberem bevár azon a ponton, a melyet kitűztem, röpít oda, a hova jónak látom; a nagy magyar Alföld nemes városainak né-

¹ Gyulai Pál szerint eddig ismeretlen H.O.

gyes fogata ott vár virradatkor, hogy kivigyen haragos zöld legelőre, fakó szikesre, sívó homokhegyek tövébe. Hát könnyű nekem!

De barátaimnak másik száza váltig hánytorgatja: „Már mi a ma-nó lelte megint? Pásztorélet! Hát mi lehet az? Kün a legelőn egy szur-tos ember lopja a napot: ennyi az egész.” Ezek után csakugyan rá-mondanak a „helyest” arra a kezelésre, a melylyel jó Orczy Lőrincz a mult században megtisztelte a bugaczi csárdát, s a mely így szól:

*Csikósok oltárja, juhászok kápolnája,
Betyárok barlangja, ringyóknak tanyája,
Bolhák, egereknek, békák palotája,
Dongó légy, darázsok, szunyogok bárkája.²*

Azonban igaz, hogy jó Lőrincz poéta versezete végén mégis csak oda lyukad ki, hogy az a rongyos csárda erős védelmet nyújt, nemcsak a poétának, hanem:

Szükségben nyugovást király is lel benned.

Ha egyéb nem, ez kalauzolhat el a bugaczi cserények erős népé-hez, mely, akár a király, csak szükségben fordul a csárda felé; mert valójában csak salakja lát a csárdában oltárt.

A javának lelkületét remekül jellemzi az a tömören plasztikus verses leírás, a mely e cikk élén áll s a mely világos tanúsága annak is, hogy Petőfi Sándor csakugyan az Alföld népének lelkéből és lelké-hez szólt.

Ez az elem szembeszáll, daczol minden viszontagsággal; de ugyanekkor híven őrzi meg szíve-lelke igaz kincseit, azokat, a melyekből erőt merített már őse is.

S e kincsek valóban a cserényes pásztornép lelkületének megnyi-latkozásai, melyeknek lételéről, hozzáférhetetlen voltáról már annyit írtak, a nélkül, hogy valaki megmondta volna: mi a lényegük, mi az alakjuk?

Nem mondták meg azok sem, a kik az elragadtatás hangján hir-dették, hogy ők azok a boldog halandók, a kik előtt az a pásztorlélek mégis megnyilatkozott. Már pedig ha valamit, úgy épen ezt a megnyi-latkozást kell megállapítani, mert annak az alaki sajátságjaiban talán egyetlen, lénye szerint még ma is majdnem teljesen érintetlen cserényes pásztoréletnek területét az eke mind összébb szorítja; tár-gyi részét pedig végromlással fenyegeti a „bolti portéka” olcsó, de si-lány, csillogó, de „jött-ment” ízű áradta; a tárgyi rész vesztével vége a

2 Toldy Ferencz: A magyar költészet kézikönyve, Budapest, 1876

tárgyakhoz kötött nyelvinek, evvel sok lelki sajátosságnak – valamennyivel együttesen vége sok biztos nyomnak, mely messze múltak történetének homályába világíthat be. Hát lássunk egy kis töredéket.

*

Az 1895-dik évi május hó 29-én fölségesen tiszta napra virradtunk.

Kecskemét város négyes fogata ideje korán porolt szállásom ajtaja előtt s nyomban beszólt a nemes város gazdasági tanácsosa, Szegedy György uram is. Perczek múlva összeverődött az érdeklődők népes kompániája.³ Kevés idő múltával pedig már kocsisor indult Nagy-Bugacz és Monostor felé. A kocsis kibontotta az ostort s avval a „fúgával”, a melyet felejtethetlen jó Teleki Sándorom oly remekül írt le egykoron, megintette az ostorhegyest, mire bekövetkezett a robogás, hogy csak úgy futott az árok, az útszéli ákác az hátunk mögé. Elmaradt a város, el majd a „Helvéczia” szőlőtelep is.

Nagy-Bugacz birodalma azonban csak ott kezdődött s csak ott kezdtem igazán figyelni, a hol a kerekek félküllőig süppedtek a homokba s hullámot vetett a buczka, a melyet silány füvek milliónyi gyökérszála lekötni igyekszik, nehogy lába keljen, nyoma vesszen a nagy széljárások idején.

A buczkákból kivergődve, a szem közel eső határát szorosan felhalmozódó, sivány-homokhegyek alkotják meg; világos „krém” színük szinte vakít a napfényben: a szabályosan kifujt, kagylószerű gödör széle élesen ormós; a hátán, a lejtőkön pedig ez a futóhomok szeszélyesnek látszó és mégis szabályosan fodros alakzatokká rendezkedik. A róka, a nyúl, a rászálló madár nyoma tisztára kivehető. Ez nem a Hortobágnak igazán a végtelenbe enyésző, abszolút síksága – sivár, fakó, itt-ott fehérülő szikeseivel, hanem egy hullámos terület, melynek szemhatárát meg-megtöri a sívó-futóhomok hegye; de a nyárfás és ákáczos liget lágyan dagadozó zöld koronázata is.

Órák múlva végre megfehérlik a város tanyája; köszönt a galambos pusztabíró: csak hegyes sisak kell a fejére s kész az árpádkori lovasnak egész arculata. Bíróné asszonyom, a magyaros vendéglátás előkészületeitől kipirulva, az ajtóból mosolyog felénk. Ragyogó tisztaság mindenütt; edzett férfiaknak való kényelem fogad, marasztal.

– Most pedig tessék parancsolni, – szól a gazdasági tanácsnok.

3 A társaságban voltak: Dr. Horváth Ádám képviselő, Mészáros József tanácsnok, Láber Károly állomásfőnök, Tatay Jenő ügyvéd, Kovács Sándor földbirtokos, Dr. Helle, Dr. Tegze és Dr. Jászi jogtanár urak. Fogadják köszöntésemet. – H. O.

– Induljuk rögtön a *Zuborgány* cserényéhez, az van fölmagasztalva, – mondom én.

– *Zuborgány?* olyan nincsen, mert csak *Zubornyak* akad erre, – hangzik a felelet.

Adta Kadája és sok újságírója! Hát ezek a jobb hangzásért, no meg egy cseppnyi sovinizmustól hajtva, egy kicsit másképp rakták a betűket s én talán hozzá sem nyúlok ehhez, ha nincs meg ezen a pázsitor nemzetségen a kissé hórihorgas, délszláv típus, s ha öregapjukat nem dicsőíti a népdal így:

*Hej Zubornyak, Zubornyak,
Elvitte a paripát:
Ha elvitte, hagy vigye,
Ad az isten majd másikat
Helyibe.*

Ez a dicső vándorolt be t.i. a délszlávságból: de most virágzó nemzetsége, – a második nemzedék – úgy megmagyarosodott, hogy jó embereim azt a tanácsot adták: „ne feszegetsd a származást, mert dühbe jönnek – zsákba kötnék.” Ez a gyors átalakulás kizárólagos tulajdona és pszicho-fiziológiai titka a magyar aernek, mely különben egyértelmű a történeti alap dicső voltának vonzó erejével.

No de itt van aztán Dobos, Gángó, Oroszi, Nyers, Józsa, Kerekes, Borka s más ősi soron magyar nemzetség bővében.

Puha pázsiton indulunk a cserény felé, mely mint valami nagy koczka töri meg a szemhatár kissé lengő vonalát.

A „lakos” nagy tisztességtudással elélnk kerül és nyomban indul a vallatás is.

– Adj’ isten jó napot!

– Adj’ isten a tekintetes uraknak is.

– Hát kigyelmed a cserény „lakosa”?

– A vagyok.

– Hát a számadó merre van?

– Amott-e, éppen összeterele a gulyát.

– Hát az az ágosfa úgy-e a *czímer*?

– Nem a, mer’ mi *állófának* mondjuk.

– De Kada uram *czímernek* írta, meg hogy talán Attila maradványa.

– Már akárminek írta, állófa jaz!

– Hát aztán miért állítják keletnek?

– Mer’ úgy dukál.

– Hát aztán mire való?

- Oda kötjük a tehenet, mikor fejjük.
- Hát az ága mire való?
- Felhágunk rajta, mikor szét köll nézni.
- Hát az a háromkaró talán valami hún vezérczövek?
- Bíz' a csak bornyúczüvek vóna: odakötjük a bornyút, a míg a fe-

jés tart.

Ebből tisztára következik, hogy itt – a mint az már a foglalkozás természetével is jár – a czélszerűség a döntő: a cserény ajtaja azért nyílik keletnek, azért áll előtte szintén keletnek az állófa, mert oda süt legkorábban a nap, megenyhíti a reggeli levegőt, felszárítja a harmatot s így könnyít a jószágon meg a pásztoreMBER foglalkozásán. S az állófának rendtartó föladata is van: „a jószág magátúl odagyüleközik a mikor ideje mögérközött, a hová a pásztoreMBER az állófát letűzte”.

Az ősi-cserény „süvény”-táblákból való, melyek fűz vesszőből vannak „szöve”, a táblák sarkait bikacsök-kötés tartja együtt s cserénykarók támasztják. A pásztorok része egy, ajtóval zárt derék négyszög; egyik sarka fölött háromszögű fedél, a „sátor”, mely alatt a kényes dolgokat tartják. Itt benn van a nyeregpád, a tűzhely, mellett az ékes vasszorga, tűzpiszkálóval, horoggal, a fogas végére tartozik a „vasfazék” – itt nem bogrács –; vizesedénynek, seprűnek, mindennek megvan a maga helye. A „süvény mereglyéin” szalonnás iszák, nehéz-ustor s egyéb függöket. Künn az ajtó felőli oldalon a „gúnypad” a bundákkal. Éjszagnak kirugva van a keletnek teljesen nyitott lószárnyék, benne a ló-jászol; a lószárnyék mellett a „taliga”, két kereken járó kis bódé, a melyben az eleség kényes része áll.

A személyzet feje a számadó; főző, tisztogató, gazda a „lakos”, ki éjjeli őr is: van öreg-, első, második és kis-bujtár. A számadó hetenként berándul a városba s a csoportokba összeállott gazdaktól sorrendben kapja ki a heti eleséget. A cserény népe nyolcz naponként szedi föl állófáját s költözködik jobb legelőre, ez avatja a cserényeseket vándorpásztorokká. Eleség dolgában a cserény mindent megtűr, ott a szalonna, a tarhó, a könyér, pirítani való tarhonya, néha hús, akármi: de itálnak csak víz járja és semmi más, mert a „pásztoreMBERnek a józanság dukál”, csak így őrzi meg a rábizott jószágot jó időben, viharban, nappal és sötét éjszakának ivadján.

A gulyás az uralkodó, a csikós ennek cserényéhez van szegődve.

Bugacz és Monostor régi pásztora megveti a fedelet. Csak a legújabb időben akad cserény, melynek nincsen taligája, helyette bogárhátú szekérfedél fogja át és védi a cserény négyszög felét s benne az eleséget! de a pásztor maga itt is bundában, szabad ég alatt húzta ki az éjt, az esőt és a vihart.

Haj-haj! de a cserény ez idő szerint már tele van bolti portékával! Zománczos köcsög, pléhkanál – néha épen alpakka is – úri kés, villa és sok más, kiszorította az ősi szerszámot. Nagy bánatba ejtett a gondolat, hogy hát már semmi, de semmi igazi pásztorszerszám sem akad itt! De hát azért szem a szem, hogy ne csak nézzen, hanem lásson is: a „sátor” legszéléről lekandikált valami kisujjni, füstös faragvány, leemelem s csak hogy el nem kurjantottam magamat: a legremekebb faragású kavarónak a csúcsa volt! Neki is estem ezután Bugacz, Monostor és a kun Matkó összes cserényének, össze is szedtem a kavarót mind egy szálíg s járta a híre, hogy álló három napra akasztottam meg a pásztorok konyháját. Hová mutatnak ezek a remekek? más a magyr, más a kun! Messze keletre vallanak azok!

Hogy félt Szily Kálmán barátom: „Megvernek a faragásban a Kárpátalja kis-orosz pásztorai!” mondogatta. – Dehogy vernek, de-hogy!

Nagyot morog a lompos komondor: kérdem a gazdájától, mi ennek a kutyának a neve? azt mondja: *Kebek*, a másik Suttyó, a harmadik Czurhó. Hova mutat az a „Kebek”?

Be a gulya kellő közepébe, hadd tudjam meg a szarvállások neveit, a színeket.

Dobos Sándor uram, a számadó, fogad és kísér. Ha valahol a Góbi sivatagon áll élém, biztosra veszem, hogy odavaló. A két élestekintetű szem köze igazi távolság: az őszbeborult hajzat igazi vadon: a vastag bajusz sodró szarvállásnak is beválik; az alak pedig igazán tagbaszakadt. Ő kigyelme messze lát a múltakba, odáig, amikor még „sok embörnek nem is harangoztak” Bugacson, Monostoron, Pusztaszeren, – akár a Hortobágyon, a hol ez a mondás járja – s a mikor a bornyúczüvek még bitangkaró volt, a melyhez a cserényben mulató legények kikötötték a paripát, hogy estére kelve az idő, „hajtani” indulhassanak más jószágát maguknak.

Hát azok a szarvállások? Tulipán, csákó, hérgas, karikabuga, sálap, pörge, csula, búbos, sodró, villás, kecskés-zsákbabúvó, balog, táblás és a többi.

Hát a színek? Galambszőrű, kékszőrű, szőke, czirmos, vörnyeges, tarka. Lábállás szerint: forgós, csajkos: köröm szerint: papucsos...

Aztán a füvek? Jó füvek: cziczkafarok, bodorka, pörje, tippán, sárkerék, tisztessű, tejesű, no meg olyan lajtorjafű, a miről „tisztesség okából sem löhet mögmondani, hogy miféle lajtorja”. Nem elég jók: a sikárfű, vadóc, héjjafű, taraczk.

No most a csikósokhoz. Két bojtár lóra pattan s hat percz múlva tömör foltba van összeterelve a ménés. Színei, jegyei: világospej, sö-

tétpej, fekete, szürke sárga, deres, fakó, tarka, szárcsakesely, hóka-kesely, csillagoskesely, sültszőrű, szögsárga, szénsárga, egérszőrű, fátolyfakó, kenderfarkú sárga...

Az alkony közeledik. A Dobos-erdő táján elevenység támadt.

Kis csapatokban vonul be hálóhelyére a pápista varjú. Szárnya-szabadjára bocsátkozik a kékvércse, az alkony ékessége, egy darabig seregesen kerint, függöget. A szemhatár pereméhez közeledve meg-növekszik, szinte vérbeborul a nap tányérja, tüzesen szegve be a könnyű felhőzet fodroscsipkés szélét.

Mi is pihenőre térünk...

Hát a pásztorlélek megnyilatkozása, vajjon miben érezhető? Mi-nek mondja magát Nagy-Bugacz fia, kinek a Gönczöl rudja, a kaszás csillag s a sánta Kata mutatja az éjfélt?

*Nem vagyok én úri nemzetből való,⁴
Nem köll neköm selyöm paplan takaró:
Beérom én libatollas dunnával,
Piros végre hajtott czifra czihával.*

Ez a legtisztább pásztordemokrácia és bölcs megnyúgomás. De ha hódításról van szó, akkor a csikós bojtár így tudja a dolgot:

*Én csikós bujtár vagyok:
Paripám: a papné;
Nyergem: a rektorné;
Pokróczom: kasznárné,
Hevederöm: Julcsa,
Kengyelvasam: Marcsa,
Kantárszáram: Klára,
Farmatringom: Sára; -
Csókom utoljára.*

Ez már azután igazán az „ellenállhatatlan”.

Vagy:

*A nagy Dombainé asszonyom gulyása vagyok én,
Háromszáz ha darab tinóját őrzöm én;*

4 A dalokat kérésemre dr. Tegze Gyula jogtanár stenografálta.

*Szépen szól a pörge tinó harangja:
Kisasszonyom az ablakon hallgatja.*

A régi, pandúros vármegyéhez való viszonyát így festi:

*Bársony nyereg a lovam hátára,
Töltött pisztoly a szűröm ujjába:
Gyertek hát vármögye kutyái,
Megrövidül éltötök óráji.*

*Hajt engömet a vármögye lova.
Visszatér a maga határjába;
Én is kipányvázok a pusztába:
Ögyél lovam, mögyünk nem sokára.*

*Öreg bujtár nem hallgatja parancsát.
Fölemelte a hajas meggyfa⁵ botját:
Olyat vágott hadnagy uram fejére.
Mindjárt leborult a lova elébe.*

*„Szegény bujtár ne bántsál te engömet,
Komiszáros küldött engöm te érted.”
Öreg bujtár nyergeld fel a lovadat,
Majd azután velünk együtt elballag.*

*Zöld erdőben nézöm én az virágot,
Könnyes szömmel kísérom az gulyámat;
Zöld erdőnek zöld mezején, harmatján
Sírva pörög a csöngettyű az marhán.*

*Nem akar a szilaj tinóm legelni,
Csöngettyűjét haragosan zörgeti.
Idegön szagot érez a pusztában.
Hátra nézők: a vármögye utánnam!*

*Háromrétű koncsika az kezébe,
Igenyöst vág öreg bujtár elébe:*

5 A meggyfának ifjú korában szép piros a haja, ezért kedvelik botnak; a szépjének? bornyú az ára.

*„Öreg bujtár fordítsd vissza a marhát,
Mögvasalom kezed lábad, de mindjárt.”*

Mikor a csikós már vasban ült, így számolt a felelősséggel:

*Lóra csikós, lóra!
Elszaladt a ménös;
A nagy major mellett
Csuhajla,
Porol már a nyergös
Ihajla.
Nem tehetök róla,
Mert mög vagyok fogva:
Van nékom bujtárom
Csuhajla:
Maj' számol az róla
Ihajla.
Enyelgő kedvében pedig ilyen nóta járja:
Sárga csikó, csörgős kantár, csi-csi-csi!
Vögyön kend föl Pista bácsi, csi-csi-csi!
Fővönnélek szívem, babám – de kajtyi –
Ha jaz az anyád mög nem látna jodaki.*

*Ülj fel kocsis a kocsiba be-be-be.
Suhants egyet a csikóknak közibe;
Hadd hallja mög az a dáma, a kajtyi:
Ráczalmási szobaleány gyűjjön ki!*

*„Ne nézzétek gyöngé termetömet,
Csak azt a ragyogós kék szömömet:
Olyan a szömöm járása – de kajtyi! -
Mint a fényös nap sugara joda ki.”*

Ezek igazán a pásztorlélek megnyilatkozásai s akadnak itt sorok és versszakok, a melyek igazi gyöngyök.

Ime egy rövidke, igazán futó kutatásnak főbb eredménye: minden egyes kérdésre az érdekes adatoknak buzogó forrása fakad, a cserények világában éppen úgy, mint a Nagy-Kunság még fenálló kontyos-kunyhós, tiszta pásztorhelyein. A somogyi csürhész tarisznájából előkerül ma az az aczél, mely alakilag azonos az Árpád-kori sirokból szedett aczélokkal: a csürhész mai kovája kőkorszak-

beli nyílhegy – úgy találja. A praehistorikus leletek legrégibb szintjeiből kerül a csont ár – a magyar pásztor ma is szerszámjának ismeri. Ilyen egyszerűségekből kipattan a világosság, akár az elektrom szikrája: de fénye nem villámszerűen múló, hanem tartós és elsősorban arra oktat, hogy az ősfoglalkozás ember nem „szurtos naplopó”, hanem fentartója nagyon sok jegynek és jelnek, mely a fogékony, avatott elmét az ősiség kérdéseiben biztosan kalauzolni – éppen hivatva van.

De van ennek az ügynek fájdalmas része is: az őspásztorok már a végét járja, veszni indult: pusztítja, öli, a mint már mondtam, a gyors közlekedés nyomán tódulva-özönlő kereskedés és az – eke. Már pedig, ha valamit, az ősfoglalkozások e töredékeit meg kell menteni, mert alapos ismeretük nélkül vak sötétségben marad az ősiség nem egy tere. Bizonyos pedig az, hogy a ki nem ismeri a most élő magyarságban megőrzött ősi elemeket, hiába keresi a nemzet őshazáját, – helyesebben eredetét, fejlődése menetét. Ezek nélkül nem találhatja meg senki sem.

Herman Ottó

Vasárnapi Újság 1895. 42. évf. 42. sz. (688-691. p.)

Bugaci pásztorok a század elején

A „bugaczi cserény” az Ezredéves kiállításon

1896. II. 1 (1)

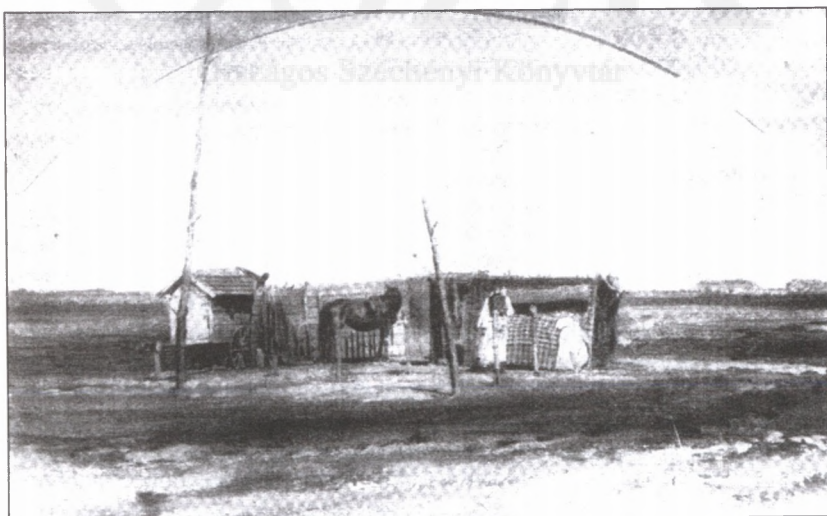
A „bugaczi cserény” az Ezredéves kiállításon – Herman Ottó kezdeményezésére.

(Pest megyei Hírlap 1896. IX. évf. 6. sz.)

1896. V. 2.–IX. 18-ig (2)

A „bugaczi cserény” és tartozékainak bemutatása az Ezredévi kiállításon.

Pásztorok:
Zubornyák Sándor
Dobos József
Gubacsi Pál

Magyar zoológusok a bugaczi pusztán

1898. V. 29-30. (1)

A csoport vezetője: dr. Horváth Géza a M. Nemz. Múz. állattani osztály vezető (igazgató).

A csoport tagjai:

Lakatos Károly ornitológus
Ledl Adolf (dr)
Francé Rezső
Pályi Sándor
Wachsmann Ferenc
Aigner Lajos
Bordán István
Pável János
Szépligeti Győző
Wachsmann János
Daday Jenő (dr)

Kísérő: Szegedi György tanácsnok (gazd. intéző)

Vendégfogadó: Lipóczy Péter (pusztabíró) és felesége.

A rügy- s virágfakasztó május végén a magyar zoológusok egy kedves kirándulást rendeztek a Kecskemét városának tulajdonát képező híres bugaczi pusztára. A magyar zoológusok, kiket dr. Horváth Géza, a M. N. Múzeum állattani osztályának igazgatója vezetett, Kecskemét városának szívesen látott vendégei voltak, kiket a tisztikar élén dr. Kada Elek polgármester lekötelező, kedves előzékenységgel s igazi alföldi magyar vendégszeretettel fogadott. Tudományos kutatásról volt itt szó, Kada Elek polgármester tehát, kit a felvilágosodott és napról-napra haladó Kecskemét áldozatkész közönsége meleg szeretettel támogat s ki a közügyektől fennmaradó idejét szintén tudományos bűvárlatokkal tölti, áldozván népvándorlaskori régészeti szenvedélyének, kétszeres örömmel üdvözölte a tudós karavánt,

mely hivatott volt arra, hogy Bugacz pusztának állatvilágát tudományos megfigyelése alá vonja. Csekélységem is az ő szíves meghívása folytán jutott ama szerencsééhez, hogy egy pár nap feledhetetlen emlékéhez jutottam, melyeket a magyar zoológusok e készséges körében tölthettem.

Minthogy tudom, hogy sokan érdeklődnek az iránt, hogy a dolgozó asztalon kívül e tudósok miképen viselkednek künn, a nagy magyar pusztán gyűjtő szenvedélyeinek áldozván, megkísérlem erőtlen tollam halvány színeivel bemutatni őket úgy pongyolában „A Természet” olvasó közönségének.

A *Beretvás* urambátyánk kitűnő konyhájáról tálalt magyaros ebéd után *Szegedi* György, Kecskemét városának gazdasági tanácsnoka, ki Bugacz felügyeletével van megbízva – jelentette, hogy a városi fogatok az indulásra készen állnak. A kiránduló csoport hamar fegyverkezéshez látott (értsd: bogárháló, gyűjtő üvegek, gyűjtő dobozok, rovarernyők és egyéb bogarászati készségek) s a könnyű hármasfogatú homokfutó kocsikba elhelyezkedve robogott ki a vasárnapi közönség élénk érdeklődése között a városból, hogy megtegye a három órai hosszú homoki útát.

Az út egész érdekességében bontakozott ki már az egri káptalan tulajdonát képező Matkó pusztánál, hol az út mellett legelésző gazdag falkák fejüket felütve bámulták meg a szokatlan hosszú kocsi-sort, mely mellettük elrobogott. A szárnyas világ dalolva hasította át a pusztát végtelennek látszó levegőjét, a golyák kelepelve álldogáltak a nádas belvizek szélénél, a homoki varju nagy nyugalommal pihent meg a vágások szélein s a bíbicz nyugodtan bámult a homokbuczka tetejéről. A karaván dévajkodott vele, esernyővel és botokkal vették célba, de az nem mozdult, mintha csak az első kocsin előre haladt dr. *Lendl* Adolf tette volna oda felültetésképen. Nyugodtan nézett reánk, mintha csak sejtette volna, hogy a mellette elhaladó kocsikon csak bogarászok, ártatlan lepkészek, pókászok, legyészek és szelid botanikusok ülnek. De bezzeg végén csattan az ostor s hidegvére halálába került, mert az utolsó kocsi-ban *Lakatos* Károly az ornithologus vette a puská csövére s a szegény matkói bíbicz dr. *Lendl* kezeibe került, hogy a kitömő intézetbe vándoroljon.

A puská durranása nagy riadalmat kelt a pusztán. Az áthúzó vadkacsák rémülve menekülnek a lőtávolságból, a füttyös sárgarigó beljebb húzódik a lombos nyárfásba, a kakuknak elakad a szava, mely még előbb a mi életünk hosszását jósolgatta a pajzán kérdésekre és sietve menekül el a véletlenül éppen az út mellett ólálkodó fekete gölya is.

Örvendve tovább robogunk a zsákmánnyal föl-le és néha út nélkül is a homokbuczkák hepe-hupás telepén, melyeket a rohanó szelek építenek nap-nap után változó alakra a meg nem kötött futó homokból. De valami mozgás támad a földön, egy-egy ateuchus sacer gömbölyíti odább a petéivel telt gömböt; nosza rajta, hol az egyik, hol a másik kocsirol ugrik le egyik vagy másik entomologus s a szegény áldozat nemsokára az alkoholtól megrészegülve száll le a gyűjtőüveg fenekére. Ez a szomorú sorsa a többi előkerült cicindellának, gyorsiramlású futóknak; a cserebogaraktól sem kérdezzük, hogy mikor lesz nyár, szóba sem állva velük csak sorakoztatjuk a többi rendek képviselői közé a spirituszba. A robogó kocsikról kinyújtott lepkehálók a homokon felnőtt tarka virágokról és füzekről söpörve gyűjtik az apró bogarakat, darazsakat, pöszöröket és gazdátlan legyeket, melyeket nagy lelki gyönyörrel szemlél dr. *Kertész Kálmán*, a legszenvedélyesebb „légyfogyó” s ha egy-egy fémdarazsra akad a hálóban, elteszi, hogy meglepje vele bugaczi emlékül *Mocsáry Sándort*, ki a darazsak, méhek és hangyák világában a legkiválóbb magyar specialista.

Alkonyodik, mire a bugaczi határba beérünk. Az ég boltozatát elmosódó s határozatlan színű fátyol vonja be, csak a Tolvajos akác és rezgő nyárfái felett ezernyi alakban váltakozó és pihenni látszó felhőcsoportjait aranyozza be tüzes szegélylyel az aláhanyatló nap vérvörös fáradt golyója s magasra lövel fel egy-két küllőszerű sugarat az áttört felhők között a magas ég boltozatára, melynek kialakása után pirossasból halványsárgába, majd sötétkékbe átmenő tónus önti el az egész nyugatra fekvő vidéket. A pusztá bejáratánál lévő nyárfásból keletkező hűvös légáramlat fogad, húzó kacsasereg csap le a baloldali szikes tó sima felületére, rikoztozva röppen fel a nádasból a bíbicz s nyomon követi a kicsi nádi veréb. Megcsendül az éjjeli szállásra hazatérő gulyának méla kolompja, messziről hallatszik a mének nyerítése s a kis erdős helyről kibontakozva, az első kanyarulatnál a gazdag rozsföldek mögött feltűnik az ösztövért kútágas hórihorgas gémmel s mellette a fehérlő barátságos tanya. Egy rövid tízpercnyi nyargalás után a felriadt kuvaszok barátságos csaholása fogad bennünket a bugaczi pusztabíró házábanál.

A sárgára meszelt csinos pusztai ház előtt fogad bennünket nyájas köszönéssel a galambősz 76 éves *Lipóczy Péter* pusztabíró uram kedves élete párjával, kik már több mint husz éve ezt így szokták, ha vendég jó a pusztára. Nyájas szó, édesen hallatszó kecskeméti dialektus, őszinte meleg kézszorítás a jutalmunk, a mint *Szegedi György* tanácsnok sorba bemutat bennünket a leendő házigazdának és a feltűrt kötényű, gondos és tiszta háziasszonynak. A mint rajtuk marad tekintetem, mintha a klasszikusoktól a pusztába menekült révedező

szemem az Ovidius páratlan gyöngédséggel megrajzolt Philemonja és Baucissa állana előttem, midőn a hatalmas istenek látogattak be csendes kis házuknak alacsony küszöbén. Hiszen az ő szemükben mi is apostolok vagyunk! Ha megtudta vendégelni a francziákat, angolokat és más idegeneket, kik őt felkeresték pusztá kíváncsiságból az ő 16 ezer holdas birodalmán, hogyne örvendeznék, mikor ma a magyar zoológia munkás raja szállt ki az ő megválthatatlan és kedves Bugacz pusztájára.

A konyha körül is nagy a sürgés-forgás, mintha csak Arany János innen vette volna a képet, midőn özvegy Toldi Lőrinczné házáról énekl:

*„A malacznép sí-rí; borjú, bárány béget;
Apró marha-nyáj közt van szörnyű ítélet;
A fehér cseléd közt a beteg se lomha:
Holmi kis vásárnál népesebb a konyha.”*

No de a vacsoráig van még idő! Szétrebbenünk a tanya körül és ismerkedünk a bugaczi faunával.

Dr. *Daday* Jenő a szikes tó partjára siet, hogy az édesvízi apró állatokat halássza, *Pável* János, *Abafi Aigner* Lajos, a havas Retyezát vidékéről lefáradt s a barlangi vak bogarak buzgó tanulmányozója *Bordán István*, a fáradhatatlan *Wachsmann* Ferencz és János a vetés melletti virágokról gyűjtik az apró bogarakat, *Lendl* Adolf a pókok bűvő helyeit keresi fel és tölti meg üvegeit, dr. *Horváth* Géza az ő kedvencz poloskáit nézdegéli, *Szépligeti* Győző a levéltetveket keresi kitartó buzgalommal, *Kertész* Kálmán a kutágas körüli dudvákra a legyeket fogdossa és egy érdekes fajra bukkan, mely szerinte már magában megérdemli a kirándulást. Bizonyosan egy szép cikket ír róla, pedig csak akkora, hogy alig lehet gombostűre szúrni. *Lakatos* Károly a vadkacsák után néz, *Pályi* Sándor a növényzetet veszi vizsgálat alá, *Francé* Rezső pedig előkeresi a vázlatkönyvet, a festő és rajzoló figyelmével keresi ki a felvételre alkalmas pontokat, majd később utána tart *Kertész* is a fotografáló apparátussal, hogy megállapítsák a más-napi felvételek tárgyait.

Így ér mindenkit foglalkozása közben az este, a tó felől ezernyi béka brekegésétől lesz hangos a pusztá, cirpel a mezei tücsök nagy hada, rikoltozó kuvik száll meg a magas kútgémén, a lovakat itatóra hajtják, az eresz alól kiröpül a denevér, a hazatérő elkésett nyáját hangos ostorcsattogás tereli az útra, s a fejünk fölé boruló végtelen égboltozaton kigyúlnak a ragyogó csillagok ezrei. Mámorító akácziphat tölti be a pormentes levegőt s lelkünk önkénytelenül is emelked-

nék a pusztai hangulattól felköltött költészet ragyogó világába, ha a szolgálattételre kirendelt csőszök vissza nem ragadnának a prózai világba, jelentvén, hogy a vacsora készen vár bennünket.

A jóízű és párolgó ételektől szinte görnyed a hosszú asztal, az alföldi paprikás hús locsolgatására ott állanak a kecskeméti homokon termett kövidinka aranyos nedvétől ragyogó palaczkok. A fehér asztal mellől számúzve van most a tudomány, vidám élcz, jókedvű tréfa, enyelgő szatira, felvillanó eszprít sava-borsa lesznek az ételnek, melyet azután ezer kérdezősködés között vidám poharazás és beszélgetés követ. Majd hangos hahotára fakasztanak az örök ifjú kedélyű *Aigner*-nek pompás anekdotái, hangos éljen követi dr. *Horváth Géza* leleplezéseit, melyek során elárulja, hogy a vendéglátó és kalauzoló *Szegedi* tanácsnok is a czéhhez tartozik, lévén már 20 éve tagja a Természettudományi Társulatnak. Ez mind titulus bibendi és hogy ki ne fogyhassunk belőle, a pusztabíró uramnak, meg a pusztabíróné aszszonyomnak is végig kell koczingtatni az egész asztallal.

Asztalbontás után apróbb csoportokra oszlik a társaság s a 32 levélű biblia mellett franczia kártya is akad a pusztá ház vastag mesztergerendáján s nem is nyugosznak addig a matadórok, míg a *Lendl Adolf XXI*-sét kéz alá nem hajtják hogy Bugacznak is meg legyen a mai napra a maga polgármestere.

Éjfél előtt persze alvásra gondolni sem lehet, a dagadó puha párnákért harcznak kell folynia, mert a karaván egy részének csak tábori ágy jut.

Végre a csőszök csendes nyugalomra köszöntése után eloltják a lámpákat s az őrszobában alvó *Pável* megadja a jelt az alvásra. Még néhány sötétben elmondott anekdota következik, melyre egyre gyérül a kaczagás s az édes, enyhet adó álom átveszi csendes birodalmát.

Másnap reggelre csendes eső köszönt be a pusztára, de csakhamar kivillan a felhők mögül a mosolygó nap és ébresztő sugara gyorsan szárítja fel a virágok kelyhében szivárvány színében tündöklő esőcseppeket. A pacsirta énekelve száll a magasba s ezernyi nyüzsgéssel megkezdődik az élet a bugaczi pusztán. Dr. *Horváth Géza* elnöklése alatt összeül a hadi tanács, hogy összeállítja a mai nap munkaprogramját. Míg ők tanácskoznak, mi szétnézünk az ébredő pusztán. Előttünk terül el a 16 ezer holdas pusztá maga nagyszerűségében, melyen 6500 jószág legel kora tavasztól a deres késő őszig. A szemünk előtt elterülő pusztá többé már nem sivár homok, hanem ékes zöld gyeptakaró borítja az egészet, melyet itt-ott megszakító nyárfa- éa akáczerdők tarkítanak érdekes változatú lombvetéseikkel, itt-ott csak ligetet alkotva a homokbuczkák közt elterülő vadvizek, szikes tavak, nádas mocsarak partjain, búvóhelyet adva a kóválygó

szárnyasoknak. Érdekesen szegik be a bugaczi pusztát: a monostori zölderdő, az ötömösi vágás, a Dobos-bukor, a Pusztaházi vágás, a kis Draskó, a Görbe-szék, a Hajcski-bukor, a Balog-bukor, a Krumplis erdő, a Lóhomoki vágás, a Tolvajos, a Farkas-ordító.

Kirándulásaink célpontjául a Farkas-ordítót választottuk. Jó fél-órai kocsikázás után az erdőszélen szálltunk le. Sajátságos új világ nyílik meg előttünk, mely mindenkit meglep, aki csak most látja először. Csupa balzsamos illat, csupa mozgó élet, csupa madárdal az egész erdő, mely a szeszélyes alakú homokbuczkák fölött terül el. Az árnyatadó ezüst nyárfának széles lombkoronái boltívként fonódnak össze fejünk fölött, mellette szépen húzódnak meg az apró cserjék, a melyek közt az átszűrődő fényes napsugarakban ezernyi szitakötő röpköd, csillogtatva négyfoltos szárnyait. Mellettük üli meg a magas buczkákat a hatalmas terjedelmű, dús termésű boróka-fenyő, mely házmagasságig nyúlik fel a balzsamos levegőbe. Közöttük a talajt ezer és ezer hímes virág borítja, melyeknek himporos kelyheikben mézet keresve járnak ki-be, zümmögve, dongva, döngicsélve a vad-méhek, darazsak, legyek, apró bogarak ezrei bámulatos színváltoztatban. E nagy mozgalmat még élénkebbé teszi a tarka pillangók játszva szárnyaló sokasága.

A társaság apró csoportokba oszlik s kéjteli örömmel gyűjti a maga foglalatosságaihoz tartozó fajok gazdag változatait. Ott áll az erdei rét közepén *Pável*, *Aigner és Bordán* a könnyű lepkehálóval; amodább a lankás homokparton fekszik *dr. Horváth* Géza és kutatja a bokrok tavalyi száraz avarját és jegyzi az előkerülő s majd fürgén menekülő rovarok hosszú listáját. A lapos fatörzsein s a lehullott falevelekből önkényt kínálkozó alkalmas helyeken *dr. Lendl* lesi a pókokat, kifeszített rovarfogó ernyőbe veszi le a fák lombjairól a zöldes ormányosokat. A cserjék kiforradó levelein *Szépligeti* vizsgálja bámutalos türelemmel a levéltetveket. *Pályi* a homoki flórát gyűjti gazdag nyalábba s leköti figyelmét a homoki gombák gazdag változatú csoportja s a lehúzódt vadvizek száraz medenczéjében a dús csirájú mohák. Míg a társaság így böngész, keres és kutat, addig *Lakatos Károly*, *Kertész* társaságában az erdő állatvilágát, főleg az orvmadarakat figyeli s a sűrű puskadurrogással jelzik, hogy nyomukban vannak.

Igy tart a kutatás délig, midőn rövid időre pihenő áll be, hogy a gazdag ebédet elfogyasszuk és a gyűjtött zsákányt elrendezzük.

Délutáni cél a Tolvajos átkutatása. Utunkba ejtjük a legelő *ménest*, melyet gyönyörködve nézünk. Azután sietünk a *cserényhez*, hogy megismerkedhessünk *Zubornyák* Sándorral, a híres számadó gazdával, kinek bár nem megvetendő vagyona van, még sem tud megválni a bugaczi pusztától s a maga megszokott cserényétől. Az ő

telepén a népvándorlaskorabeli hamisítatlan pásztorkodó magyart látjuk, ki fonott és fedélnélküli cserényében él kora tavasztól késő ősziig. Ha esik az eső, kalapja alá húzódik, mert becstelenség volna az ő becsületén, ha a cserényt befedné. Nála a hordozáskodás minden 8 nap bekövetkezik, mert szerződés szerint másutt kell a cserényt felütni. Az írást, nem ismeri, de ezrekig elszámol a maga rovásán s ha a mőricziak kiszkítanak a gulyából egyet, azért még nem megy panaszra a bíróhoz, fizet és eltagadja a hibát s ha a tolvajt megfogja, rövid úton eligazítja a sort annak hátán és így kvittelnek írás nélkül, tanuk nélkül. Jól készíti az ízletes tarhót s a mi számunkra ott állt egy nagy dézsája a cserény közepén, melylyel bojtárjait egész nap is jól tarthatta volna. Kell is ezeknek a jó koszt, kivált ha vihar van, mert akkor egész éjjel a csorda körül kell nyargalni, hogy a jószág meg ne zavarodjék és ki ne törjön. A „kitörést” csak akkor használják és pedig fogásnak, ha a pusztabíró és a gazdasági tanácsnok jön a jószágot megolvasni és véletlenül valami hiba esett a rováson. Ilyenkor csak a furfang segít s aztán emberfia legyen, aki ilyenkor megoldassa a jószágot. Ha pedig minden rendben van, könnyű a dolog, mert a jószág egyenkint hagyja el az állást.

A cserény egyik karóján van a díszes faragású állványon a készség s a toilette-titkok raktára. Az egyik sarok fedett, mely alatt a ruhás láda áll s felette az egész család féltett kincse: a pipatórium s a tetőn a szűzdohány czégére, a dohánylvágó. Hja, ide ne fárad el a fináncz, sőt a félegyházai ember még juttat úgy hébe-korba egy-egy körömfaradéknyi dagadó szűzdohányt.

Miután *Francé* ügyes kézzel vázlatkönyvébe megörökítette a cserényt az előtte emelkedő állófával és éléstárral egyetemben kocsikra kapva siettünk a Tolvajos felé, bár *Zubornyák* Sándor tapasztalt szeme a fellegek járásból esőt jósolt.

Alig értünk be a puszta nyugati oldalán fekvő Tolvajos határába, – hol nyoma látszik még a híres bugaczi csárdának, melyről a múlt században így emlékezett meg az ott meghaló Orczy Lőzrinc báró:

*„Négy rongyos fal, kémény, egy csikorgó ajtó,
Bogárhátú fedél, nyitva mint akasztó,
Egy földlyuk melletted, ott van a csábító:
Előtted leásva áll egy vastag bitó.”* –

Egyszerre tarjagos felhők emelkednek fel az ég boltozatára, feljebb és feljebb vonulnak ijesztő sötét színűvé válva, erős szél kerekedik, hatalmas dörgés rázza meg a levegőt, majd egy hatalmas cikázó villám fut át az égboltozaton és megered a zuhogó zápor. Mi futva me-

nekülünk, kocsikra kapva a csőszház szűkös eresze alá, hol a mi szenvedélyes rajzolónk a Szabadszállásról importált furfangos gönczi békót s a csőszház udvarát rajzolgatta.

A mint a vihar ereje megszűnt, permetező esőben siettünk haza a távoli tanyánkra, mert esti sötétségben ez nyaktörő vállalkozás lett volna az úttalan pusztán. Hazafelé közeledve, a ragyogó szivárvány üdvözölt bennünket az ég ívén s biztatólag mosolygott ránk, szétrebent entomologusokra, a lemenő nap a pusztá pereméről.

Hazatérve a kapu előtt fogadott bennünket egy gyönyörű és színekben pompázó hatalmas magyar kakas, melyet azonnal modellnek fogadott fel Francé és Bordán; Kertész pedig a fotografáló géppel vette üzőbe az egész udvaron.

A nap hátra levő részét visszaemlékezésekkel töltöttük s gyönyörködtünk abban a kedves legendában, melyet a pusztabíró beszélt el Petőfi születéséről. Legenda lesz ennek a nagy lángésznek a születése ezen a vidéken, hiába írt arról oly meggyőzően Ferenczy Zoltán, mert itt még a pusztabíró ismerte azt a csősz, aki mindig azt állította, hogy ő tudja, hogy a bugaczi határon átutazó anya hol szülte és melyik tanyára vitték be fürösztetni azta gyermekeit, ki a magyar Alföld képeinek oly ragyogó oltárt emelt világra szóló költészetében. Hiába, ezt a népet könyv meg nem győzi soha, legendaszerű marad a halála, az lesz a születése is s ma már Kis-Körös, Félegyháza és Bugacz versengenek érte. A hit boldoggá teszi mindeniket!

Míg édesen merengtünk el a kedves legendán, a messze távolban felgyúlt a pásztortűz s a síró tilinkó hangjával az esti szellő áthozta a nagy pusztán, a Bugacson termett epedő dalt:

*„Megkondult a kecskeméti öreg templom nagy harangja,
fáj a szívem, majd meghasad, a babáját úgy siratja,
Kihallatszik a pusztába a nagy harang giling, galang,
Monostori zöld erdőbe sírva fakad a vadgalamb.*

*Sirasd, sirasd kecskeméti öreg templom nagy harangja,
Monostori zöld erdőnek tilinkoló vadgalambja,
Hullasd, hullasd leveled rá te susogó rezgő nyárfa,
Sodord szellő a virágot kedvesemnek sírhalmára.”*

Hogy micsoda boldogtalan lélek könnyített e bánatos dallal szíve fájdalmán a néma éjszakában, mely egy elveszett üdvöt siratott, nem tudhattuk meg, mert kora hajnalban útra keltünk a délelőtti gyorsvonathoz.

E szép és feledhetetlen napok emlékéért köszönet Kecskemét városának!...

Szalay Gyula

A tudományos csoport látogatásáról a „Természet” 1898. júliusi számában Szalay Gyula újságíró számolt be. Megjelent az írás teljes terjedelemben a „Kecskemét” c. újság 1898. (27. szám július 3. 1. p.) első oldalán.

XII. 17-18. (2)

Hajtóvadászat Bugacmonostoron (35 vadász összesen 750 nyulat terített le.)

KL. 1898. XII. 21.

Kiránduló zoológusok csoportja
/ Dr. Kertész Kálmán amatőrfényképe után /

Események a Pusztán 1899-1929

1899.

I. 15. (1)

Lótenyésztésünk ügye: I. Városunk lótenyésztéséről. (G. M.)

II. A csikók czélszerű tenyésztéséről és neveléséről. (E. V.).

(Kecskemét c. újság. 1899. I. 15. 1. p.)

II. 12. (2)

Csikóménes felállítása. (K.L. 1899. II. 12. /6. sz./)

V. 6. (3)

Zubornyák Mihály bugaczi számadó gulyás tüdőbetegségben meghalt. (K. L. 1899. V. 6.)

V. 28. (4)

Kirándulás Bugaczra. Beniczky Ferenc főispán és kísérete tett látogatást a pusztán. (K. L. 1899. V. 28.)

VI. 24. (5)

A bugaczmonostori törzsgulya és törzsménes felállítása.

(K. L. 1899. VI. 24.)

VII. 2. (6)

A városi közgyűlés megvitatta a bugaczi törzsgulya és törzsménes ügyét. (K. L. 1899. VII. 2.)

VIII. 6. (7)

Egy éj Bugaczon. Nemzet c. folyóiratból – Kozma Andor írását átvette a Kecskemét c. hetilap: 1899. VIII. 6. 32. sz.

XII. 17. (8)

A bugaczmonostori körvadászat bizonytalan időre elhalasztva a rossz időjárás miatt. (K. L. 1898. XII. 17.)

1900.

I. 13-14. (1)

Bugacmonostori hajtóvadászat (499 nyúl és 7 róka esett áldozatul) . K. L. 1900. I. 21.

III. 25. (2)

Duna-Tisza csatornával kapcsolatos terv.
(K. L. 1900. III. 18. /5/, III. 25 /5/)

IV. 22. (3)

Csikónevelés gulyában. (Kecskemét /KE/ 33. sz. 1900. VIII. 19.)

VII. 21. (4)

Vendégkönyvet helyeztek el a bugaci pusztaházban.

(Vendégkönyvbejegyzések 1900. VII. 21-től).

Elsőnek Kada Elek Kecskemét város polgármestere írta be nevét a bugaci pusztaház vendégkönyvébe. A következő név:

További nevek:

Horváth Ádám volt képviselő.

Csók István festőművész,
Garay Akos rajzoló művész

(VII. 18-28-ig) tartózkodtak a művészek a pusztaházban, illetve a pusztán:

Jósep Gaus és Basil Opatichabl –
Wienből (osztrák vendégek)

További vendégek még ebben az évben:

Dömötör Lajos, Szegedi György,
Györffy Balázs, Szokolay Mihály,
Kovács Sándor, Bagi László,
Héjjas István.

A

BUGACZI-PUSZTAHÁZ

VENDEGEINEK

NÉVJEGYZÉKE.

Országos Széchényi Könyvtár

NYOMATOTT FEKETE MIHÁLY KÖNYVTOMDÁJÁBAN
KECSKEMÉT, 1900.

Bugaczi-pusztaház vendégeinek névjegyzéke /1900 július 21./

Sorszám	A vendég		Elkezdett	Eltartozott	Jegyzet
	neve és foglalkozása	Állandó lakása			
1.	Kasakuba polgármester	Kecskemét	9/10	VII/21 VII/23	
2.	Horváth József, képviselő	Kecskemét	"	"	
3.	Kada Elek, színházi	Kecskemét	21/	VII/23	
4.	Csikó János	Bpest	28/18	28/	
5.	Maray János	Felha	VII/18	VII/28	
6.	Dr. Gyalóc	Wien	16/24	18/24	
7.	Wassermann	Kecskemét	20/16	20/28	
8.	Wassermann József	Kecskemét	21/16	21/18	
9.	Székely József	Kecskemét	"	"	
10.	Abraham József	Budapest	26/3	27/3	
11.	Turcsányi János	Budapest	VIII/16	VIII/27	
12.	Baron Károly	Kecskemét	VIII/26	VIII/27	
13.	Horváth József	Kecskemét	Aug 26 - 27		2 gen 10 tan kacagjal
14.	Baron Károly, altábornagy	Kecskemét	27/26	27/27	
15.	Földi János és K. György	Wien	19/1900	19/1900	Magánügy Angyalosföld
16.	Baron Károly, altábornagy	Wien	20/VIII	21/IX	Magánügy
17.	Meinert József-Lawrence		21/400	21/4	

A vendégek könyv első oldala

/1-17. sorszámig a beírók kézalírása, első Kada Elek polgármester/

Bugaczon

*Öreg este szállott le a pusztára,
Csendben ballag a gulya a szállásra.
Messze-távol pásztortüzek lobognak,
Körülöttük furulyáznak, dalolnak.*

*Méla-búsan zeng a gulya kolompja,
Esti szellő a kolompszót elhordja
Lágy ölében el, messzire a rónán
S elzeng a dal a csillagos éjszakán.*

*Vén Zubornyák megfőzte a vacsorát,
S hogy jóllakot, leteríti subáját;
Rágyújt aztán az öblös tajt'pipára
S lehever a kifordított subára.*

*A kisbojtár belefúj a dudába,
Mély bánat szól a dudája szavába';
Azt hallotta, hogy hűtlen lett babája,
Belefújja bánatát a nótába.*

*Mosolyogva bámul a hold világa,
Ezüst fényt szór a heverő gulyára.
A gulyára komondorok vigyáznak,
A gulyások beszélgetnek, pipáznak.*

*Rejtelmesen susog a nád amodább,
Bölömbika hallatja bent a szavát.
A magasban éles hangú vadludak
„A Dunáról a Tiszára szállanak”.*

*Kialudt a pásztortüzek világa,
Elnémult a kis bojtárnak nótája -
Addig búsult dudájának a szaván,
Míg elaludt cziprán kivartt subáján.*

Szaiiff Kálmán

„Kecskemét” 33. sz. 1900. aug. 19.

XII. 14. 16. (6)

Körvadászat (K. L. 1900. XII. 12.)

XII. 31. – I. 2. (7)

Az 1900. évi népszámlálás alkalmából Kovács Sándor és Mura-
közy Zoltán (népsz. biztosok)

1901.

V. 16-17. (1)

Duna-Tisza csatorna ügyében:

Sándor Lajos vez. mérnök
Haszpethy Alajos oszt. vez. mérnök

V. 22-23. (2)

Duna-Tisza hajózási csatorna ügyében.

VII. 21. (3)

Bécsi egyetemi hallgatók Kecskeméten és Bugacon.
(Kecskemét, (KE) 29. sz. 1901. VII. 21. 1-2. p.)

VII. 29. (4)

Duna-Tisza csatorna nyomjelzése.

Wilhelm Ignác mérnök

VIII. 2-22. (5)

Macher Ernő kir. mérnök

LX. 15. (6)

„Kecskemét”

Függetlenségi és negyvennyolczas párti
politikai és közművelődési közlöny
37. szám 1901. szept. 15.

„Szentkirályi Bugacza a mienk” – így adja hírül a „Kecskemét”
című hetilap 1901. IX. 15-én a címoldalon. Ugyanis Kecskemét város
megvásárolta Szentkirályi Kálmán földbirtokostól a bugaci pusztán
elterülő 6190 kat. hold terjedelmű birtokát. Így Bugacpuszta egész
területe Kecskemét tulajdonába került.

XII. 19. (7)

Földmérés

Rihocsek Gusztáv v. mérnök

XII. 19. (8)

Rapszodikus megjegyzések következnek ezután egy sereg név mellett:

Fejér István „jól lakott”
Szegedi György „gazda vagyok”
Varga Adolf th. mérnök „éhezett”
Ottó Sándor „éhezett”

1902.

V. 18. (1)

Tudományos kirándulás:

A kir. Magyar Természettudományi Társulat növényteni szakosztálya tudományos, kutató kirándulást tett Bugacra.

V. 28-29. (2)

A főispán és kíséretének látogatása a pusztán:

Beniczky Ferenc főispán
Bárczy László pü. igazgató
Kuktay Béla m. főtanácsos
Vámos Béla főkapitány
Kada Elek polgármester
Mészáros József tanácsnok
Szegedy György tanácsnok

VII. 14-21. (3)

Duna-Tisza csatorna ügyében.

VII. 26. (4)

Legelőrendszer tanulmányozása:

Helyes Pál és Kovács Pál

VII. 26-27. (5)

Védő-himlőoltás

VIII. 6-7. (6)

Külföldi vendégek:

Sailó Alps finn szobrász
Ojansun Heikki dr. – finn tanár
Kőnig Gyula egyetemi hallgató
Vikár Béla Bp.

VIII. 10-11. (7)

Határbejárás:

Földadórevízió céljából.

VIII. 17-19. (8)

Vadászat

1903

V. 13-14. (1)

A lóállomány vizsgálata.

VII. 4-6. (2)

A Duna-Tisza csatorna lejtmeretezése ügyében:

Brunszvich Gyula mérnök – Bp.

VII. 10-11. (3)

„Hírlapírói tanulmány céljából”

Dr. Tóth János nyitrai tanár és
szerkesztő

Ezekben a napokban tett látogatást két illusztris kecskeméti vendég, akik frappáns megjegyzésükkel hagytak emlék-nyomot a vendégkönyvben:

Dr. Dömötör – „ivós”
Kada Endre – „dettó”

XI. 10-11. (4)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

1904.

V. 12. (1)

Gazdasági előadás. (Márialéky Kálmán)

„A bugaci népviselet megismerése, a puszta gazdasági és jogéletének tanulmányozása végett” – Kiss Endre és több joghallgató részvételével.

VII. 30-31. (2)

Himlőoltás

VIII. 2-3. (3)

Juszkó Béla festőművész
(tanulmányi úton)
Cap Rezső főiskolai hallgató
Kecskemét.

„Egy esztendeig nyalom a számat Münchenben a mai ebéd után.”
Ez a szellemes beírás olvasható a vendégkönyvben.

VIII. 10-13. (4)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

XII. 18. (5)

Vadászat

– „Vadászok élete vígan telik, vígan foly, távol tőlünk komoly bánat, bajok özöne.”

Aláírók:

Kada Elek, Szokolay Mihály,
Dr. Kiss József, Györffy Balázs,
Dr. Kováts Pál, Dr. Szabó József,
Tóth Pali, Trummer főhadnagy.

1905

VI. 19-20. (1)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

Macher mérnök.

VI. 30. (2)

Debreceni és nyíregyházi vendégek.

VII. 2 (3)

Első bugaci tenyészállat díjazás.
(K. L. 1905. VII. 2. /3. p./)

VII. 30. (4)

Kecskeméti urak a pusztán.

„Damó vesztett és dühös volt, Kada hortyogott és nyert. Kőszeghy József evett. Dr. Kiss József udvarolt.”

VIII. 1-11. (5)

Juszkó Béla festőművész tartózkodott a pusztán.

VIII. 2-4. (6)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

IX. 18-20. (7)

„Néprajzi gyűjtés és tanulmányozás” céljából tett látogatást:
Madarassy László népr. kut.

X. 16. (8)

Törzsgulya-tartó társaság látogatása a pusztán. „Törzsgulya-tartó társaság tagjai megosztóznán, áldomást ittak.”

Aláírók:

Szappanos Elek, Szegedy György,
Kontz József,
Domján György, Héjjas István,
S. Kovács István, Héjjas Ferenc,
Kerekes Dezső, Kónya Imre,
ifj. S. Kovács István,
ifj. Héjjas Sándor.

XI. 18. (9)

Juszkó Béla festőművész több hétig Bugacon tartózkodott. („Bugaci leveles”)

XII. 20. (10)

Pásztorok Bugacson

A pásztoréletnek Magyarországon immár vége. A legelőket felszántották, a pusztai birtokok nagy részét betelepítették, a nyájakat, gulyákat és méneseket feloszlatták. A gazdálkodás átalakult, a házi állatokat istállóban neveljük fel. Olyan pásztorra a kinek „télen-nyáron pusztán van a lakása”, alig van már szükség valahol.

Egy félszázaddal ezelőtt, nagyban virágzott még az Alföldön a pásztorélet. Voltak szűz gulyák és ménesek, melyeknek jószága nem

látott falut, vagy várost soha. A tehén a havon ellett meg, télen se jutott föld alá, legföljebb szárnyéket csináltak a számára, mely megvédje a szél ellen, s a melynek tövében alomszalmát hintettek a részére. A jószág teljesen vadon nőtt fel, s vad maradt. Nekem is volt ilyen gulyám. Még a borjak is oly vadak voltak benne, hogy mikor fel akartam őket javíttatni, erővel is alig lehetett őket bevinni az istállóba. Földhöz csapták magukat, mikor nyakukra vetették a pányvakötelet. Szekérre kellett őket rakni (leszedve a hátulsó kerekeket), hogy beviessék őket az istállóba. Földvály Gábornak bivalyokból volt ily gulyája Adacson. A tehenek borjazás idején oly vadak voltak, hogy még az arra menő kocsit is megtámadták. Deszkadarabot kellett kötni a homlokukra, melytől csak a lábaik előtt levő fűvet láthatták s legelni tudtak, de nem láthattak maguk elé.

Több volt azonban az olyan gulya, amely csak nyáron volt kint a pusztán. Városok és falvak nagy legelőket tartottak (sokszor több mérföldnyi távolságban a határtól) a saját polgáraik jószágá számára. Szent György napján hajtották ki a jószágot, s kint maradt rendesen Katalin napig (November 25). Ilyen gulyákat és méneseket tart fenn ma is Debreczen a Hortobágyon, Kecskemét városa pedig Bugacson.

Ezen a két pusztán van még pásztorélet ma is. De nem igazi pásztorélet az többé. Ma már csak abból áll a pásztor feladata, hogy megitassa és meglegeltesse a jószágot, hogy ne ereszze a tilosba, s kikeresse számára a legjobb mezőt. Ezt még egy asszony is meg tudja cselekedni – mint a hogy a régi szabású pásztorok mondják. Arra ma már alig van szükség, hogy a pásztor megvédje nyáját a tolvajoktól is. Mert nem igen vannak tolvajok.

Hejh, azok a tolvajok! Valaha hemzsegett tőlük az Alföld. Sok volt az alkalom, könnyű volt az elloptott jószágon túladni. A számadó pásztoroknak a tolvajokkal volt a legtöbb baja. Ha loptak a nyájból, az ő kára volt; úgy volt megfogadva, hogy a gazdának kártérítéssel tartozott. Tehénért tehenet, csikóért csikót kellett adnia. Nem is fogadtak meg számadónak mást, csak olyat, a kinek magának is volt elegendő jószág. A kárvallott számadó úgy segített magán, hogy maga is tolvajnak állott. Czimborált a többiekkel, tudta titkaikat, kiméletben részesült a részükről, s ha mégis loptak tőle, tudta, hogy hol keresse a jószágát. Esetleg lopott helyette másikat.

Szinte azt kell mondani, hogy a Ráday-korszak előtt az egész alföldi pásztor nép egy tolvajszövetséget képezett. De nem kell azt gondolni, hogy ezek az emberek rosszabbak lettek volna, mint a maiak. Csak a viszonyok voltak mások. Sok volt a felosztatlan puszt, azokon gyér volt a lakosság, s sok nyáj, s ennek folytán az elloptott jószá-

got könnyű volt elrejteni. Pestmegyében, az ország közepén, el lehetett menni Czeglédttől Halasig, egy napi jó hajtásnyira, a nélkül, hogy az ember falut ért. Ezen a nagy darab földön egyik nyáj a másikat érte. A ki mit egy nyájból lopott, azt a másik nyájban elrejtette. Ma este tíz darab tinót loptak el Orgoványon, reggelre lehajtották Majsa alá, s ott becsapták a legelésző gulya közé. Ott meg nem találhatta egyharmar senki. A majsai gulyás tudta egyedül, hogy nála vannak, de az nem mert szólni, nehogy bosszút álljanak rajta, s nem is akart szólni, mert része volt a prédában neki is. Ha kijöttek is a pandurok, azok meg nem tudták ismerni ezer más marha között azt a tizet, a melyet kerestek. Legföljebb ha maga az ellopott jószág gazdája jött volna velök. De a majsai gulyást ekkor se érhetne volna baj. Ő be tudta volna bizonyítani, hogy a lopás éjszakáján otthon aludt, ki se mozdult a kunyhójából. Előre szerzett tanut, mert tudta, hogy mikor fogják társai elkövetni a lopást.

Rendesen nem azon a vidéken loptak a pásztorok, ahol laktak, hanem nagy távolságnyra kalandoztak el. Szinte hihetetlen gyorsasággal utaztak, csakhogy elhárítsák maguktól a gyanut. Jurenáknak Szentes alatt volt egy számadója, a ki bejött este jelenteni, hogy beteg az egyik marha, s másnap reggel ismét beállított azzal a hírrel, hogy a marha meggyógyult. Ezt az embert azzal vádolták csakhamar, hogy ugyanezen az éjen lopást követett el Biharban. Hivatkozott a gazdájára, hogy este is nála járt, reggel is, a közbeni idő alatt pedig Bihart oda-vissza megjárni lehetetlenség. Felmentették természetesen a vád alól. De ugyanez az ember oly gyorsasággal vitte egyszer – hálából – Pestre Jurenákat, a kinek halaszthatatlan dolga volt, hogy az egyenesen csoda számba ment. Minden órányira friss lovak várták a számadót egy-egy tanyán, s be is voltak fogva a kocsi elé. Egy perczig tartott csak átúlni egyik kocsiról a másikig, a friss lovak vágtatva mentek a legközelebbi állomásig. Ott ismét más fogat várta az utasokat. Ily hajtással el lehetett menni Szentestől a bihari faluig és vissza egy éjszaka alatt.

Ha becsületes volt a pásztor, s nem czimborált a tolvajokkal, akkor egy éjszakáig sem volt biztonságban a jószága. Ráütöttek sokszor erőszakkal is. Az ötvenes években, midőn nem volt szabad fegyvert tartani, két-három czinkos lóháton hátramaradt, míg a többiek jó messzi elhajtják a lopott jószágot, s ha a káros fél kimerészkedett a kunyhójából, hegyes karókat dobáltak felé. Mikor aztán a többiek jó messze jártak, megfordították a lovat, de akkor a gazda már be nem érhette őket. Kóburg herczeg tisztjei ebben az időben Csehországból hoztak le Vacsra juhászokat: egy év alatt a nyájnak alig fele maradt, a többit szétlopkodták.

A pásztort úgyszólván a szükség vitte rá, hogy tolvaj legyen. A viszonyok, a melyek között élt, s a társaság, melyben felnőtt, érthetővé teszik, hogy ő nem látott ebben erkölcsi romlottságot. A pusztára már gyermekkorában került, s ott tölti egész életét. Egész nap másod- vagy harmadmagával őrzi a nyáját, mely foglalkozás nem valami erősen fárasztja szellemi tehetségeit s szabadon kalandozhat fantáziája. Este nem megy be a faluba, a hol magához való társakkal találkozhatnak, hanem hallgatja az öregebb bojtárok elbeszéléseit, a dicsőítést, melyben egy-egy társuk kalandjait részesítik, a ki különös bátorsága által szerzett szemükben érdemet. Nevetnek és gúnyoldónak, ha sikerült a törvényt vagy a „megyét” rászediök: s vajmi sokszor sikerül. Közösen költik el a pompás vacsorát, ha egyikük a szomszédból egy juhot lopott. Előttük az eltulajdonítás csupán az erősebb joga: alapjában véve ugyanaz, amelyen minden társadalom és minden ország nyugszik. Naponta hallja az ismertebb betyárok kalandjait elmagasztalni. A betyárt pedig a np felfogásában bizonyos nimbusz veszi körül. Mondjuk, hogy helytelenül, de az a dolog érdemére nézve egyre megy. S meg kell engednünk azt is, hogy ez helytelenül, de nem alaptalanul van így. A népérzet mindenkor a gyengébb pártjára áll, a hol küzdelem folyik. A betyár pedig az egész társadalommal, annak egész erejével folytat elkeseredett élet-halál harczot. Hét vármegye pandurja, zsandárja kergeti, s egyedül vagy legfőljebb kevesed magával áll velök szemben. Amazok részén az egész törvényes hatalom, esetleg maga kirendelt katonság, emezt legfőljebb titokban, a saját vesztének félelme között meri gyámolítani valaki. A harcz nagyon egyenlőtlen, s ha utat tör magának fegyverével üldözői között, ha ki tudja játszani, vagy le bírja teperni üldözőit, csoda-e, ha ajkára veszi a hír, s dicsőségét zengi a népdal. Úgy szerepel, mint egy hős, a ki seregek nélkül folytat háborút sereget ellen.

Dicsó hős ő annak a fiatal, romlatlan fiúnak a szemeiben is, a ki iskolát nem lát soha, hol jóra ösztönöztetnék, s ki a tolvajlások dicsőítését hallja minden este, a ki egész napon henyeségeken jártathatja esztét, s látja, hogy ez a betyár is az ő népéből való, pásztor volt fiatalabb éveiben, mint jómaga, s a saját erejéből emelkedett, melyet ő is nyilatkozni érez izmaiban. Pedig a pusztán rang, születés elvesztik hatásukat s csak ez az erő az, a mi érvényesül. Ily körülmények között „becsületes, igaz ember hogy is válhatnék belőle?”

Az alkalom kínálkozik, társai kigúnyolják, mint gyávát, ha nem tart velök. csoda-e, ha lopásra adja magát? Pedig más körülmények között a legtisztességesebb ember lett volna talán, s a mellett – a mi fő – erkölcsi érzéke nem rendült meg egy pillanatig sem másban, csak abban, hogy nem tartja bűnnek az ily lopást. Az erdélyi aranybányász

nem lopna el mástól egy csirkét se, de aranyat lopni nem tartja bűnnek, „mert azt az Isten mindenki számára adta a földbe”. A pásztor felfogása is ilyenforma.

Mióta feloszlatták a gulyákat, méneseket és juhnyájakat, sok pásztor állott be gazdasági cselédnek, bár azt alantasabb foglalkozásnak tartotta. Többet ismertem közülök. Szorgalomban, munkásságban, sőt becsületességben sem hagytak fent kívánni valót. Börtönviselt ember is volt közöttük, a ki példás becsületességgel viselte magát. Ismertem olyat is, a ki fiatal korában csikót lopott, aztán huszár lett, s ott őrmesterségig vitte, a polgári életben pedig ispáni állást kapott, mindenütt megnyerve feljebbvalói jóindulatát, s mindezzel megfélemlve a beléje vetett bizalomnak.

A barátság és a becsület kötelességei felől megállapodott nézetei voltak ezeknek az embereknek is, de az nem volt közöttük, hogy másoknak ökrét vagy lovát meg ne kívánják. De még a lopásban is tartózkodtak attól, a mit tilt a becsület. Juhot vagy marhát lopni azt szabad, de már csirkét lopni aljas dolog: a mit csak a kapczabetyár művel. A saját gazdájától, vagy a barátjától lopni, szintén becstelenség számba megy. Ilyesmiben úgy őrzik a becsületöket, akár egy hidalgó. Volt egy számadó gulyásom, a ki hét esztendeig ült valaha lopás miatt. Egyszer nálam is gyanuba került. Elveszett egy ökörbőr, a mely reá volt bízva, s a melyről csak ő tudta, hogy hol van. A gyanu rá esett. Az ispán kifejezést is adott ennek a gyanunak, s összeszidta. Másnap panaszra jött be hozzám.

– Egész éjjel nem tudtam aludni – mondta, – mert az ispán úr olyanformát mondott az este, mintha én loptam volna el az ökörbőrt. Nem mondom, hogy jó ember vagyok, hisz a nagyságos úr úgy is tudja, hogy ültem Szegeden. De a gazdámtól nem loptam soha, mert az nem volna becsület.

A lopást nem tartotta bűnnek. De a gazdájától lopni, azt tiltja a becsület. Már pedig a becsület ellen nem vét soha. Sőt még azt is tudja, hogy mi a gavalléria. Feleségem iránt csupa hála volt, mert ápolta a leányát, mikor az betegen feküdt. Mikor kisütött a nap, s kinyitlak az első ibolyák, bebarangolta az egész erdőt, s egy szép csokorral állított ~~ha~~ ^{ha} mire feleségem reggelihez ült.

Az ilyen emberek nem romlottak erkölcsileg még akkor sem, ha bűnt követnek el. Csak erkölcsi felfogásuk tévedt meg. Abban az időben, mikor a pásztor csak úgy állhatott meg, ha állandó czimboraságban élt az ország minden tolvajával, más elbírálás alá kellett, hogy essenek a cselekedetei.

Az öregebb mai pásztorok még átérték ama másik korszakot. Akkor bizonyynyal úgy gondoskodtak ők is, mint a többi magukhoz ha-

sonlók: ma pedig a legbecsületesebb emberek. Ott őrzik Bugaczon a ménest, a gulyát, a juhnyáját, s eszökbe se jut, hogy lopni menjenek. Tőlük se lop senki. Merő atavizmus, hogy reggel az itatás alkalmával mégis összeszámítják a jószágot: nem esett-e híja az éjjel, nem dézs-málták-e meg a tolvajok.

De hát hogy lehet összeolvasni egy mozgó ménest? Ötven vagy hatvan lovat is nehéz megszámolni, ha mindegyik mozog s nem szorítják őket össze egy csomóba. De összeolvasni pl. 679 lovat, s megállapítani, hogy egy híja sincs, azt csak az a pásztor tudja, a ki minden egyes állatot ismer külön. A tulajdonosok szerint olvassa össze az állatokat. Szappanos István uramnak tizenöt darabja van, a Rigó, a Madár s a többi. Egyenként keresi ki őket a szemeivel a többi között, megvannak-e? Aztán a Csabay János uram állataira kerül a sor. És úgy sorba a többi gazdáéra. Csak így lehet összeolvasni a ménest: ezt nem tudja megcselekedni más, csak a született csikós, a ki ott nőtt fel a cserény alatt, a kinek szeme egész nap a legelő jószágot figyeli.

Esze se jár ilyenkor egyeben. Ebben a pusztai világban nincs semmi a jószágon kívül, a mi lekötné a figyelmét. Idegen ritkán vetődik erre felé. A táj maga egyforma minden felé. A szem hozzá szokik az apró részletek megfigyelésére, éles lesz, mint a sasé.

Az este az az időszak csupán, mikor a pásztor társadalmi életet él, – olyat, aminőt. Az előtt elbeszélgetett a cserény mellett, ma már olvas is. A Bugaczra is elhatolt a civilizáció. Egész kis könyvtárunk van már a pásztoroknak s megvannak benne Jókai művei. Néha jön egy látogató, vagy az asszony hozza ki a heti eleséget, s nagy az öröm, ha egy újságlapot is hoz magával a városból. Ezek közé az emberek közé is behatolt a hirlapirodalom – s a politika. H.P.

(Vasárnapi Ujság 1905. 52. szám karácsonyi melléklete)

1906.

V. 18-20. (1)

Lóosztályozás.

V. 18. (2)

„Tanulmányoztam és szenvedtem mert eltévedtem.”

Aláírás:

Zsirkay Béla helvéciai intéző.

V. 20. (3)

„Monoklival hódította meg a bugaci lányokat és ürgéket.”

Dr. Kiss József.

VI. 20. (4)

Bikaviadal Bugacon. (Kecskemét /KE/ 1906. VI. 20. /5-6. p.)

1907.

V. 24-25. (1)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

Macher mérnök

Kecskeméti vendégek a pusztán:

Angyal Vidor, Halasy Gyula, Papp
György, Csáky István, Kovács
Sándor, Grazelly Miklós, Héjjas
István, Dömötör Lajos, Polyák
János, Domján György, Kada Elek,
Selymessy Ferenc, Dékány László,
Szegedy György.

IV. 16-18. (2)

Kincskereső bizottság látogatása.

V. 29. (3)

Látogató a pusztán:

Pigniczky Ferenc földműves
isk. tanár látogatása

XII. 22. (4)

Víg kiránduló társaság a pusztán:

„Hát a többi részeg, kik éjjel húzták a cigánnyal hol maradtak?
Hej Kis Jóska doktor Kiss Jóska, miért is vagy Te olyan, hogy vala-
hányszor kirugsz, mindig berugsz.”

Kada Elek

1908.

V. 25. (1)

Tanulmányi kirándulás:

Bp. X. ker. tiszti telep tanári kar és 26 tanuló

V. 28. (2)

Látogatás a pusztán:

Révész István plébános a következőket jegyezte be a vendégkönyvbe: „Földrengés elől jöttem ide, de éjfél után is rengett.”

VIII. 31. (3)

Birtoktest-felmérés.

Ezután a következő bejegyzés olvasható a vendégkönyvben: „Áldd meg Isten Bugacot” – Sendula József (A szöveg az egész könyv hosszát keresztben elfoglalja.)

IX. 8. (4)

Külföldi vendégek Zichy István festőművész társaságában:

Carló Durazzó, Zichy István
festőművész, Prof. Dr. Lehmann
Nitsche Laplata (Argentína)

1909

IV. 2-6. (1)

Harcszerű lövészet:

„A magyar kir. budai I. honvéd gyalogezred tartotta nagygyakorlatait Bugacon. József főherceg saját kezűleg írta be a nevét. Nagyon tetszett neki Bugac. Különösen a gulyással való beszélgetése, aki nem ismerte fel.”

V. 9. (2)

Osztrák szakember látogatása:

Prof. dr. Loap Adamek Wienből. – A Karakuli bíráló alkalmából.

V. 19-20. (3)

Lóosztályozás

V. 30-31. (4)

Karakuli bíráló.

VII. 9-10. (5)

Csőszföldmérés

VII. 16-22. (6)

Monostori kiosztás:

Zana István és Rihocsek Gusztáv
mérnökök

VIII. 24-26. (7)

Kataszter-kiegészítő bizottság.

IX. 1. (8)

Rendőrség-csendőrség tartózkodik a pusztán.

Kőrözés egy lótolvajbanda elfogása ügyében.

Beírás: Egy csendőrkész, lótolvaj-bandát összefogdosása céljából
tanyázott a pusztaházban.

IX. 12-13. (9)

Tenyészjószágdíjazás

IX. 22. (10)

Tanulmányi kirándulás:

Bp. VI. ker. Áll. Tanítónőképző Intézet 9 tanára és 80 növendéke
látogatott el Bugac-pusztára.

1910.

III. 19. (1)

Ménészvizsgálat

IV. 11-13. (2)

Harcserű lövészet:

A Bp-i 1. Honvédegyalozred 3. zászlóaljának tisztikara. Balás
altábornagy vezetésével.

IV. 11-16. (3)

Lövészet

VI. 22. (4)

Festőművészek a pusztán:

Iványi Grünwald Béla, Zichy István, Bornemissza Géza, Falus Elek és egy francia festő neve olvashatók a vendégkönyvben.

Az aláírások mellett látható egy külön rajz, amely a következő képet ábrázolja: Hatalmas alakot rajzolt oda valamelyik művész. Kezében óriási ecset. Mögötte egy vödör festék. Aláírás: Mázoló nagygyűlés.

VI. 28-29. (5)

Leltár

VII. 19-20. (6)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

VII. 27-28. (7)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

VIII. 16. (8)

Muzsikus-festő-vadász kirándulás a pusztára.

A következő bejegyzés olvasható:

„A muzsikus festett, a festők vadásztak, a vadászok muzsikáltak.”

Aláírók:

Bornemissza Géza,
Zichy István, Kacsóh Gráci

VIII. 30. (9)

A főispán látogatása:

Ráday Ferenc főispán aláírása
olvasható

IX. 9. (10)

Egy érdekes bejegyzés a vendégkönyvbe:

„Szeptember 9-én déli 12 órakor az egész pusztát kis repülőhangyák lepték el. Félórai kocsikázás alatt mindig benne voltunk a rajok vonulásában.”

Kada Elek

X. 2. (11)

A Puszta megtekintése:

Tallér István
Zsibó (Szilágy m-ból)

X. 3-5. (12)

A Duna-Tisza csatorna ügyében:

Brunszvik Gyula kir. főmérnök
Petter Gyula kir. mérnök

X. 11. (13)

Bugacmonostorfalva

(Falualapítás – 60 fő – kérvénye Kada Elek Kecskemét város polgármesteréhez.) (Kecskeméti Újság /KU/ 1910. III. évf. /235. sz./ X. 12. /1. p./

IX. 22. – X. 28. (14)

Külföldi festőművész tartózkodik a pusztaházban.

Julius Wentscher festőművész

(Berlin és athéni lakással rendelkezik) aki csikót és ménest rajzolt a vendégkönyvbe.

XI. 7. (15)

Tűzrendőri vizsgálat:

Rektórisz Gyula r. tiszt
Kónya Imre tűzoltó par.

XI. 7. – XI. 10. (16)

Monostorfalva házhelyeinek kitűzése:

Richocsek Gusztáv mérnök

XI. 9. (17)

Ménvizsgálat:

Papp Kálmán

XI. 9-10. (18)

Boradó ellenőrzés:

Papp Dezső jav. felügy.
Nagy Sándor

XI. 10-11. (19)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

XII. 16. (20)

Kecskeméti vendégek a pusztán (12 fő)

XII. 31. – I. 1. (21)

Népszámlálás

1911.

I. 1. (1)

Népszámlálás befejezése.

II. 13-14. (2)

Harcserű lövészet:

III. 2-3. (3)

Kecskemét – Halasi út közigazgatási bejárása alkalmából:
Keviczky Sándor

IV. 18-20. (4)

Harcserű céllövészet.

V 27. (5)

A monostori új iskola helyének megválasztására kiküldött bizottság.

V. 31. (6)

Razzia a pusztán:

45 rendőr és csendőr általános razziát tartott a pusztán.

V. 31. (7)

„Gotteschmann Alfréd állatfestő, obsitos huszár”

Péterfi Márton az Erdélyi Nemzeti
Múzeum őre.

V. 31. (8)

Ménküütött embernél:

Dr. Szabó Győző
orvos

VI. 26-27. (9)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

LX. 11-15. (10)

Monostorfalviaknak haszonbérföldek kimérése.

LX. 30. – X. 1. (11)

Tenyészállatdíjazás

X. 4. (12)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

X. 4. (13)

Városi ménes szemléje.

XI. 9-10. (14)

Bortermés összeírása.

XI. 11. (15)

A Duna-Tisza csatorna ügyében.

XI. 15-17. (16)

Monostorfalva utcáinak lejtmeréteztése – fix pontok beállítása.
Rihocsek Gusztáv

XII. 17-18. (17)

Harcszerű lövészet.

XII. 20-22. (18)

Erdőárverés:

Szentkirályi birtokon megtartott erdőárverés bizottsága.

Nagy Pál főerdőmérnök

Kecskemét

Halasy Gyula bizottsági tag

Kecskemét

Bíró Gyula pénztártiszt

Kecskemét

1912.

I. 13-14. (1)

Sikari Kovács Elek – Kecskemét

I. 24-26. (2)

Harcserű lövészet előkészítése:

Kossy Oszkár főhadnagy
Kiskunfélegyháza

II. 22-23. (3)

Számvizsgálat:

Szabó Mihály th. számvizsgáló
Haas Dezső th. számvizsgáló

III. 23. (4)

Szabó Kálmán múz. ig. (dr)
Kecskemét

III. 28. (5)

Tavaszi ellenőrző szemle:

Flóris Rudolf kir. főállatorvos
Flóris Gyula Kecskemét

III. 30. (6)

Harcserű lövészet előkészítése:

Jamniczky István őrnagy
Kossy Oszkár főhadnagy

IV. 16-19. (7)

Harcserű lövészet:

A m. kir. bpesti 1. honv. gyalogezred 3. zlj. tisztikara, harcserű lövészet alkalmából, élvezte Kecskemét városának vendégszeretétét.

VI. 26. (8)

Lépfene Bugacon.

VII. 4-6. (9)

Monostorfalva utcái feltérképezése, beállítása.

VII. 14-21. (10)

Tanítók továbbképzése – Kiskunfélegyházi Tanítóképző Intézet tanárai és növendékei.

VII. 30. – VIII. 3. (11)

Monostori haszonbéres földek kiosztása (1500 kh.)

VIII. 25. – 27. (12)

Monostorfalvi földek árverése (1500 kh. felüli földek)

LX. 25. (13)

A monostorfalvi ideiglenesen felállított iskola ügyében – Kerekes József népisk. felügy. ig.

X. 4-8. (14)

Ásatás és pásztoréletgyűjtés:

Dr. Szabó Kálmán múz. ig.
Turi Mészáros I.

X. 23-24. (15)

ifj. Mészáros J.
A. Tóth Imre (Városföld)

X. 29. (16)

Az erdő évi felülvizsgálata.

XI. 8. (17)

Kecskemét – Kiskunmajsai vasút nyomjelzése.

XII. 3-6. (18)

Lőtér berendezése – harcászati lövészetre.

XII. 21-22. (19)

Hajtóvadászat

1913.

I. 10-29. (1)

Harcserű lövészet előkészítése.

II. 6. (2)

Harcserű lövészet.

III. 26. (3)

Iskolalátogatás – Kerekes József népisk. felügyelő ig.

IV. 2-4. (4)

Vörheny-járvány ellenszerében megoldás.

V. 17-18. (5)

Évzáró vizsga alkalmából (Kecsk. Ref. Jogakadémia)

Dr. Joó Gyula, Dr. Joó Gyuláné
Révész Sándor, Révész Sándorné
(baráti kivonulás!)

V. 20. (6)

Garzó Sándor látogatása.

V. 26. (7)

Szabó Mihály v. alszámvevő
Török Zoltán kir. adófőtiszt
(adóügyi ell.)

VI. 9. (8)

Kirándulás:

Papp Kálmán – Nagykőrös
Békefi Jenő – Kecskemét
Kerekes Dezső – Kecskemét

VI. 9-10. (9)

Lépfene elleni ojtószer adagolás:

Flóris Rudolf, Flóris Gyula

VI. 13. (10)

Tűzrendőri vizsgálat:

Dobos István
Kónya Imre t. par.
Rektórisz Gyula r. tisztt.

Kirándulás:

Szóke Gyula, Szóke Gyuláné

VI. 13-14. (11)

Látogatás a pusztán:

Cs. Kovács Sándor

VI. 21-22. (12)

Kirándulás:

Dr. Dömötör Sándor kir. körj. h.,
dr. Dömötör László ügyvéd
Dr. Szabó Győző tiszti orvos,
Legeza Gyula, dr. Dömötör Lajos,
Imre István

VI. 25. (13)

Finn vendég a pusztán:

Elsa Hásteskö, Jyváskylä (Finland)
özv. Pócsy Györgyné Kecskemét
Pócsy Blanka Kecskemét

(finn-nyelvű beírás a vendégeknyvbén!)

A jegyzetvratban: Szegedi György tanácsnok úrnak külön köszönettel tartozunk, amiért ilyen lelkesen bemutatta a finn vendégünknek a magyar alföld legszebb, legromantikussabb pusztáját. (Pócsy Györgyné)

VII. 4. (14)

Vendégek Kecskemétről – Bp-ről:

Dr. ifj. Muraközy Károly – Budapest
Muraközy János – Kecskemét
ifj. Baktay Albert – Kecskemét
ifj. Muraközy Gyula – Budapest

VII. 18. (15)

Veszetség megállapítása.

VII. 27. (16)

Védő-himlőoltás.

VIII. 31. (17)

Tanyaközpontok tanulmányozása.

IX. 12. (18)

Erdőgazdaság tanulmányozása.

IX. 9. (19)

Tűzrendőri-vizsgálat.

LX. 28. (20)

Bugaci tenyészállatvizsgálat díjazása.

XII. 20-21. (21)

Bugaci társas-vadászat.

1914.

I. 16-17. (1)

Harcserű lövészet.

II. 7. (2)

Harcserű lövészet.

III. 23. (3)

Tavaszi haszonállatvizsgálatok.
(Lóvizsgáló bizottság – állatorvosok)

IV. (4)

A Duna-Tisza csatorna nyomvonalának bejárása.

IV. 28. – V. 2. (5)

Növényteni felvételek: Szurák János, Timkó Gy. (Bp.)

V. 2. (6)

12 drb mént heréltek ki a város részére.

V. 14. (7)

Évzáró vizsga. (Alsó-monostori iskolánál)

V. 18-19. (8)

Lóosztályozás. (A lóbizottság V. 19-én 2 órákor feloszlott)

V. 20-21. (9)

Kirándulás (A kecskeméti felsőker. iskola mg. tansz. hallgatóinak tan. kirándulása)

V. 21-25. (10)

Növényteni gyűjtőút:

Timkó György, Szurák János – Bp.

V. 25-27. (11)

Legelőfelosztás

VI. 23. (12)

Látogatás a pusztán:

Mendel Jenőné – Kiskunfélegyháza
Barta József és Kerekes József
tanítók
Mendel Gáspár Alsó-monostori tanító

VI. 25-27. (13)

Karl Predott – Wien (Ausztia)

VI. 23-27. (14)

A bugaci erdő fölmérésének kezdete:

Kerner Ede

VI. 24. (15)

Látogatás:

Dr. Szabó József

VII. 3-4. (16)

Filmfelvétel a pusztán:

„A szökött katona”

Szigligeti örökbecsű művét, a magyar népszínmű gyöngyét, Pásztory filmre alkalmazta. Szükségünk volt igazi magyar hangulatra, gulyára, ménesre, juhnyájra stb., a magyar néplélek filmen való bemutatására. – Eljöttünk Bugacra mindent megtaláltunk!

Szegedy György tanácsnok, Kerekes Dezső intéző és Tóth Mihály orvos urak, kedves magyaros vendéglátással, vendégszeretettel fogadtak és útbaigazításukkal sikerült nehéz munkánkra a koronát felfűzünk.

Köszöntjük az olvasót!

Bugacz 1914. július 3-án és 4-én

Polik Dezső, Pásztory István
Szőke Sándor,
a Bp-i Nemz. Színház tagja
Kertész Lajos,
a Bp-i Nemz. Színház tagja
Gyárfás Gábor
Kirsléner Róbert
Pásztory István

VII. 5. (17)

A Kiskunfélegyházi Áll. Tanítóképző szervezésében – tanítói továbbképzésben résztvevők kirándulása. (Dr. Katona József ig.)

VII. 25-26. (18)

Védő-himlőoltás

VIII. 3. (19)

„A mozgósítás felülvizsgálata alkalmából.”

VIII. 5. (20)

Dr. Orbán Ferenc ügyvéd

Látogatás a pusztán.

(Mellette a jegyzet rovatban 1920-as dátummal – Márkus őrnagy bejegyezte, hogy „szegény Feri a Kárpátokban, 1915-ben hősi halált halt.”)

VIII. 21-22. (21)

Hólyagos himlővizsgálatok:

Dr. Eördögh Ferenc (Kecskemét)

IX. 8-12. (22)

Vágások felbecslése:

Kerner Ede gyakornok, – Kecskemét
Bánóczy János erdőőr
Alsó Szt. Kir. Bugac

IX. 30. – X. 1. (23)

Fertőtlenítés felülvizsgálata:

Flóris Rudolf

XI. 10. (24)

Iskolalátogatás alkalmából (Kerekes József népisk. fel. ig.)

XI. 12. (25)

Ménes vizsgálat.

1915.

I. 5. (1)

Mint sebesült jöttem ki:

Dr. Bábiczy Kálmán

I. 17. (2)

A monostorfalvi iskolában a „Honvédelemről” tartott vetítettképes előadás alkalmából. (Kerekes József népisk. felügy. ig.)

V. 28. (3)

„Mint ny. tanácsnok ma adtam át ezt a szép pusztát Dömötör Lajos tanácsnoknak, hogy fiatal erővel fejlessze ezt magas nivóra, kedvezőbb anyagi viszonyok között.”

Szegedi György.

VI. 2-3. (4)

Védő-himlőoltás

LX. 4. (5)

Pancsováról:

Lazarovics Imre hdgy.
Lazarovics Gy.

LX. 18-19. (6)

Ragadós száj- és körömfájás:

Flóris Rudolf és fia – Gyula

LX. 22-23. (7)

Adriai Biztosító Társaság kárbecslője:

Renner Miklós

X. 1. (8)

„A jó Isten óvja meg Bugaczt az állatorvosok látogatásától, mert – tapasztalat szerint – ahova ezek járnak, ott rémesen marhavész üt ki. Járjanak inkább máshová, van még másutt is elég marha, veszni való! – Eljen a bugaczi nagy gazda: – Dömötör Lajos, meg a kisgazda: – Kerekes!”

Aláírja:

Paur Géza és két honvéd állatorvos

X. 11-12. (9)

Monostorfalvi diftéria megvizsgálása céljából.

X. 18-19. (10)

Adótárgyváltozások vizsgálatára kiküldött bizottság (Kecskemét-Budapest)

XII. 2-4. (11)

Az erdők árverése alkalmából.

Ifj. Mészáros József, Wolf György,
Halasy Gyula

XII. 11-12. (12)

Monostorfalvi diftéria megvizsgálása alkalmából:

Dr. Eördögh Ferenc

XII. 17-19. (13) Országos Széchényi Könyvtár

Évvégi bugaci vadászat résztvevői:

Posch Lipót (Izsák),
Leék Ferenc (Orgovány),
dr. Kiss József (Kecskemét)
és még négy fő

1916.

február hó (1)

Csendőrök nyomoztak egy rablóbanda után. A rablók közül, akik ellenálltak, kettőt agyonlőttek, sokat megsebesítettek.

IV. 11. (2)

„Éjjel kigyulladt a lóistálló, A nagy lóistállóban bentégett 24 anyakoca, 8 négyéves csikó. Gyűjtötgas történt. Anyagi kár 110. 000 korona.”
Kónya Imre tűzoltóparancsnok

VI. 26-27. (3)

Vízkárok vizsgálatára kiküldött bizottság.
– Szántóföldek általában 1/3-os részben víz alatt voltak.

IX. 7-9. (4)

A régen tervezett „strucc-vadászat” tagjai közül:

Sz. Tóth József (Városföld),
Beretvás Lajos (Kecskemét)

IX. 10. (5)

Fémkészletek rekvirálása.

IX. 10-11. (6)

Oszták-magyar katonatisztek látogatása.

IX. 21. (7)

A Kisbugaci erdőtűz okainak kivizsgálása.

X. 21-22. (8)

Talajvizsgálat

X. 21-22. (9)

Néprajzi gyűjtés:

Szabó Kálmán múz. ig.

XI. 7-8. (10)

Gazdasági épület bevizsgálása:

Szabó S. városi ép. mester

XI. 13-14. (11)

Együttes iskolalátogatáson a monostori iskolában. „A kijövetel alkalmával nov. 12-én du. 5-9 óra között a nagy ködben, eltévedtünk s már aligha találtuk volna meg a pusztaházhoz vezető utat, ha véletlenül egy kocsival nem találkozunk, melyen egy fiatal ember – Dékány József – nem jön, ki szintén a pusztaházhoz igyekezett, s rátalált az

útra. Ő pedig a saját lakásukhoz vezető útról tévedt le, s a nagy köd-
ben haza nem talált: az éjjelt a pusztaházban töltötte.”

Kerekes József – felügyelő igazgató,
Faragó Béla iskolaszéki elnök,
Rhédei János – kir. tanfelügyelő

XII. 16. (12)

Évvégi bugaci vadászat:

Sikari Kovács Elek,
Beretvás Lajos hadnagy,
Héjjas Tibor, Sárközy J,
Leék F (Orgovány),
Posch Lipót (Izsák)

1917.

I. 6-7. (1)

Bugaci vadászat.
Résztevők:

Geréby Gyula (Lajosmizse),
Szilágyi D. huszárkapitány,
Zimay L. – gyógyszerész
(Kecskemét), Dr. Szabó Iván,
Dr. Lestár Albert – ügyvéd,
dr. Szabó József – ügyvéd,
Kerekes Dezső, dr. Szabó Kálmán

IV. 13. (2)

Tűzvizsgálat. A nagy kőistálló vizsgálat.

V. 7-9. (3)

Lóosztályozás

V. 9. (4)

Virágh László nyugalmazott községi tanító „73 éves koromban
gyalog jártam itt. A pusztát bebarangoltam.”

VI. 6-7. (5)

Hadikölcsönjegyzés volt, amely eremdénytelenül végződött.

VI. 10-20. (6)

Rekvirálás

X. 2-3. (7)

Adótárgyváltozás vizsgálata.

XI. 8. (8)

Magán-mén vizsgálat: neszmélyi Papp Kálmán alezredes

XI. 6-19. (9)

Erdők eladása befejeződött (74. 500 korona)

ifj. Mészáros József, Kerner Ede

XII. 4-5. (10)

Látogatás: Braun Tibor hitelbanki tisztviselő; Papp István tanító

1918.

I. 26-27. (1)

Bugaci vadászat.

IV. 12. (2)

Bűnügyi nyomozás (Bárány Imre és társai ügyében)

László József r. őrmester – Bócsa

Horváth Mihály cs. őrmester – Bócsa

IV. 28. (3)

Gerber Ferenc banktisztviselő látogatása a pusztán.

V. 14. (4)

Verses emlékeírás:

1.

A központi irodából

Kecskemétnek városából

Kiszállott a nagy bizottság

Tanács és a katonaság:

Két százados, egy tanácsos

Hadnagy, főjegyző, egy zászlós.

2.

*Bugac reszkess! Mi lesz veled?
Rekvirálni jöttek téged!
Még ide is kitaláltak,
Hogy elvegyék gabonádat.
Azt hiszik ők. . . , úgy gondolják. . .
Hogy te nálad megtalálják?!*

3.

*Azt mondja a főintéző,
Hogy itt ilyen nemigen nő,
Hanem van más. . . jó bor, étek.
Rekviráltunk is sokáig,
Egész hajnalhasadtáig.*

Bugacz, 1918. május 14-én

Zimay Károly – Tóth Aladár százados
Kovács százados, Biber százados

V. 14-16. (5)

Erdészeti felügyelő látogatása:

Eránosz Antal János – kir.
erődfelügyelő – Bp.
Bakkay József – Kecskemét
Szőke Gyula – Kecskemét

V. 16. (6)

Horvát János hdgy. látogatása.

V. 2-19. (7)

Gabonarekvirálás

V. 19. (8)

Verses bejegyzés

1.

*Ugyan nézd a túlodalit
Egyetlenegy napig volt itt
Kijönnek és verset írnak
Pedig csak húsztíz litert ittak.*

2.

*Mit szóljunk hát akkor mi
Két hét előtt jöttünk ki
Úgy élünk, mint hal a vízben
Bárcsak soha ne lett vón vége.*

VI. 11-21. (9)

A 30-as honvédektől egész század érkezett Bugacra rablók és gyilkosok üldözésére. Nagyjából sikerült is megtisztítani a Tolvajost.

– Miután vagy hat ilyen társaságot szerencsésen beirányítottunk az hírhedt Köcskemét városába, útnak indultunk mink is. Három tiszt és 113 főnyi legénységgel jöttünk mi, telve harci kedvvel s visszagyógyódással Kecskemétről, s ugyancsak harci kedvvel indulunk útba most is, még nagyobb visszagyógyódással a nekünk nagyon is kedvesé lett meleg tanyáinktól a Bugaci pusztáról.

A kellemesen eltöltött napjainkra visszaemlékezve veszünk búcsút szép hazánk s a magyar alföld egyik nevezetességétől a „Nagy Bugactól” – s annak gyöngyétől a „Pusztá-háztól”

olgyai Olgyai hdgy, Jeszenszky
fhdgy, Krisztin hdgy.

VII. 23-25. (10)

Botanikai felvételek:

Boros Ádám – Budapest

X. 23-24. (11)

A leégett istálló ügyében:

Kovács Mihály ép. v.
Szabó Sándor városi ép. felügyelő

1919.

III. 29-31. (1)

Birtokrendező bizottság tagjai.

IV. 28-29. (2)

Népszámlálási ügyben (Fridrich Sámuel).

V. 3-4. (3)

Pallavicini uradalmi jószág eladása.

V. 5-8. (4)

Menekülés Tiszántúlról:

Jurkó S. (g. ispán)

Mészáros Ferenc (g. isp.)

V. 10. (5)

Menekült jószág átadása:

Tomeskó Pál
urad. int. Rábacsécse Győr m.
Sewcsik Andor urad. int.
Kisszállás – (Bács m.)

V. 27. (6)

Látogatók Kecskemétről:

Ballus Tivadar
ifj. Ballus Tivadar

V. 29. (7)

Lósorozási Bizottság:

Dr. Szabó József – Kecskemét
Förstner Dezső – Budapest
(főállatorvos)
Schubert Ernő
Budapest (oszt. vez. h.)
Sztójanovits P. – Budapest
Domonkos Imre – Budapest
ifj. Szappanos Elek – Kecskemét

V. 29. (8) Látogatók:

– Söröli Istvánné – Zs. Kovács László

VI. 2-3. (9)

Látogató:

Szmodics Mihály tanár

VI. 6-7. (10)

Ménészvizsgálat:

Flóris Rudolf állateg. főfelügyelő

VI. 21. (11)

Látogatás a pusztán:

Bakkay Tibor (R. K. F. gimn. II. o. t.

Kecskemét)

Bakkay Endre (IV. o. tan.)

Bakkay Laci (II. o. tan.)

VI. 17-23. (12)

Legelővizsgálat:

„Alföldünk oly mértékben fog emelkedni, amilyen mértékben a fásítás előre halad. Ezt pedig a kietlen, sivár homoki legelőkön kell megkezdeni és az ősi, nomádszerű legeltetés teljes kiküszöbölésével, intenzív legelőgazdálkodást kell teremteni.”

Bíró János – szaktisztviselő,
miniszteri tanácsos (Budapest)

VII. 3. (13)

Gyalogezred XII. század 1-es és a 3-as zlj. harci gyak.

VIII. 18. (14)

Románok által megszállt területekről átvonulóban. (név nélküli bejegyzés!)

1920.

I. 17-25. (1)

Vadászat a bugaci erdőben:

„Egyszerű vadász nézetem, hogy az Isten ide nyulat elfelejtett teremteni.” Bejegyezte:

Fejér István és ifj. Füvessy Ferenc

II. 24. (2)

Erdősítés és a bugaci vasút ügyében:

Kerner Ede és a szakbizottság tagjai
tettek látogatást.

II. 28. (3)

Bugac hasznosítása:

Bugac haszontalan részein milliókat hozó erdősítést, a legelő feljavítását, hal, baromfi, modern állattenyésztését kell megteremteni. Ezenkívül a méhészetet is szorgalmazni kell. Nyaralók, fürdő létesítése. A gazdasági vasút mielőbbi megvalósítása, mert ez hozza meg a puszta számára a gazdasági, társadalmi, kulturális felemelkedést. (K. K. 1920. II. 28. 1. p.)

III. 27-28. (4)

A bugaci erdei vasút irányának tanulmányozása.

E kedves helyen pihentünk meg – Banner József és öt társa aláírása látható a vendégek könyvében.

III. 30-31. (5)

Tavaszi állatvizsgálat.

IV. 11. (6)

A bugaci vasút:

A bugaci keskenyvágányú vasút kiépítésének szükségességéről döntött Kecskemét város törv. hatósági biz.-nak p. ü. bizottsága IV. 9-én. Vezércikk jelent meg a KK. 1920. IV. 11. számában. Részletes beszámoló az ülésről, valamint a kisvasút építésének célszerűségéről, és annak várható gazdaságosságáról.

IV. 18. (7)

Bugac modern hasznosítása:

Héjjas István gazdálkodó indítványa a Gazdasági Egyesület mezőgazdasági szakosztályának ülésén hangzott el. (KK. 1920. IV. 18. 1. p.)

V. 7. (8)

A bugaci törzsbarom II. felállítása.

(52 drb magyar tehén lett kiválasztva.) (V. 6-7.)

V. 26-29. (9)

Kirándulók látogatása a pusztán:

(Lakodalomba menet és lakodalom után)

Locher Emma megj. :

„nagyon kedves hely”

Dudogh Istvánné – Kecskemét

Csengey G. – Kecskemét,

Csengey Cs. – Bp.

V. 26. (10)

„Megelégedéssel láttam a pusztát.” (+ bejegyezte)

Szombatfalussy Miklós (+)

Majthényi István II. o. – Kecskemét

Dr. Majthényi Miklósné – Kecskemét

Curry Béláné,

Majthényi Miklós IV. o. t.

Bakkay László, Szmodics Mihályné,

Bakkay J-né, Banner József,

V. 29. (11)

Látogatás a pusztán:

Manzer Gyula min. oszt. tan. –

Budapest

Freitz Péter – agrogeológus –

Budapest

Dieter János kir. főmérnök –

Budapest

VI. 6. (12)

„A kecskeméti keresztény-keresztyén kiskazda és földművespárt bugaci zászlóbontása alkalmából a párt szemefénye dr. Kovách Iván párttitkár ragyogó szónoklatának hatása alatt remegve vesszük kezünkbe a tollat, hogy megörökítsük a mai nap emlékét.”

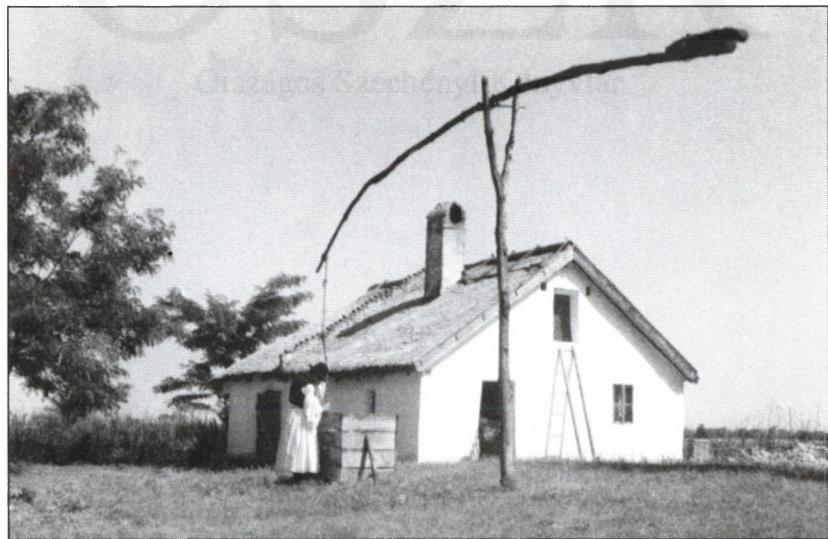
Dékány István – pártelnök

Dr. Kovách István,

Dudogh István és bojtárja

Dudogh tanya Bugacon

Dudogh István juhai

Bugaci ménés

Dr. Szigethy Lehel
„A fenti adatokat tagadom”
Grazelly Margit
Márialaky Kálmán

VI. 6. (13)

A Duna-Tisza csatorna előmunkálatainak vezetősége tizenegy-napi itt-tartózkodása után, a köszönet és elismerés szavával adózik a bugaci „Pusztaház” régi magyar bőségre emlékeztető úri vendéglátásának.” (1920. május 26. – június 6.)

Szórady Pál kir. mérnök – Budapest
Dr. Ferenczi István m. kir. geológus
Budapest
Shulek Béla kir. mérnök – Budapest
Ott János kir. segéd mérnök –
Budapest
Hatal István vízmester, Ulrich J. –
Bp.

VI. 11-12. (14)

Iskolalátogatás:

Kolumbán Sándor kir. tanf. –
Kecskemét
Faragó Béla isk. széki elnök –
Kecskemét
Bíró Ádám népisk. ig.
(Barta Henrik – kocsis)

VI. 23-28. (15)

Növénygyűjtés:

Dr. Jávorka Sándor M. Nemz. múz.
term. tud. múz. osztály. ig.-ja
Magyar Pál erdőmérnök – Budapest
Freitz Péter agrogeológus,
az Orsz. Talajtani Áll.
(Bp. Debrői u. 15.)

Bejegyzés: Jávorka megtalálta a kriophorme polystachyum-át, gratiola afficinális, Orchis incarnatus, Crisium palustre az egykori őstápnak ránk maradt relictumokat!

VI. 25. (16)

Duna-Tisza csatorna előmunkálatainak helyszíni szemléje:

Oltay Károly műegy. tanár Bp.
 Manzer Károly műegy. tanár Bp.
 Dieter János kir. főm. Bp.
 Fodor József mérnök Bp.
 Schulek Béla Bp.
 Dr. Ferenczi István m. kir. geológus
 Freitz Péter agrogeológus
 Szórády Pál kir. mérnök Bp.

VII. 1-2. (17)

Néprajzi tanulmányút:

Dr. Györffy István M. Nemz. múz.
 igazgatóőr Bp.
 Dr. Szabó Kálmán m. ig. Kecskemét

VII. 8. (18)

Látogatók:

Bakkay Tibor rk. főgimn. III. o.
 Kecskemét
 Bakkay Endre rk. főgimn. I. o.
 Kecskemét

VII. 10-11. (19)

Németnyelvű bejegyzés – Dr. Poltéra (Zürich-i látogató)

VII. 10-11. (20)

Dr Poltéra kíséretében:

Dr. Husztics Sándor egy. tanár. Bp.
 László Gábor m. kir. fő. geol.
 Hajnóczy Iván f. ker. isk. ig.
 Dr. Dömötör Lajos,
 dr. Dömötör S-né

VIII. 17-25. (21)

Látogatók a puszán:

Szabó Antal Bp,
 Gellért Ferencné Bp.,

Dr. Kiss István Bp,
Szabó György (dr) Kecsk.
Kovács Vince Szabad-Jakabszállás
missziós lelk.

23-24. (22)

Dús Lajos postafőnök Kecskemét

24-25 (23)

Szente Varga Sándor Kecskemét
Dr. Szalay József r. tanácsos –
Szeged
Dr. Jánossy Gyula r. tanácsos –
Kecskemét
Sikary Kovács Elek – Kecskemét
Barna Tibor főfel. Kisk. félegyháza
Mariányi János min. tan.
Kallivoda Andor főerd. mester
Wolff György – Kecskemét

X. 22-23. (24)

Látogatók a pusztán:

Szlávnyiczai Sándor József alezr.
Kisbér

X. 28. (25)

Országos Széchényi Könyvtár
Bencsik László számtiszt

X. 28. (26)

Müller Béla Nagykikinda

Beírás: Kislány szereti a babát, fiú a lovaskatonát;
Később változik a szerep, fiu szereti a babát, lány a lovaskatonát.

X. 29. (27)

Kis vasút építés Bugacon:

„Kada Elek álma valósággá változott! Most már igazán építjük a
bugaci vasutat és jó régi előírások szerint az első kapavágás előtt na-
gyot iszunk.”

Köpesdy Elemér, Banner József,
Jánossi János

XII. 4. (28)

Lólopás ügyben nyomozás:

Barna Péter tiszaujfalusi tanyájából történt lólopás ügyben. (Alpári őrsről)

Pengő István csendőr őrmester
Antal Béla csendőr

XII. 14-15. (29)

Megindult a Bugac-Galambosi iparvasút.

IX. 25 (30)

Elkezdődött az építés. Bakkay József tervét Köpesdy Elemér a Magy. Gazd. Vasutak Rt. iga.-ja támogatta. Közigazgatási és műtanrendőri bejárás XII. hó 14-15-én volt. Részt vettek: Zimay Károly tanácsnok, Bakkay József erdőmester, Soós Gyula főszámvevő, Garzó Sándor jegyző, Szikszai Gerő ker. m. oszt. tan., Eránosz Antal János erdőfelügyelő, Matyók Géza, Simon N. Belicza E. műsz. tan. – Kiskf. vezetősége

1921.

I. 4-5. (1)

Utazás az újonnan épült kisvasúton.

Kiskunfélegyházán keresztül a bugaci kisvasúton jöttünk a pusztaházhoz. (Galambos-Bugac erdei vasúton!)

Soós Gyula, Banner J., Szőke Gyula

I. 23. (2)

Körvadászat

Résztvevők:

Csorba Boldizsár, Kocsis Pál
(Katonatelep) Dékány Rafael,
Sváb Kovács István (F-Szetnkirály),
Király Károly, Wingert János,
Szabó Jenő, Kallivoda Andor, kir.
főerdő t., Tormássy Ferenc,
Szőke Gyula

Beírás: Az 1921. január 22-23-án tartott téli vadászat alkalmával a vadászok – Ők mondták – csak rókabőröket lőttek! és Lővi Árpád verseit olvastam, a hatás nem maradt el. – Sokat ettünk és ittunk.

II. 9. (3)

Bugac hasznosítása:

„Egy angol pénzcsoport Kecskemét város földjein és különösen a híres bugaci pusztaságán modern farmokat és gazdasági termőtelepeket óhajt létesíteni különféle konzerváló berendezésekkel és gyárakkal, mindenféle termények feldolgozására, melyek elsősorban az exportot és így a sokkal jobb értékesítést szolgálnák. – A fent jelzett angol pénzcsoport megbízásából jártam itt terepszemle céljából és élveztem kedves házigazdám rendkívül előzékeny vendégszeretetét.”

Haám Artur
uradalmi főtiszt (Érd)

II. 12. (4-5)

Duna-Tisza csatorna munkálatainak befejezése (Tervezett csatornavonal altalajvizsgálatának befejezése!)

„A Duna-Tisza csatorna előmunkálatainak vezetősége, a régóta tervezett csatornavonal altalajviszonyainak feltárását, a Bugacpusztán végzett fúrásokkal befejezve, őszinte köszönettel adózunk Tóth Mihály intéző úrnak az itteni munkálatok keresztülvitelét megkönnyítő minden támogatásáért éppúgy, mint szíves és dús ellátásunkért, remélve és kívánva, hogy áldozatkész segítsége nem lesz meddő és céltalan, mert a Bugac iránt éppen most megnyilvánuló angol tőke érdeklődése a csatorna ügyére is kedvező befolyással leend.

1921. jan. 6. – febr. 12.

Schulek Béla kir. m.
Dr. Ferenczi I. m. kir. geológus

II. 15. (6)

Közigazgatási kirendeltség és a csendőrlaktanya építésével kapcsolatos helyszíni tájékozódás, valamint a ménistálló mennyezet elkalkalmából jártam itt:

Szabó Jenő

III. 12-13. (7)

A kecskeméti földműves iskola tanulmányi kirándulása (tanárok, tanulók).

III. 13. (8)

Tavaszi haszonállatvizsgálat.

III. (9)

Bugaci vasút ügyében.

V. 3. (10)

A bugaci törzsgulya III. felállítása

(Ez alkalommal 60 drb magyar tehén lett kiválasztva)

A bizottság tagjai:

Héjjas István dr. Dömtör Lajos
Farkas Sándor Farkas József
Héjjas Elek Kerekes Dezső
Tóth Mihály Tóthkis I. (Kaskantyú)

V. 10-11. (11)

Telefont Bugacnak!

„Kada szellemében cselekszünk, ha a magyar pusztá szépségeit minél közelebb hozzuk a városhoz és ezeknek lakosait legalább telefonon közvetlen érintkezésbe hozzuk a pusztá népével. – Telefont Bugacnak!”

Aláírók:

Vég hely Dezső mk. pt. műsz. ig.
Kerny István m. kir. pt. felügyelő,
távird. ép. oszt. vez.
Dús Lajos m. kir. posta és távirda
főfelügyelő kecskeméti postafőnök

V. 11-12. (12)

Látogatók a pusztán:

Zilahy János – Kecskemét
(gazdálkodó)
Zana József – Kecskemét
(gazdálkodó)

V. 13. (13)

Első bugaci kirándulás alkalmából:

Mariányi János Budapest,
Nyúlt Tóth Pál (dr) Kecskemét,
Kovács Sándor

V. 14. (14)

A Kisvasút egy éves fennállásának emlékére.

„A faüzem és a városi tanács képviselői előtt megtartott bugaci első vasúti szemle emlékére, mely egyben hirdeti azt a kultúrát, melyet a város közönségének egy része előteremtette Bugac romantikáját, – úgy szólván ellenszenvvel fogadott, mi, kik a nézet, a felfogás ellen a közforgalomba a Duna-Tisza közének legnagyobb pusztáját bekapcsoltuk, kívánjuk, hogy az első lépésünk legyen a továbbiak nyomdoka!!!”

Aláírók:

Dr. Kiss György, Soós Gyula
Harkai Béla, Banner József
Tormássy Ferenc, Dékány I.
Szőke Gyula „garagulya”
Kovács Sándor

Véleményem fenntartásával aláírom:

Tóth Mihály, Wolf György

V. 19. (15)

Látogatók a pusztán:

Szilassy Aladárné – Bp,
Capi Milokuper (Holl)
Beretvás Márta – Kecsk.
Heineiek Szaela (Kecs.)

„Egy rendkívül kellemesen eltöltött nap emlékével távoznak és hálás köszönettel adózunk kedves házigazdánkknak”

Fáy István
Banner József, Szőke Gyula
Tóth Mihály

V. 20-22. (16)

Kirándulók:

Dr. Kiss István – Bp.,
Barna Sándor – Kecskemét,
Szatmári László – Kisújszállás

V. 26. (17)

Tábori mise úrnapján a pusztán:

„Nemcsak Bugac lepett meg minket szépségével és eredetiségével, hanem mi is meglettük úrnapján Bugacot szent misével.”

Lapicz János táb. lelkész –
Kecskemét
Szálilender Béla ezredes
Curry Béláné, Majhényi Miklós
cserkész – Kecskemét
Dr. Monostory Károly – Kecskemét,
Dr. Endre Zs. Kiskf.
Takátsy Gyula szds. – Bp. Dr.
Sántha György Kecsk.
Majthényi István Kecsk.
Kmethy Károly Bp.
Dobay István . (Aranyoshona)

VI. 2. (18)

Erdészeti szakiskola Kecskemétre helyezése (Tervezet)
„Az erdészeti szakiskola Kecskemétre helyezése tárgyában esz-
közölt helyszínelések foganatosítása alkalmából itt jártunk.”

Eránosz Antal János – Bp.
Török Sándor Bp.
Banner József – Kecskemét

VI. 4-6. (19)

Kirándulók, látogatók a pusztán.

VI. 11-12. (20)

Állattenyésztési vándorgyűlés résztvevői látogattak a pusztára.
(KK. 1921. VI. 14./1. p./)

VI. 21. (21)

„A monostorfalvi házhelyek tulajdonjogának rendezése alkalmá-
ból” Szabó János – Kecskemét

VII. 1-3. (22)

Szellemes beírás a vendégkönyvbe:
„A patikusok a héten országos gyűlést tartanak. Ezek elől mene-
kültünk ide. Kettő még ide is kijött!”
Bugaci Pusztaház 1921. júl. 1-3.

Dr Müller Frigyes,
Dragollovich Gyula Kecsk.
Dr. Dömötör István
Ifj. Dragollovich Gy. Kecsk.

Dr. Muraközy István
Dr. Juhos Béla, Dr. Szabó Kálmán
Kiss K., Dr. Kiss József

„Ez úgy látszik alkoholmentes gyűlés volt!”

VII. 7. (23)

Kecskeméti gazdák gulyájának törzskönyvezése:

„A Kecskeméti Gazdasági Egyesület Mg-i Szakosztályának alább nevezett tagjai Héjjas István úr elnöksége alatt törzskönyvező bizottsággá alakulván, a mai napon kiszállottak Bugacra s erejükhöz képest igyekeztek megvalósítani az Állattenyésztési Kongresszusnak (VI. 11-12.) itt elhangzott szövegét, akkor midőn a kecskeméti gazdák törzsgulyáját a mai napon törzskönyvbe vették fel.”

Bugaczi „Pusztaház” 1921. júl 7-én.

Héjjas Elek, Héjjas István,
Dr. Lázár Antal, Farkas Sándor,
Dr. Héjjas Ferenc, Zilahy János,
Csorba József, Sikari Kovács Gábor,
Zilahy F., Héjjas L., Szilas Gergely
törzskönyv. vez.,
Szalfer Károly cs. th.

VIII. 19. (24)

Holland vendégek Bugac-pusztán.

VIII. 20. (25)

A bugaci csendőrség felállítására véget.

IX. 18. (26)

Kirándulás Bugacra:

A Kegyesrendi Főgimnázium tanulóifjúsága és a német diákok közösen látogattak a híres pusztára. (Kecskemét – Kiskunfélegyháza – Galambos – Bugac-monostor útvonalon vasúton érkeztek a vendégek) (KK. 1921. X. 21. 2. p.)

1922.

IV. 19. (1)

Monostorfalván az elmúlt év folyamán 88 drb 400 n. sz. házhe-
lyet juttattak a tömörülő lakosság részére – jelenti a gazdasági intéző
– Kerekes Dezső.

IV. 20. (2)

Haszonbérek emelése. (KK. 1922. IV. 19.)

IV. 24. (3)

Szent György napja – a szerződésalkötések napja.

A gazdák és a bérlők között ezen a napon jön létre az éves szerző-
dés. (KK. 1922. IV. 25.)

IV. 26. (4)

Balla Sándor lakiteleki gazdálkodó cikket írt a Kecskeméti Köz-
lönyben hogy Petőfi Sándor állítólag Bugac-pusztán született. Ezt a
feltevést a kiskőrösiek elutasítják. (KK. IV. 7. és 26-i számban)

V. 5. (5)

Dr. Zsitvay Tibor „Egységes párti” képviselőjelölt Bugacmonosto-
ron (KK. 1922. V. 6. /1. p./)

V. 6. (6)

Dr. Kiss I. bugacmonostori gazda felkeresi Zsitvay Tibor képvise-
lőt a tervezett kisvasút ügyében.

V. 11. (7)

A pusztaházi vendégeknyvben a következő megjegyzés olvasha-
tó:

„Adja Isten, hogy Bugac a mai kis Magyarországnak szíve, minél
előbb megint a régi ősi nagy Magyarország szívévé váljon.”

Nagy-Bugac pusztaház, 1922. máj. 11-én.

kántorjánosi Becsey László földbirtokos

V. 19-20. (8)

Néprajzi tanulmányi út:

Dr. Bátky Zsigmond, Dr. Madarassy

L. nemzeti múz. ig. (Budapest)

Dr. Szabó Kálmán múz. ig. (Kecsk.)

VI. 2. (9)

Földek haszonbérbe adása.

(24 részletben 662 kh. földet 12 évi időtartamra a város kiadott)
(KK. 1922. VI. 2.)

VI. 5-6. (10)

Tuberkolózis vész:

(Vörös tarka bikák között)

Dr. Vásáry József főállatorvos

Vásáry Józsefné

Dr. Révész László, Dr. Fejér Pál,

Héjjas Tibor

Muraközy István Muraközy Dezső

Ucsnay Gusztáv (Nagykőrös)

VII. 7-8. (11)

Ragadós száj és körömfájás:

Flóris Rudolf áll. eg. főfelügyelő –

Kecskemét

Dr. Papp Zoltán városi ménés

állatorvos – Kecskemét

VI. 9-10. (12)

Bikák vásárlása alkalmából.

VI. 10. (13)

Látogatók a pusztán:

Bernáth József – Kunszentmiklós

VI. 10-11. (14)

Dr. Szabó Pálné, Kecskemét

Kecskeméti Lajos

VI. 11. (15)

ifj. Szabó László, Dr. Szabó László

VI. 14. (16)

Érdekes és megkapó bejegyzés:

„Száráz, kötelességteljesítésben érintjük földed, Bugacz, hírső
Kecskemét földje! Jenner (angol orvos, – a himlő elleni szérum felfe-
dezője) nyomában, hivatalos évi oltást tart doktorunk s vele együtt iz-

zó, magyar tüzességgel lobogó hazafias érzésünk óhajtja Bugacz sik alföld földje embercsemetéinek, legyenek erősek, hősök (hősek) s míg a jövő Nagy Magyar hazát nem tudják Bugaczhoz tartozónak, meg ne haljanak. ... Ezzel köszöntjük az olvasót."

1922. június 14-én.

Aláírások:

Király Imre, Tóth Mihály

VI. 19-19. (17)

Száj és körömfájás Bugacon:

„Óriási szárazság Bugacson! A jószágok rakásra döglenek! A száj és körömfájás fellépett! Mi lesz a jószágtartó-gazdákkal? Segítsen a nemes tanács!!! E nehéz kérdések megoldására küldötte ki a nemes város e bizottságot s a kiküldött bizottságot áthatotta a „Csonka Magyarország”-ért lenyűgöző nyomor a város közönségét és a gazdákat legközelebből érintő egyetértő parancsa: közös egyetértésben a nagyon súlyos és nehéz kérdés egyöntetű megoldásában megállapítsuk. Jelszó: Viribus urutis!”

Aláírók:

Dr. Kiss József, Héjjas István,
Sándor Miklós, Héjjas Sándor,
Banner József, Pap Zoltán,
Flóris Rudolf (m. kir. állatorvos
főfelügyelő), Tóth Mihály
Flóris Gyula

VI. 21. (18)

Dr. Kiss Jóskához – „Emlékül”

„Kedves Barátom!

Meghúztad a vészharangot három nappal ezelőtt, melynek bűgása mindig fülembé zúgott, s nem tudtam odahaza nyugodtan maradni, s ma kijöttem újból s tapasztaltam szomorú szívvel, hogy vészjós-lásod beteljesült, miért három éjjel, s két nap a szakadó esőben nem legeltek a kiéhezett, lecsigázott állatok, s ma „rakásra döglettek” azok: – A tinóbaromban elhullott 20 drb, a vegyes baromban 8, a ménesben 2 drb ló, 2 drb csikó. !! Mentsen meg a „magyarok Istene minden halandót, hogy a jóslás ilyen balul beteljesüljön.”

Flóris Rudolf m. kir. állategészségügyi főfelügyelő

Tóth Mihály állatorvos

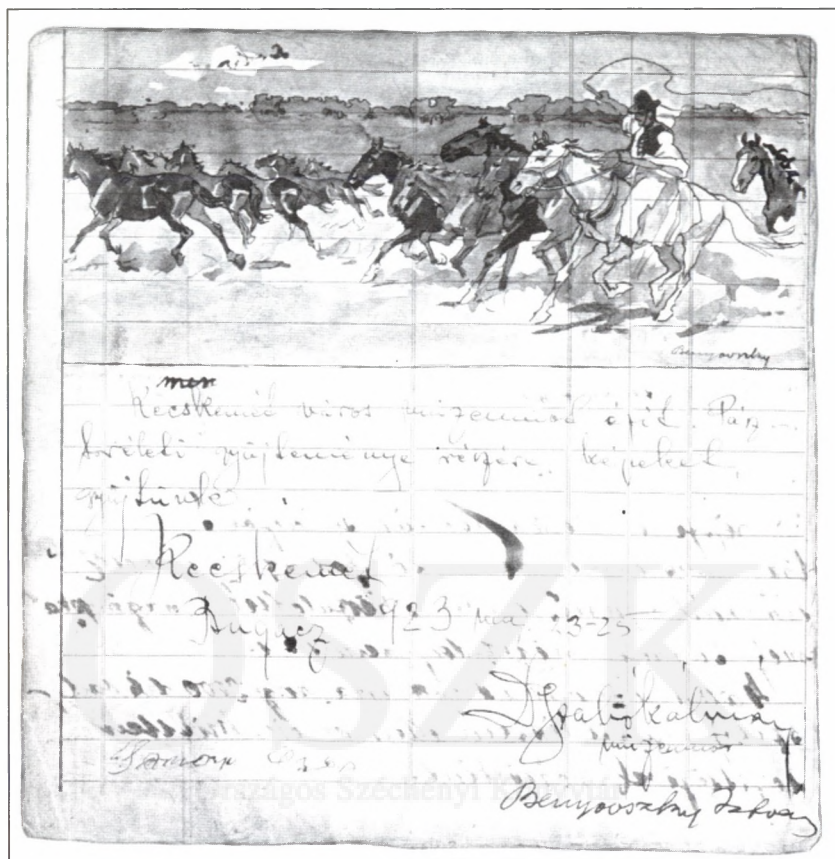

Benyovszky István: Vihar Bugacon

Benyovszky István: Hazafelé

Benyovszky István:
 Nyargaló ménes a pusztán
 Bugacpuszta /1923 május 23-25/

1923.

I. 28. (1)

Jószágok korának ellenőrzése.

II. 4. (2)

Mit kap a bugaci számadó gulyás?

(Gabonavalutában fizetik a szájbért. – Kétezer számos állat a legelőn) – K. K. 1923. II. 4. 2. p.)

II. 6. (3)

Bugac telefonügye. (K.K. 1923. II. 6. 2. p.)

III. 4. (4)

Magánmènes vizsgálata.

Malacok oltása.

III. 9. (5)

Intézőlak építése.

III. 9. (6)

Katonai tereprendezés.

III. 26. (7)

Katonai tereprendezés ügyében (Burzán Géza tűz. század.)

III. 30. (8)

Földigénylés Bugacon.

V. 13. (9)

A bugaci törzsgulya ellenőrzése.

V. 23-25. (10)

A kecskeméti múzeum részére képeket gyűjt: – Szabó Kálmán (dr) és Benyovszky István festőművész (Kép: Nyargaló ménés a pusztán – Benyovszky aláírással) A vendégkönyvbe a következő szöveget írta be Sz. K. „Kecskemét város múzeumot épít. Pásztoréleti gyűjteménye részére képeket gyűjtünk.” (Lásd címlapkép.)

Kecskemét – Bugacz 1923. máj. 23-25.

Dr. Szabó Kálmán

Benyovszky István

VI. 5. (11)

Tárgyalások a bugaci telefon ügyében. (K.K. 1923. V. 5. 2. p.)

VI. 15. (12)

A bugaci intézőlak építésének előkészítése.

VI. 19-20. (13)

Gyógynövények kutatása – Szabó László drogista.

VI. 19-20. (14)

Mendel Gáspár alsómonostori el. isk. tanító eltávozása miatt leltározás tárgyában:

Szabó Sándor városi műszaki
tisztviselő

VI. 23-24. (15)

Oltás:

Dr. Müller Frigyes, Dr. Dömötör
István

VI. 30-VII. 1. (16)

Oltás ellenőrzése:

Dr. Müller Frigyes, Fördös László

VII. 3-4. (17)

A bugaci intézőlak építése, az építkezés ellenőrzése céljából:

Kerekes Ferenc főtanácsos,
Paksy J. főmérn.
(K.K. 1923. VI. 15. 2. p.)

VII. 7. (18)

Látogatók a pusztán:

Héjjas Pál, Héjjas Ferenc,
Dr. Héjjas Elek, –

VII. 10. (19)

Leégett a bugaci istálló (városi istálló) – (K.K. 1923. VII. 10. 1. p.)

VII. 11. (20)

Maláriaveszély Bugacon is. (K.K. 1923. VII. 11. 1. p.)

VII. 12. (21)

Gondatlanság okozta a bugaci istállótűzet.
(Több mint kétmillió a kár) (K.K. 1923. VII. 12. 2. p.)

VII. 15. (22)

Készül a bugaci intézőlak. (K.K. 1923. VII. 15.)

VII. 19. (23)

Vitézi telkek megszemlélése:

vitéz Török Gyula fhgy., vitéz Örző
János tiszthelyettes (Saját vitézi
telek megt.)

VII. 20. (24)

Épül a bugaci iskola (K.K. 1923. VII. 20. 2. p.)

VIII. 1. (25)

Héjjas Pál látogatása a pusztán.

VIII. 2. (26)

„Megtekintettem a közlegelőn minden jószágot”
Héjjas Ferenc, Kéry Sándor

VIII. 19. (27)

Bogár Imre csárdájában. (K.K. 1923. VIII. 19. 3. p.)

IX. 13. (28)

A bugaci intézőlak ép. megtekintése. A melléképületek építésének ellenőrzése.

XI. 13-14. (29)

A bugaci isk. építése tárgyában.

XII. 21-23. (30)

Vadászat Bugacon.

1924.

I. 4. (1)

Körvadászat Bugacon.

II. 14. (2)

Megfogadták a bugaci pásztorokat. (K.K. 1924. II. 14. 1. p.)

IV. 14-15. (3)

Iskolalátogatás

V. 19. (4)

Törzsgulya kiválasztása.

VII. 13-19. (5)

Tudományos gyűjtőtűt:

Szilády Zoltán egy. m. tanár. a N.
Múz. gyűjtője az Allattani Alf. Biz.
vezetője

VII. 24-VIII. (6)

Kirándulók, látogatók a pusztán:

Dr. Magyar Sándor Bp,
Dr. Kiss József – Kecsk.
Szappanos Jenő Kecskemét
Kéry Menyhért –
Csengőd-Szentimre,
Dr. Pólya Antal – Bal. gyarmat.,
Katz Dezső – Kecsk.
Molnár Máté – mészáros – Kecsk.

Országos Széchényi Könyvtár

VIII. 1. (7)

A polgármester jelentése 4 és fél év munkájáról. (Bugac-pusztá, Monostorfalva gazd. társ. fejlődése) (K.K. 1924. VIII. 1. 1-2 p.)

VIII. 13. (8-9)

Külföldi vendég látogatása Bugac-pusztán (Dánia)

„Magnus Favrholdt dán barátom, ki a magyar mezőgazdaságot tanulmányozza, elragadtatással szemlélte Bugac ősi pásztoréletét, s feledhetetlen emlékként vésődött emlékébe az itt eltöltött nap: a pusztá délibábjá, a gulya esti harang-symphoniája, – ebből az alkalmából nem mulaszthatjuk el, hogy legőszintébb szívből jövő köszönetünket fejezzük ki, kedves házigazdáinknak, kik a szíves vendéglátáson kívül pótolhatatlan vezetőink voltak, s kiknek e helyen köszönjük

meg azt, hogy általuk az ősz magyar pásztorélet ez utolsó residumát, régi szokásait, igazi arcát megismerhettük.”

1924. aug. 13.

Magnus Favrholt (Dánia),
Csikay Pál (th. szolgabíró –
Dunavecse)
Stejskál Ottó – tanuló

(Eredeti dán szöveg is bejegyzésre került!)

X. 14. (10)

Pusztulnak a kutyák Bugacon! (K.K. 1924. X. 24. 3. p.)
(Állatbetegség lépett fel)

X. 21. (11)

A bugaci iskolánál tartott vizsgálat.

X. 24. (12)

Bronzkori telephelyet tártak fel Bugacmonostoron (KK. 1924. XI. 30. 5. p.)

X. 31. (13)

Választmányi ülés. (Kecskeméti Vadásztársaság)

XI. 25. (14)

A Kecskeméti Vadásztársaság választmányi ülése. (K.K. 1924. XI. 30. 5. p.) (Tervezett vadászat időpontja: XII. 6-7.)

A résztvevők névsora:

Fáji Fáy István, Zimay Károly,
Dékány László, Révész Sándor,
Eckensberger György, Fodor V.,
Kerner Ede, Müller Viktor,
Tóth Sándor, Száviics Sándor,
Pataki Dezső, Héjjas Aurél,
Héjjas Tibor, dr. Kiss Gyula,
dr. Kerekes S, Csorba Boldizsár,
Hollósy Elemér, Kocsis Pál,
Wingert János, Sv. Kovács István,
vitész Cserhalmy József,
Barna Tibor, ifj. Gál József,

Bagi Lajos, dr. Köver Aurél,
Dragollovich Gy, Hávor Imre,
Marik Gyula, dr. Szigethy Lehel,
dr. Mokry Ödön, dr. Zombory László,
Málik J., Jermann Géza,
dr. Kiss Endre, Pócsy László,
dr. Vragassy Lipót, Györffy Balázs,
Szilády V. Domián Balázs,
Dégi Zoltán, Katona János,

XII. 6-7. (15)

Bugaci vadászat.

1925.

I. 8. (1)

Mennyi bért kap a bugaci gulyás? (K.K. 1925. I. 8. 1.)
– Pásztorfogadás a városnál

II. 15. (2)

A nagybugaci isk. – 87.467. 690,- korona az építési költség.
(K.K. 1925. II. 15. 2. p.)

III. 2-5. (3)

Bugacmonostoron parkírozási munkálatok végzése az utcai lakások előtt.

Bajnóczy Károly – főkertész
(Kecskemét városi kert.)
Drogy Gyula – Kecskemét

III. 12. (4)

Városi ménes felülvizsgálata (9 fő)

III. 30. (5)

Tavaszi haszonállatvizsgálat.

V. 3. (6)

Megkezdik Bugacon is a téглаégetést. (K.K. 1925. V. 3. 5. p.)

V. 14-15. (7)

Külföldi látogató a pusztán:

„Magasztaljátok az Urat, mert jó; mert örökkévaló az Ő kegyelme, s ki terjesztette a földet a vizek fölé, mert örökkévaló az Ő kegyelme.” (136. zsoltár 1. 6)

id. Viktor János (London)
Révész Sándor tanácsnok

V. 11. (8)

Róm. kat. lelkeszföld kijelölése.

V. 24-25. (9)

Külföldi vendégek a pusztán:

Lausuf (Estónia – Tallin)
Relps Adams – New York (Amerika)

„A fönti két külföldi úr kíséretében, (kik saját bevallásuk szerint végtelenül jól érzik magukat itt) csak azt jegyzem meg, hogy Pesten azt mondják néha: „Nem vagyunk Bugacon!” – no bár *Pesten* is mindig ott lennének.” (Szörényi Sándor László, építész és angol tanár)

V. 26. (10)

Amatőr fényképek a pusztáról:

G. Fekete Gyula könyvkereskedő

„A szép magyar Bugac pusztá amatőr fényképekben való megörökítése céljából.”

V. 26-27. (11)

Kirándulás a pusztára, ez alkalommal Bócsára is ellátogatott a társaság.

Szappanos Elekné,
Szappanos Jenőné, Dr. Szabó J-né,
Szappanos Sándor ny. ár.v. széki
elnök Kecsk. Szappanos Elek,
Dr. Szabó Jenő, Szabó Jenő okl. ép.

VI. 3. (12)

Tenyészkancák számbavétele (3 fő állatorvos)

Dr. Papp I. kir. állatorvos

V. 5-8. (13)

Látogatók, kirándulók a pusztán:

Kerekes József kir.
kormánytanácsos ny. fel. ig.
Fazekas Ernő igazgató-tanító,
Kecskemét, Szabó János
a bugacmonostori kir. vez.,
Szabó Jánosné, Szabó Zoltán,
Bende Ferenc, Tamás Kálmán,
Kecskemét

VI. 8-10. (14)

A bugaci csikóistálló építkezés megkezdése ügyében (Az istálló kitézése)

Szabó Sándor műsz. tiszt.
és Dékány M.

VI. 9. (15)

Határozat a bugaci közlegelőn lévő állatok gondozása ügyében. A Gazdasági Egyesület névsort állított össze, melynek alapján hetenként 2-2 gazda köteles kimenni Bugacra ellenőrzés céljából. (K.K. 1925. VI. 9. 3. p.)

VI. 12. (16)

Látogatók:

Szabó Gyula drogista,
Hollósy Elemér, Domján Andrásné,
Domján András, Domján György,
Szombati Mariska, Szombati István,
Szombati I-né, Szombati József,

VI. 20. (17)

Cserkész táborozás:

Horváth János, Winkler György, –
Szikra

VI. 20. (18)

Száj és körömfájás ellenőrzése:

Flóris Gyula

VI. 21. (19)

Himlőoltás (dr. Kőszeghy Béla orvos – Orgovány)
Palotás Károly, Salamon Géza

VI. 24-26. (20)

Látogatók:

dr. Kerekes Sándor,
Dr. Szigethy Zoltán

VII. 1. (21)

Dr Szigethy Zoltán,
Lendmain Viktor – Bp.

VII. 4-5. (22)

Dr. Iványosi Szabó László –
Kecskemét.

VII. 8. (23)

Ellenőrzés a pusztán:

„Pusztá-ellenőrző bizottság tagjai megjelentek s a gulyákat meg-
tekintették.”

Héjjas István, Dr. Héjjas Elek

VII. 12. (24)

Száj és körömfájás védekezés ellenőrzése:

Dr. Papp Zoltán, Papp Ákos tanuló

VII. 14. (25)

Látogatás a pusztán:

Magyar Ambrus – Pusztatetétlen

VII. 23. (26)

Zana Ferenc, Dr. Pozsgay Rezső, –
Kecskemét

VII. 28-29. (27)

Tormási főhdgy.

VIII. 1. (28)

Balázs Sándor rajztanár, – Szabó
István rajztanár (festőművész)

VIII. 9-10. (29)

Sárközy Béla

VIII. 11. (30)

Róm. kat. lelkészföldek kijelölése ügyében:

Dr. Iványosi Szabó László –
Kecskemét,
ifj. Móczár Gábor – Kecskemét,
Kókay István (Kisk. dorozsma)

VIII. 9-14. (31)

Kerekes György okl. gazda.

VIII. 25. (32)

Katonai szemrevételezés:

Pokorni Hermann, Jelic Gyula szds.,
– Szeged

VIII. 26-27. (33)

Flóris Rudolf
Barkóczy Béla (gróf) – Újlak

IX. 4. (34)

A monostori új iskola építése ügyében:

Petróczi István – Bp.,
Bíró Ádám, – népisk. felügyelő

IX. 17-26. (35)

A m. kir. szegedi 5. honvéd vegyesdandár parancsnokság szűkebb törzse:

vitéz László Miklós tábornok, –
Pokorni Hermann, – (Rajz és
szövegbeírás a vendégkönyvbe!)

1926.

II. 10. (1)

Adószedés

II. 25. (2)

Megállapították a bugaci pásztorbéreket.
(K.K. 1926. II. 25. 2. p.)

II. 28. (3)

Tavaszi haszonállatvizsgálatok időpontja (Bugacmonostoron: ápr. 8.) (KK. 1926. II. 28. 2. p.)

III. 10. (4)

Nagyszabású lóversenyt rendeznek a nyáron Bugacon.
(KK. 1926. III. 10. 2. p.)

III. 12. (5)

Monostorfalvai templom javára rendezett tud. előadás.
(KK. 1926. III. 12. 3. p.)

III. 25. (6)

A nagybugaci iskolában tartott analfabéta tanfolyam záróvizsgál-
ja és népművelési előadás alk-ból:

Kerekes József ny. népisk. fel.
Katona Géza népm. felügyelő

IV. 6-7. (7)

A kisbugaci, monostorfalvi és az alsómonostori új pusztai iskolák
pontos és végleges helyének megállapítása.

Bíró Ádám, Kerekes Ferenc,
Kerekes Dezső

IV. 27-28. (8)

Terepszemle (iskolaépítés): Szabó János építési vállalkozó

IV. 29. (9)

Külföldi vendég a pusztán.

V. 1. (10)

Látogatás a pusztán:

Kerekes Sándor ny. polg. isk. ig.

V. 1-2. (11)

Állatorvosi vizsgálat ellenőrzése:

„A legelőre kihajtott tehének vizsgálata tőgygümőkorra, s a ki-
hajtott állatok egészségi vizsgálata.”

Flóris Rudolf m. kir. állateg.
tanácsos.

Megj. : „Az idő oly szép, hogy ennél szebbet kívánni sem lehet.”

V. 9-11. (12)

Adószedés

V. 15. (13)

Vendégek a pusztán:

(Romantikus hangulatú bejegyzés a vendégeknyvbe!)

Aláírók:

Dr. Vajda Béla, egy fővárosi tanár,
aki a szöveget írta, egy szolgabíró,
két ism. aláírású egyén és végül
Kerekes Dezső g. int.

V. 21. (14)

„Húzzák-vonják Bugacot. Ezt is megértük, hogy földreform fe-
nyegegeti. Nem elég, hogy a főerdőmester vasutat csinált, az építészeti
tanácsnok bedrótozta, most már a testéből is kiszakítanak egy-egy
darabot, ahol az ősmagyar foglalkozás: a pásztorélet talán utolsó me-
nedékhelyét találja, amit ez alkalommal Márton Feri és Komáromi
Jankó örökít meg.”

Kecskemét-Bugacmonostor, 1926. május 21.

Dr. Balassa Gusztáv földbirtokos (a
szöveget írta)
Klaszsek Ödön (rendező) bíró,
Vestsik Vilmos, Komáromi János író,
Kiss Endre főügyész,
Dr. Szabó Kálmán múz. ig.

V. 27. (15)

Látogatók a pusztán:

Kerekes Ferenc, Héjjas P,
Dr. Héjjas István, Héjjas Elek, –

V. 29. (16)

Átutazóban itt jártunk a pusztaháznál:

Dr. Szalontay Barnabásné
Kecskemét
Pócsy Gabriella Szalontay Barnabás,
Pócsy L., Irányi István,
Irányi Istvánné

VI. 1. (17)

A monostorfalvi iskolánál megtartott vizsgán, mint elnök és tagjai:

Buzás József tanító, – és még két személy (aláírásuk olvashatatlan! az egyik Tápiószeléről jött)

VI. 8. (18)

A vitézi telkek megszemlélése alkalmából.

VI. 26-27. (19)

A legelőgazdálkodás néprajzi tanulmányozása.

VI. 27. (20)

A kereskedelmi fiú-iskola tan. kirándulása:

Gábor Dénes, Sántha József,
Kemény Zsigmond

VI. 28-29. (21)

A bugaci löversenyter kitűzése. (K.K. 1926. VI. 27. 2. p.)

VII. 5-6. (22)

A belügyminiszter lóháton érkezett Bugacra. (K.K. 1926. VII. 7. 1. p.)

VII. 13. (23)

Katonai szemle a pusztán (lóverseny megr. végett)

VII. 22-26. (24)

Gazdaság és pásztorelet tanulmányozás.

VIII. 16-17. (25)

Komáromi János író, Mezey Lajos,
Dr. Petter Géza tanár

VIII. 16. (26)

Bajai tanítók látogatása.

IX. 11. (27)

A Kegyesrendi Gimnázium házf. látogatása Bugac-pusztán.
Pozsgay Rezső piarista házfőnök

X. 25. (28)

Vitézi-telkek szemléje.

XII. 18 (29)

Bugaci körvadászat:

„A nyúlban szegény bugaci vadászat szomorú résztvevői”

1927.

II. 9. (1)

Adóbeszedés

III. 27. (2)

A nagybugaci iskolánál tartott analfabéta tanfolyam záróvizsgálata alkalmából:

Katona Géza, Katona Gézáné

VI. 3. (3)

A nagybugaci és a kisbugaci iskola évvégi záróvizsgálata alkalmából:

Bíró Ádám

VI. 10. (4)

A Kecskemét-Kiskunmajsai Gazdasági (keskenynyomú) vasút nyomvonalának kitűzése.

VII. (5)

Külföldi vendégek: – Németországból

VII. 27-28. (6)

Tanítók látogatása a pusztán:

Fazekas Ernő ig. tan.,
Kéry Menyhért ig. tan.,
vitéz Parlagh Károly tanító

IX. 4. (7)

Kirándulók:

Szabó Iván és társai (Bp.)

IX. 24. (8)

Rapcsányi Lászlóné,
Székelyhidy Sára, Joódy Endréné,
Joódy Endre

IX. 27. (9)

Papp Istvánné, Dr. Szabó Kálmán,
Papp István,

X. 16. (10)

Fáy István, Fáy Istvánné,
Zimay Károly

X. 21. (11)

Sarkadi Nagy Sándor – Budapest

X. 26-27. (12)

Szanki határon lévő pusztai iskola felülvizsgálata:

Szabó Sándor műsz. tiszt.

XI. 7-12. (13)

A Kecskemét-Kkmajszai gazd. vasút építése alkalmából:

Fodor Vince, Szabó János

XII. 5. (14)

Javadalmi ellenőrzés alkalmából:

Fodor József, Tormássy István,
Kecskemét,

XII. 17-18. (15)

Társasvadászat Bugacon.

Résztvevők:

Füredi Lajos díjhajtó,
Tormássy Ferenc, Szőke Gyula,
Tóth István, Tóth Sándor,
Fodor V, Kiss Endre

(Gazdag zsákmány: 476 nyúl, 6 fécán, 10 fogoly, 2 róka, ebből a pusztaháziak eredménye: 106 nyúl, 1 fécán, 1 róka)

A vasút nélküli Bugacson 1927. dec. 17-18-án tartották az utolsó társasvadászatot. A hófehérbe öltözött legelőn még alig látszik környörületet nem ismerő kultúra első ásovágásainak nyoma: a kecskeméti gazdasági vasúttöltés alapja. Jövőre már a mozdony füstje, fűttye és zakatolása zavarja fel a szűz-pusztza ős-csendjét. Ha gazdag és hatalmas nép bírná ezt a gyönyörű természeti kincset, bizonyára nemzeti parkot létesítettek volna belőle, a haldokló magyar ősfoglalkozás a pásztorkodás, a pusztuló magyar fajú szarvasmarha és a nemes magyar ló örökkön-örökké való fenntartására. Szegények vagyunk, kevesen vagyunk s áldatlanul szűk területre szorított össze bennünket ellenségének gazsága és saját tehetetlenségünk. A romantika megőrzésére nem áldozhatunk egy talpalatnyi területet sem, kell minden rög a legszentebb: a magyar nép fejlődése, boldogulása számára. Ezért amikor mint Bugac igazi szerelmesei fájón búcsúzunk a vasút nélküli pusztáról, a vadászatok hagyományos módjaitól, örömmel üdvözljük Bugacznak a katonaszülő alföldi magyarság számára való végleges elfoglalását. Mert hiszen ezt jelenti a vasút.

Búcsúzásunkat megnehezítette és még fájóbbá tette a gyönyörű téli havas idő és Bugac régi vad-dús idejére emlékeztető gazdag zsákmány.

1928.

III. 11. (1)

Dobos József városi számadógulyás önkezelével vetett véget. „Az öreg gulyás az utóbbi időben súlyos májbetegségben szenvedett. Betegségét nem tudta elviselni és ezért vetett véget önmagával. 28 évig volt a város szolgálatában. Élt 57 évet. Gyászolja özvegye, két fia, egyik gulyás, másik csikós és a rokonság.” (K.K. 1928. III. 13. 1. p.)

IV. 19. (2)

Az első próbajárat a „bugaci” kisvasúton. (Műtanrendőri és vonatforgalmi engedélyezés.) (K.K. 1928. IV. 20. 1. p.)

A két kismozdony próbamenetén részt vettek:

A Magyar Királyi Vasút és Hajófelügyelőség képviselőitében:

Szilágyi Egyed mint tanácsos

Tichy Géza vasúti és hajózási
felügyelő

Joódy Endre rend. f. tanácsos –

Kecskemét

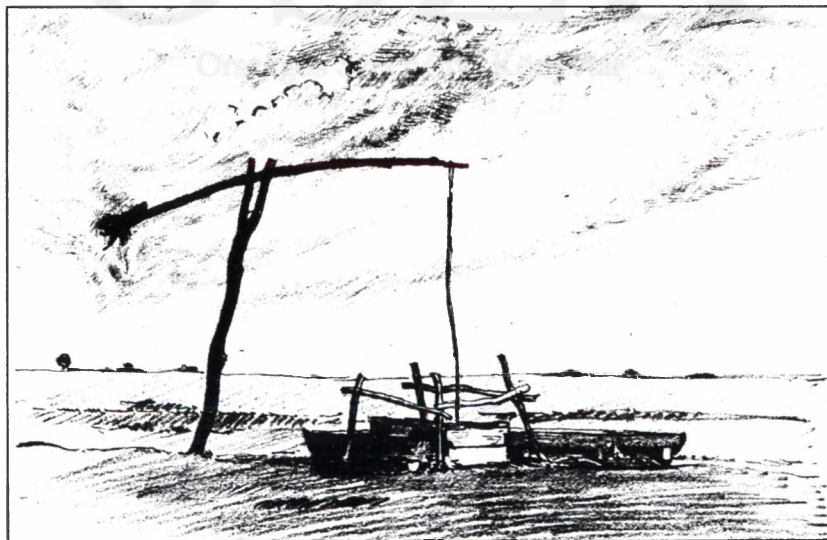
Fodor Vince mérnök – Kecskemét

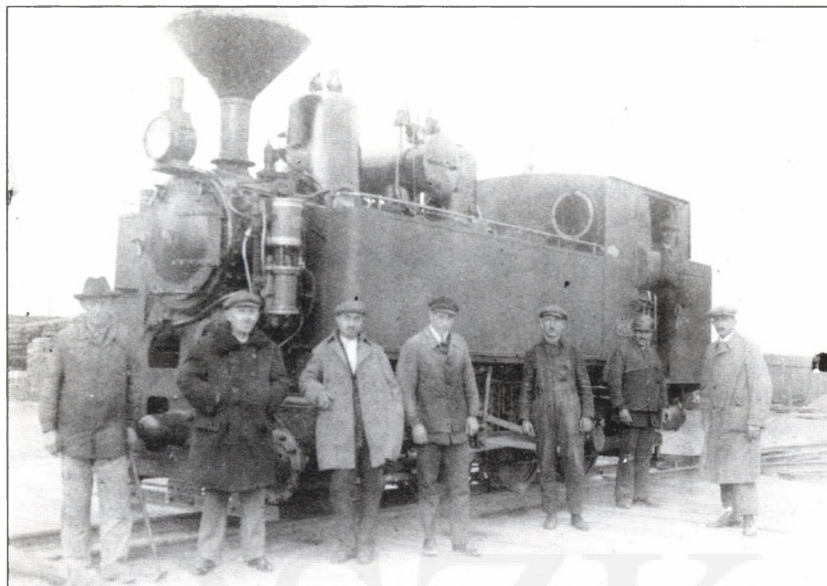

Irányi István: Bugacpuszta: Buzsik tanya /régén betyár kocsmá 1933/

Irányi István: Dékány tanya /1935/

A bugaci kisvasút „JAKAB” nevű mozdonya /1928/

Indulás előtt a szerelvény,
a mozdony mellett áll Sávolt János mozdonyvezető.

Lukács András ny. vasúti felügyelő –
Kecskemét

Mozdonyvezető:

Rice Lajos,

Fűtője:

Mojzes István

Az állomásról az indítást megadta: Koncsek János pályafelügyelő. A próbajáraton utazott még Bakkay József főerdőmester és a Kecsk. Közlöny tudósítója.

IV. 21. (3)

A Kecskemét-Kiskunmajsai Gazdasági kisvasút első menetén jelen voltak: Unnepélyes átadása a forgalomnak.
(K.K. 1928. IV. 21. 2. p.)

Fáy István főispán, Zimay Károly
polgármester, Harkay Béla jegyző,
Dr. Dömötör Lajos h. polg. m.

A vedégeknyvben a következő bejegyzés olvasható:

„Azt mondják: a kultúra teremtés. Teremtése szellemi és anyagi javaknak. Ha ez igaz, márpedig ez igaz, – úgy a mai nap nagy ünnepe a kultúrának. Igazi nagy ünnepe a kultúrának, mert a bugaczi vasút megteremtésével egy mérőköve létesült, e gyönyörű, de eddig mégis csak szilaj, vad vidék szellemi és anyagi előrehaladásának.”

Ennek a korszakalkotó nagy eseménynek emlékéül álljanak itt e sorok, melyeket büszkeséggel és meghatottsággal írunk alá mindannyian, kik a bugaczi vasút első mentének szerencsés utasai lehetünk.”

Bugacz 1928. ápr. 29-én
(Aláírók a fenti személyek)

V. 6. (4)

Kirándulók a pusztán (Tanulmányi kirándulás)

A magyar királyi Soproni Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola tanulmányi kirándulása. (III. évf. 18 fő hallgató és 5 kísérő)

„A m. kir. Soproni Erdőmérnöki Főiskola III. éves hallgatóinak tanulmányútja alkalmából két napja járjuk Kecskemétnek, a híres városnak erdejét és őszinte bámulattal, de egyúttal hálás köszönettel láttuk, hogy Alföldünknek ez a gyöngye az erdőért milyen szere-

tetteljes szívvel rajong, mily nagy áldozatot hoz az erdőgazdaság fejlesztéséért. Annál nagyobbra becsüljük a város vezetőségének a város közönségének ezt az elhatározását, ezt a törekvését, mert nem régen még úgy hirlett, hogy az Alföld szín magyar népe nem szereti az erdőt, nem szereti a fákat.

Örömmel és hálás köszönettel üdvözljük a várost és köszönetet mondunk a mi jó barátunknak és kollégánknak Bakkay József erdőmesternek, aki a város közönségét megtudta nyerni az erdőgazdaság ügyének.

Köszönjük, hogy a város közönsége széles rétegében élvezhesse azt a sok jót, amit az erdő néki nyújt.”

Aláírók:

Hamernyik Béla m. kir. főerdő
tanácsos

Papp Béla min. tanácsos, a FM.

Kísérletügyi o. v.

Róth Gyula főisk. tanár,

Fehér Dániel főisk. tanár,

Mayer Zoltán tan. segéd

Magyar Pál főisk. kis. telep. v.

(Hir:KK. V. 11. 2. p.)

V. 24. (5)

József Ferenc királyi herceg Bugacon

Dr. József Ferenc főherceg a tanyavilág tanulmányozása végett Kecskemétre, onnan Bugac pusztára látogatott. Kecskemétről a kisvasúton jött ki Bugacra, ahol megtekintette a gazdaságot és az épülő vasúti pályát. Kíséretében volt: Hervey Sándor közg. egy. tanársegéd, Fáy István főispán, Zimay Károly polgármester és Dömötör Lajos h. polgármester. A délutáni órákban Bugac pusztán tartózkodott kíséretével, majd innen Kecskemétre visszautazott és másnap reggel Budapestre indult. (K.K. 1928. V. 25. 1. p.)

VI. 2. (6)

Debreceni gazdák látogattak Bugacra. (K.K. 1928. VI. 5. 5. p.)

VI. 9. (7)

A Kecskeméti Kegyesrendi (Piarista) Gimnázium tanulmányi kirándulása a pusztára.

„Míg csak gondolunk a búcsúzásra

Arcunkat mosoly üli kinn,

De mihelyt közeleg a búcsúóra,

Szemünkből könnyet facsar a kín.
Jó nap volt a kirándulókra,
Mert arcuk itt vált mosolygóra.”
Aláírók:

Mihálkó Béla, Suller János,
Kováts Andor, Csősz László h.
igazgató, Jochs József, tanár

Ezenkívül a kiránduló diákok aláírása szerepel.

VI. 19. (8)

Vendég Finnországból.

Bejegyzés a vendégkönyvbe: „Finn festő, író könyvet ír Magyar-országról”

Sorme Jenő

„Éljen Magyarország! Nem, nem soha!”

VI. 20. (9)

A gulya és ménes megtekintése végett, kint voltunk:

Héjjas István – gazdálkodó –
Kecskemét
Héjjas Pál – Kecskemét

XI. 22. (10)

A magy. kir. belügyminisztérium által elrendelt vagyonkezelési vizsgálat.

Az 1928. évi bortermelés összeírása – Jav. felügy.

1929.

I. 13. (1)

Mennyi a jövedelme a bugaci gulyásnak? A gulyások név szerinti felsorolása:

A törzsgulyánál: Dudás László,
A magyar anyagulyánál: ifj. Á. Tóth
Mihály, – Tinógulyánál: Dobos
József, Ökörscordánál:
Dudok János, – Ménes csikós:

Dobos S, – Városnál belterületen:
Körösi kapunál: Dobos Mihály
Szolnoki kapunál: Farkas Mihály
(KK. 1929. I. 13. 1. p.)

II. 27. (2)

Érdekes vita Bugacz és a kisvasút hasznosításáról.
(K.K. 1929. II. 27. 2. p.)

III. 15. (3)

Készül a monostorfalvi út. (KK. 1929. III. 15. 4. p.)

IV. 6. (4)

Egy hindu és két angol hölgy érkezik a nyáron Kecskemétre, magyar tudósok társaságában, hogy feltárják Kecskemét és a környező tanyavilág madárvilágának titkait. – Ellátogatnak Bugacra is. (Tervezett látogatás!) (KK. 1929. IV. 6. 1. p.)

V. 6. (5)

A pápai ref. gimnázium tanulmányi kirándulása Kecskemétre és a híres Bugac-pusztára. 36 tanuló tanári kísérettel.
(KK. 1929. V. 7. 1. p.)

VI. 29. (6)

Filmfelvételeket készít az „UNIVERZÁL-GYÁR” Kecskeméten és Bugacon, – Adja hírül a Kecskeméti Közlöny tudósítója.
(KK. 1929. VI. 29. 1.)

VII. 4. (7)

Ellenőrzés a pusztán. „A puszta ellenőrző bizottság tagjai megtekintették gulyát és a ménest. Mindent rendben találtak.”

Héjjas István, Héjjas Pál, Bodri Béni

VII. 6. (8)

Egy kiránduló társaság érdekes bejegyzése a vendégkönyvbe:
„Ég a nap melegétől a kopár szik sarja

A következő szöcskék legelésznek rajta”:

Katona Margit, Sárközy István,
Szappanos Joli, Szabó István,
Katona Rózsa, Szappanos Sándor,

Losonczy Böske, Bardócz Jenő,
Csorba Kata, Kecskeméti Lajos,
olvashatatlan beírás,
Szappanos Margit, Katona Piroska,
ifj. Bardócz

VII. 6. (9)

A társaság egyik hölgy tagja a következő bejegyzést írta a vendégkönyvbe:

„1896-ban lett volna alkalmam Dél-franciaországi vendégekkel kijönni kocsival Kecskemétről Bugac pusztára, ezt elmulasztottam és harminchárom évig kellett várnom, hogy e gyönyörű helyet meglássam. Mondanom sem kell, hogy érdemes volt.”

Katona Zsigmondné,
Szappanos Sándorné – Kecskemét.

VII. 7. (10)

„Az erdők és futóhomokos területek felvétele alkalmából kisebb-nagyobb megszakításokkal hat hetet töltöttem Bugacon, mint a pusztaház lakója. Kellemes emlékekkel távozom.”

Bugac, 1929. július hó 7-én

Choma Ödön erdőmérnök

VII. 12. (11)

Egy vidám társaság kirándulása a pusztára.

VII. 18. (12)

Nyiraló gyerekek a pusztán.

„A székesfővárosból Kecskeméten nyiraló gyermekek kirándulása Bugacra”

Bíró Ádám, Székely Jenő tanító,
Bartos I. Bp.
Dr. Nagy Pál g. tanár, Zana L,
Zana L-né (ifj)
Zana Lacika és Józsiika,
Olajos Sándorné

VIII. 3. (13)

Német diákok Bugacon. Olajos Sándor városi tisztviselő vezetésével és számos helybeli kecskeméti diákkal Bugacra látogattak ki a külföldi vendégek. Bugacon Fodor Vince kalauzolásában megtekin-

tették a puszta minden érdekes és speciális látványosságát.
(K.K. 1929. VIII. 4. 4.)

IX. (14)

„Nemzeti parknak kellene megőrizni Bugacot” – mondja egy osztrák egyetemi magántanár, aki elragadtatással beszél Kecskemét pusztájáról, amely szerinte sokkal szebb, mint Hortobágy.
(KK. 1929. IX. 14. 1. p.)

X. 8. (15)

Bugac dícsérete (KK. 1929. X. 8. 3. p.)

„Nemzeti parknak kellene megőrizni Bugacot”, – mondja egy osztrák egyetemi magántanár, aki elragadtatással beszél Kecskemét pusztájáról, amely szerinte sokkal szebb, mint a Hortobágy.

Szeptember eleje óta városunkban tartózkodik dr. Randolph Rungaldier, a bécsi Hochschule für Welthandel magántanára és asszisztense. A kiváló nevű tanár gróf Teleki Pál és Cholnoky Jenő egyetemi tanárok ajánlólevelével jött Kecskemétre és a város látja vendégül. Szállást a városi bérház vendégek számára fenntartott lakosztályban kapott.

Kéthetes itt tartózkodását gazdag tapasztalatok szerzésére használja fel. Nagy segítségére volt ebben Borbély Endre reáliskolai tanár, aki utbaigazítással szolgált neki minden téren.

Dr. Randolph Rungaldier geográfus, aki a futóhomok kulturát tanulmányozza. Tanulmányainak célja megismerni a kecskeméti futóhomokos területek megkötésével, a homoki gyümölcsösök és szőlőkertek telepítésével és ezek terményeinek a világhírű kecskeméti gyümölcs piac útján a világkereskedelemben való értékesítési lehetőségeivel.

Mint a város vendége megtekintette Bugacot, Szikrát. Mint a Mezőgazdasági Kamara vendége Helvecziát, Miklóstelepet és a Mezőgazdasági Kamara mintagyümölcsösét látogatta meg. Ma reggel Fülöpszállásra ment ki a futóhomokot tanulmányozni.

Az eddig látottakról igen kedvező módon nyilatkozik. Különösen Bugac

nyerte meg tetszését. Összehasonlította Bugacot Hortobággal, – tavaly ugyanis ott járt tanulmányúton, – és kijelentette, hogy sokkal több szépsége van Bugacnak, mint Hortobágnak. Bámulattal adózik az ott lakók nagyszerű és szívós energiájának, amellyel a roppant nehéz körülmények között a mai Bugac kultúráját megteremtették. Bugac sok szépségei arra a kijelentésre bírták, hogy Nemzeti Parknak kellene megőrizni és megtartani. Megjegyezte még azt is, hogy Bugac marha és ló állománya nagyon kevés területéhez képest. Gazdaságosabban kellene kihasználni azt az óriási területet.

Bugacról nagyszámban készített fényképfelvételeket is, mivel állítása szerint a bécsi és külföldi geográfus körökben csak nagyon kevés Bugacra vonatkozó jó felvétel forog kézen. Bécsben például, mikor ide készülődött 3 vagy 4 darabot talált és azok sem jól sikerültek. Most azután egy csomó jól sikerült fényképpel megy vissza.

A városról is megelégedéssel beszélt. Különösen a külső periferiákat járta be. Feltűntek neki a széles utak. Ellátogatott a cigényvárosba is és ott is készített fényképfelvételeket.

Rungaldier professzor még holnap megnézi a városi muzeumot és vasárnap délelőtt utazik el Kecskemétre.

II. A BUGACI IDEGENFORGALOM DIADALÚTJA

Az idegenforgalom kibontakozása

1930

II. 20. (1)

Az 1930. évi nagy parcellázás alkalmából kiküldött bizottság.

II. 24. (2)

A bugaci parcellázási munkák megkezdődtek:

Kerekes Dezső és
Varinszky Gyula okl. mérnök

III. 8. (3)

Látogató:

id. Kerekes Sándor
(Ugocs – Nagyszöllős)
ny. polg. isk. ig.

III. 22. (4)

A parcellázási munkák első szakasza befejeződött.

V. 11-12 (5)

Madarassy László Magyar Nemz. Múzeum ig. ór. (Bp.) és Szabó Kálmán múz. ig. (Kecskemét) látogatása

V. 22. (6)

Pusztellenőrzés:

Héjjas Ferenc és ifj. Kéri Sándor

V. 31 (7)

A bugaci parcellázás II. szakaszának megkezdése alkalmából:

Szabó Benedek
Vitéz Fodor Vince

VI. 5-7. (8)

A Magyar Kir. „Hunyadi János” 9. honvéd gyalogezred III. zászlóalj harcszerű éleslövészete alkalmából.

VI. 8-13. (9)

Német vendégek a pusztán.

VI. 16. (10)

ELLEN PERCZY teniszbajnoknő (1918)

VI. 29. (11)

„A boletta javaslat szőnyegen, a bugaci gulyások, csordások ennek ellenére nyugodtan a megkezdett mederben tovább legeltetnek”

Mátyás Ferenc ellenőr (Kecskemét)

VI. 29. (12)

Állatorvosok kirándulása (Állatorvosi Kongresszus alkalmából)

VII. 2. (13)

„Nagyon kellemesen csalódtam, minden várakozásomon felüli sok szépet láttam és tapasztaltam” – mondja a berlini szerkesztő, ki megtekintette Kecskemét érdekességeit és Bugac életét. (Rudolf Müller)

KK. 1930. VII. 3. 1. p.

VII. 5. (14)

Látogatók Budapestről: vitéz Benkő Béla honv. őrnagy és családja.

VII. 6. (15)

„19 év után újra viszont látjuk ezt a szép pusztát”

Sváb Kovács István és családja

VII. 9. (16)

Német vendégek Halléből – „alföldi túrán”.

VII. 10. (17)

Német kiránduló csoport: „Boldog vagyok, hogy vendégeimet ide hozhattam, büszke vagyok hazámra és végtelenül hálás vagyok bálsfalvi Kiss doktor úrnak”

P. Hübner Lilian IBUSZ csop. vez.
(Bp.)

VII. 22. (18)

Angol vendégek.

VII. 29. (19)

Német és angol látogatók.

X. 7. (20)

„Ha itt Bugacon megfordul az ember s már mindent látott e szép pusztaságon, önkéntelenül is az a gondolat villan át agyán, miért nincs egy agrárállamnak mint Magyarország egy ilyen pusztán komoly gazdálkodási kísérleti helye. – Itt ez isteni pusztaságon miért nincs pl. I. Magyar marha tejelő kinevelésére telep, aminek már öt évtizede kellene lenni. II. Miért nincs itt a Földm. min-nak az alföld fásítására csak gyümölcsfa iskolája legalább. – Az Alföldünk pusztaságain sok olyat lehetne produkálni ami próbálná az elrabolt aranybányákat helyettesíteni, mert külföldi aranyat kapnánk az itt termesztett árukért. – Nem elég Bugacra jönni csak vadászni vagy kirándulni, hanem megkell jól nézni és átgondolni, mi mindent lehetne ilyen helyen tenni e szerencsétlen ország helyzetének javítására!

Mi mindig azt várjuk, hogy külföld mit tesz, s mi csak utánozzuk, a sajátunkat pedig nem is ismerjük. – Tehát előre Bugacra!!! Gazdaemberek és agrárpolitikusok mutassuk meg mit tud a magyar ember!!!

En csak sírni tudok ha látom, hogy semmi nincs kihasználva – itt csak az jutott eszembe, már nincs alkotni, cselekedni tudó magyar ember!? – Persze ehhez pénz is kell, – van! csak kevesebb ünnepséget, s mindenre jut.”

Antal Tibor okl. gazda

X. 13. (21)

Agarászat Bugacon.

Gyönyörű lovak, autó- és kocsicsapatok vonultak fel Kecskemét híres pusztáján. – A bugaci nyulak elbuktatták a derbyn vizsgázó kö-

lyökagarakat. Az Agarász Szövetség többszáz pengőt adományozott a szegényeknek.

KK. 1930. X. 15. 2. p.

X. 17. (22)

Házadómentességi szemle:

vitéz Szabó Mihály főszámvevő

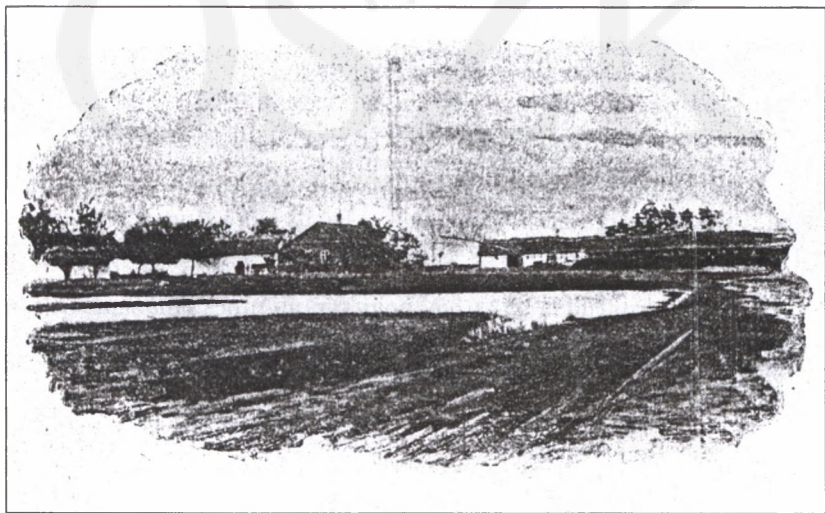
XI. 26. (23)

„Itt voltam a Bugacházban, de pekkemre agyon ázva”

Garzó Sándor joghallgató

XII. 9. (24)

Ma voltam először a híres „Bugaci pusztaházban”, de minden reményem megvan még egy „csomó” viszontlátásra. (Kiskunfélegyházról két honvédtiszt)

A régi bugaczi pusztaház

Olasz és német vendégek a pusztán

1931

II. 1. (1)

Rókavadászat

III. 16. (2)

Az 1931. évi haszonállatvizsgálat.

III. 23. (3)

Horty Miklós kormányzó és a kormányzóné megtekintették a bugaci cserényt és megkóstolták a bográcsgulyást a tenyészállatvásáron.

I. o. díjat és elismerő oklevelet nyertek a város állatai. – Két állatot eladtak.

KK. 1931. III. 24. 2. p.

IV. 5. (4)

Olasz és német vendégek.

IV. 5. (5)

Kis János festőművész látogatása a pusztán:

„... mert az élet mindenütt mostoha ... a világ több országát össze barangolva vissza tértem hazámba, hól lelkem sokszor meggyötörték – és újabb út előtt tekintetem meg szülővárosom múltját és Bugacot ... oh Bugac, csak képzeltelek, de nem láttalak! – Itália kék ege a pireneusok, svájci hegyek, Bretagne mind szép volt nekem ... most elrabboltál tőlem minden idegen gyönyört. – Bugac: a te pusztai szépséged, embereid becsületessége és vendégszeretete fölülmúlt mindent, amit az élet adott bárhol is nekem. Megalázkodom a természeti szépséged előtt, jobban mint az, az 50 olasz, akik ma megtekintettek „téged” csodálva, bámulattal.”

„Kecskeméti Kis Jancsi”
festőművész

IV. 10 (6)

56 olasz város legelső diákjainak csoportja látogatta meg húsvétkor Kecskemétet. – Vezető professzoruk a nagytemplom előtt éljenező közönségnek beszédet mondott; – Isten áldását kérte Magyarországra. – Gazdag élményű kirándulást tettek Bugacra.

KK. 1931. IV. 12. 3. p.

IV. 11 (7)

A haldokló Bugaci romantika. – Megszüntették a ménes önállóságát. – Kevés lovat hajtottak már ki az utóbbi időben.

KK. 1931. IV. 12. 5. p.

V. 16. (8)

Bajor gazdák egy csoportja, egy nagy lipcsei lap olvasói, berlini tanulmányi csoportok érkeznek a jövő hetekben Kecskemétre. – Élénk idegenforgalomra van kilátás a nyár folyamán.

KK. 1931. V. 17. 1. p.

V. 18. (9)

A kecskeméti, egri és miskolci jogakadémia – ifjúsági atlétikai mérkőzése alkalmából a három intézet – tanári karának összejövedele Bugacon.

V. 24. (10)

Német vendégek:

Hoertha Sitzen (Hamburg),
Hatvani Pál (Kecskemét)
Joszt Ferenc és Olajos S. (Kecskemét)

V. 29 (11)

A Bp-i IV. ker. Prohászka Ottokár utcai polgári leányiskola 32 növendéke és 3 tanára.

Labancz Ida ig.
kisérő: Katona Géza népm. titkár
(Kecskemét)

V. 30. (12)

Hónaljig érő füvet és hunokat kerestek a német vendégek Bugacon, akik olyan nagyszerűnek találták a pusztai hangulatot, hogy alig akartak visszajönni a városba. – „Mint egy tündérmese élt képzeletükben a magyar pusztá de a valóság még annál is szebb” – mondotta a német tanítószövetség elnöke.

KK. 1931. V. 31. 3-4. p.

VI. 2-3. (13)

Művelési ág-változás alkalmából: Bende László

VI. 2-6. (14)

Bugaci parcellázás alkalmából: Damó László mérnök és Zana István

VI. 5 (15)

Német vendégek.

VI. 7 (16)

A Kecskeméti Horthy Miklós Ref. Tanítóképző IV. osztálya és kísérő tanárai.

VI. 5. (17)

Két nagy lapban közöl beszámolót a kecskeméti útról a lipcsei újság szerkesztője. – A lipcseiek 80 tagú társaságának kirándulása Bugacra.

KK. 1931. VI. 7. 2. p.

VIII. 3-4 (18)

A cserkészapródok táborában Bugacon.

KK. 1931. VIII. 5. 3. p.

VIII. 6. (19)

Látogatók, kirándulók USA-ból.

VIII. 10 (20)

A „Kecskeméti Lapok” munkatársai.

VIII. 31. (21)

Piarista tanárok látogatása a pusztán.

„Ahitattal jártam ezen a földön meggyőződtem, hogy az érintetlenül őrzött magyar múltból itt nő ki a magyar jövő.”

Dr. Schütz Antal (piar. egy. tanár)

Dr. Pozsgai Rezső, Zimányi Gyula,

Dr. Orbán János, Dr. Tomek Vince,

Vézner Károly, Balanyi György

piarista tanárok

XII. 20. (22)

Vadászat Bugacon:

„A régi bugaci vadászok közül csak mi hárman képviseltük a régi nagy kompániát és szomorúan gondolunk vissza (vasút még nem volt!) a régi szép időkre.”

Damó Laci, Gerber Ferenc,

Király György

Cserkészek tájékozódnak a pusztán

Nagyszerű sikert hozott az első Bugaci társaskirándulás

1932

I. 12. (1)

„A híressé vált jakabi erdő kitermelése emlékéül, mely kitermelés Jakabszállás község részéről az 1932. évi január első napjaiban eszközöltetett – álljanak itt e sorok.”

Nyul Tóth Pál
tanácsnok

Szapannos Jenő műsz, tanácsos,
Varinszky Gyula th. mérnök

I. 28. (2)

A jövő évi nemzetközi cserkész-jamboree ezer személyes segéd-tábor a Bugacon lesz. – Cserészek a világ minden részéről Kecskeméten. – A Gödöllői „VIII. kecskeméti altáboron” városunk összes érdekességeit kiállítják. – Jövő hónapban cserkész-filmelőadásorozat kezdődik a moziban.

KK. 1932. I. 30. 2. p.

IV. 15. (3)

A szanki kisajátítás alkalmából.

V. 14 (4)

Kecskemét társadalmának segítő munkája a cserkész-világtábor és a kecskeméti altábor rendezésében. (Írta: Schelken Oszkár, a kecskeméti altábor parancsnoka.)

KK. 1932. V. 15. 5. p.

V. 26. (5)

A Kecskeméti Ref. Tanítóképző Intézet III. o. kirándulása alkalmából.

(tanárikar és a diákok aláírása)

V. 28. (6)

Kirándulás Bugacra.

A szervezés alatt álló Idegenforgalmi Iroda megállapodást kötött több fővárosi lappal. Kecskemétiiek is jelentkezhetnek a Kecskeméti Közlöny kiadóhivatalában a Magyarország június 5-i kirándulására. – A vonat odavissza, ebéd és uzsonna csak 2 pengő 90 fillérbe kerül.

KK. 1932. V. 29. 1. p.

V. 30. (7)

Óriási érdeklődés fogadta bugaci kirándulásunkat. – A kecskemétiiek csatlakoznak a „Magyarország” kiránduló csoportjához.

KK. 1932. V. 31. 2. p.

VI. 5. (8)

Nagyszerű sikert hozott az első bugaci társaskirándulás. – Mindenki gondtalan jókedvvel, nagyszerűen töltötte az időt a gyönyörű pusztán.

KK. 1932. VI. 7. 2. p.

VI. 19. (9)

Az IBUSZ titkára vasárnap gyalog bejárta Bugacot és elragadtatással nyilatkozott szépségéről. – Ismertetést közölnek Bugacról a magyar, osztrák, német és angol szaklapokban.

KK. 1932. VI. 21. 1. p.

VI. 30. (10)

Kecskemétet bekapcsolták a nemzetközi idegenforgalomba.

A Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal nagyfontosságú elhatározása. „Bugac” talán még inkább igényt tarthat a bemutatásra, mint Hortobágypuszta.” – A kecskeméti idegenforgalmi propaganda első hatalmas sikere.

KK. 1932. VII. 1. 2. p.

VI. 30. (11)

Száztagú német csoport készül Bugacra.

KK. 1932. VII. 1. 5. p.

VI. 30. (12)

Nagy az érdeklődés a második bugaci kirándulás iránt.

KK. 1932. VII. 1. 5. p.

VII. 9. (13)

Jövőre két német tanulmányi kirándulás is programjába veszi Bugac meglátogatását. – 60.000 tagot számláló „URANIA” népművelési társaság figyelmét fényképekkel, propagandával hívja fel Bugacra.

KK. 1932. VII. 10. 4. p.

VII. 11. (14)

Nagyszerűen mulattak, pompásan érezték magukat a Nemzeti Újság kirándulói Bugacon. – Elragadtatással nyilatkoztak a kirándulásról. – Gyönyörűnek találták és alig akarták otthagyni a széktőt. – Várakozáson felül sikerült minden, csak a „Bandi” szamarat nem tudták megülni a pesti vendégek.

KK. 1932. VII. 12. 2. p.

VII. 17. (15)

Bugac propagandája az öt nyelven megjelenő idegenforgalmi tudósítóban. Eloszlik a tévhit, hogy csak Hortobágyon látható délibáb. – Mátéka Béla idegenforgalmi titkár Bugacon is gyönyörködött a pusztai természeti tüneményében.

KK. 1932. VII. 18. 1. p.

VIII. 3. (16)

A nürnbergi cserediákok nagyszerűen érzik magukat Kecskeméten, csak a kánikulát nem állják, viszont nem győzik magasztalni a gyönyörű Széktőt. Nagyszabású programot dolgoztak ki számukra. – Augusztus 11-én „Német-est” – 13-án kirándulás Bugacra.

KK. 1932. VIII. 4. 2. p.

VIII. 20. (17)

Bugacpuszta ismertetése és látképe a több nyelven megjelent cserkész-világtábor prospektusában. – Kecskemétet, Bugacot bekapcsolják a jövőévi cserkész-idegenforgalomba, propagandakiállítás a bugaci vendégtáborban. (Tervek, elképzelések 1933-ra)

KK. 1932. VIII. 30. 3. p.

IX. 2. (18)

Karácsonykor kecskeméti üdvözlő levelezőlapot kap mind a 2000 svéd, skót és angol-cserkész, akiket jövőre a bugaci altáborba osztottak be.

KK. 1932. IX. 3. 2. p.

XII. 15. (19)

Határbejárás alkalmából.

XII. 18. (20)

1050 angolt és 525 svédet osztottak be a jamboree kecskeméti altáborába. – Szeged, Kecskemét-Bugacpuszta, Debrecen, Szolnok, Mezőhegyes az alföldi kirándulások programján. –

KK. 1932. XIII. 18. 1. p. (2. p.)

Kecskeméti cserkészek a pusztán

A KECSKEMÉTI ÉS A BUGACI IDEGENFORGALOM UTTÖRŐI

Koncz Mihály ügyvéd

/1931-ben tett először előterjesztést az
idegenforgalom fellendítésére/

•

Négy kecskeméti újságíró rendszerbe foglalja a
kecskeméti idegenforgalom lehetőségeit.

A tervezet „Egy nap Kecskeméten és Bugacon”
kiránduló csoportok részére.

A tervezet támaszkodott a pusztára, a vasútra,
amelyen a mozdony sípja és zakatolása néhány év
előtt verte fel a szűz puszta ős csendjét.

•

Az 1933-as Kecskeméti és bugaci
idegenforgalom eszmei
és gyakorlati kivitelezői:

**Tóth László /újságíró/
Homoki József /újságíró/
Horváth Ödön dr. /újságíró/
Bodócs Gyula /újságíró/**

Emléküket őrizzük meg!

KK 1937. 1. 15. (3-4. p.)

**„A Kecskemét th. Város Idegenforgalmi
Iroda jelentése az 1933. évi működéséről”
(részlet)**

Nem sokkal több, mint egy év előtt alakult meg a Kecskemét th. Városi Idegenforgalmi Iroda, amely egyben fiókja az Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási- és Szállítási Részvénytársaságnak (IBUSZ) és MÁV hivatalos menetjegyirodával rendelkezik. Rögtön bemutatkozása alkalmából 2800 fővárosi látogatót hozott filléres gyorsokon a múlt év őszén rendezett rendkívüli sikerű gyümölcskiállításra. Az első hónapokat azonban természetesen az előkészület és szervezés munkája töltötte ki. Az érdemi tevékenység a folyó év tavaszán kezdődött.

1933. május 21-e fordulópont Kecskemét idegenforgalmának az életében. Az országos idegenforgalmi szervek és az országos sajtó részére e napon rendezte meg az Idegenforgalmi Iroda a bugaci bemutatót. Általánosan ismert tény ugyan, e rövid beszámolóban mégis ismételtén hangsúlyoznunk kell, hogy Bugac, a legszebb magyar puszta, felbecsülhetetlen értékű győzelmet aratott a bemutatón. A fővárosi sajtó, az országos idegenforgalmi szervek irányítói, a magyar irodalmi élet legkiválóbbjai állapították meg, hogy Bugac nemzeti érték, Kecskemét kincse és az országnak egyik vitán felülálló idegenforgalmi attrakciója.

A bugaci idegenforgalom fellendülése

1933

I. 19. (1)

A Magyar Mérnök és Építész Egylet Kecskeméti Osztálya 1933. jan. 19-én tartotta tanulmányi kirándulását. Ez alkalommal jelen voltak: Kallivoda Andor (Kecskemét), Végh Kálmán plébános (Szank), Molnár Máté (Kecskemét), Kanizsai Nagy Antal (Kisk.félegyháza), Dr. Somogyi István (Szank), Szemerédi Dániel (Kisk.félegyháza), Fekete Lajos (Bugacmonostor), Dr. Papp Miklós (Bugacmonostor), Varinszky Gyula, Szalay Sándor, Szappanos Jenő, Gaál József intéző (Kecskemét)

II. 14. (2)

A gödöllői világtábor bugaci kirándulásának előkészítése ügyében, s Kecskemét város idegenforgalmának növelése érdekében voltunk itten:

Országos Széchenyi Jochs József piarista tanár a VIII.
cserk. kerület ügyv. elnöke
Kerekes Dezső főintéző, Kerner Ede
erdőmérnök

III. 10. (3)

Harcserű lövészet előkészítése, lőtér megtekintése alkalmából.
(aláírás négy honvédtiszt)

V. 20. (4)

Az IBUSZ elnöke, vezérigazgatója, Zilahy Lajos, Komáromi János, Karinthy Frigyes, neves újságírók, előkelőségek sora, fővárosi idegenvezetők a bugaci bemutató kiránduláson. (Tervezett program)

KK. 1933.V.21. 1. p.

V. 21. (5)

Történeti dátum Kecskemét idegenforgalmában Bugac diadalmas vasárnapi bemutatója. – Az összes idegenforgalmi szervek és a sajtó összefognak Bugacért. – Kirándulók serege, nagy tervek Kecskemét idegenforgalma érdekében.

KK. 1933. V. 23. 1-3. p.

V. 23. (6)

Egy nap alatt tizennégy lelkes cikk és hat fényképfelvétel jelent meg a budapesti sajtóban a bugaci kirándulásról. – Mit írnak Kecskemétről és Bugacról a fővárosi lapok? Sajtószemle a tökéletes sikerű bemutató-kirándulás után. Bugac egycsapásra idegenforgalmi attrakció lett.

KK. 1933. V. 24. 1-2. p.

V. 26. (7)

Nagy tárcsa a BÉCSI REICHSPPOSTBAN, Zilahy Lajos öt oldalas cikke és 13 fényképfelvétel a „Színházi Élet”-ben a bugaci kirándulásról.

KK. 1933. V. 27. 1. p.

V. 29. (8)

Bugac méltó arra, hogy Magyarország nemzeti parkjává fejlesszék ki. Komáromi János tárcája a „legszebb magyar pusztáról”. – A vasárnapi fővárosi lapok a képek tömegét közölték a bugaci bemutatóról.

KK. 1933. V. 30. 3. p.

V. 28. (9)

Álföldi varázs – Hans Mauer cikke a Reichspostban a bugaci bemutatóról. Bugac olyan, mint egy darabja a végtelenségnek.

KK. 1933. V. 31. 2. p.

V. 30. (10)

15-20 pengőért vásárolták a pásztorok karikásostorát Bugacon a berlini egyetemi hallgatók.

KK. 1933. V. 31. 3. p.

*Mit irt a vendégek könyvébe
Móricz Zsigmond, Zilahy
Lajos, Komáromi János, Féja
Géza és Incze Sándor?*

A vendégek sorából számosan irtak emléksorokat a híres bugaci vendégek könyvébe. Néhány bejegyzés:

«Áldomással fejezzük be a bugaci régi világ mesés korát. Jöjjön az új, a még ragyogóbb magyar jövő! Móricz Zsigmond és leánya, Virág.»

«Hiszek abban, hogy a magyar jövődöt a magyar föld és rajta a magyar nép fogja megváltani. Zilahy Lajos és Zilahy Lajosné.»

«Különös érzések közt jövök minden újabb alkalommal Bugacra: Mindig kevesebb barátomat látom vissza. Meghalt Kiss Józsa, a Bugac vadásza, meghalt öccse, Kálmán s nincs itt többé Zana Ferkó sem. Lassanként magam maradok egészen. Komáromi János.»

«Nagyon jó volt minden. Köszönettel Petrovichné Hubner Lilian.»

«1933. május 21-ikén nagyon szép volt Bugacon. Walleshausenné.»

«1933. május 21-én szép uton, szép felhők alatt minden szép lett volna, de mi lesz a pusztuló magyar parasztokkal?! Féja Géza.»

«Incze Sándor Bugac-rajongó.»

«Köszöntöm Bugac smaragdmezőit! Bakos Ákos.»

«Bort s hozzávalókat — sokat a Bugacot fellendítőknék. Oszmann.»

Vendégek könyvébe beírások /1933 május 21/

Forrás: KK 1933 május 23. (3. p.)

IDEGENEK A PUSZTÁN

(Részlet **Móricz Zsigmond**: Idegenek a pusztán című írásából. Megjelent: „Magyarország” című újságban 1933. május 28-án)

„Kecskemét városa olyan lépést tett, ami úttörő a magyar vidéki városok életében. Megindította az idegenforgalom iránti akciót.

A dolog úgy történt, hogy ez a roppant város megmozdította százhatvanezer holdas tagjait, felkapta harmincezer holdas pusztáját, s meglobogtatta Európa felé, mint egy csipkés szélű kis kendőt...

...Hát mondom az az érzésem, hogy Kecskemét meg fogja csinálni az idegenforgalmat.

Ha azt a tizenötmilliót, amit Lillafüredre költöttek, a Balatonra szánták volna, akkor a Balatonkérdés meg volna oldva. Hévízen a világ csodáját lehetett volna megteremteni.

Azt hiszem, a nagy dolgokban mindig meg kellene kérdezni a vidéket. Nekem legalább az az érzésem, hogy Kecskemét jobban meg tudja csinálni az idegenforgalmat is, mint a kormány."

Móricz Zsigmond: Idegenek a pusztán /részlet/

Forrás: „Magyarország” c. újság /1933 május 28./

VENDÉGKÖNYVI BEÍRÁSOK

Sorszám	A vendég		Érkezett	Elutazott	Jegyzet
	neve és foglalkozása	Állandó lakása			
	Bugaci Községi Tanács 1933 V 20 =				
	Aldomással figyelemre be a [redacted]				
	Bugaci régi virágos metéskert [redacted]				
	Rorát... Jövőre az új, a				
	meg nagyobb magyar jövő!				
	Bugaci Községi Tanács 1933 május 21.				
	Móricz [redacted]				
	és a lány [redacted]				
	Kérlek abban, hogy a magyar jövőért				
	a magyar föld és léte a magyar nép				
	szépsége megőriztessék.				
	1933 május 21.				
	Zilahy Lajos				
	Zilahy Lajos				

Móricz Zsigmond és leánya /M. Virág/
Zilahy Lajos /író/ és felesége

Sorszám	A vendég		Érkezett	Elutazott	Jegyzet
	neve és foglalkozása	Állandó lakása			
	<p>Utolsó évek két női munkáját alkalmam a Dágyán: először Barcsell borsókat látva vinn. Meghalt Károly Dóla, a Dágyai nagy vadász, meghalt Földi, Valószínűleg a női tölkei Zsigmond szaga, Lászlóval is meggyűlölt, és a női szaga.</p> <p>1933 május 21</p> <p>Komáromi János</p>				
	<p>Nagyon jó volt minden. Nagyon kellemes</p> <p>Petrovichné Hübner Lilián</p> <p>1933 május 21-én szagok szép volt Walleshausenné</p> <p>Rakosvárosi</p> <p>1933. május 21-én szép időben, szép felhők alatt minden szép lett volna - de mi lett a puszt- ság? nagy pusztulással!</p> <p>Féja Géza</p>				

Komáromi János /író-újságíró/
 Petrovichné Hübner Lilián
 Walleshausenné
 Féja Géza /író-költő/

Pusztai táj

Bugac az 1930-as években

Tarka gulya

VI. 4. (11)

Isten hozta! (Idegenforgalmi csalogató – vezércikk dr. Horváth Ödön)

„Aki megelégette az idegrontó városi életet, az vonuljon el e csön-des puszta-ba, mint valamikor a próféták. . .” – Mit ír a Városok Lapja Bugacról s a bugaci idegenforgalom terveiről? –

KK. 1933. VI. 4. 1. p.

VI. 9. (12)

A svájci idegenforgalmi vezetők elragadtatással távoztak Bugac-ról.

KK. 1933. VI. 10. 2. p.

VI. 10. (13)

A kecskeméti fogadtatás, vendéglátás örökre emlékezetes marad a lovastúra külföldi vendégeinek.

– György szász meiningeni herceg és az előkelő nemzetközi tár-saság látogatása a konzervgyárban, széktóban, múzeumban, Bene-dek-telepen, angolnyelvű operaelőadás a színházban és vacsora a ka-szinóban. A vacsora után félórás csárdás következett, amelyben György herceg és a hercegnő mutatott jó példát. – Ma délután Bugac-ra rándulnak ki a lovastúra résztvevői. –

KK. 1933. VI. 11. 1-2. p.

VI. 11. (14)

Felejthetetlen bugaci kirándulás után vasárnap reggel elbúcsú-ztak Kecskeméttől a távlovaglás résztvevői.

KK. 1933. VI. 13. 1. p.

VIII. 4. (15)

A gavallér svájci kirándulók pénzesője Bugacon.

Még a csecsemők is kerestek. – Bugac-rajongó lett valamennyi svájci vendég. – Lovagoltak, kocsikáztak, táncoltak a csárdást, itták a finom szikrai bort – végkimerülésig. – Egy svájci milliomos szőlőt vesz Kecskeméten.

KK. 1933. VIII. 5. 1-2. p.

VIII. 5-6 (16)

Néprajzi tanulmányokat végeztünk, lefényképeztük a pásztorokat, a ménest a gulyát. Bugacon megtaláltuk s megörökítettük a pásztorélet ősi szokásait:

Dr. Ébner Sándor, Kerny István

VIII. 11. (17)

„A nagy Hortobágy legveszedelmesebb vetélytársa, idegenforgalmunk újonnan felfedezett gócpontja, a bugaci puszta.”

KK. 1933. VIII. 12. 3. p.

VIII. 30. (18)

Lengyel cserkészlányok bugaci nyaralásra szeretnének jönni a jövő nyáron. – I. Le Maryen levele: „Bugac, baractz Kecskemet, hip, hip, hurraá. . .”

KK. 1933. IX. 1. 3. p.

IX. 5. (19)

„Csodálatos időtöltés, elfelejthetetlen látogatás volt” – írják a skót cserkészek köszönő levelükben. – A város válasza.

KK. 1933. IX. 7. 1. p.

IX. 19. (20)

Végeláthatatlan autókaraván hozta Kecskemétre a svájciakat. – Kecskemét külföldi idegenforgalmának legszebb napja a mai hatalmas siker: 400 svájci vendégünk lelkes örömmel jött az alföldi metropoliszba. Fellobogózott, felvirágzott különvonattal indultak Bugacra, hol 150 kocsi vitte őket felejthetetlen sétára a legszebb magyar pusztán.

KK. 1933. IX. 20. 1. p.

IX. 19. (21)

Bugac legnagyobb diadala. – Négyszáz svájcit ejtett rabul Bugac romantikája, a vendégek nem találtak szavakat elragadtatásuknak kifejezésére. – Jövőre 1000 svájci jön el megcsodálni a legszebb magyar pusztát.

KK. 1933. IX. 21. 1-2. p.

IX. 20. (22)

Ma délelőtt három luxusautóbuszon nyolcvan olasz vendég érkezett Bugac megtekintésére.

KK. 1933. IX. 21. 2. p.

IX. 20. (23)

Az IBUSZ külön fényképes prospektust és filmriportot készített Bugacról. 80 olasz vendég kirándulását szervezte meg az IBUSZ és Kecskemét th. Városi Idegenforgalmi Iroda.

KK. 1933. IX. 22. 1-2. p.

X. 2. (24)

10 napig sátor alatt akarnak nyaralni jövőre Bugacon a pusztától elragadtatott salzburgiak. – Nem győzték dicsérni a remek látványosságot. Alig tudtak elszakadni a pusztától.

KK. 1933. X. 4. 1. p.

X. 3. (25)

„A viszontlátásra” – írja a bugaci gulyásnak az olasz vendég, aki fényképet is küldött a levélben. Sok levelet, fényképet küldenek az elragadtatott olasz kirándulók.

KK. 1933. X. 4. 1. p.

X. 14. (26)

A m. kir. Ferenc József Tudományegyetem Földrajzi és Földtani Intézetének tagjai a tanulságos bugaci kirándulás alkalmából hálásan emlékeznek meg a kedves vendéglátó gondoskodásáról.

Az intézet tanárainak és
hallgatóinak aláírása (53 fő)

X. 15. (27)

„Kivánjuk, hogy a legközelebbi alkalomra már Nagymagyarországon találkozzunk.” – írja Kecskemétre az egyik olasz Bugac-rajongó. – A „nagyszerű pusztát” sohasem felejtjük el. – Tömegesen érkeznek a levelek.

KK. 1933. X. 17. 1. p.

X. 16. (28)

Megtelt a bugaci emlékkönyv. – Bugacpuszta 33 éves története aláírásokban. Új vendégkönyvet nyitnak, a régi levéltárba kerül.

KK. 1933. X. 17. 3. p.

X. 20. (29)

Humoros krónika Bugacról. – Horváth Andor egyetemi hallgató versezete a szegedi egyetemisták bugaci kirándulásáról. – „A puszta felejthetetlen benyomást tett mindnyájunkra. . .” A vers címe: Kirucanás Bugacra.

KK. 1933. X. 24. 2. p.

X. 23. (30)

„Igaz szívből kívánjuk, hogy Magyarország a lehető leggyorsabban visszaszerezze régi nagyságát.” A Bugacon járt olasz banktisztviselő levele Szabó Lajos kamarai titkárhoz.

KK. 1933. X. 25. 1. p.

XI. 23. (31)

Bugac varázsa mindenkit megfog. A Külker. Hivatal vezetőinek nagysikerű kirándulása Bugacra. – Serbán Iván a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott a pusztáról.

KK. 1933. XI. 24. 1. p.

XI. 24. (32)

„Bugac királya” úgy megörült a bugaci levelezőlapnak, hogy 25 pengős költséggel telefonon mondott köszönetet Svájcból.

A Kecskemét th. Városi Idegenforgalmi(Hivatal) Iroda jelentése 1933-ik évi működéséről.

KK. 1933. XI. 25. 2.

CSERKÉSZEK (1.)

Kiránduló
cserkészlányok

Vezetőjük:
Riesz Margit
cserkész (családvezető)
rajvezető /1934/

CSERKÉSZEK (2.)

Kiránduló cserkészek
a pusztán

Kecskeméti cserkészek a
gödöllői jamboreen 1933.
/középen: Gaál Tibor
tanár-vez. cserkész/

A „Hírös Hét” bombasikere. – Mindenki Bugac iránt érdeklődik

1934.

I. 28. (1)

Rövidesen megkezdődik a madártani állomás építése a bugaci pusztaház közelében.

KL. 1934. I. 28. 7. p.

II. 4. (2)

Idegenforgalmi központot alakított a vidéki városok értekezlete. – A vidéki idegenforgalom minden aktuális problémáját megvitatták. – Török és olasz csoportok jönnek Kecskemétre a Nemzetközi Vásár idején. – A Bánk bán opera szövegét lefordították francia nyelvre és előadják Párizsban. – Kecskemét rövid idő alatt európai hírűvé tudta tenni gyönyörű pusztáját, Bugacot.

KK. 1934. II. 4. 1-2. p.

II. 4. (3)

Július 10-én 400 német jön Kecskemétre, illetve Bugacra.

KK. 1934. II. 4. 2. p.

II. 14. (4)

Harminckét kecskeméti apród-cserkész bugaci jelenettel szerepel a pesti cserkészünnepen. – „Egy bugaci kirándulás” – címmel háromnegyedóráiig szerepelnek a rádióban is.

KK. 1934. II. 15. 2. p.

III. 2. (5)

A bugaci csárda a pusztaházi erdő sarkában. – Bugacmonostori kirándulóhely mellett külön raktárépület készül.

KK. 1934. III. 3. 3. p.

III. 12. (6)

Kecskemét kiépíti a bugaci csárdát, Berki idegenforgalmi vezető elragadtatással nyilatkozott a bugaci vendégfogadóról. – Szép új csárda épül Bugacon.

Idegenforgalom,
1934-35, 1934. III. 12. 2. p.

III. 24. (7)

A diadalmas cserkészliliom. – Az életkorok és társadalmi rétegek minden fajtáját felölelik már a cserkészcsapatok, amelyek között legújabb a „vén” cserkészcsapat. – Kik a tagjai? – Az Országos Cserkész Szövetség a Bugac-propaganda szolgálatában. – Érdekes események a cserkészfrontról.

KK. 1934. III. 25. 6. p.

III. 28. (8)

Fugger hercegnő és ifj. Bethlen István gróf ma Bugacon jártak Fáy főispán társaságában.

KK. 1934. III. 29. 1. p.

V. 7. (9)

A görög követ, a görög egyház vezetői és olasz vendégek Bugacon. – A legszebb kilátások közt indult meg ma, Kecskemét Nemzeti Parkjának idei idegenforgalma.

KK. 1934. V. 8. 1. p.

VI. 8. (10)

150 svájci Bugacon. – Rengeteg papucsot, pipát, fejkendőt vásároltak a jókedvű svájciak.

KK. 1934. VI. 9. 2. p.

VI. 11. (11)

Bugacon, a gulya és ménes hazájában. – Négyszázhuszan jelentkeztek, ötszázhuszan vettek részt a bugaci ebéden. – Közvetlenül a miniszterelnök érkezése előtt felhőszakadás száguldott végig a pusztán.

tán. – Tarhót kanalizott a miniszterelnök a cserénynél. – Az egész pusztát bejárta Gömbös Gyula a pesti vendégekkel.

KK. 1934. VI. 12. 4. p.

VI. 16. (12)

Angol vendégek Bugacon. – Afrikaiak, ausztráliaiak és amerikaiak a kirándulók között.

KK. 1934. VI. 17. vasárnap 1. p.

VI. 17. (13)

Világgrészek vendégei Bugacon.

KL. 1934. VI. 17. 1. p.

VI. 18. (14)

Féloldalas cikkben, két nagy képpel hoz nagyszerű beszámolót a legnagyobb genfi francia lap a svájciak bugaci kirándulásáról.

KK. 1934. VI. 19. (vasárnap) 1. p.

VI. 20. (15)

Az Országos Erdészeti Egyesület háromnapos programja a Hírös Héten.

KK. 1934. VI. 21. 2. p.

VI. 25. (16)

Bugac rekordja. – Ezer ember vett részt az iparosság kirándulásán, amely még soha ilyen jól nem sikerült.

KK. 1934. VI. 26. 3. p.

VI. 26. (17)

Józan püspöki vikárius, Mikó dr. államtitkár és más előkelőségek az erdélyiek bugaci kirándulásán.

KK. 1934. VI. 27. 3. p.

VI. 30. (18)

A Pénzügyi Központ úszói, teniszezői és futballistái Kecskeméten. Szombaton a KAC úszócsapatával s a kecskeméti bankosok

teniszezőivel és futballcsapatával mérkőznek, vasárnap nagy kirándulás Bugacra.

KK. 1934. VII. 1. 2. p.

VI. (19)

Az erdélyiek bugaci kirándulása. – Józan Miklós unitárius püspöki vikárius látogatása Kecskeméten.

KK. 1934. VII. 1. 10. p.

VIII. 7-8. (20)

A kecskemétiiek győzelmével végződött a nagyszabású bankostalálkozó. – Izgalmas küzdelmek teniszben és úszásban. – Pompásan sikerült vacsora fejezte be a Széktóban a mérkőzést. – Tegnap Bugacra rándult ki a társaság. – Szimath Kázmér jelentése az oldboy-meccsről.

KK. 1934. VII. 10. 2. (Vasárnap) 2. p.

VII. 10. (21)

Mr. Thilo elragadtatott cikket írt a Tribune de Genvébe Bugacról, amely a svájciak magyarországi útjának legfélelmetlenebb emléke. – A svájci hölgy Földközi-tengeri utat kap a genfi laptól gyönyörű cikkéért.

KK. 1934. VII. 13. 2. p.

VII. 10. (22)

Magyaros berendezést kap a bugaci fogadó. Fabinyi, kereskedelmi miniszter levele Fáy főispánhoz az államsegélyről.

KK. 1934. VII. 13. 5. p.

VII. 19. (23)

Holnap 15 bécsi újságíróval Kecskemétre érkezik az osztrák kereskedelmi minisztérium idegenforgalmi osztályfőnöke, Salzburg tartomány idegenforgalmi főnöke, több magyar idegenforgalmi szakember és Mohácsi Jenő, az „Ember tragédiája” német fordítója. – Illusztrált tudósításokat közölnek a bécsi lapokban a Hírös Hétről és Bugacról.

KK. 1934. VII. 20. 1. p.

VII. 20. (24)

Írók, újságírók, neves belföldi és külföldi vendégek a pusztán „Gyönyörű délután és este volt! Azt kívánom, hogy Kecskemét nemes városának, a halhatatlan Katona József szülőföldjének közönsége menjen föl Bécsbe és ott, az „Ember tragédiája” előadása után, olyan jól érezze magát, mint az elragadtatott bécsi kollégák Bugacon és Kecskeméten.”

Mohácsi Jenő, író (Bp.)

VII. 21-22. (25)

A Hírös Hét bombasikere. – 6000 idegen a városban, 15000 látogató a kiállításokon, fővárosi méretű forgalom a Hírös Hét példátlan sikerű trópusi vasárnapján. – A legvérmesebb reményeket is felülmultha az eredmény. – Számok, érdekességek, adatok Kecskemét nagy napjáról.

– 1500 vendég a kultúrvonattal. – Hét pesti „rokont” detektívek várnak az állomáson. – Óriási forgalmat bonyolít le a vasút. – A hőségtől összeesik a barack, mázsaszámra kell pótolni. – Roham a tudakozók ellen. – Autóbuszok, autók tömege az ország minden részéből. – Szimath Kázmér autógramos „idegenvezetőt” osztogat. – A bugaci cserény látványa. – Huszonötezer üveg szódavíz. – 100 hektóra becsülük az elfogyott bort. – Zsebtolvaj üldözés a korzón. – Az ostrom tetőpontja. – Zsúfolt vendéglők, óriási forgalom mindenütt. – Franciák Bugacon. – A kecskeméti bor ereje. – „Sehol ilyen szíves látás. . .” – Kecskemét múltja tíz szekrény üvegje mögött.

Országos Széchenyi Könyvtár KK. 1934. VII. 24. (kedd) 1-3. p.

VII. 31. (26)

Mindenki Bugac iránt érdeklődött. – Érdekes adatok a tudakozó-dó irodákról, amelyek 12. 000-szer adtak felvilágosítást az idegeneknek.

KK. 1934. VII. 31. 6. p.

VIII. 18. (27)

Lesz-e ártézi kút Bugacon? – Tervek a csárdaépítésre, amelynek beruházási összege valószínűleg bennmarad a költségvetésben. – Jóváhagyás esetén rövidesen megkezdődik a kútúrás és jövő nyárra elkészül a magyaros berendezésű bugaci csárda a pusztaházi erdő sarkán.

KK. 1934. VIII. 19. 7. p.

VIII. 23. (28)

80 angol kiránduló Bugacon.

KK. 1934. VIII. 24. 2. p.

IX. 2. (29)

A nászutas, gyönyörű hollandi menyecske és „múlovar” férjének heppiendes kalandja Bugacon. – Bugacmonostorról lóháton akart a pusztán át a vonat elé kerülni, de ellenkező irányba ment és 15 kilométeres vágta után Szank határában találták meg. – Kétségbeesett felesége éjszaka sinautón ment érte Alsó-Bugacra. Csütörtökön esküdtek a kaland hősei Hollandiában.

KK. 1934. IX. 4. 1-2. p.

IX. 7. (30)

Elment a „Miki” és a „Lux” (Bugac-pusztá madárvilága)

KK. 1934. IX. 8. 10. p.

IX. 9. (31)

Angolok Bugacon.

KK. 1934. IX. 11. 1. p.

IX. 17. (32)

Gömbös Gyuláné is gratulált a kiskun pásztorünnepen Kuti Mariskának a „második Blahának” – A külföldi filmirodák mind a kecskeméti Bokrétát fényképezték. – Márton Ferenc lerajzolta a két Zubornyákot. (Zubornyák Ferenc, Zubornyák József)

KK. IX. 18. 2. p.

IX. 18. (33)

50 svájci politikus Bugacon. – Soron kívül vették fel programjukba Kecskemét európai hírú pusztájának megtekintését.

KK. 1934. IX. 19. 1. p.

IX. 19. (34)

300 méteres filmet készített egy svájci professzor a bugaci kirándulásról.

KK. 1934. IX. 20. 4. p.

IX. 21. (35)

Francia falusi kislány Pesten. – Egy fővárosi lap szigorú sorai Bugacról.

KK. 1934. IX. 22. 2. p.

IX. 26. (36)

Svájci úrlétszámok Kecskeméten.

KK. 1934. IX. 27. 2. p.

IX. 30. (37)

„A puszta románca” – Nagyszabású filmfelvételek voltak tegnap Bugacon.

KK. 1934. X. 2. 5. p.

X. 3. (38)

Egy francia látogató emlékezése a „bugaci mezei ünnepélyről”. – „Szívből kívánom – írja többek közt –, hogy több honfitársamnak alkalma nyíljon megszeretni szép és érdekes országukat.” – A levél azonban 8 napig „sétált” Budapest és Kecskemét között.

KK. 1934. X. 4. 1. p.

X. 8. (39)

A „Betyárok” győzelmével végződött az első cserkész-harcijáték Bugacon. – Mintegy 300 cserkész vett részt e kerületből a kitűnő hangulatú toborozáson. – Nagyszerűen szerepelt a cserkészzenekar.

KK. 1934. X. 9. 5. p.

X. 16. (40)

Finn és német erdészek jönnek Kecskemétre és Bugacra is kirándulnak.

KK. 1934. X. 17. 2. p.

X. 19. (41)

„Bugac csendje, levegője ezerszer jobban fiatalít, mint Woronoff.” – Bugac és Kecskemét dícsérete az Idegenforgalmi Tanács kiadványában.

KK. 1934. X. 19. 1. p.

XI. 5. (42)

Budapest után – első Bugac! – A legismertebb fővárosi idegenvezető szennázációs nyilatkozata Magyarország idegenforgalmi látnivalóiról. – Hogyan lesz feledhetetlenné a külföldieknek Kecskemét gyönyörű pusztája?

KK. 1934. XI. 7. 3. p.

XI. 8. (43)

Rotterdammból Afrikába Kecskeméten át a „Mozgó ház”-zal. A város megtekintése után a vendégek Bugacra látogattak a délutáni órákban.

KK. 1934. XI. 9. 2. p.

Budapest után — első Bugac!

A legismertebb fővárosi idegenvezető szennázációs nyilatkozata Magyarország idegenforgalmi látnivalóiról. — Hogyan lesz feledhetetlenné a külföldieknek Kecskemét gyönyörű pusztája?

— A Közlöny tudósítójától. —

Az «Idegenforgalom» című magyar idegenforgalmi szaklap legújabb száma újabb bizonyíték arra, hogy a magyar idegenforgalomban Bugac a legelőkelőbb helyezést érte el. A lap meginterjúvolja a legismertebb névű idegenvezetőt, hogy milyen programot tart legmegfelelőbbnek egy olyan külföldi csoport számára, amely huzamosabb időre jön Magyarországra.

Az idegenvezető a negyedik napon kezdi a vidéki látnivalókat és pedig Bugaccal:

— Végeztünk Budapesttel, jöjjön a vidék. Bugac, Kecskemét, Mezőkövesd. A puszták... A nyugati ember áma... Petőfit szavalok — idegen nyelveken... A délibábokról mesélek. Betyárvilág. Ábrándozó női szemek, tűzcsedő

férfiarcok. Ime, a magyar betyáromantika: a haramia nem bántja a szegényeket, sőt támogatja — és szépasszony mosolyáért, virágjáért lemond a rablásról. Fénylő tekintetek, felkiáltások: eljen... eljen... Hát a csikóst, hogy körülrajongják! Nincs az a filmszínész, akit így megbámulnak. A felpántlikázott csikós arcan jókedvű Fräulein, Mademoiselle, Miss orosz szájának nyoma. Csárdás, lovaglás a fényképezőlemez számára. «Ösztövré kutag, hórihorgas gémmel» — szavalom Aranyt a zemeskútnál.

— A csárda... Ujra a betyárvilág, a pandur elől bujkáló, szomjas szegénylegény. Cigánybanda hangversenyez. Nagyobb gyönyörűséggel hallgatják, mint hazijukban a filharmonikusokat.

„Budapest után első Bugac”

Megalakult a Bugac Egyesület, Kecskemét és Bugac a vidéki idegenforgalom élvonalán

1935

I. 25. (1)

Az idegenforgalom közgazdasági és nemzetpolitikai jelentősége. – Horváth Odön dr. felolvasása a Gazdasági Egyesület előadássorozatában.

KK. 1935. I. 26. 2. p.

I. 27 (2)

Megalakul Kecskeméten a Bugac Egyesület. – Bugacot hivatalosan is felvették a turista-helyek sorában, az új egyesület tagja lett a Turista Szövetségnek.

KK. 1935. I. 27. 2. p.

II. 7. (3)

Sí, ródli, sífőring – Bugacon és Matkón. – Hova járnak tréningre és „felfedező” utakra a hegyvidéki sportok kecskeméti hívei?

KK. 1935. II. 8. 3. p.

VI. 1. (4)

Tudnivalók a bugaci kirándulásokról. – A városi erdőhivatal tájékoztatója.

KK. 1935. V. 2. 3. p.

V. 8. (5)

Május közepén finn kirándulók érkeznek Kecskemétre és Bugacra. – A kirándulók autóbuszokon jönnek Tallinból és elkíséri őket Onni Talas dr. követ, meghatalmazott miniszter is.

KK. 1935. V. 8. 2. p.

V. 17. (6)

Repülőgépen jön Bugacra nyaralni egy német hölgy.

KK. 1935. V. 17. 1. p.

V. 18. (7)

Gróf Teleki Pál főcserkész, Papp Antal cserkészelnök Kecskeméten. – Ma délután kezdődik a kecskeméti cserkészek bugaci táborozása.

KK. 1935. V. 19.

V. 19-20. (8)

Hadijátékot, vé. cserkész „próbáztatást” mutattak be a kétnapos cserkész táborozáson Bugacon. – Remekül sikerült a cserkészcsapatok kirándulása a pusztára.

KK. 1935. V. 21. 2. p.

V. 30. (9)

Olaszok és osztrákok Bugacon.

KK. 1935. VI. 1. 4. p.

VI. 16. (10)

Hatszáz pesti diák feledhetetlen órái Bugacon. – A székesfőváros remekművé prospektust adott ki Kecskemétről.

KK. 1935. VI. 7. 2. p.

VI. 6. (11)

Pesti kislány falun. . . . Szabó Magda, a kis budapesti polgárista elmondja, hogyan érezték magukat Bugacon. – „Kecskeméti kirándulás” (Bp. 1935. VI. 6.)

KK. 1935. VI. 9. 9. p.

VI. 10. (12)

Finnek Kecskeméten és Bugacon. – Elénekeltek a magyar Himnusz a közgyűlési teremben. – Egy finn énekesnő cigányzene kísérettel énekelte a finnre fordított magyar dalokat.

KK. 1935. VI. 12. 1. p.

VI. 12. (13)

A pesti kislányok és a bugaci vonat kereke. – Kárász Erzsi polgáriskolai tanuló beszámolója a kecskeméti (bugaci) kirándulásról.

KK. 1935. VI. 13. 4. p.

VI. 13. (14)

Szumátra szigetéről jött Bugacra nyaralni egy holland gyarmati katonatiszt. – A csikósok cserényében lakik, egy kosztón él a puszta fiaival.

KK. 1935. VI. 18. 2. p.

VI. 16. (15)

Kalevi Kajava finn lelkész éjszakai viharban lóháton látogatta meg Bugacpusztát. – A külföldi Bugac-rajongó bravúros útja. – „Csoválatos volt, amit láttam.” – Húsz méterre tőle csapott le a villám egy fába. – A puszta viharban s a napfelkelte ragyogásában.

KK. 1935. VI. 20. 1-2. p.

VI. 16. (16)

Július 21-én országzászlót avat Bugacon a „Frontharcos Szövetség” és a KMAC. – Csillagtúra, országos frontharcos dísz tábor, kultúr vonatok a zászlóavató ünnepségen.

KK. 1935. VI. 20. 5. p.

VI. 23 (17)

300 német kiránduló Kecskeméten és Bugacon.

KK. 1935. VI. 27. 5. p.

VI. 26. (18)

300 német jogász Bugacon. – Derűs epizódok és komoly számadatok a nagy vendégjárásról. – A csendőr meg a fényképezőgép. – Ki repül a kalap az ablakon.

KK. 1935. VI. 29. 1-2. p.

VII. 6. (19)

Holland előkelőségek Kecskeméten és Bugacon. – Az álcsikós zengő holland nyelven üdvözölte a vendégeket a bugaci ebéden.

KK. 1935. VII. 7. 2. p.

VII. 13. (20)

Milliomosok Bugacon. – A német vendéglősök felejthetetlen kecskeméti kirándulása. – Csikósruhában járta a csárdást az egyik kisasszony. – Hogyan tanítják a magyar nyelvre a felszolgáló lányok a német vendégeket?

KK. 1935. VII. 16. 1-2. p.

VII. 22. (21)

Tűz a bugacmonostori erdőben. – A kirándulóhely közvetlen közelében támadt a tűz, a kirándulók oltották el.

KK. 1935. VIII. 232. p.

VII. 22. (22)

Szép siker a „Kecskemét-Bugac” csillagtúrán.

KK. 1935. VII. 23. 4. p.

VII. 24. (23)

Bugacra és Szikrába is kirándulnak az amerikai magyarok.

KK. 1935. VII. 25. 2. p.

VII. 25. (24)

Az idén úgyszólván naponta látnak délibábot Bugacon. – Látogatás a cuclin nevelt őzikénél. – Másfél hónapja nem volt eső a pusztán.

KK. 1935. VII. 26. 5. p.

VII. 27-28. (25)

Először láttak szőlőt és ültek fogaton az amerikai magyarok, akik boldogan járnak Kecskemétet. – Tegnap Szikrában voltak, délből Bugacra mentek, este a Kaszinóban lesznek, vasárnap délután strandolnak.

KK. 1935. VII. 28. 1-2. p.

VII. 28. (26)

Hírös szüret – Szeptember 15. : – Az országos idegenforgalmi szervek bevonásával nagyszabású borkiállítással és „Kecskeméti Vásárral” egybekötött idegenforgalmi napot rendez Kecskemét.

KK. 1935. VII. 30. 1. p.

VII. 27-28. (27)

Elutaztak az amerikai magyarok. – Szombaton Bugacra rándultak ki. – Este a Kaszinóban vettek részt a társas összejövetelen. – A vízipóló-mérkőzésen a KAC-nak drukkoltak.

KK. 1935. VII. 30. 2. p.

VII. 27. (28)

„Életem legjobb hónapját töltöttem itt, négy év múlva visszajövök!” – mondotta Hommes kapitány, amikor szombaton könnyes szemmel elbúcsúzott Kecskeméttől. – A bugaci határban már szövődnek a legenda szálai a daliás holland kapitány körül.

KK. 1935. VII. 30. 5. p.

VII. 31. (29)

Hatvan holland járta a csárdást az éjszaka a bugaci pásztortűz körül. – Újabb finn kirándulócsoporthoz látogat el Kecskemétre.

KK. 1935. VIII. 1. p.

VII. 31-VIII. 1. (30)

„A fiatal magyar írói nemzedék életfeladatának tekinti a küzdelmet az alföldi nép anyagi felemeléséért, a Duna-Tisza köze fővárosának, Kecskemétnek méltó megbecsüléséért.”

KK. 1935. VIII. 3. 2. p.

VIII. 2. (31)

Marika elmegy Amerikába. . . A csinos bugaci felszolgálólány és az Amerikából érkezett magyar fiú romantikus szerelme. – Tóth Ferenc, az Amerikai Magyar Népszava díjnyertes pályázója tegnap visszajött Kecskemétre és megkérte Burics Mária kezét. – Holnap az eljegyzés két év múlva az esküvő.

KK. 1935. VIII. 4. 2. p.

VIII. 3. (32)

A finn tanítónő csikósruhában járta a csárdást a bugaci kiránduláson. – 50 finn tanítónő felejthetetlen napja a pusztán.

KK. 1935. VIII. 4. p.

VIII. 7. (33)

Bugacon szertefoszlott a „skót-legenda”. – Mayburry angol főszerkesztő elragadtatott nyilatkozata a pusztáról.

KK. 1935. VIII. 8. 2. p.

VIII. 8. (34)

Új film készül Bugacon. – A múlt évben itt járt német filmesek a jövő héten kezdik meg a külső felvételeket.

KK. 1935. VIII. 9. 2. p.

VIII. 15. (35)

Szumátra, Mexikó, British Guayana napégette fiai a Bugapusztán. – A német filmesek autója elakadt a homokban, bivalyokkal kellett kihúzatni.

KK. 1935. VIII. 17. 2. p.

VIII. 16. (36)

Árva Tóth Miska nem érti a német szót. . . – Az osztrák nászutas-pár vidám kalandja a bugaci cserényben.

KK. 1935. VIII. 18. 4. p.

VIII. 18. (37)

Bugac rekord-idegenforgalma.

KK. 1935. VIII. 20. 1. p.

BUGACI IDEGENFORGALOM

Indulás a Rávágytéri állomásról Bugacpusztára

Indul a kocsikaraván a puszta megtekintésére

BUGACI IDEGENFORGALOM

A Cserény megtekintése után indulás a kirándulószinghez

Fő a bográcsgulyás

VIII. 22. (38)

Bolváry Géza Kecskeméten. – A világhírű filmrendező meglátogatta Bugacot, ahol valószínűleg legközelebbi filmjének egyes részleteit fogja fölvenni. Buczkó Gyula városi altisztjánál uzsonnázott, aki legénye volt a huszárhadnagy Bolvárynak a világháborúban.

KK. 1935. VIII. 25. 1. p.

VIII. 25. (39)

Holland „tűzimádók” Bugacon. – Páratlan sikerű éjszakai kirándulás a pusztán, ahol az egyik holland vendég elvesztette a fogsorát.

KK. 1935. VIII. 27. 1. p.

VIII. 26. (40)

Bugacról vizsik a felszolgáló kisasszonyt a „Bécsi Vásár” magyar pavillonjában. – Burics Mariska lesz a pavillonban a barna magyar leány.

KK. 1935. VIII. 27. 2.

VIII. 26. (41)

Annók Szabó János őzikéjének víg élete Bugacon. – Naponta több órás utat tesz meg az erdőben, de a tejívó idejére mindig pontosan visszatér.

KK. 1935. VIII. 27. 2. p.

IX. 3. (42)

Bugac idegenforgalma a nemzetközi törekvések szolgálatában. – Holland folyóirat közli a magyar hiszekegyet.

KK. 1935. IX. 5. 1. p.

IX. 10. (43)

Angolok és hollandok Bugacon. – Londoni és New-York-i missek tegnap csikósruhában jártak a csárdást a pusztán. – Nagy riadalom egy kigyulladt kocs miatt. – Egy német társaság konflison ment ki Bugacra.

KK. 1935. IX. 12. 2. p.

IX. 13. (44)

220 svájci és holland kiránduló Kecskeméten és Bugacon.

KK. 1935. IX. 14. 1. p.

IX. 13. (45)

Kitűnően sikerült az útmegnyitás idegen résztvevőinek bugaci kirándulása.

KK. 1935. IX. 14. 2. p.

IX. 13. (46)

Svájciak, hollandok, amerikaiak Bugacon. – Ragyogó hangulatban indult a pusztára a mai holland csoport. – Már a vonatban megkezdtek a táncot és az egész úton énekelték magyarul: „Jó estét kívánok, megjöttek a kecskeméti huszárok. . .”

KK. 1935. IX. 15. 1-2. p.

IX. 20. (47)

Külföldi előkelőségek áradozó hangú nyilatkozata Bugacról. – Az egész tanulmányút legszebb állomása Kecskemét és Bugac.

KK. 1935. IX. 22. 2. p.

IX. 23. (48)

Rothermere lord titkára Kecskeméten és Bugacon. – Előkelő angol társaság elragadtatott hangulatú kirándulása a pusztán.

KK. 1935. IX. 24. 1. p.

IX. 23. (49)

„Az első vasútak korából való kisvonat” – Kéthasábos cikk és 10 fényképfelvétel Bugacról a „Le Soir” brüsszeli lapban.

KK. 1935. IX. 24. 2. p.

X. 10. (50)

Kecskemét és Bugac a vidéki idegenforgalom első helyén! – Bársony Oszkár IBUSZ-vezérigazgató nyilatkozata.

KK. 1935. X. 13. 2. p.

X. 13. (51)

Kitűnően mulattak a pesti rokonok. – 1500 utast hozott Kecskemétre a filléres gyors. – A filléres bugaci kiránduláson mintegy 70 pesti és 50 kecskeméti vett részt, pompásan szórakoztak.

KK. 1935. X. 15. 3. p.

X. 30. (52)

869 pesti diák Bugacon. – Különvonattal érkezett ma délelőtt Kecskemétre a budapesti középiskolások hatalmas kirándulóserege. – Két különvonat vitte a fiúkat és leányokat a pusztára.

KK. 1935. X. 31. 1. p.

XI. 2. (53)

Pásztortűz mellett, csikósokkal járták a csárdást Bugacon a pesti diáklányok. Az idegenforgalom a pusztán.

KK. 1935. XI. 3. 5. p.

XI. 3. (54)

Szertefoszlott a fantasztikus kémregény: – Hommes kapitány a Japán felé haladó holland hajóról küldött üdvözetet kecskeméti ismerőseinek. – Útban van Szumátra felé és legközelebbi szabadságesztendejének egy részét ismét Bugacon tölti.

Országos Széchényi Könyvtár
KK. 1935. XI. 5. 2. p.

XI. 10. (55)

„Voltam Kecskeméten és Bugacon”. . . A kis amerikai Varha Irén rádióbeszéde Amerika magyar ifjúságához.

KK. 1935. XI. 12. 1. p.

XI. 14. (56)

A „Pusztá Hotel” és „Béketűz” a bajorok látogatásának elragadtatott beszámolójában.

KK. 1935. XI. 20. 4. p.

Külföldi újságírók látogatása felejthetetlen értékű világpropagandát adott Bugacnak

1936

I. 22. (1)

Február 2-án megalakul a Turista Egyesület kecskeméti osztálya. – Zsitvay Tibor dr. ismerteti a turistaság célkitűzéseit. – Délután vetített képes előadás a Mátráról.

KK. 1936. I. 28. 1. p.

II. 2. (2)

Bugac Egylet. – A Magyar Turista Egyesület kecskeméti osztályának alakuló közgyűlése. – Zsitvay Tibor beszéde.

KK. 1936. II. 4. 3. p.

III. 27. (3)

Svájci gazdák Bugacon. – A legteljesebb siker jegyében indult meg az idegenforgalmi szezon.

KK. 1936. III. 28. 1. p.

IV. 4. (4)

Király helyett csikós. . . – Svájciak Bugacon.

KK. 1936. IV. 5. 1. p.

IV. 20. (5)

Négy nemzet fiai ölelkeztek tegnap Bugacon és pásztortűz mellett járták a csárdást. – A kiránduló németek Kecskemétről üdvözölték a születésnapját ünneplő fővezért.

KK. 1936. IV. 21. 2. p.

IV. 25. (6)

Holnap Kecskemétre érkezik a finn köztársasági elnök felesége. A városházi fogadás után Bugacra rándulnak ki a vendégek.

KK. 1936. IV. 26. 1. p.

IV. 25. (7)

Nyilvános hadgyakorlat lesz Bugacon május 25-én. – Az Idegenforgalmi Iroda különvönotot indít a nagy eseményre, amelyen a község is részt vehet és bepillanthat a modern hadviselés titkaiba.

KK. 1936. IV. 29. o. p.

V. 1. (8)

Film készül Kecskemétről és Bugacpusztáról. – A Külkereskedelmi Hivatal progagandafilmjében Kecskemét kapja az első helyet.

KK. 1936. V. 3. 1. p.

V. 4. (9)

Bugacon játsszák le a magyar-olasz válogatott „revánsmérkőzést” – Június elejére meghívta az Idegenforgalmi Iroda a pünkösdkor Budapesten mérkőző két válogatott futballcsapatot. – Valódi kecskeméti barackpálinkát kaptak az ír futballisták.

KK. 1936. V. 5. 2. p.

V. 1-2. (10)

A Magyar Filmiroda operatörje közel félezer méter filmet vett fel a Kecskeméti Baromfikiállításról és Bugacról. (450 méter film készült)

KK. 1936. V. 7. 2. p.

V. 9. (11)

Húsz nemzet száz hírlapírója Bugacon. – Ma délelőtt különvönoton Kecskemétre érkezett a világlapok magyarországi tanulmányútjának résztvevői, hogy bugaci kirándulással fejezzék be az egyhetes tanulmányutat. – Kecskemét idegenforgalma szempontjából beláthatatlan jelentősége van a világsajtó látogatásának.

KK. 1936. V. 12. 1. p.

V. 9. (12)

Felbecsülhetetlen értékű világpropagandát jelent Bugacnak a külföldi újságírók kecskeméti látogatása. – A bugaci kirándulás volt látogatásuk koronája.

KK. 1936. V. 10. 1-2. p.

V. 12. (13)

Anna királyi hercegnő Kecskeméten. – Részt vesz a június 7-i cserkészleány fogadalomtételen és felavatja a helyi tanács tagjait. – Délután Bugacra rándul ki a hercegnő.

KK. 1936. V. 13. 1. p.

V. 11. (14)

Kanadai és indiai angolok Bugacon. – Miss Suzette D' Arcy, a ragyogó szép és dúsgazdag ír leány csikósnak öltözve jelent meg a Beretvásban.

KK. 1936. V. 13. 2. p.

V. 12. (15)

Bartók Béla baráti társasággal a pusztán.

V. 25. (16)

Különvonat megy a bugaci helyőrségi gyakorlatra. – Kecskemét-Rávagy-térről déli 12 óra 30 perckor, Bugacról vissza 18 óra 40 perckor indul.

Országos Széchényi Könyvtár KK. 1936. V. 20. 1. p.

V. 18-19. (17)

Hatvan diáklány – lóháton. – Az újpesti líceum nagysikerű bugaci kirándulása. „Sohasem fogjuk elfelejteni a kecskeméti víg napot.”

KK. 1936. V. 20. 2. p.

V. 22. (18.)

Nagy német csoport Bugacon. – Parcy főállamügyész: „Nemcsak a romantikát keressük Kecskeméten, mert tudjuk, hogy a homokon kultúrát teremtett a hősi erőfeszítés!”

KK. 1936. V. 23. 2. p.

V. 25-26. (19)

Hatezer ember a bugaci hadgyakorlaton. – A zárógyakorlat 2 órakor kezdődik a Pusztaházi erdő mellett.

KK. 1936. V. 26. 1. p.

V. 25. (20)

Argentína szabadságünnepét ülte meg tegnap Bugacon egy argentin kirándulócsoporth. – Nyárson sült csirke és nyárson sült bárány. Akik a bugaci csikósoknál is jobban lovagolnak.

KK. 1936. V. 26. 2. p.

V. 25-26 (21)

Páratlanul impozáns díszmenet zárta be a nagyszabású katonai gyakorlatot. – Az egész messzекörnyék részt vett a bugaci helyőrségi gyakorlaton. – A Gazdasági Vasút hat különvonaton szállította a közönséget, de Félegyházáról, Majsáról, Izsákról, Orgoványról, Szankról és Szabadszállásról is ezrek özönlöttek a világhíres pusztára.

KK. 1936. V. 27. 1. p.

V. 27. (22)

„Bugac hazánk pusztáit juttatta eszünkbe.” – Az argentinaiak köszönete a kitűnő fogadtatásért.

KK. 1936. V. 28. 4. p.

VI. 2. (23)

Az olasz válogatott „barátságos meccse” Bugacon a zöldszilvával, lovaglással és csárdással. – Ferrári, Meazza és a többi világhíresség elragadtatott nyilatkozata a pusztáról.

KK. 1936. VI. 3. 3. p.

VI. 6. (24)

Hétfőn mutatják be a Bugac-filmet, melyet a müncheni vendégek tavaly készítettek. A film címe: „Pusztarománca”

KK. 1936. VI. 7. 1. p.

VI. 6. (25)

Bugacra kellene összehívni a „népszövetséget” s biztosan összebékülnének a népek – mondották a belga szónokok. – Négy nemzet előkelőségei gyönyörködtek vasárnap Kecskemét híres pusztájában.

KK. 1936. VI. 10. 1. p.

VI. 8. (26)

Kitűnően sikerült a bugaci film. – Rövidesen bemutatják a nagyközönségnek is.

KK. 1936. VI. 10. 3. p.

VI. 10 (27)

Az Emericána bugaci kirándulása. (Terv. időpont: VI. 14.)

KK. 1936. VI. 10. 3. p.

VI. 10. (28)

A Soumen Kuvalehti áradozó cikke és hét remek felvétele Bugacról.

KK. 1936. VI. 13. 1. p.

VI. 13. (29)

„Betyárgyerök a pusztába. . .” A Kecskeméti Bokréta hattagú csoportja vasárnap Pesten szerepel a Városi Színházban.

KK. 1936. VI. 14. 4. p.

VI. 13-14. (30)

Ragyogó sikert aratott Pesten a Bugaci Pásztorbokréta.

1936. VI. 16. 1. p.

VI. 14. (31)

Pompásan sikerült a „Mindenki nevenapja” – Az Emericana kirándulása Bugacra.

KK. 1936. VI. 16. 3. p.

VI. 16-17. (32)

Himnusz finnül a Kossuth-szobor előtt. Holland és finn kirándulók Bugacon.

KK. 1936. VI. 18. 1. p-2. p.

VI. 18. (33)

Bugacon nagyszabású főiskolás munkatábor kezdődik július 5-én. Ötven külföldi résztvevő. A Turul munkatáborok jelentősége.

KK. 1936. VI. 18. 2. p.

VI. 19. (34)

Három szíami hercegnő Kecskeméten. – Bugacra rándultak ki az egzotikus vendégek.

KK. 1936. VI. 20. 1. p.

VI. 19. (35)

Megnyílt a Kecskeméti Meteorológiai Állomás. – A Kada-parkban állították fel a fehér faházikót, amelyben háromféle műszer dolgozik. – Szélmérőt is kap az állomás. – Bugacon esőmérőt és talajmenti hőmérőt állítottak fel.

KK. 1936. VI. 20. 1-2. p.

VI. 19. (36)

Egy király, egy cigány. . . Csikósruhában csárdást jártak, min-dent filmre fényképeztek, barackot ittak és magyarul tanultak Bugacon a szíami kisasszonyok.

KK. 1936. VI. 21. 2. p.

VI. 22. (37)

„Gyönyörűséges napunk volt a pusztán”. Chumbot királyi hercegnő dedikált fényképpel köszönte meg a bugaci vendéglátást.

KK. 1936. VI. 24. 2. p.

VII. 1. (38)

Magyar tárgyú film készül egy francia forgatócsoport közreműködésével Bugacról.

KK. 1936. VII. 2. 2. p.

VII. 2. (39)

Briand unokahúga Bugacon.

KK. 1936. VII. 3. 3. p.

VII. 6. (40)

Készül a kecskeméti kultúrfilm.

KK. 1936. VII. 8. 1. p.

VII. 7. (41)

Hat nemzet képviselte az Interparlamentáris Unió tagjainak bugaci kirándulásán.

KK. 1936. VII. 9. 2. p.

VII. 8. (42)

Villamosította, modernizálta malmát a Sertéshízlaló Rt. – Ma délelőtt ünnepélyes keretek között átadták a forgalomnak. – Hetven német malomtulajdonos és pék is jelen volt a sajtóbemutatón. – Az ünnepélyes malomátadási ünnepségek után a németek kirándultak Bugacra.

KK. 1936. VII. 9. 3. p.

VII. 10. (43)

Gyalog jött Budapestről a Turul Munkatábor egyik tagja. – Szombaton megérkezik az első idegen csoport, az osztrák. A megnyitásra 80 főiskolás lesz a táborban. – A megnyitás programja.

KK. 1936. VII. 11. 2. p.

VII. 14. (44)

Európa futball-tanítómesterei Bugacon. – Schaffer Géza, a „futballkirály” és társai mérkőzésére különvonat visz ki a pusztára.

KK. 1936. VII. 14. 6. p.

VII. 12. (45)

Megázott Bugacon az asszonykongresszus. – A nemzetközi Asszonyhét 400 kirándulójának és az orosz követ viharkalandja a pusztán. – 200 skandináv vendég.

KK. 1936. VII. 14. 7. p.

BUGACI IDEGENFORGALOM

Lányok és férfiak forgatják a nyársonsült csirkéket

BUGACI IDEGENFORGALOM

Jókedvű vendégek tánca a kirándulószín előtt

VII. 16. (46)

A vidéki napilapok szindikátusa Kecskeméten. – Igazgatósági ülést tartottak, kirándultak Bugacra és délután meglelték a Hírös Hetet.

KK. 1936. VII. 17. 1. p.

VII. 16. (47)

Magyarország legnagyobb főiskolás munkatáborának megnyitása. – Bornemissza miniszter, Kiss Endre polgármester és Végváry József képviselő voltak a megnyitó ünnepély szónokai. – Megnyitó ünnepség Bugacon.

KK. 1936. VII. 17. 1-2. p.

VII. 16. (48)

Braun, Molnár, Orth, Schaffer, Szabó Petár csatársorral játszanak a trénerek Bugacon. – Óriási az érdeklődés a pénteki pusztai mérkőzés iránt, amelyen részt vesz Petschauer Attila világbajnok is.

KK. 1936. VII. 17. 5. p.

VII. 16. (49)

Holnap pusztából Bugacon. (VII. 19.)

KK. 1936. VII. 18. 1. p.

VII. 16. (50)

A vidéki napilapok szindikátusának gyűlése Kecskeméten és kirándulása Bugacra.

KK. 1936. VII. 18. 1. p.

VII. 17. (51)

Futballpályán is, fehérasztalnál is Bugac győzött a trénerek ellen. – Korányi három góljával Kecskemét 3:2-re győzött a trénerválogatott ellen. – Berkesy Elemér Spanyolországból autójával jött Bugacra két spanyol futballistával.

KK. 1936. VII. 19. 4. p.

VII. 20. (52)

Bombasiker az első pusztabálon. – 800 ember mulatott Bugacon és gyönyörködött a bugaci lányok, legények műsorában. Felejt-

hetetlen volt az éjszakai sétakocsikázás a pásztortüzekkel kivilágított pusztában.

KK. 1936. VII. 21. 2. p.

VII. 23. (53)

Autóvíkendházak Bugacon. – Kecskemétre is lerándult az Európa-t járó híres Autó-Camp.

KK. 1936. VII. 24. 3. p.

VII. 24. (54)

Szeptemberben Kecskemétre jönnek a Nemzetközi Erdőkongresszus Résztvevői. – Mintegy 100 mérnök látogat el Bugacra.

KK. 1936. VII. 25. 2. p.

VII. 25. (55)

Megérkeztek a csurgóiak! – Délben kiutaztak a bugaci munkatáborba.

KK. 1936. VII. 26. 2. p.

VII. 25. (56)

Nyolcvan főiskolás diák élete a bugaci munkatáborban. – Ötszáz méter távolságban elkészült már a KGV szárnyvonalának alapépítménye. – Katonás rendben, előírás szerint folyik a tábor élete. – Jókedv és kitűnő hangulat uralkodik. – Készülődnek az ünnepélyes táborozásra.

Országos Széchényi KK. 1936. VII. 26. 3. p.

VII. 26. (57)

Bugac idegenforgalmának rekordnapja. – Vasárnap 540 svájci, angol, amerikai és belga látogatta meg a pusztát.

KK. 1936. VII. 28. 3. p.

VII. 28. (58)

„Bugacon az őszinte közvetlenség kapja meg az idegent.” – Magasztaló cikk a „magyar idegenforgalom keresett kirándulóhelyéről” az egyik nagy folyóiratban.

KK. 1936. VII. 30. 3. p.

VII. 29. (59)

Hollandok, franciák, angolok Bugacon. – Két nagy idegencsoport látogatta meg tegnap a pusztát.

KK. 1936. VIII.

VII. 30. (60)

Jávai herceg és hercegnő, holland, angol, amerikai, belga, svájci és német csoportok keresték fel vasárnap Bugacot, Kecskemét világ-híres pusztáját.

KK. 1936. VIII. 1. p.

VII. 30. (61)

A nemzetközi fogorvos kongresszus 150 résztvevője érkezett ma Bugacra. – Tegnap belgák, hollandok, svájciak és luxemburgiak csoportja látogatta meg a pusztát.

KK. 1936. VIII. 1. p.

VIII. 12. (62)

2000 kilométeres vargabetű Bugac kedvéért! – Hogyan kerültek Salzburgból Kecskemétre a luxemburgiak?

KK. 1936. VIII. 13. 2. p.

VIII. 15. (63)

Francia, angol, amerikai, belga, holland és olasz kirándulók Bugacon. A kettős ünnep alatt ismét óriási arányú volt Kecskemét idegenforgalma.

KK. 1936. VIII. 18. 1. p.

VIII. 16. (64)

Amerikás magyarok Bugacon.

KK. 1936. VIII. 18. 2. p.

VIII. 18. (65)

Hat nemzet himnusza Bugacon. – Vasárnap is óriási arányú volt a puszta forgalma.

KK. 1936. VIII. 1. p.

VIII. 20. (66)

A párizsi rádióban énekelt a bugaci bokréta. – A nagy siker után hazaérkeztek Kecskemétre a puszta fiai.

KK. 1936. VIII. 1. p.

VIII. 24. (67)

Ahogy azt Pesten képzelik. . . Tanulságos beszélgetés pestiekkel a dúsgazdag Kecskemétről, a 30 milliós barackexportról, a bugaci aranybányáról és egyéb szenzációkról, melyek során kitűnik, hogy némely pestiek többet tudnak Abesszíniáról, mint Kecskemétről.

KK. 1936. VIII. 25. 2. p.

VIII. 24. (68)

A város OTI-kölcsönt kér a bugaci csárda felépítésére.

KK. 1936. VIII. 25. 2. p.

VIII. 25. (69)

Carlier abbé, a francia népszövetségi delegáció előkelő tagja Bugacon. Magyarországra érkezve kijelentette, hogy látni akarja a világhírű pusztát.

KK. 1936. VIII.

VIII. 26. (70)

„Merci beaucoup pour les pengos. . .” Egy francia család izgalmas kalandja a pusztán. – Izgalmas körtelefonálás után egy óra múlva jelentették Bugacról, hogy megkerült a „kincs” és a francia hiánytalanul visszakapta a 15. 000 pengő értékű „leletet”.

Francia és angol vendégek Bugacon.

KK. 1936. VIII. 27. 3. p.

VIII. 31. (71)

Amerikai, angol, francia, német, svéd, dán, finn, japán egyetemi tanárok kecskeméten.

KK. 1936. IX. 1. 2. p.

IX. 1-2 (72)

Holland prospektus készül Bugacról. – Újabb csoportok a pusztán.

KK. 1936. IX. 4. 2. p.

IX. 4. (73)

Bugacon készül az Attila-film? – Másfélmilliós kiadást irányoztak elő, 2500 szerelőt alkalmaznak és felépítik Attila városát a hatalmas arányú filmvállalkozás irányítói.

KK. 1936. IX. 6. 1. p.

IX. 10. (74)

Kedden érkeznek a Nemzetközi Erdőkongresszus résztvevői Bugacra. – Kecskemét két hosszú cikkel is szerepel az ismertető kiadványokban.

KK. 1936. IX. 11. 1. p.

IX. 13. (75)

Ismét nagy vasárnapja volt Bugacnak. – A 250 főnyi vendégsegregben a világ minden nemzete képviselve volt.

KK. 1936. IX. 15. 1. p.

IX. 16. (76)

Újabb nemzetközi találkozó Bugacon. – Svájciak, franciák, hollandok, németek a csodálatos pusztán. – Az egyik svájci hölgy azt a két magyar dalt húzatta, amelyet gramafonlemezről tanult meg otthon. – Emlékezés az utolsó basára, aki svájci eredetű volt.

KK. 1936. IX. 17. 1. p.

IX. 17. (77)

Négynyelvű irányjelző tábla Bugacra.

KK. 1936. IX. 18. 1. p.

IX. 18. (78)

Livért húzott a kiscsikós. – Hogyan lett Hegedűs Pista bugaci „csikós” Kiss Ferencnek, a Nemzeti Színház művészenek inasa?

KK. 1936. IX. 20. 2. p.

IX. 20. (79)

Az európai békéről beszéltek a vasárnapi bugaci kirándulás angol és német csoportjainak szónokai. – A Magyar Újságírók Turista Egyesületének kirándulása.

KK. 1936. IX. 22. 1. p.

IX. 21. (80)

Repülőgépen érkezik ma Bugacra a „madár kapitány” látogatására egy pesti újságíró.

KK. 1936. 22. 1. p.

IX. 22. (81)

Riport a repülőriportról. – A repülőgépen látogatta meg Bugacot Simor Miklós, az Új Nemzedék munkatársa. – Interjúk a madárvártán.

KK. 1936. IX. 22. 1-1. p.

IX. 24. (82)

Gustav Adolf svéd trónörökös felesége Bugacon. – A svéd trónörökösne ma délelőtt inkognitóban Kecskemétre érkezett s külön motoroson kirándult Bugacra. – A kirándulásra Imrédy Béláné, a Magyar Nemzeti Bank elnökének felesége, Bilkey Papp Lajos és felesége, továbbá egy udvarhölgye és ápolónője kísérte el.

KK. 1936. IX. 25. 1. l.

IX. 23. (83)

Vincze Mihályt és Szapanos Sándort a Magdeburgi Kézműves Kamara TB. tagjaivá választották – Bugacon. – Száz német birodalmi iparosmester kirándulása Kecskemét világhíres pusztájára.

KK. 1936. IX. 25. 2. p.

IX. 24. (84)

Csoportos kézfogással pecsételték meg Bugacon a nemzetközi békét az idegenek. – Kodály kórusokat kérnek a svájci látogatók. – Újabb nagy idegenforgalmi találkozó a pusztán.

KK. 1936. IX. 25. 3. p.

BUGACI IDEGENFORGALOM

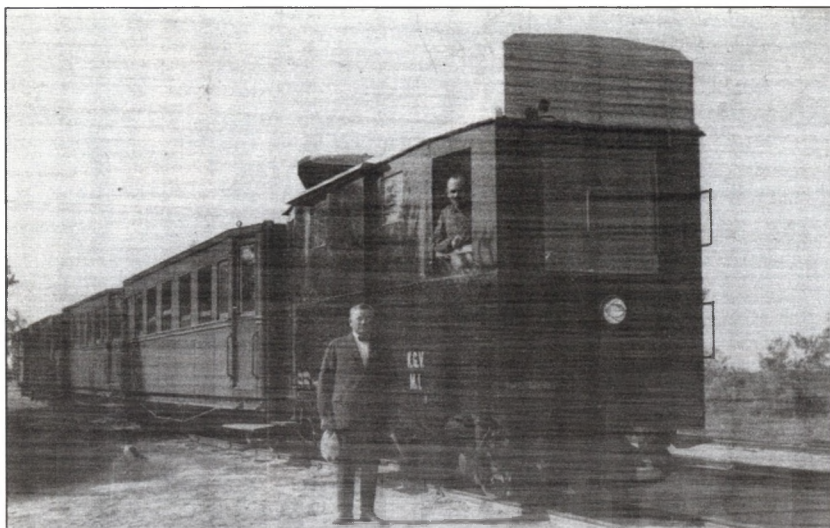
Árva Tóth Miska külföldi hölgyet tanít lovagolni

Külföldi vendégek lóháton

BUGACI IDEGENFORGALOM

Ez a motoros kocsit váltotta fel 1935-ben az első mozdonyt
Mozdonyvezető: Sávolt János

Bugacmonostor állomás épülete /1943/ Kerényi család + 1 fő

IX. 24. (85)

A svéd trónörökös feleségének ragyogó napja Bugacon. – A trónörökösne négyesfogaton járta be a pusztát, csárdást táncolt és a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a kirándulásról.

KK. 1936. IX. 26. 1. p.

IX. 24. (86)

A baboskendős németek találkozója angol, francia, olasz és svájci kirándulókkal Pappenheim város polgármestere, a Wiesbadener Tagblatt szerkesztője Bugacon.

KK. 1936. IX. 26. 2. p.

IX. 27. (87)

Saját szerzeményű versével köszöntötte a vendégeket egy lelkes svájci Bugacon. A puszta megihlette és versebe öntötte a pompás kirándulást, a hölgyek szépségét és a – frankdevalvációt.

KK. 1936. IX. 30. 1-2. p.

X. 2. (88)

Kecskemét – Légi idegenforgalmi állomás. – Légi turisztikai le szállóhely létesül a Szolnoki úton és Bugacon.

1936. X. 4. 1. p.

X. 4. (89)

„A Bugacon töltött felejthetetlen nap mindig szép emléke marad őfenségének” A svéd trónörökös feleségének köszönete a kecskeméti fogadtatásért.

KK. 1936. X. 6. 3. p.

X. 10. (90)

A Bugacon járt belga katonatiszt levélben fejezte ki részvétét Gömbös Gyula elhunytá alkalmából.

KK. 1936. X. 13. 5. p.

XI. 15. (91)

Cikk Kecskemétről és Bugacról a „National Geographic Magazin”-ban. – Kecskemétre érkezett a világ egyik legnagyobb amerikai újságjának munkatársa. – Színes felvétel készült a nyárson sült csirkekről.

KK. 1936. XI. 17. 1-2. p.

XII. 2. (92)

Mr. John Patrick kalandja a fényképekkel. – Elveszett az egész fényképkollekció a bugaci képek kivételével.

KK. 1936. XII. 4. 1. p.

XII. 4. (93)

A tavaszi Országos Idegenforgalmi Ankétot Bugacon rendezik meg. – Kecskemét világhíres pusztájára hívja össze az Országos Idegenforgalmi Hivatal a magyar idegenforgalom vezéreit.

KK. 1936. XII. 6. 4. p.

XII. 15. (94)

„Karácsony Bugacon” címmel nagyszabású ünnepséget rendez a Budapesti Korcsolyázó Egylet a városligeti jégen.

KK. 1936. XII. 16. 1. p.

Országos Széchényi Könyvtár

Mr. John Patrick kalandja a fényképekkel.

Elveszett az egész fényképkollekció a bugaci képek kivételével.

— A Közlöny tudósítójától. —

Megírta a Kecskeméti Közlöny, hogy Mr. John Patrick az egyik legnagyobb amerikai lap, a New-Yorkban megjelenő National Geographic Magazin munkatársa Bugacon járt és lapja számára felvételeket készített a világhíres pusztáról. A fényképfelvételek a legmodernebb módszerrel készültek, az amerikai újságról Bugacon kívül az egész or-

szágról színes felvételeket csinált, mert az újság legközelebbi száma magyar szám lett volna.

Most kapjuk azután a híradást, hogy John Patrick bőröndjei utazás közben elvesztek. Az értékes felvételek is elakadtak, kivéve a bugaci képeket. Ezek ugyanis külön csomagban voltak és az utolsó darabig megvannak. Az elveszett csomagokat most mindenfelé keresik.

„Mr. John Patrick kalandja a fényképekkel.”...

Az angol hercegi pár Bugacon

1937

I. 3-4. (1)

Bugac diadalmas bevonulása a – nagyjégre. Káprázatos ünnepélyt rendezett a Budapesti Korcsolyázó Egylet „Karácsony Bugacon” címmel. „Csárda, gémeskút, álcsikó és igazi csikós a táncoló tündérek közt.”

KK. 1937. I. 5. 2. p.

I. 4. (2)

Bugac „jégsikere” írásban és képben.

A budapesti újságok elismeréssel írnak a nagysikerű rendezvényről: – A reggel – Hétfői Napló – Új Magyarország – Függetlenség – Pesti Hírlap – Nemzeti Újság – Nemzeti Sport

KK. 1937. I. 6. 5. p.

I. 14. (3)

Kiss Endre (dr) polgármester rendkívüli sikerű előadása Budapesten Bugac idegenforgalmáról.

KK. 1937. I. 15. 3. p.

II. 20. (4)

Az Országos Idegenforgalmi Hivatal elnöke és a magyar légügyi tisztika irányítója Kecskeméten és Bugacon.

KK. 1937. II. 21. 1. p.

II. 26. (5)

A bugaci erdőből 200 holdat örökös védelem alá kíván helyezni a Természettudományi Társulat – „Az idegenforgalom részére védelmezni kell ezt az értéket”.

KK. 1937. II. 28. 5. p.

III. 23. (6)

Az olasz mezőgazdaság vezérei Bugacon.

KK. 1937. III. 25. 1. p.

III. 29. (7)

Nagy idegenforgalmi nap Bugacon. Német és angol csoportok látogatták meg a híres pusztát. A Norddeutscher Liojdt utazási iroda német kiránduló csoportokat hozott. – Az angol parlament revíziós csoportjának egyik vezető tagja is látogatást tett pünkösdhétfőn Bugapusztán.

KK. 1937. III. 31. 1. p.

IV. 7. (8)

Piccard tanár Bugacon indul újabb sztratoszféra-repülésre? Szenzációs pesti híradás a világhírű belga tudós magyarországi útjáról.

KK. 1937. IV. 9. 1. p.

IV. 10. (9)

Barack! Schell! Bugac! – Június 1-jére felépül a Szabadság téren az üveg-márványcsoda: az idegenforgalmi pavilon.

KK. 1937. IV. 13. 1. p.

IV. 14. (10)

Az olasz futballválogatottak és a cseh szövetség főtítkára alig várják a bugaci kirándulás megismétlődését.

KK. 1937. IV. 16. 1. p.

V. 11. (11)

Angol hercegi pár Bugacon. – Egy belga ügyvéd 100 frankot adott a kecskeméti szegényeknek. – A külföldi vendégek túlnyomó része svájci és belga volt, de akadt köztük finn, lett, norvég, angol, sőt még három amerikai is.

KK. 1937. V. 13. 2. p.

V. 11. (12)

Nemzetközi teniszverseny színhelye volt Kecskemét. Vittorio Tonolli olasz, Somogyi Klári román, Sárkány Lili és Rugonyi Lenke kecskeméti versenyzők játszottak egymással. A mérkőzés után az egész társaság Bugacra rándult ki.

KK. 1937. V. 13. 2. p.

V. 12. (13)

Kecskemét és Bugac az angol koronázási albumban.

KK. 1937. V. 14. 2. p.

V. 13. (14)

Bugacra jönnek a Nemzetközi Dalosünnep résztvevői.

KK. 1937. V. 15. 1. p.

V. 26. (15)

Holdszivárványban gyönyörködtek tegnap éjszaka a kirándulók Bugacon. Negyedóraig tartott a ritka élmény.

KK. 1937. V. 27. 1. p.

VI. 3. (16)

Bugacra készülő filmesek tragikus autókarambolja Lajosmizse határában. Székely István autója összeütközött egy szekérrel.

KK. 1937. VI. 4. 1. p.

VI. 1. (17)

Harmincnégy előkelő mezőgazda érkezett Kecskemétre és Bugacra.

KK. 1937. V. 4. 2. p.

VI. 14. (18)

Finn, észt, svájci, német és amerikai vendégek Bugacon. – „Hírös város az Alföldön Kecskemét. . .” és a „Rámás csizmát visel a babám” dalokat el is énekelték finn szöveggel.

KK. 1937. VI. 15. 3. p.

VI. 15. (19)

Jávai hollandus, német papírgyárosok, angol missek és belgák Bugacon. A 68. idegenforgalmi csoport volt itt.

KK. 1937. VII. 16. 1. p.

VI. 21. (20)

Örökké emlékezetes, nagyszerű tanulmányutat tettek Kecskeméten és Bugacon – Esztergom- és Komárom megye 20 községének gazdái.

KK. 1937. VI. 22. 11. p.

VI. 17. (21)

Tegnap Bugacon vacsorázott, ma Stockholmban ebédelt társaságával a svéd olimpiai bajnok. – A svéd vöröskereszt vezérkara a híres kecskeméti pusztán. (Gösta Lilliehöök százados az 1912 évi öttusa-bajnoka)

KK. 1937. VI. 18. 1. p.

VI. 20. (22)

A Szegedi Jezsuita Főiskola teológusainak látogatása Kecskeméten és Bugacon.

KK. 1937. VI. 23. 2. p.

VII. 15. (23)

Pusztabál lesz Bugacon. Tervek szerint – 200 pásztortűz világít a szekérkaravánnak, egy vagon rőzse fényénél táncol a pusztabál közönsége.

KK. 1937. VII. 16. 1. p.

VII. 16. (24)

Rabindranath Tagore világhíres hindu költő barátai és rokonai Kecskeméten és Bugacon. – A hindu előkelőségek nyilatkoznak Magyarországról és a nagy „Tagoréról”.

KK. 1937. VII. 17. 1. p.

VII. 16. (25)

„Hortobágy és Bugac” – Ezzel a címmel jelent meg az egyik debreceni újságban az a vezércikk, amely féltékenyen számol be arról a tényről, hogy június hónapban 1000 látogatója volt Bugacpusztának.

KK. 1937. VII. 17. 2. p.

VII. 16. (26)

Német és svájci vendégek Bugacon. A svájci csoportban volt a zürichi múzeum igazgatója dr. K. Frei, aki elragadtatással nyilatkozott a pusztai kirándulásról.

KK. 1937. VII. 17. 3. p.

VII. 16. (27)

Nagy elragadtatással nyilatkoztak – Rabindranath Tagore barátai – kecskeméti és bugaci látogatásukról és fogadtatásukról.

KK. 1937. VII. 20. 1. p.

VII. 17-18. (28)

A bugaci zivatart fotografálta Balogh Rudolf a világhírű magyar fényképész – szombaton egész este és éjszaka.

KK. 1937. VII. 20. 2. p.

VII. 18-19. (29)

A piarista rend vezetői, belga, holland, svéd, norvég, dán kirándulók Bugacon.

KK. 1937. VII. 28. 2. p.

VII. 30. (30)

Német és holland vendégek Bugacon. Dr. Kahn államügyész – német, dr. J. W. Verbung, Leiden város főlevéltárosa – holland csoport részéről szóltak a látottakról és a szíves fogadtatásról.

KK. 1937. VII. 31. 3. p.

VIII. 5. (31)

Háromszáz német dalos Kecskeméten és Bugacon. (Richter dr. rövid lelkes beszédében köszönte meg az üdvözlést. Az énekkar karnagya Galsdorf zeneigazgató volt.)

KK. 1937. VIII. 6. 1. p.

VIII. 5. (32)

Bugacon kapta meg az értesítést Krammel drezdai gyáros, hogy otthon leégett a gyára. – Kitűnően szórakoztak a német dalosok Bugacon.

KK. 1937. VIII. 7. 2. p.

VIII. 10-11. (33)

Két őzike „fogadta” kedden a belga, francia és német kirándulót a pusztán. – Újabb nagy idegenforgalmi csoportok látogatták meg Bugacot.

KK. 1937. VIII. 13. 2. p.

VIII. 14. (34)

Újabb „nemzetközi találkozó” Bugacon. Nyolcvantagú kiránduló csoport érkezett Kecskemétre és Bugacra (franciák, angolok, belgák, németek, hollandok és magyarok) – Különös incidens történt a francia csoportban!

KK. 1937. VIII. 15. 2. p.

VIII. 16. (35)

Ma délelőtt Kecskemétre érkezett a „második generáció” magyarországi tanulmányútjának huszonegy résztvevője – Amerikából. Délben Bugacra rándultak ki. Köztük van Érdeky Kálmán Érdeky József volt kecskeméti Otthon-bérlő fia is. – Részletes névsor a csoport tagjairól.

KK. 1937. VIII. 17. 1. p.

VIII. 23. (36)

Közép-Európa hadirokkantjainak találkozója Bugacon. – Országgyűlési képviselők német, olasz, osztrák képviselők a világháború hősei között. A Nemzetközi Hadirokkant Szövetség világtalan elnöke mondott köszönetet a fogadtatásért. – Részletes névsor.

KK. 1937. VIII. 24. 3. p.

VIII. 27. (37)

A Nemzetközi Nyomdász Kongresszus kirándulás Kecskemétre és Bugacra. Az üdvözlő szavakra Watt Theodore, az angol grafikai szövetség alelnöke válaszolt. (200 résztvevő – európa szinte minden országából.)

KK. 1937. VIII. 28. 1. p.

VIII. 28. (38)

Bugaci filmet vetít Amerikában egy kecskeméti apáca. – Kalics Katalin az Isteni Szeretet Leányai Társaság tagja.

KK. 1937. VIII. 29. 2. p.

IX. 13. (39)

Athénben reggelizett, Budapesten tízórazott, Bugacon ebédelt és Szegeden vacsorázott John Howland Lathropot amerikai unitárius püspök.

KK. 1937. IX. 14. 2. p.

IX. 17. (40)

Marion Davies, a világhírű hollywoodi filmsztár csárdást táncolt Bugacon. Cartensen Tage dán főcserkész és felesége; Papp Antal államtitkár és Fáy István főispán társaságában vett részt a kiránduláson.

KK. 1937. IX. 19. 1. p.

IX. 18. (41)

A Magyar Turista Szövetség bugaci vándorgyűlésének sorrendje.

KK. 1937. IX. 19. 2. p.

IX. 18. (42)

Film készül a turista kirándulásról, autóversenyről és a város nevezetességeiről.

KK. 1937. IX. 19. 2. p.

IX. 19. (43)

Bugac meghódította a magyar turistákat is. A Turista szövetség huszonöt éves fennállása alatt Bugacon tartották a legnépesebb vándorgyűlést. (1200 utassal futott be vasárnap reggel a turisták filléres gyorsvonata a kecskeméti pályaudvarra.)

KK. 1937. IX. 21. 3. p.

X. 2. (44)

Német és magyar idegenforgalmi vezérférfiak Kecskeméten és Bugacon. Kecskemétre érkezett a MÁV elnöke és az IBUSZ egész vezérkara. A vendégek de. 11 órakor indultak Bugacra.

KK. 1937. X. 3. 1. p.

X. 2. (45)

A német és magyar vasutak vezetőinek nagysikerű bugaci kirándulása.

KK. 1937. X. 5. 1. p.

X. 2. (46)

A tankerületi főigazgatóságnak nagysikerű bugaci kirándulása.

KK. 1937. X. 5. 1. p.

X. 4. (47)

Az Újságírók Turista Egyesületének 20 tagú csoportja látogatást tett Bugac-pusztán.

KK. 1937. X. 5. 1. p.

X. 8. (48)

A Pusztá varázsa – Székely György úpești ügyvéd cikke a turisták bugaci kirándulásáról. – Újpesten megjelenő – Budapestvidéki Újságban.

Országos Széchényi Könyvtár KK. 1937. X. 10. 4. p.

X. 8. (49)

Angol újságíró Kecskeméten és Bugacon. Erica Boehm, a New Chronicle és a London Daily Pope munkatársa.

KK. 1937. X. 10. 7. p.

X. 16. (50)

Falkavadászat Bugacon. Remekül sikerült falkavadászatot rendezett szombaton délelőtt az 5. tűzéosztály.

KK. 1937. X. 17. 2. p.

X. 16. (51)

Országos viszonylatban csökkent, Kecskeméten és Bugacon emelkedett az idegenforgalom. – Szombaton is 100 vendég volt a puszán.

KK. 1937. X. 19. 5. p.

(52)

A német malomtulajdonosok kecskeméti útjának legszebb emléke a bugaci kirándulás marad.

KK. 1937. X. 26. 4. p.

X. 29. (53)

Bugac szenzációja – Walter német hentesáru gyáros Kecskeméten telepedne le feleségével együtt. – Egy romantikus szerelem érdekes története. (Dubecz Pali és Walter Margitka szerelmi története.)

KK. 1937. X. 31. 5. p.

XI. 3. (54)

Bugac a németek 12 kötetes tanulmányi sorozatában. Külön kötet foglalkozik Magyarországgal. – Eller müncheni egyetemi tanár adatokat gyűjtött a pusztá növény- és állatvilágáról.

Híres vendégei voltak az elmúlt napokban Bugacnak: Mr. Ackerson a budapest amerikai követség titkára fiával – továbbá Zathureczky Ede hegedűművész – Tóth Aladár zeneesztétikus és felesége – Fischer Annie zongoraművész.

KK. 1937. XI. 3. 2. p.

XII. 1. (55)

A Prágai Magyar Hírlap nagy cikke Kecskemétről és Bugacról. Az újság vasárnapj számában jelent meg a „Budapesti Levelek” rovatban.

KK. 1937. XII. 2. 3. p.

A magyar labdarúgás vezérkara Bugacon

1938.

I. 21. (1)

A polgármester elrendelte a bugaci repülőtér építését.

KK. 1938. I. 23. 2. p.

V. 4. (2)

Német, svájci, holland, svéd és norvég közlekedésügyi vezetők Kecskeméten és Bugacon.

KK. 1938. V. 5. 2. p.

V. 11. (3)

Az Országos Iparos Egyesület vezérkara Kecskeméten és Bugacon.

KK. 1938. V. 13. 1-2. p.

V. 11. (4)

Négy vonatpár fog közlekedni naponta a bugaci vasúton – tudnivalók a helységnevek változtatása körül.

KK. 1938. V. 13. 2. p.

VI. 9. (5)

A 70 éves Stagritz német grófnő csárdást táncolt Bugacon.

KK. 1938. VI. 10. 2. p.

VII. 4. (6)

Wild holland pénzügyminiszter Kecskeméten és Bugacon.

KK. 1938. VII. 5. 2. p.

VII. 8. (7)

Kecskemét kulturális és gazdasági életét tanulmányozta Mariano Grillo olasz kultuszminiszteri osztályvezető. A város kulturális intézményeinek megtekintése után Bugacra látogatott.

KK. 1938. VI. 9. 5. p.

VII. 18. (8)

Angol, ausztráliai és kanadai vendégek Bugacon. Cikázó villámok között, zuhogó esőben kocsikáztak a pusztán. „Felejthetetlen látvány volt” – Nagyszerű hangulatban szórakoztak.

KK. 1938. VII. 20. 5. p.

VII. 22. (9)

Országos vizslaversenyt rendeztek Bugacon, amely iránt külföldről is nagy az érdeklődés.

KK. 1938. VII. 23. 3. p.

VII. 23. (10)

A magyar labdarúgás vezérkara Bugacon. Szóba került a magyar sport labdarúgást érintő problémákról valamint a megalakítandó új kerületről.

KK. 1938. VII. 24. 11. p.

VII. 24. (11)

Német, holland, belga csoportok jártak szombaton és vasárnap Bugacon.

KK. 1938. VII. 26. 2. p.

VIII. 3. (12)

Értékes tiszteletdíjak a Bugaci vizsla- és spániel-versenyen.

KK. 1938. VIII. 4. 2. p.

VIII. 17. (13)

Hatalmas sikert hozott az első országos bugaci vizslaverseny. A kecskeméti résztvevők igen szépen szerepeltek.

KK. 1938. VIII. 17. 7. p.

VIII. 15. (14)

Látogatás a „bugaci táborban” a lengyel cserkészekkel.

KL. 1938. VIII. 20. 2. p.

IX. 1. (15)

A bugaci „Gyula vezér” – legszebb magyar munkatábor. Másfél órás látogatás a szárnyvonal építőinek munkahelyén.

KL. 1938. IX. 3. 3-4. p.

IX. 3. (16.)

Filmfelvételeket készített a Magyar Filmiroda a bugaci munkatáborban. A készülő propaganda film első felvételeit Bugacon készítette Somkuthy István operatőr.

KL. 1938. IX. 4. 2. p.

FILMFELVÉTELEKET KÉSZITETT A MAGYAR FILM IRODA A BUGACI MUNKATÁBORBAN

A készülő propaganda film első felvételeit Bugacon készítette
Somkuthy István operatőr

Eseményekben rendkívül gazdag hete zajlott le az elmúlt héttel a bugaci munkatábor tagjainak. Egyrészt az előljáró magas vendégek: vitéz *Szinay* Béla ny. altábornagy, főparancsnok, *Gábrriel* Sándor körzetparancsnok, továbbá Keeskemét város részéről *Kiss* Endre dr. főispán és *Liszka* Béla dr. polgármester látogatásai, majd a Magyar Filmiroda filmoperatőrének, *Somkuthy* Istvánnak megjelenése jelentettek nagy eseményeket.

A nagy izgalommal várt látogatások a legnagyobb dícséretet hozták meg a tábor tagjainak, értékes munkájuk után a legjobban, a

legmunkásabb tábor elnevezést érdemelték ki. Mindegy kitüntetésnek számítható *Somkuthy* István megjelenése is, aki a munkatábor-propagandafilmmel legelső felvételeit a kitűnő dícséretet nyert táborban kezdte meg.

Kedden reggel *Somkuthy* ott állt már a géppével az ébresztőnél és a tábor munkarendjéről, érdekes mozzanatairól, a munkáról és egyes tábori jelenetekről vett fel többszáz méter filmet.

A felvételek elkészítése után *Somkuthy* István a tihanyi táborba utazott, majd utána az összes táborokban készített felvételeket.

A bugaci munkatábor

Német, angol, amerikai és ausztrál vendégek Bugacon

1939

III. 9. (1)

Fel kell tárni a magyar vidék kincseit a belföldi forgalom számára is. Az idegenforgalmi propaganda új útjai.

KK. 1939. III. 10. 9. p.

III. 29. (2)

A Királyi Magyar Autó (Autómobil) Club kétnapos autóversenyt rendez Kecskeméten. Körverseny vagy terepverseny – Bugacra. Tervezett időpont május 21, vagy 28-29-én.

KK. 1939. III. 30. 6. p.

VI. 10-11. (3)

Ragyogóan sikerült az idegenforgalom idei megnyitója. Németek, olaszok, lengyelek, norvégek Bugacon. – Az első felvidéki látogatók.

KK. 1939. IV. 12. 2. p.

IV. 12. (4)

A belső vándorforgalomért! – A magyar idegenforgalom új irányai.

KK. 1939. IV. 13. 3. p.

IV. 29. (5)

Nem igaz, mintha az IBUSZ elhanyagolná a belső vándorforgalom fejlesztését – mondja dr. Veress Gábor, az IBUSZ alelnök vezérigazgatója.

KK. 1939. IV. 30. 2. p.

IV. 29. (6)

Az általános helyzet miatt csökkenő idegenforgalmat belső vándorforgalommal fokozzák. – Kecskemét volt úttörője a vidéki magyar idegenforgalomnak.

KK. 1939. IV. 30. 10. p.

V. 12. (7)

Hétszáz pesti diák és diáklány érkezik holnap Kecskemétre és Bugacra. A Baár Madas nőnevelő intézet 200 és a pesti középiskolák 500 tanulójának kirándulása.

KK. 1939. V. 13. 2. p.

V. 20. (8)

A magyar és német idegenforgalom és vasút vezetői Kecskeméten. Pompás hangulatú kirándulást tettek Bugacra és elragadtatással nyilatkoztak a fogadtatásról.

KK. 1939. V. 21. 12. p.

V. 30-31. (9)

Németek, lengyelek, svédek, amerikaiak Bugacon.

Négyszáz német, kétszáz pesti és szegedi vasutas kirándulása Bugacra. (Június 15-én érkeznek Kecskemétre, ünnepélyesen fogadják őket.)

KK. 1939. VI. 1. 2. p.

VI. 2. (10)

Színes filmfelvételt készített Páger Antal Bugacon. – A MÁV helyettes elnökének felesége és holland vendégek a pusztán.

KK. 1939. VI. 3. 2. p.

VI. 5. (11)

A bankvilág vezetőinek nagysikerű bugaci kirándulása.

KK. 1939. VI. 7. 2. p.

VI. 16. (12)

Ragyogó hangulatban töltötte el délutánját Bugacon 300 német és 150 magyar vasutas.

KK. 1939. VI. 17. 3. p.

BUGACI IDEGENFORGALOM

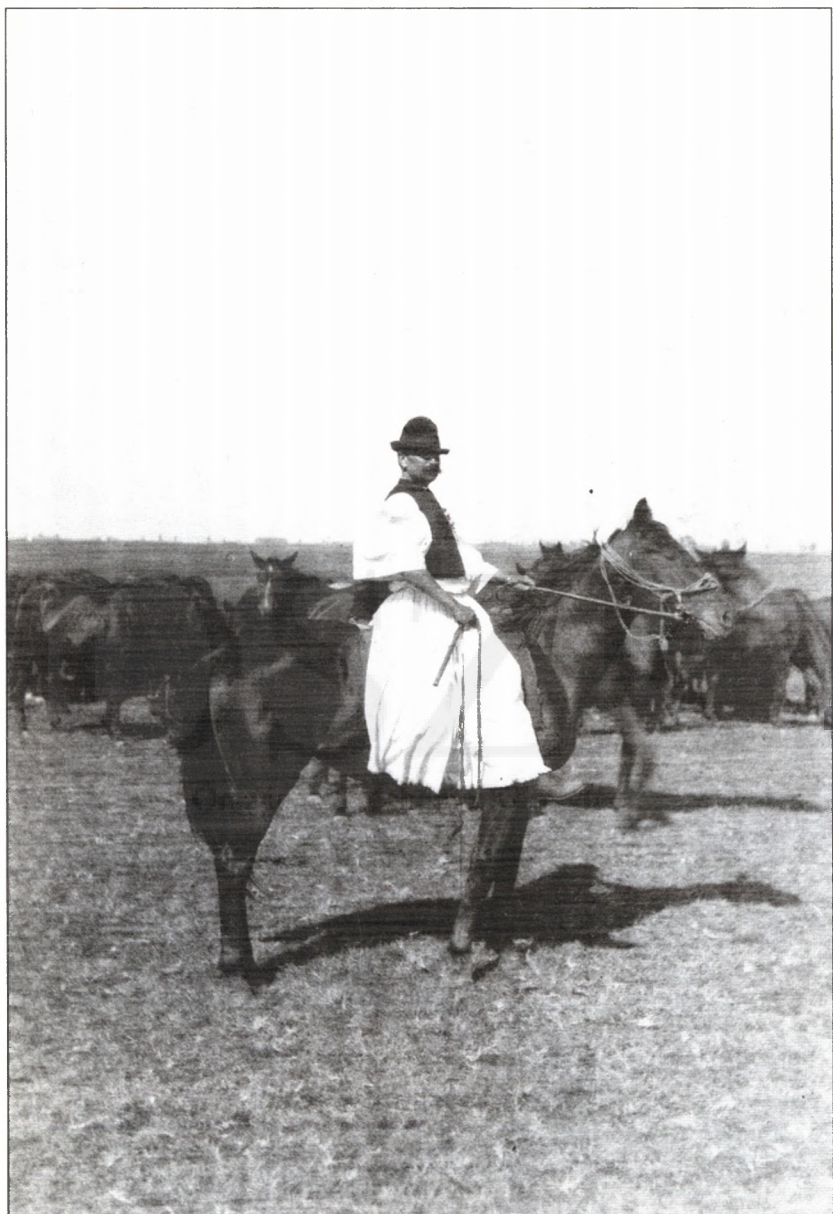

Forgatják a nyársonszült csirkét... a külföldiek is próbálgatják

Bugaci pásztorok és a vendégek csoportképe búcsúzaskor

Bugaci csikós az 1930-as évek végén

VI. 27. (13)

Kitűnően szórakozott Bugacon újabb svéd idegenforgalmi csoport.

KK. 1939. VI. 29. 7. p.

VII. 1-2. (14)

Német, angol, amerikai és ausztráliai vendégek Bugacon. – Az altdorfi Tell Vilmos együttes egyik szereplője is meglátogatta a pusztát.

KK. 1939. VII. 4. p.

VII. 13. (15)

Pásztortűz mellett ragyogóan szórakoztak a svéd és lengyel vendégek Bugacon. – Egy grófi házaspár fényképsorozatot készített és nagy cikkeket fog írni a világhíres pusztáról.

KK. 1939. VII. 14. 2. p.

VIII. 4. (16)

150 külföldi cserkész lány érkezett ma Bugacra.

KK. 1939. VIII. 5. 2. p.

VIII. 18. (17)

Svéd vendégek Bugacon.

KK. 1939. VIII. 19. 5. p.

VIII. 18. (18)

A bugaci vasút csúcshónapjai. – A három nyári hónapokon a tavalyi 45. 000 pengővel szemben 67. 000 pengő lesz a bevétel.

KK. 1939. VIII. 20. 9. p.

VIII. 21. (19)

30 lengyel öregcserkész és 10 budapesti lengyel cserkész látogat Kecskemétre és Bugacra. – A határ átlépése után első kívánságuk az volt, hogy Bugacot meglátogassák.

KK. 1939. VIII. 22. 7. p.

A rádió helyszíni közvetítése Bugacról

1940.

VII. 17. (1)

Kitűnően szórakozott a japán követ társasága Bugacon.

KK. 1940. VII. 18. 3. p.

VIII. 12. (2)

A rádió helyszíni közvetítést ad Bugacról.

KK. VIII. 13. 3. p.

VIII. 13. (3)

Az olasz válogatott vízilabdacsapat látogat el városunkba.

KK. VIII. 14. 3. p.

VIII. 20. (4)

Nagy örömmel jöttek és derűs hangulatban érkeztek Kecskemétre az olasz vízilabdázók. – Öt magyar válogatott játékos van velük.

KK. 1940. VIII. 21. 2. p.

VIII. 20. (5)

Jött, látott és győzött az olasz válogatott. – Este a Kuglizóban flekken volt, ma Bugacon ázik a társaság.

KK. 1940. VIII. 21. 4. p.

VIII. 22. (6)

A magyar Erdélyre emelték poharukat Bugacon az olaszok. – Kecskeméten töltötték magyarországi tartózkodásuk két legkellemesebb napját.

sebb napját. – A vendégek a tegnap délutáni gyorsal utaztak vissza Budapestre.

KK. 1940. VIII. 23. 3. p.

VIII. 29. (7)

Bugacon veszik fel Jókai „Sárga Rózsa” regényéből készülő film néhány jelentetét. – Dayka Margit, Pethes Sándor és Greguss Zoltán, a főszereplők rövidesen Kecskemétre érkeznek.

KK. 1940. VIII. 30. 2. p.

XII. 11. (8)

Új tervek a kecskeméti idegenforgalom fellendítésére. – Az Idegenforgalmi Kft. Horák Jenő nyelvtanárt bízta meg a szervezéssel.

KK. 1940. XII. 12. 4. p.

Új tervek a kecskeméti idegenforgalom fellendítésére.

Az Idegenforgalmi Kft. Horák Jenő nyelvtanárt bízta meg a szervezéssel.

– A Közlöny tudósítójától. –

Kecskemét város idegenforgalma a nemzetközi helyzet miatt pár év óta erősen visszaesett. Az idegenforgalom úgyszólván csak belföldi forgalomra korlátozódott. A kecskeméti idegenforgalmi kft. erőteljesebben meg akarja indítani az idegenforgalmat Kecskeméten és ennek szervezésével Horák Jenő nyelvtanárt bízta meg, aki csaknem egész Európát bejárta és igen sok idegen nyelven beszél.

Horák Jenő a következőket mondja:

– A kecskeméti idegenforgalom két részre fog tagozódni. Az egyiket azok a csoportok adják, amelyek Kecskemétre jönnek, hogy a város vagy a puszta szépségeiben gyönyörködjenek, a másikat a helybeliek bel- és külföldi társaskiránduló csoportjai. Ez a második az, amely eddig idegen volt Kecskeméten.

Bugac érdekes vendégei. – A „beszélő köntös” pusztai jeleneteit Bugacon forgatják a filmesek

1941.

VI. 27. (1)

Kecskemét és Bugac az új kultúrfilmen, amely „Magyar róna” címmel kerül felvételre.

KK. VI. 28. 3. p.

VI. 27. (2)

Bugac érdekes vendégei. – Törökország, Abesszínia és Finnország után Magyarországra érkezett és egész családjával Bugacon lakik egy német szakember. – A külterjes állattenyésztést tanulmányozza.

KK. 1941. VI. 28. 9. p.

VIII. 1. (3)

Elragadtatással nyilatkoztak Bugacról. – A felvidéki, kárpátaljai, erdélyi és délvidéki polgári iskolai tanárok és tanerők. – Mit mesél a vendégkönyv?

KK. 1941. VIII. 2. 6. p.

VIII. 20. (4)

Tasnády Fekete Mária, Orsolya Erzsi és Jávör Pál pendlizése Bugac és Budapest között. – Délután a „Beszélő köntös” pusztai jeleneteit fotografálták, este a fővárosban léptek fel s még az éjszaka folyamán visszautaztak Kecskemétre.

KK. 1941. VIII. 21. 5. p.

VIII. 21. (5)

Beszámoló egy forró bugaci délutánról, sok gyaloglásról, kevés italról és egy hófehér ruha szomorú sorsáról. – Mi minden történik a „Beszélő köntös” körül?

KK. 1941. VIII. 22. 3-4. p.

IX. 28. (6)

Nemzetközi vasúti bizottság tagjai Bugacon.

KK. 1941. IX. 29. 7. p.

X. 12. (7)

Olasz újságírók Kecskeméten. A délutáni órákban Bugacra látogattak.

KK. 1941. X. 13. 2. p.

VII. 5. (8)

„Bugacon éreztem meg a finn-magyar testvériséget” – mondja Georg Schultze egy hetes tartózkodása után. – Az itteni állatállomány sok szempontból világviszonylatban legelső.

KK. 1941. VII. 7. 6. p.

XII. 3. (9)

Kecskemét és Bugac dicsérete egy olasz lapban.

KK. 1941. XII. 5. 7. p.

Kecskemét és Bugac dicsérete egy olasz lapban

— A Külföldi tudósítójától —

A Corriere della Sera Magyarország-ra küldött külön tudósítója, aki a múlt hónapban tudvalevőleg Kecskeméten és Bugacon is járt, cikksorozat kezdeti lapjában és két egymást követő számában rendkívül szép és értékes beszámolóban ír tapasztalatairól.

Mindkét cikk bőven foglalkozik Kecskeméttel és hírneves pusztájával, Bugaccal.

„Szükség van arra, hogy a magyar Alföldnek ezt a részét is lássuk Budapest után” — írja a tudósító. — Színes szavakkal festi le a puszta életét és ezt mondja: egyetlen nép sincs Európában, amely ma olyan legendás formában tudná elbeszélni történetét, mint a magyar és ezt bizonyítani is tudná terü-

leteinek évszázadokon keresztül megmaradt érintetlen fellegével. A magyar nemzet, amikor elfoglalta helyét Európában, már teljesen kiépített monarchikus politikai rendszerrel rendelkezett és a dinasztia még jobban megemésdelt azzal, hogy szellemileg magáévá tette a nyugatot. István király átvette a kereszténységet a magyar nemzet így újjászülött Európában, de már idejövetelekor is megvoltak benne azok a lovagi hagyományok, amelyek lehetővé tették, hogy beleilleszkedjék a modern világba és ezek megismerését neki a környező népek rokonszenvét és barátságát.

A cikketek a magyar rádió is ismerette tegnapelőtti és tegnapi híradásai során.

Kecskemét és Bugac dicsérete

Tervek Bugacpuszta egy részének védetté nyilvánítása ügyében

1942.

I. 16. (1)

Helyszíni szemlén az Országos Természetvédelmi Tanácsintézet vezetőjével. (Koháriszentlőrincen kiskócsag és bakcsó telepet védetté nyilvánítják. Tervek Bugacpuszta egy részének védetté nyilvánítása ügyében is!)

KK. 1942. I. 17. 9. p.

V. 25. (2)

Kecskemét és Bugac az idegenforgalom szempontjából jelentős a városok jegyzékében.

KK. 1942. V. 27. 2. p.

Kecskemét és Bugac az idegenforgalom szempontjából jelentős városok jegyzékében

A kereskedelem- és közlekedésiügyi miniszter napokban megjelent rendelete tartalmazza a végrehajtási utasítást az idegenforgalom egyes kérdéseinek szabályozása tárgyában múlt évben kiadott 4100—1941. M. E. számú rendelethez. A rendelet részletes utasítást tartalmaz az idegenforgalom szempontjából szükséges tájékoztatásra, az idegenforgalmi helyek szigorú ha-

tósági ellenőrzésére stb. és mellékelül jegyzéket közöl „az idegenforgalom szempontjából jelentős városok, községek és gyógyhelyekről.”

A jegyzékben az első két, legfontosabb csoportban a belső és külső idegenforgalom szempontjából egyaránt jelentős városok és községek jegyzékében szerepel Kecskemét és Bugac pusztája, a mindössze 58 felsorolt hely között.

Kecskemét és Bugac az idegenforgalom szempontjából...

Kecskemét lakosságának háromnegyed része még nem látta a világhírű Bugacpusztát

1943.

VIII. 3. (1)

A német birodalmi statisztikai hivatal igazgatója Kecskeméten és Bugacon.

KK. 1943. VIII. 4. 2. p.

VIII. 15. (2)

Kecskemét lakosságának háromnegyed része soha nem látta a világhírű Bugacpusztát s nem fürdött a Tiszában. – Körinterjú azokkal, akik „elhanyagolják” a város „nevezetességeit”.

KK. 1943. VIII. 16. 4. p.

VIII. 30. (3)

„Most nyílik a napraforgó Bugacon.” Imaoka Dzsucsiró magyar szavai a tókiói rádióban.

KK. 1943. VIII. 31. 6. p.

Országos Széchényi Könyvtár

A bugaci romantika végnapjai

1944.

III. 18-19. (1)

Német megszállás és annak következményei.

(Német katonai alakulatok települnek a bugaci repülőtér környékére.)

VIII-LX. (2)

Szovjet csapatok előrenyomulása.

(Megkezdődik a lakosság kiürítése - menekülés Észak és Nyugat irányába)

X. 1-15. (3)

Az állatállomány egy részének elhajtása, elszállítása.

(Szürke-magyar gulya és a ménes áttelepítése Dunántúlra.)

X. 20-24. (4)

Juh és sertésállomány egy részének megmentése.

X-XII. (5)

Kecskemét thj. város bugacpusztai ménesének Németországba történő telepítéséről jelentés.

(A törzskönyvezett lóállomány egy részének megmentése, hazaszállítása - dr. Liszka Béla Kecskemét volt polgármesterének és Gaál József gazdasági intézőnek közreműködésével.)

Bugac ma

Bugac maga 1700 hektáros kiterjedésével a megye egyik legnagyobb területű mezőgazdasági települése.

Hírnevet Bugacnak az ősi mesterség, az állattartás, a pásztorkodás, az őshonos állatok és a természet megőrzése adott. Az idelátogató turisták a Kiskunsági Nemzeti Parkban itt még egy kis részét láthatják a háborítatlan természetnek, az ősborkásiban vagy a génbankként is működő magyar szürke őshonos szarvasmarha állományban, rackanyájában, ménesben.

A világszerte ismert pusztára turisták tízezrei látogatnak évről-évre, tekintik meg az őshonos állatokat, gyönyörködnek a lovasbemutatóban, megismerkednek az ősi szokásokkal és felszerelési tárgyakkal, a Pásztor Múzeumban, Erdészeti Múzeumban.

A turisták a nemzeti parki séta, a lovasbemutató, a kocsikázás után a Karikás Csárdában, Bugaci Csárdában, a Délibáb Vendéglőben és a Táltos Lovas Panzióban jó hangulatú cigányzene mellett ismerkedhetnek meg a magyaros ételekkel, ízekkel és a tüzes alföldi borokkal.

Bugac nagyközséget s Bugacpusztaháza községet 18 fős képviselő-testület irányítja a társult képviselő-testületben, közös költségvetésből. Bugac nagyközség polgármestere az 1998. október 18-i választás óta:

polgármester *Csitári Tibor*, alpolgármester *Endre Imre*, képviselőtestület tagjai: *Borics Zoltánné, Czakó Tibor, Fekete József, Kanyó Béla, Kunszabó Ferenc, Lestár Sándorné, Pető Sándor, Dr. Szabó Gyula, Szatmári István, Vízhányó Imre.*

Bugacpuszta polgármestere: *Kovács György*, alpolgármester: *Berczeli István*, képviselőtestület tagjai: *Bognár Mihályné, Hojsza Ferenc, Horváth Imre, Kocsis Ferenc.*

A két település össz lakóinak száma ma 3400 fő. A lakosság nagy része ma belterületen él, a legfrissebb adataink szerint a külterületi lakók száma már alig haladja meg az 1000 főt.

Bugac község központjában működik a település általános iskolája és óvodája, az iskolás gyermekek száma 300 fő, az óvodás korúaké 110 fő, teljes az ellátottság.

A községben működnek hagyományőrző szervezetek, mint az 51 éve alakult Tűzoltó Egyesület, 45 éves Sport Egyesület, Nagycsaládok Egyesülete, Vallásos Fiatalok Közössége és a Polgárőr Szervezet.

Bugac, Bugacpusztaháza községek területén 2 fő házi orvos, 1 fő fogorvos áll a lakosság rendelkezésére valamint gyógyszerár és állatorvos.

A két település lakóinak zöme mezőgazdasággal foglalkozik, jelentősnek mondható az intenzív baromfi-nevelés, liba- és kacsatömés, broyler csirke előállítás, az elmúlt években visszaesett a fóliaházas kertészkedés, elsősorban a paradicsom és az uborka termelése. A mezőgazdaság jelenlegi helyzete és köztudottan gyenge termőhelyi adottságok miatt a mezőgazdaságból élők bevétele rendkívül szerény.

A rendszerváltás óta megnőtt azon külföldiek, elsősorban német és osztrák állampolgárok Bugac iránti érdeklődése, akik a településen ingatlant vásárolnak. Ennek köszönhetően a külföldiek tulajdonában lévő kül- és belterület ingatlanok száma a két településen ma már meghaladja a százat. A bugaci lakosok próbálják kihasználni az idegenforgalom adta lehetőségeket, ez azonban ma még csak igen szerény bevételhez juttatja a helyi lakosságot.

Bugac, 1999. június 17.

Csitári Tibor

Bugac nagyközség polgármestere

Országos Széchényi Könyvtár

Zusammenfassung

Die „Fremdenverkehrschronik“ von Bugac wurde unter Anwendung der zeitgenössischen Zeitungsnachrichten und der geschriebenen Bemerkungen im einst im Bugacer Pusztahaus vorgelenten Gästebuch sowie archivarischer und Bibliotheks-Forschungen zusammengestellt.

Die chronologische Aufzählung umfaßt nur die wichtigeren Ereignisse und Geschichten. Der geschichtlichen Treue zuliebe haben manchmal auch die weniger wesentlichen – aber für die Leser und nicht zuletzt für die an diesem Thema interessierten Forscher – interessanten und überraschenden Nachrichten, Ergebnisse und Bemerkungen einen Platz bekommen. In den zeitgenössischen Zeitungen erschienene Schriften und die ins Gästebuch geschriebenen Bemerkungen sind in den meisten Fällen nach den originalen Quellentexten bearbeitet.

Als Einführung kann der liebe Leser die kurze Geschichte der Heide Bugac oder Bugac-Pusztá – die Heide bedeutet Pusztá – kennenlernen. Der geschichtliche Abriß umfaßt die wichtigeren Ereignisse aus dem Leben der Heide zwischen den Jahren 1562 und 1944. Von den gesellschaftlichen, wissenschaftlichen und politischen Erläuterungen abgesehen, beschränkt er sich bloß auf die Entstehung und Entwicklung des Fremdenverkehrs.

Die Chronik besteht aus zwei Teilen. Im ersten Teil sind die im letzten Jahrzehnt des vorigen Jahrhunderts und Anfang dieses Jahrhunderts erschienen zu lesen (originale Texte im vollen Umfang), die das uralte nomadische Hirtenleben der Bugacer Heide aufleben lassen. Diese Texte haben die folgenden Personen geschrieben: Elek Kada, später Bürgermeister von Kecskemét, der Naturwissenschaftler Ottó Herman, der Ethnograph und Fachschriftsteller Gyula Szalay, der Politiker Pál Hoitsy u.v.a.

Die Namen und Bemerkungen der inländischen und ausländischen Personen kann man chronologisch verfolgen. Sie besuchten die Heide, machten einen Ausflug dorthin oder sie waren aus amtlichen Gründen dort (z.B. aus Kecskemét oder Budapest). Der Zeitpunkt ihrer Aufenthalte lag zwischen 1894 und 1929.

Im zweiten Teil kann man die Ereignisse des sich entwickelnden „Bugacer Fremdenverkehrs“ an den zeitgenössischen Aufzeichnungen und Zeitungsberichten erkennen.

„Die Bugacer Heide“ wurde nämlich im Jahre 1930 als Sehenswürdigkeit des Fremdenverkehrs weltberühmt. Die Ereignisse zwis-

chen den Jahren 1933 und 1944 spiegeln getreulich den Aufschwung, die Glanzperiode und dann den Untergang des Bugacer Fremdenverkehrs wider.

Auch so könnte man die Ereignisse des zweiten Teils der Chronik zusammenfassen: Der romantische Zauber der Heide, ihre halbjahrhundertjährige triumphierende Periode wurde durch den zweiten Weltkrieg unterbrochen.

Der verehrte Leser kann die an Ereignissen reiche Geschichte der „berühmten Heide“ von Kecskemét in die Hände nehmen, die kurze Erinnerungsbilder an die Entfaltung zur Weltberühmtheit des Bugacer Fremdenverkehrs wachruft.

Der leichteren Orientierung zuliebe befinden sich am Ende der Chronik ein reichhaltiges Kommentarmaterial, eine thematische Anordnung, eine Artikelsammlung und ein Namen- und Sachverzeichnis.

Der Verfasser

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Támogatók:

Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke: Endre Sándor
Bugac, Bugacpusztaháza Önkormányzata,
Bács-Kiskun Megyei Agrárkamara,
Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara,
Bugac Tours KFT Kecskemét

*

A németnyelvű szöveget átnézte és javította *Helga Kammann*
Feuchtwagen Hindenburg str. 11.

Országos Széchényi Könyvtár

Névmutató

Aigner (Abafi) Lajos	1898- 28
Angyal Vidor	1907/1/- 50
Annók F. Szabó János	1935/41/- 141
Antal Béla	1920/28/- 78
Antal Tibor	1930/20/- 111
Bagi Lajos	1924/14/- 92
Bagi László	1900/4/- 38
Bajnóczy Károly	1925/3/- 92
Bakkay József	1918/5/- 69, 1921/30/- 78, 1928/2/- 103
gyermekai: Endre	1919/11/- 72, 1920/18/- 76
László	1919/11/- 72, 1920/10/- 74
Tibor	1919/11/- 72, 1920/18/- 76
Bakkay Józsefné	1920/10/- 74
Baktay Albert (ifj)	1913/14/- 60
Balanyi György	1931/21/- 116
Balás alt.nagy	1910/2/- 52
Balassa Gusztáv	1926/14/- 98
Balázs Sándor	1925/28/- 95
Balla Sándor	1922/4/- 84
Ballus Tivadar, -né	1919/6/- 71
Balogh Rudolf	1937/28/- 163
Banner József	1920/10/- 74, 1920/27/- 77, 1921/1/- 78
	1921/14/- 81, 1921/15/- 81, 1921/18/- 82
	1922/17/- 86
Bardócz Jenő	1929/8/- 106
Bardócz Jenő (ifj)	1929/8/- 107
Barna Tibor	1924/14/- 91
Barna Péter	1921/28/- 78
Barna Sándor	1921/16/- 81
Barkóczy Béla (gróf)	1925/33/- 96
Barta József	1914/12/- 62
Bartos István	1929/12/- 107

Bartók Béla	1936/15/- 146
Bábiczy Kálmán (dr)	1915/1/- 64
Bánóczy Ferenc,János	1914/22/- 63
Bárány Imre	1918/2/- 68
Bárczy László	1902/2/- 41
Bársony István	1894- 9
Bársony Oszkár	1935/50/42
Bátky Zsigmond (dr)	1922/8/- 84
Becsey László	1922/7/- 84
Belicza Endre	1920/30/- 78
Bencsik László	1920/25/- 77
Bende Ferenc	1925/13/- 94
Bende László	1931/13/- 115
Beniczky Ferenc	1899/14/- 37, 1902/2/- 41
Benkő Béla	1930/14/- 110
Benyovszky István	1923/10/- 87
Beretvás Pál	1898, 29,
Beretvás Lajos (hdgy)	1916/14/- 66,1916/12/- 67
Beretvás Márta	1921/15/- 81
Berkessy Elemér	1936/51/- 151
Berki (sportoló)	1934/6/- 128
Bernáth József	1922/13/- 85
Ifj.Bethlen István (gróf)	1934/8/- 128
Békefi Jenő	1913/8/- 59
Biber százados	1918/4/- 69
Biró Ádám	1920/14/- 75,1925/34/- 96,1926/7/-97 1927/3/- 100, 1929/12/- 107
Biró Gyula	1911/18/- 56
Biró János	1919/12/- 72
Bilkey Papp Lajos,-né	1936/82/- 156
Bodor Sándor	1919/3/- 71
Bodri Béni	1929/7/- 106
Bogár Imre	1924/27/- 89
Bolváry Géza	1935/38/- 141
Bordán István	1898- 28
Bornemissza Géza (festő)	1910/4/- 53, 1910/8/- 53
Bornemissza Géza (min)	1936/47/- 151
Boros Ádám	1918/10/- 70

Braunn Tibor	1917/10/- 68
Braunn (sportoló)	1936/48/- 151
Brunszvich Gyula	1903/2/- 42, 1910/12/- 54
Buczkó Gyula	1935/38/- 141
Burics Mária	1935/31/, /40/- 141
Burzán Géza	1923/7/- 87
Buzás József	1926/17/- 99
Cap Rezső	1904/3/- 43
Choma Ödön	1929/10/- 107
Curry Béláné	1920/10/- 74, 1921/17/- 82
Csáky István	1907/1/- 50
Csemegi Károly	1894- 11
Csegey Cs.	1920/9/- 74
Csegey G.	1920/9/- 74
Cserhalmi József	1924/14/- 91
Csikay Pál	1924/9-10/- 91
Csók István	1900/4/- 38
Csorba Boldizsár	1921/2/- 78, 1924/14/- 91
Csorba József	1921/23/- 83
Csorba Kata	1929/8/- 106
Csász László	1928/7/- 105
Daday Jenő (dr)	1898- 28, 30
Damó László	1931/14/- 115, 1931/22/- 116
Damó Zoltán	1905/4/- 44
Dayka Margit	1940/7/- 175
Darányi Ferenc	1894 - 9
Dégi Zoltán	1924/14/- 92
Dékány István	1920/12/- 74, 1921/14/- 81
Dékány József	1916/11/- 66
Dékány László	1907/1/- 50, 1924/14/- 91
Dékány Mihály	1925/14/- 94
Dékány Rafael	1921/2/- 78
Dieter János	1920/11/- 74
Dobay István	1921/17/- 82
Dobos István	1913/10/- 59
Dobos József	6,27, 1928/1/- 102, 1929/1/- 105
Dobos Mihály	1929/1/- 106
Dobos Sándor	1894- 10, 1929/1/- 106

Domján Balázs	1924/14/- 92
Domján András,-né	1925/15/
Domján György	1905/8/- 44,1907/1/-50,1925/16/-94
Domján Mihály	7
Domokos Imre	1919/7/- 71
Dömötör István (dr)	1922/22/- 82,1923/15/- 88
Dömötör Lajos (dr)	1900/4/-38,1903/3/-42,1907/1/-50 1913/12/-60,1915/3/-64,1920/20/-76 1921/10/- 80
Dömötör Lajos	1915/8/- 65
Dömötör László(dr)	1913/12/- 60
Dömötör Sándor (dr)	1913/12/- 60
Dömötör Sándorné (dr)	1920/20/- 76
Dragollovich Gyula	1921/22/- 82,1924/14/- 92
Dragollovich Gyula (ifj)	1921/22/- 82
Drogyfi Gyula	1924/14/- 92
Dubecz Pál	1937/53/- 167
Dudás László	1929/11/- 105
Dudogh Istvánné	1920/9/- 74
Dudok János	1929/1/- 105
Dús Lajos	1920/22/- 77,1921/11/- 80
Eckensberger György	1924/14/- 91
Eördögh Ferenc (dr)	1914/21/- 63,1915/12/- 65
Eránosz Antal,János	1918/5/-69,1920/30/-78,1921/18/-82
Emeszt Vilmos	1899/1/- 37
Endre Zsigmond	1921/17/- 82
Ébner Sándor (dr)	1933/16/- 124
Érdeky Kálmán,-József	1937/35/- 164
Fabinyi Tihamér (dr)	1934/22/- 130
Falus Elek	1910/4/- 53
Faragó Béla	1916/11/- 67,1920/14/- 75
Farkas József	1921/10/- 80
Farkas Mihály	1921/1/- 106
Farkas Sándor	1921/10/- 80,1921/23/- 83
Fáy István	1921/15/-81,1924/14/-91, 1927/10/-101,1928/3/-103, 1928/5/-104,1934/8/128 1934/22/-130,1937/40/-165

Fáy Istvánné	1927/10/- 101
Fazekas Ernő	1925/13/- 94, 1927/6/- 100
Fehér Dániel	1928/4/- 104
Fejér István	1901/8/- 41, 1920/11/- 72
Fejér Pál (dr)	1922/10/- 85
G.Fekete Gyula	1925/10/- 93
Fekete Lajos	1933/1/- 121
Ferenczi István (dr)	1920/13/- 75, 1920/16/- 76 1921/4, 5/- 79
Fischer Anni	1937/54/- 167
Flóris Gyula	1912/5/- 57, 1915/6/- 64, 1922/17/- 86 1925/18/- 94
Flóris Rudolf	1912/5/- 57, 1914/23/- 63, 1915/6/- 64 1919/10/- 72, 1922/11/- 85, 1925/33/- 96 1926/11/- 97
Fodor József	1920/16/- 76, 1927/14/- 101
Fodor Vince(vitéz)	1924/14/- 91, 1927/13, 15/- 101 1928/2/- 102, 1929/13/- 107, 1930/7/- 109
Földvály Károly	5
Fördös László	1923/16/- 88
Förstner Dezső	1919/7/- 71
Francé Rezső	1898- 28
Freitz Péter	1920/11/- 74, 1920/15/- 75
Füredi Lajos	1927/15/- 101
Füvessy Ferenc (ifj)	1920/1/- 72
Gaál József	1924/14/- 91, 1933/1/- 121, 1944/5/- 180
Garay Ákos	1900/4/- 38
Garzó Sándor	1920/30/- 78, 1921/30/- 78
Garzó Sándor (joghallg.)	1930/23/- 112
Gábor Dénes	1926/20/- 99
Gellért Ferencné	1920/21/- 76
Gerber Ferenc	1918/3/- 68, 1931/22/- 116
Geréby Gyula	1917/1/- 67
Gotteschmann Alfréd	1911/7/- 55
Gömbös Gyula	1934/11/- 129, 1936/90/- 157
Gömbös Gyuláné	1934/32/- 132
Grazelly Margit	1920/12/- 75
Grazelly Miklós	1899/1/- 37, 1907/1/- 50

Greguss Zoltán	1940/7/- 175
Gubacsi Pál	6,27
Gyárfás Gábor	1914/16/- 63
Györffy Balázs	1900/4/- 38,1904/5/- 43,1924/14/- 92
Györffy István	1920/17/- 76
Haas Dezső	1912/3/- 57
Haszpethy Alajos	1901/1/- 40
Haám Artur	1921/3/- 79
Hajnóczy Iván	1920/20/- 76
Halasy Gyula	1907/1/- 50,1911/18/- 56,1915/11/-65
Hamernyik Béla	1928/5/- 104
Harkai Béla	1921/14/- 81,1928/3/- 103
Hatal István	1920/13/- 75
Hatvani Pál	1931/10/- 114
Hávor Imre	1924/14/- 92
Hegedüs István	1936/78/- 155
Helle Károly	1895- 17
Herman Ottó	3,5,6,1895- 17,27
Hervey Sándor	1928/5/- 104
Helyes Pál	1902/14/- 41
Héjjas Aurél	1924/14/- 91
Héjjas Elek (dr)	1921/10/-80,1921/23/-82,1923/18/-88 1925/23/-95,1926/15/-98
Héjjas Ferenc (dr)	1905/8/-44,1921/23/-82,1923/18/-88 1924/26/-89,1930/6/-109
Héjjas István (dr)	1900/4/-38,1905/8/-44,1921/10/-80 1921/23/-82,1922/17/86,1925/23/-95 1926/15/-98,1929/3/-105,1929/7/-106
Héjjas László	1907/1/- 50,1920/7/- 73,1921/23/- 82
Héjjas Pál	1923/18/- 88,1926/15/- 98, 1929/9/- 105,1929/7/- 106
Héjjas Sándor	1905/8/- 44,1922/17/- 86
Héjjas Tibor	1916/12/-67,1922/10/-85,1924/14/-91
Hollósy Elemér (dr)	1924/14/- 91
Horák Jenő	1940/86/- 175
Hoitsy Pál	1905/10/- 49
Horthy Miklós,-né	1931/3/- 113
Horváth Andor	1933/29/- 126

Horváth Ádám	1895-17,1900/4/- 38
Géza (dr)	1898- 28
János	1918/6/- 69,1925/17/- 94
Horváth Mihály	1918/2/- 68
Ödön	1933/11/- 123,1935/1/- 135
Husztics Sándor	1920/20/- 76
Hübner Lilian	1930/17/- 111
Imre István	1913/12/- 60
Imrédy Béláné	1936/82/- 156
Irányi István,-né	1926/16/- 98
Iványi Grünwald Béla	1910/4/- 53
Iványosi Szabó László	1925/22/- 95,1925/30/- 96
Jamniczky István	1912/6/- 57
Jánossy Gyula	1920/23/- 77
Jánossy János	1920/27/- 77
Jászi Viktor	1895- 17
Jávor Pál	1941/4/- 176
Jávorka Sándor	1920/15/- 75
Jelic Gyula	1925/32/- 96
Jermann Géza	1924/15/- 92
Jeszenszky fhgy	1918/9/- 70
Joó Gyula,-né	1913/5/- 59
Jochs József	1925/7/- 105,1933/2/- 121
Joódy Endre	1927/8/- 101,1928/2/- 102
Joódy Endréné	1927/8/- 101
Joszt(Joós) Ferenc	1931/10/- 114
Józan Miklós	1934/17/- 129,1934/19/- 130
József főherceg	1909/1/- 51,1928/15/- 104
Juhos Béla (dr)	1921/22/- 83
Jurkó Sándor	1919/4/- 71
Juszkó Béla	1904/3/- 43,1905/9/- 44
Kacsóh Pongrác	1910/8/- 53
Kada Endre	1903/13/- 42
Kada Elek	1894- 3,5,6,9,1898/- 28,1901/1/- 38 1900/4/- 38,1902/2/- 41,1904/5/- 43, 1905/4/- 44,1907/1,4/- 50,1910/10/- 53 1910/13/- 54
Kalics Katalin	1937/38/- 165

Kallivoda Andor	1920/23/- 77, 1921/2/- 78, 1933/1/- 121
Kanizsai Nagy Antal	1933/1/- 121
Katona Géza	1926/6/- 97, 1927/2/- 100, 1931/11/- 114
Katona Gézáné	1927/2/- 100
Katona József	1914/17/- 63
Katona Margit	1929/8/- 106
Piroska	1929/8/- 107
Rózsa	1929/8/- 106
Katona János	1924/14/- 92
Katona Zsigmondné	1929/9/- 107
Katz Dezső	1924/6/- 90
Kárász Erzsébet	1935/13/- 137
Kecskeméti Lajos	1922/14/- 85, 1929/8/- 106
Kemény Zsigmond	1926/20/- 99
Kerekes Dezső	1903/13/- 42, 1905/8/- 44, 1913/8/- 59 1914/16/- 62, 1917/1/- 67, 1921/11/- 80 1922/1/- 84, 1926/7/- 97, 1926/13/- 98 1930/2/- 1089, 1933/2/- 121
Kerekes Ferenc	1923/17/- 88, 1926/7/- 97, 1933/2/- 121
Kerekes György	1925/31/- 96
Kerekes József	1913/3/- 59, 1914/12/- 62, 1914/24/- 64 1915/2/- 64, 1916/11/- 67, 1925/13/- 94 1926/6/- 97
Kerekes Sándor	1926/10/- 97
Kerekes Sándor (dr)	1924/14/- 91, 1925/20/- 95, 1926/10/- 96
Id. Kerekes Sándor	1930/3/- 109
Kerner Ede	1914/14/- 62, 1917/9/- 68, 1920/2/- 73 1924/14/- 91, 1933/2/- 121
Kerny István	1921/11/- 80, 1933/26/- 124
Kertész Lajos	1914/16/- 63
Kertész Kálmán	1898- 30
Keviczky Sándor	1911/3/- 55
Kéry Menyhért	1924/6/- 90, 1927/6/- 100
Kéry Sándor	1923/26/- 89
Kéry Sándor (ifj)	1930/6/- 109
Király György	1931/27/- 116
Király Imre	1922/16/- 86
Király Károly	1921/2/- 78

Kirsléner Róbert	1914/16/- 63
Kiss Endre (jh)	1904/1/- 43
Kiss Endre (dr)	1924/14/- 92, 1926/14/- 98 1927/15/- 101, 1936/47/- 151 1937/3/- 159
Kiss Ferenc	1936/78/- 155
Kiss György	1921/14/- 81
Kiss Gyula (dr)	1924/14/- 91
Kiss István (dr)	1920/21/- 77, 1921/16/- 81
Kiss János (dr)	1904/5/- 43
Kiss János	1931/5/- 113
Kiss József (dr)	1905/4/- 44, 1906/3/- 50, 1907/3/, 14/- 50, 1915/13/- 65, 1921/22/- 83, 1922/17, 18/- 86 1924/6/- 90
Kiss Károly	1921/22/- 83
Klaszek Ödön	1926/14/- 98
Klein Gyula	1894- 9
Klébelsberg Kunó (gróf)	7
Kmethy Károly	1921/17/- 82
Kocsis Pál	1924/19/- 91
Kolunbán Sándor	1920/14/- 75
Komáromi János	1926/14/- 98, 1926/25/- 99, 1933/4/- 121, 1933/8/- 122
Koncsek János	1928/2/- 103
Kontz József	1905/8/- 44
Korányi (sportoló)	1936/51/- 151
Kossy Oszkár	1912/2, 6/- 57
Kovách István (dr)	1920/12/- 74
Kovács László	
Kovács Mihály	1918/11/- 70
Kovács Pál	1902/4/- 41
Kovács Pál (dr)	1900/4/- 38, 1900/7/- 40, 1907/1/- 50
Kovács Sándor	1895- 17, 1900/4/- 38, 1900/7/- 40, 1907/11/- 50, 1921/13/- 80
Kovács Vince	1920/21/- 77
Kovács . . . (százados)	1918/4/- 69
Cs.Kovács Sándor	1913/11/- 60

S.Kovács Elek 77	1912/1/- 57,1916 /12/- 67,1920/23/-
S.Kovács Gábor	1921/23/- 83
S.Kovács István	1905/8/- 44
S.Kovács István (ifj)	1905/8/- 44
Sv.Kovács István	1921/2/-78,1924/14-91,1930/15/-110
Zs.Kovács László	1919/8/- 71
Kováts Andor	1929/7/- 105
Kováts Pál (dr)	1904/5/- 43
Kozma Andor	1899/7/- 37
Kókay István	1925/30/- 96
Kónya Imre	1905/8/- 44,1910/55/- 54 1913/10/- 59,1916/2/- 66
König Gyula	1902/6/- 42
Köpesdi Elemér	1920/27/- 77
Kövér Aurél (dr)	1925/14/- 92
Kőszeghy Béla	1925/19/- 94
Kőszeghy József	1905/4/- 44
Krisztin hadnagy	1918/9/- 70
Kuktay Béla	1902/2/- 41
Kuti Mariska	1934/32/- 132
Labancz Ida	1931/11/- 114
Lakatos Károly	1898- 28,29
Lapic János	1921/17/- 82
Lazarovics Imre (hdgy)	1915/65/- 64
Lazarovics Gyula	1915/65/64
Láber Károly	1895- 17
László Gábor	1920/20/- 76
László József	1918/2/- 68
László Miklós (vitéz)	1925/35/- 96
Lázár Antal	1921/23/- 83
Ledl Adolf (dr)	1898- 28,29
Leék Ferenc	1915/13/- 65,1916/12/- 67
Legeza Gyula	1913/12/- 60
Lendmain Viktor	1925/21/- 95
Lestár Albert (dr)	1917/1/- 67
Lipóczy Péter	1894- 9,1898- 28,30
Liszka Béla (dr)	1944/5/- 180

Locher Emma	1920/9/- 74
Losonczy Erzsébet	1929/8/- 106
Lövi Árpád	1921/2/- 78
Lukács András	1928/2/- 103
Macher Ernő	1901/5/- 40, 1905/1/- 43
Madarassy László (dr)	1905/7/- 44, 1922/8/- 84 1930/5/- 109
Magyar Ambrus	1925/25/- 95
Magyar Pál	1920/15/- 75, 1928/4/- 104
Magyar Pál (ügyv.)	1894- 9
Magyar Sándor (dr)	1924/6/- 90
Majthényi István	1920/10/- 74, 1921/17/- 82
Majthényi Károly	5
Majthényi Miklós,-né (dr)	1920/10/- 74
Manzer Gyula	1920/11/- 74
Manzer Károly	1920/16/- 76
Mariányi János	1920/23/- 77, 1921/13/- 80
Marik Gyula	1924/14/- 92
Matyók Géza	1920/30/- 78
Mayer Zoltán	1928/4/- 104
Málik János	1924/14/- 92
Márkus . . (örnagy)	1914/20/- 63
Márialaky Kálmán	1904/1/- 42, 1920/12/- 75
Márton Ferenc (Feri)	1926/14/- 98
Márton Ferenc (rajzoló)	1934/32/- 132
Mátéka Béla	1932/15/- 119
Mátyás Ferenc	1930/11/- 110
Mendel Gáspár	1914/12/- 62, 1923/14/- 88
Mendel Jenőné	1914/12/- 62
Mezey László	1926/25/- 99
Mészáros Ferenc (g.isp.)	1919/4/- 71
Mészáros József	1895- 17, 1902/2/- 41
Mészáros József (ifj.)	1912/15/- 58, 1916/11/- 65, 1917/9/- 68
Mihálikó Béla	1928/7/- 105
Mikó Ferenc (dr)	1934/17/- 129
Mocsáry Sándor	1898- 30
Mohácsy Jenő	1934/23/- 130, 1934/24/- 131
Mokry Ödön (dr)	1924/4/- 92

Molnár Máté	1924/6/- 90,1933/1/- 121
Molnár (sportoló)	1936/48/- 151
Mojzes István	1928/2/- 103
Monostory Károly (dr)	1921/17/- 82
Móczár Gábor	1925/30/- 96
Muraközy István (dr)	1921/22/- 83,1922/10/- 85
Muraközy Dezső	1922/10/- 85
Muraközy Gyula	1913/14/- 60
Muraközy János	1913/14/- 60
Ifj.Muraközy Károly (dr)	1913/14/- 60
Muraközy Zoltán	1900/7/- 40
Müller Béla	1920/26/- 77
Müller Frigyes (dr)	1921/22/- 82,1923/15,16/- 88
Müller Viktor	1924/14/- 91
Nagy Pál	1911/18/- 56
Nagy Pál (dr)	1929/12/- 107
Nagy Sándor	1910/18/- 54
Nyúl Tóth István	1932/1/- 117
Nyúl Tóth Pál (dr)	1921/13/- 80
Olajos Sándor	1931/10/- 114
Olajos Sándorné	1929/12/- 107
Olgyay hdgy.	1918/9/- 70
Oltay Károly	1920/16/- 76
Orbán Ferenc (dr)	1914/20/- 63
Orbán János (dr)	1931/21/- 116
Orczy Lőrinc báró	1895- 18,1898- 34
Orsolya Erzsi	1941/4/- 176
Orth	1936/48/- 151
Ott János	1920/13/- 75
Ottó Sándor	1901/8/- 41
Örző János (vitéz)	1924/23/- 89
Paksy János	1923/17/- 88
Palotás Károly	1925/18/- 94
Papp Antal	1935/7/- 136,1937/40/- 165
Papp Ákos	1925/24/- 95
Papp Béla	1928/4/- 104
Papp Dezső	1910/18/- 54
Papp György	1907/1/- 50

Papp István (dr)	1925/12/- 93
Papp Istvánné	1927/9/- 101
Papp István (tanító)	1917/10/- 68
Papp Kálmán	1910/17/- 54,1913/8/- 59
Papp Károly	1913/8/- 59,1917/8/- 68
Papp Miklós (dr)	1933/1/- 121
Papp Zoltán	1922/11/-85,1922/17/-86,1925/24/-95
Parlagh Károly	1927/6/- 100
Pataký Dezső	1924/14/- 91
Paur Géza	1894- 9,1915/8/- 65
Páger Antal	1939/10/- 172
Pályi Sándor	1898- 28
Pásztory István	1914/16/- 62,63
Pável János	1898- 28,36
Pengő István	1920/28/- 78
Pethes Sándor	1940/7/- 175
Petőfi Sándor	1894- 9,1895- 18,1922/4/- 84
Petsauer Attila	1936/48/- 151
Petróczi István	1925/34/- 96
Petter Géza	1926/25/- 99
Petter Gyula	1910/12/- 54
Péterffy Márton	1911/7/- 55
Pigniczky Ferenc	1907/2/- 50
Pokorni Hermann	1925/32/- 96
Polik Dezső	1914/16/- 63
Polyák János	1907/1/- 50
Posch Lipót	1915/13/- 65,1916/12/- 67
Pozsgay Rezső (dr)	1925/26/-95,1926/27/-99,1931/21/-116
Pócsy Blanka	1913/13/- 60
Pócsy Gabriella	1926/16/- 98
Pócsy Györgyné (özv)	1913/13/- 60
Pócsy László	1924/14/- 92,1926/16/- 98
Pólya Antal (dr)	1924/6/- 90
Pósa Lajos	1894- 9
Rapcsányi Lászlóné	1927/8/- 101
Ráday Ferenc	1910/9/- 53
Rákosi Viktor (Sipulusz)	1894- 9
Rektórisz Gyula	1909,1910/15/- 54,1913/10/- 59

Renner Miklós	1915/7/- 64
Révész István	1908/2/- 51
Révész László (dr)	1922/10/- 85
Révész Sándor	1913/5/- 59,1924/4/- 91
Révész Sándorné	1913/5/- 59,1925/7/- 93
Rhédei János	1916/11/- 67
Rice Lajos	1928/2/- 103
Rihocsek Gusztáv	1901/7/- 41,1909/6/- 52 1910/16/- 54,1911/16/- 56
Róth Gyula	1928/4/- 104
Rugonyi Lenke	1937/12/- 161
Salamon Géza	1925/19/- 94
Sarkadi Nagy Sándor	1927/11/- 101
Sándor Lajos	1901/1/- 40
Sándor Miklós	1922/17/- 86
Sántha György	1921/17/- 82
SánthaJózsef	1926/20/- 99
Sárkány Lili	1937/12/- 161
Sárközy Béla	1925/29/- 95
Sárközy István	1929/8/- 106
Schaffer Géza	1936/44/- 150
Schelken Oszkár	1932/4/- 117
Schubert Ernő	1919/7/- 71
Schulek Béla	1920/13/- 75,1920/17/- 76, 1921/4-5/- 79
Schütz Antal (dr)	1931/21/- 116
Selymes Ferenc	1907/1/- 50
Sendula József	1908/3/- 51
Serbán Iván	1933/31/- 126
Sewcsik Andor	1919/5/- 71
Simon N.	1920/29/- 78
Simor Miklós	1936/81/- 156
Somkuthy István	1938/16/- 170
Somogyi István (dr)	1933/1/- 121
Somogyi Klári	1937/12/- 161
Soós Gyula	1920/30/-78,1921/1/-78,1921/14/-81
Söröli Istvánné	1919/8/- 71
Stejskál Ottó	1924/9/- 91

Suller János	1928/7/- 105
Szabó Antal	1920/21/- 76
Szabó Benedek	1930/7/- 109
Szabó Endre	1894- 9
Szabó György (dr)	1920/21/- 76
Szabó Győző (dr)	1911/8/- 55, 1913/12/- 60
Szabó Gyula	1925/16/- 94
Szabó István (rajzt.)	1925/28/- 95
Szabó Iván (dr)	1917/1/- 67, 1927/7/- 100
Szabó János (épv.v.)	1926/8/- 97, 1927/13/- 101
Szabó János (kir.v.)	1925/13/-94
Szabó Jánosné	1925/13/- 94
Szabó Jenő (dr)	1921/2/-78, 1921/6/-70, 1921/21/-82 1924/6/-90, 1925/11/-93
Szabó Jenő (okl.ép.)	1925/11/- 93
Szabó József (dr)	1904/5/- 43, 1914/15/- 62
Szabó József, - né (dr)	1919/7/- 71
Szabó Kálmán (dr)	1912/4/-57, 1912/14/-58, 1916/9/-66 1917/1/-67, 1920/17/-76, 1921/22/-83, 1922/8/-84, 1923/10/-87, 1926/14/-98, 1927/9/-101, 1930/5/-109
Szabó Lajos	1933/30/- 126
Szabó László (dr)	1922/5/- 85
Szabó László (ifj)	1922/5/- 85
Szabó László (drog.)	1923/13/- 88
Szabó Magda	1935/11/- 136
Szabó Mihály	1913/7/- 59
Szabó Mihály (vitéz)	1930/22/- 112
Szabó Pálné (dr)	1922/14/- 85
Szabó Zoltán	1925/13/- 94
Szabó Sándor	1916/10/-66, 1918/11/-70, 1923/14/-88 1925/14/-94, 1927/12/-101
Szabó „ Petár „(sportoló)	1936/48/- 151
Szaiff Kálmán	1900/5/- 39
Szalay Gyula	3, 1898- 36
Szalay József (dr)	1920/23/- 77
Szalay Sándor	1933/1/- 121
Szalter Károly	1921/23/- 83

Szalontay Barnabás,-né	1926/16/- 98
Szappanos Elek	1905/8/- 44,1925/11/- 93
Szappanos Elek (ifj)	1919/7/- 71
Szappanos Elekné	1925/11/- 93
Szappanos István	1905/10/- 49
Szappanos Jenő (dr)	1924/6/- 90,1933/1/- 121
Szappanos Jenőné (dr)	1925/11/- 93
Szappanos Jenő	1932/1/- 117
Szappanos Joli	1929/8/- 106
Szappanos Margit	1929/9/- 107
Szappanos Sándor	1925/11/- 93,1929/8/-106, 1936/83/- 156
Szappanos Sándorné	1929/9/- 107
Szatmári László	1921/16/- 81
Szálilender Béla	1921/17/- 82
Szávics Sándor	1924/14/- 91
Szegedi György	1895,1898- 30,1900/4/- 38 1901/8/-41,1902/2/-41,1905/8/-44 1907/11/-50,1913/13/-60 1914/16/-62,1915/3/-64
Szeless József	1894- 9
Szente Varga Sándor	1920/23/- 77
Szentkirályi Kálmán	5,1901/6/- 40
Székely György	1937/48/- 166
Székely István	1937/16/- 161
Székely Jenő	1929/12/- 107
Székelyhidy Sára	1927/8/- 101
Szépligeti Győző	1898- 28,31
Szigethy Lehel	1920/13/- 75,1924/14/- 92
Szigethy Zoltán	1925/20,21/- 95
Szikszaí Gerő	1920/30/- 78
Szilás Gergely	1921/23/- 83
Szilassy Aladárné	1921/15/- 81
Szilády V.	1924/14/- 92
Szilády Zoltán	1924/5/- 90,1925/20,21/- 95
Szilágyi Dezső	1917/1/- 67
Szilágyi Egyed	1928/2/- 102
Szily Kálmán	1895-22

Szímáth Kázmér	1934/20/- 130
Szlávnyiczai József	1920/24/- 77
Szlávnyiczai Sándor	1920/24/- 77
Szmodics Mihály	1919/9/- 72
Szmodics Mihályné	1920/10/- 74
Szokolay Mihály	1894- 9,1900/4/- 38,1904/5/- 43
Szombatfalussy Miklós	1920/10/- 74
Szombati István	1925/16/- 94
Szombati Istvánné	1925/16/- 94
Szombati József	1925/16/- 94
Szombati Mariska	1925/16/- 94
Szórády Pál	1920/13/- 75,1920/16/- 76
Szörényi Sándor	1925/9/- 93
Szőke Gyula	1913/10/59,1918/5/-69,1921/2/-78 1921/14,15/-81,1927/15/-101
Szőke Gyuláné	1913/10/- 59
Szőke Sándor	1914/16/- 63
Sztojánovits Pál	1919/7/- 71
Szurák János	1914/5/- 61,1914/10/- 62
Takátsy Gyula	1921/17/- 82
Tallér István	1910/11/- 54
Tamás Kálmán	1925/13/- 94
Tasnády Fekete Mária	1941/4/- 176
Tatay Jenő	1895- 17
Teghze Gyula	1895- 17
Teleki Pál (gróf)	1935/7/- 136
Teleki Sándor	1895- 19
Tichy Géza	1927/2/- 102
Timkó György	1914/5/- 61,1914/10/- 62
Tomek Vince (dr)	1931/21/- 116
Tomeskó Pál	1919/5/- 71
Tormási (fhgy)	
Tormássy Ferenc	1921/2/- 78,1921/14/- 81, 1922/15/- 101,1925/22/- 95
Tormássy István	1927/14/- 101
Tóth Aladár (százados)	1918/4/- 69
Tóth Aladár (zenekritikus)	1937/54/- 167
Tóth Ferenc	1935/31/- 140

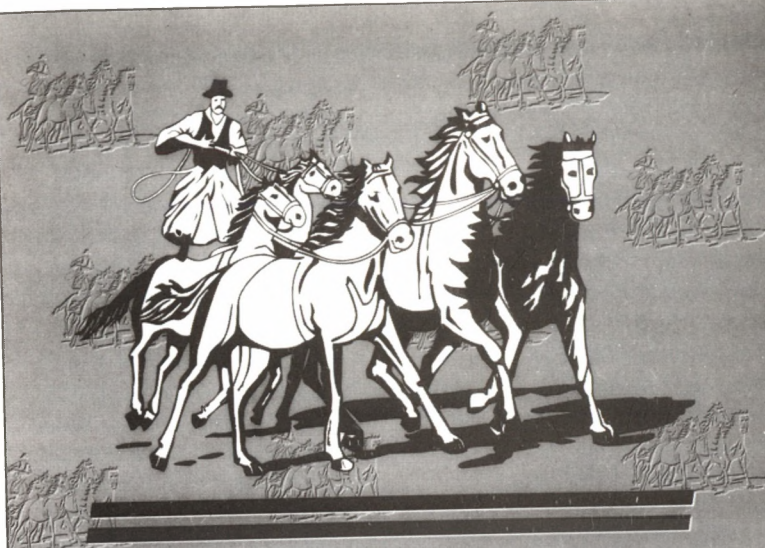

Tóth István	1927/15/- 101
Tóth János (dr)	1903/3/- 42
Tóth József (Sz.)	1916/4/- 66
Tóth Mihály (áll.orvos)	1921/10/- 80, 1921/15/- 81, 1922/16, 17, 18/- 86
Tóth Mihály (ifj)	1929/1/- 105
Tóth Pál	1904/5/- 43
Tóth Sándor	1924/14/- 91, 1927/15/- 101
Á.Tóth Imre	1912/15/- 58
Á.Tóth Mihály	1935/36/- 140
Tóthkis István	1921/10/- 80
Török Gyula (vitéz)	1923/23/- 89
Török Sándor	1921/18/- 82
Török Zoltán	1913/7/- 59
Trummer (fhgy)	1904/5/- 43
Turi Mészáros István	1912/14/- 58
Ucsnay Gusztáv	1922/10/- 85
Ulrich János	1920/13/- 75
Vajda Béla (dr)	1926/13/- 98
Varga Adolf	1901/8/- 41
Varha Irén	1935/55/- 143
Varinszky Gyula	1930/2/- 109, 1932/1/- 117
Vásáry József (dr)	1922/10/- 85
Vásáry Józsefné (dr)	1922/10/- 85
Vágó Pál	1894
Veress Gábor (dr)	1939/5/- 171
Vestsik Vilmos	1926/14/- 98
Végh Kálmán	1933/1/- 121
Véghely Dezső	1921/11/- 80
Végváry József	1936/47/- 151
Vézner Károly	1931/2/- 116
Vikár Béla	1902/6/- 42
Viktor János (id.)	1925- 93
Vincze Mihály	1936/83/- 156
Virágh László	1917/4/- 67
Vragassy Lipót	1924/15/- 92
Waschmann Ferenc	1898- 28
Waschmann János	1898- 28

Wilhelm Ignác	1901/4/- 40
Wingert János	1921/2/- 78, 1924/14/- 91
Winkler György	1925/17/- 94
Wolf György	1915/11/-65, 1920/23/-77, 1921/14/-81
Zana Ferenc	1925/26/- 95
Zana István	1910/6/- 52, 1931/14/- 115
Zana József	1921/12/- 80
Zana László	1929/12/- 107
Ifj.Zana Lászlóné	1929/12/- 107
Zana Lacika	1929/12/- 107
Zana Józsika	1929/12/- 107
Zathurecky Ede	1937/54/- 167
Zichy István	1908/4/- 51, 1910/4, 8/- 53
Zilahy Ferenc	1921/23/- 83
Zilahy János	1921/12/- 80, 1921/23/- 83
Zilahy Lajos	1933/7/- 122
Zimay Károly	1928/3/- 103, 1928/5/- 104
Zimányi Gyula	1931/21/- 116
Zombory László (dr)	1894, 1924/4/- 92
Zubornyák Ferenc	1934/32/- 132
Zubornyák József	1934/32/- 132
Zubornyák Mihály	1893/3/- 37
Zubornyák Sándor	6, 1894- 9, 1896/2/- 27
Zsirkay Béla	1906/2/- 49
Zsitvay Tibor	1922/5/- 84, 1936/1/- 144

Névkeresés: Évszám (tételszám)-oldalszám

PI: 1920/10/- 74

BUGAC TOURS

Tel.: (36) 76/482-500, 481-643, 480-498

E-mail: bugac@mail.datanet.hu

<http://welcome.to/bugacpuszta>

Fax: (36) 76/481-643

Kecskemét, H-6000

Szabadság tér 5/A

BUGACI
KARIKÁS
CSÁRDA
FARM-HOUSES & CAMPING

Tel.: (36) 76/372-688, 372-699

Fax: (36) 76/481-643

Bugac, H-6114

Nagybugac 185.

Néhány nevesebb külföldi személyiség I. 1900-1929 között

Basil Opatichablt (osztrák)	1900/4/- 38
Capi Milokuper (holland)	1921/15/- 81
Carlo Durazzó (argentin)	1908/4/- 51
Elsa Hastesko (finn)	1913/13/- 60
Heineiek Szaela (finn)	1921/15/- 81
Josep Gaus (osztrák)	1900/4/- 38
Julius Wentscher (német)	1910/14/- 54
Karl Predott (osztrák)	1914/13/- 60
Lausuf (észti)	1925/8/- 93
Prof.Lehmann Nitsche (argentin)	1908/4/- 51
Prof. Loap Adamek dr (osztrák)	1909/2/- 51
Magnus Favrholt (dán)	1924/8-9/- 90
Ojansun Heikki dr (finn)	1902/6/- 42
Relps Adams (amerikai)	1925/8/- 93
Sailo Alps (finn)	1902/6/- 42
id. Viktor János (London)	1925/6/- 93

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Néhány nevesebb külföldi személyiség II.1930-1944 között

Anna (kir.hercegnő)	1936/13/- 146
Carlier (francia abbé)	1936/69/- 154
Cartensen Táge (dán főcserkész)	1937/40/- 165
Chumbot (kir.hercegnő)	1936/37/- 149
Ellen Perczy (teniszbajnoknő)	1930/10/- 110
Erica Boehm (angol-amerikai újságíró)	1937/49/- 166
Frey dr (zürichi muz.ig.)	1937/26/- 163
Fugger (hercegnő)	1934/8/- 164
Galsdorf (zeneigazgató)	1937/31/- 164
Georg Schultze (finn)	1941/8/- 177
Gösta Lilliehöök (svéd olimp.bajnok)	1937/21/- 162
Gustáv Adolf svéd trónörökös felesége	1936/82/- 156
Hans Maurer (német újságíró,főszerk.)	1933/9/- 122
Hoertha Sitzen (német)	1931/10/- 114
Hommes (holland „kapitány „)	1935/28/- 139,/54/- 143
Imaoka Dzsuicsirio (japán újságíró,rip.)	1943/3/- 179
John Howland Lathropot (am.-i unit.püsp.)	1937/39/- 165
John Patrick (fotóriporter)	1936/92/- 158
Kahn dr (német államügyész)	1937/30/- 163
Kalevi Kajava (finn lelkész)	1935/15/- 137
Krammel (drezdai gyáros)	1937/32/- 164
Marino Grillo (olasz, kult.min.oszt.v.)	1938/7/- 169
Marion Davies (filmsztár)	1937/40/- 165
Mayburry (angol főszerkesztő)	1935/33/- 140
Onni Talas dr (finn követ)	1935(5) - 135
Parcy (német főállamügyész)	1936/18/- 146
Richter dr (német csoportvezető)	1937/31/- 164
Rudolf Müller (német újságíró)	1930/13/- 110
Somogyi Klári (román teniszbajnoknő)	1937/12/- 161
Suomen Kuvalehti (újságíró)	1936/28/- 148
Stagritz (német grófnő)	1938/5/- 168
Thilo (svájci újságíró)	1934/21/- 130
Verbung (német, Leiden-i főlevéltáros)	1937/30/- 163
Vittorio Tonolli (olasz teniszbajnok)	1937/12/- 161
Walter (német gyáros)	1937/53/- 167
Watt Theodore (angol,grafikai szöv.elnök)	1937/37/- 165
Wild (holland pénzügyminiszter)	1938/6/- 168

CSERKÉSZEK A PUSZTÁN

1925. VI. 20.	Cserkésztáborozás	1925 / 17 / -	94
1931. VIII. 3-4	Cserkészapródok táborában Bugacon	1931 / 18 / -	115
1932. I. 28.	Cserkésztábor lesz Bugacon (1933-ban Jamboreen)	1932 / 2 / -	117
1932. V. 14.	Cserkésztábor segítése	1932 / 4 / -	117
1932. VIII. 20.	Bugacpuszta ismertetése a cserkész- világtábor prospektusában	1932 / 17 / -	120
1933. II. 14.	A gödöllői világtábor bugaci előkészítése	1933 / 2 / -	121
1933. VIII. 30.	Lengyel cserkészlányok Bugacra szeretnének jönni nyaralni	1933 / 18 / -	124
1933. IX. 5.	Skót cserkészek köszönőlevele a felejthetetlen kecskeméti és bugaci táborozásról	1933 / 19 / -	124
1934. II. 14.	Kecskeméti apródcserkészek "bugaci jelenettel" szerepelnek a pesti cserkészünnepen	1934 / 4 / -	127
1934. III. 24.	Cserkészpropaganda /OCSSZ a bugaci propaganda szolgálatában/	1934 / 7 / -	128

1934. X. 16.	Finn és német cserkészek jönnek Kecskemétre és Bugacra	1934 / 40 / -	133
1935. V. 18.	Kecskeméti cserkészek bugaci táborozása /gr. Teleky Pál főcserkész és Pap Antal a Cserkész Szövetség elnöke/	1935 / 7 / -	136
1938. VIII. 15.	Lengyel cserkészek a bugaci táborban	1938 / 14 / -	170
1939. VII. 4.	150 külföldi cserkész érkezett Bugacra	1938 / 16 / -	173
1939. VIII. 2.	Lengyel cserkészek Bugacon	1939 / 19 / -	173

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

EGYESÜLETEK, SZERVEZETEK, INTÉZMÉNYEK

(kongresszusok, értekezletek alkalmából tett kirándulások, látogatások)

AGARÁSZ SZÖVETSÉG	1930/21 - 111
AUTO-CAMP	1936/53 - 152
ÁLLATORVOSI KONGRESSZUS	1930/12 - 110
BUGAC EGYESÜLET	1935/2 - 135
BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ EGYESÜLET	1937/1 - 159
BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ EGYLET	1936/94 - 158
FRONTHARCOS SZÖVETSÉG	1935/16 - 137
FRANCIA NÉPSZÖVETSÉGI DELEGÁCIÓ	1936/69 - 154
GAZDASÁGI EGYESÜLET	1935/1 - 135
IDEGENFORGALMI SZERVEZETEK, HIVATALOK.	
-IBUSZ	1932/9 -118 1937/44 -166
-IDEGENFORGALMI TANÁCS	1934/41 -133
-FŐVÁROSI IDEGENFORGALMI HIVATAL	1932/10 -118
-KECSKEMÉTI TH. IDEGENFORGALMI HIVATAL	1933/32 -126
-KECSKEMÉTI TH. IDEGENFORGALMI IRODA	1932/6 -118 1933/23 -125
-ORSZÁGOS IDEGENFORGALMI HIVATAL	1937/4 -159
INTERPARLAMENTÁLIS UNIÓ	1936/41 -150
KIRÁLYI MAGYAR AUTÓKLUB	1939/2 -171
KÜLKERESKEDELMI HIVATAL	1933/31 -126 1936/8 -145

MÁV	1937/44 -166
MAGDEBURGI KÉZMŰVES KAMARA	1936/83 -156
MAGYAR FILMIRODA	1936/10 -145
MAGYAR TURISTA EGYESÜLET KECSKEMÉTI OSZTÁLYA	1936/1-2 -144
MAGYAR ÚJSÁGÍRÓK TURISTA EGYESÜLETE	1936/79 -156
MAGYAR TURISTA SZÖVETSÉG	1937/41 -165
NEMZETKÖZI ASSZONYSZERVEZET	1936/45 -150
NEMZETKÖZI ERDŐKONGRESSZUS	1936/74 -155
NEMZETKÖZI FOGORVOS KONGRESSZUS	1936/61 -153
NEMZETKÖZI DALOSÜNNEP	1937/14 -161
NEMZETKÖZI HADIROKKANT SZÖVETSÉG	1937/36 -164
NEMZETKÖZI NYOMDÁSZ KONGRESSZUS	1937/37 -165
NEMZETKÖZI VASÚTI BIZOTTSÁG	1941/6 -177
NÉMET PAPIRGYÁROSOK SZÖVETSÉGE	1937/19 -162
NÉMET MALOMTULAJDONOSOK	1937/52 -167
ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET	1934/15 -129
ORSZÁGOS IDEGENFORGALMI ANKÉT	1936/93 -158
ORSZÁGOS IPAROS EGYESÜLET	1938/3 -168
ORSZÁGOS TERMÉSZETVÉDELMI TANÁCS INTÉZET	1942/1 -178
PÉNZINTÉZETI KÖZPONT	1934/18 -129
TURISTA SZÖVETSÉG	1935/2 -135
	1937/4 -165
TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT	1937/5 -159

FILMFELVÉTELEK A PUSZTÁN

(tervek, előkészületek, készülő filmek, felvételek bemutatása)

-1914. VII. 3-4	"A SZÖKÖTT KATONA"	1914/16	62-63. oldal
-1929. VI. 29	Filmfelvételetervezet Kecskeméten és Bugacon	1929/6	106
-1929. VII. 5.	"MAGYAR BRAVUR"		
-1934. IX. 19.	300 méteres filmet készített egy svájci professzor a bugaci kirándulásról	1934/34	132
-1934. IX. 30.	"A PUSZTA ROMÁNCA"	1934/37	133
-1935. VIII. 8.	"A PUSZTA ROMÁNCA"	1935/34	140
-1935. VIII. 15.	A német filmesek autója elakad	1935/35	140
-1935. VIII. 22.	BOLVÁRY GÉZA világhírű filmrendező Bugacon	1935/38	141
-1936. V. 1.	FILM KÉSZÜL Kecskemétről és Bugacról is!	1936/8	145
-1936. V. 6.	450 méteres film készült Kecskemétről és Bugacról	1936/24	147
-1936. VI. 8.	BUGAC-film bemutató	1936/26	148
-1936. VI. 10.	Kitűnően sikerült a Bugac-film	1936/28	148
-1936. VI. 19.	A sziámi herceg látogatásáról film (bugaci jelenetek)	1936/36	149
-1936. VII. 2.	Magyar tárgyú francia film készül Bugacon	1936/39	149
-1936. VII. 6.	Készül a kecskeméti kulturfilm, Bugac is szerepel a felvételeken	1936/40	150

-1936. IX. 4.	Attila film terve Bugacon	1936/73	155
-1937. I. 10.	Holland film Bugacról		
-1937. VI. 3.	"PUSZTAI SZEL"	1937/16	161
-1937. VIII. 29.	Bugaci filmet vetít Amerikában egy kecskeméti apáca	1937/38	165
-1937. IX. 20.	Film készül a turistakirándulásról Bugacon	1937/42	165
-1938. IX. 3.	Film készült a bugaci munkatáborról	1938/16	170
-1939. VI. 2.	Színes filmfelvételt készített Páger Antal Bugacon	1939/10	172
-1940. VIII. 29.	"SÁRGA RÓZSA" -Jókai regénye nyomán (jelenetek felvétele)	1940/7	175
-1941. VI. 27.	"MAGYAR RÓNA"	1941/1	176
-1941. VIII. 21.	"BESZÉLŐ KÖNTÖS"	1941/4	176
-1941. VIII. 21.	"BESZÉLŐ KÖNTÖS" (pusztai jelenetek felvétele)	1941/5	176

Országos Széchényi Könyvtár

TÁRGYMUTATÓ I.

ADÓK *adóbeszedés, adótárgyváltás, boradó, földadó, stb*
42, 54, 56, 58, 96, 98, 100-101

ÁLLATTENYÉSZTÉS *állatok gondozása, ellenőrzése, vizsgálata, értékesítése, állatbetegségek, védekezés, oltás, stb.*
37-38, 41-43, 49, 50 -51 -52, 55 -56, 59, 60 -61, 63 -64, 67 -
68, 70, 71, 72, 73, 79, 80, 85, 88, 89, 90, 92-93, 94, 95, 97,
105-106, 109

BUGACMONOSTORFALVA *falualapítás*

- kataszterkiegészítő bizottság 52,
- házhelyek kitűzése 1910/16/ -54,
- monostori új iskola helyének kijelölése 1911/5/ - 55,
- haszonbérföldek kijelölése 56,
- utcák lejtmeretezése - 56
feltérképezése - 57
- házhelyek tulajdonjogának rendezése - 82
- parkirozás - 92

CSENDŐRSÉG - RENDŐRSÉG - KATONASÁG *nyomozás
bűnügyekben, razziák a pusztán*
52, 55, 65, 68, 70, 78

DUNA-TISZACSATORNA NYOMVONALÁNAK TERVEZÉSE
mérnöki munkálatok

38, 40, 41, 42, 43, 50, 55, 61, 75, 76, 79,

ERDŐGAZDÁLKODÁS *erdőárverés, vágások felbecslése,
erdőgazdálkodás tanulmányozása stb.*
55, 56, 58, 61, 62, 63, 67, 69, 73, 117

ÉPÜLETEK *tervezése, felújítása, kivitelezése stb.*
79, 83, 92, 94,

FÖLDMÉRÉS *házhelyek kitűzése, kimérése, birtoktest felmérése,
rendezése, parcellázások stb.*
41, 51, 52, 71, 93, 109, 115,
-vitezi telkek kiosztása: 1924/23/ - 89
1926/18/ - 99
1926/28/ - 100

HADGYAKORLATOK *harcszerű lövészetek előkészítése.*

terepszemle, a lövészetek végrehajtása stb.

51, 52, 55, 57, 58, 59, 61, 63, 69, 72, 96, 110, 121, 145, 146,
147

ISKOLA *lisk. létesítés, látogatás, előadás, évváró stb.*

58, 59, 61, 64, 65, 66, 88, 89, 91

PÁSZTOROK *pásztorok életkörülményei, életmódja, pásztorberek, szerződés-kötések stb.*

9-28, 28-36, 84, 87, 96,

TELEFON *tervezése, terepszemle, telefonvonal kiépítése, üzembe helyezése*

1920/22/ - 77, 1921/11/ - 80, 1923/3/ - 87, 1923/11/ - 88,

TÜZRENDŐRI VIZSGÁLATOK, TÜZESETEK

54, 59, 61, 66, 67, 70, 88, 138,

VASÚTÉPÍTÉS:

I. Kecskémét - /Kiskunhalas/ Kiskunmajsa vasút

nyomvonalának tervezése, nyomvonal kitűzése, próbajárat stb.

-nyomvonal kitűzés 1912/17/ - 58

-végleges nyomvonal 1927/4/ - 100

1927/13/ - 101

-első próbajárat 1928/2/ - 102

-utazó személyek 1928/3/ - 106

-kisvasút használatba

vétele 1929/2/ - 106

II. Kiskunfélegyháza - Galambos - Bugac

/Alsómonostor/ erdei vasút tervezése, a nyomvonal kitűzése.

építése, üzembahelyezése stb.

1920/2, 3, 4, 6/ - 73, 1920/27/ - 77, 1920/29, 30/ - 78.

1921/1/ - 78, 1921/9, 14/ - 80-81,

TÁRGYMUTATÓ II.

IDEGENFORGALOM A PUSZTÁN

BUGAC

- mélztatása */idegenforgalmi propaganda stb.*
118, 119, 120, 122, 124, 125, 131, 133, 134, 136,
142, 143, 145, 152, 155, 158, 166, 177, 178
- a rádióban *Magyar R-, Japán R-, USA R-, Francia*
Rádióban
1934. (4) -127 /M.R./
1935. (55) -143 /USA R./
1936. (66) -154 /Párizsi R./
1940. (2) -174 /M.R./
1943. (3) -179 /Japán R./

BUGACI

- főiskolai munkatábor /1936- 1938/
149, 150, 151, 152
- fogadó /csárda/
128, 130, 131, 154
- "Gyöngyös bokréta" *bugaci pásztorok szereplése*
148, 154
- humoros történetek, események */vendégkönyvi*
bejegyzések/ stb.
42, 44, 49, 50, 53, 65, 68, 69, 70, 77, 82, 98, 106,
126, 136, 137
- levelek
125, 126, 133, 157
- madártani állomás */Annók F. Szabó János*
"madárkapitány"
127, 137, 138, 156, 141
- meteorológiai állomás */felállítása/*
1936. VI. 19. /35/ -149
- pusztabálák
151, 162
- sportrendezvények */sportolók, sportesemények stb./*

97, 99, 123, 145, 147, 150, 151, 160, 161, 162, 171,
174

-sportrepülőter

157, 159, 168

-vadászatok */hajtvadászatok, körvadászatok stb./*

36, 37, 38, 40, 42, 43, 58, 61, 65, 67, 68, 72, 78, 89,
91, 92, 100, 101, 113 */rókavadászat/*, 116, 166

/falkavadászat/

-vendégkönyv *elhelyezése a bugaci pusztaház*

vendégszobájában 1900. júl. 27 - 38,

Az első vendégkönyv betelt 1933. X. 16. */28/* -126.o.

CSEKÉSEK */L.részletesen külön táblázatban felsorolva/*

94, 115, 120, 121, 124, 127, 128, 133, 136, 170, 173

EGYESÜLETEK *szervezetek, intézmények L. külön táblázatban
részletesen!*

110, 111, 118, 125, 126, 129, 133, 135, 137, 144,
145, 150, 152, 153, 154, 156, 158, 159, 161, 162,
164, 165, 166, 167, 168, 171, 177, 178,

FÉNYKÉPEK, FOTÓK A PUSZTÁRÓL

9, 93, 122, 124, 125, 129, 132, 142, 148, 152, 155,
158, 161, 163, 166, 167, 173,

FILMFELVÉTELEK *(szervezetek, intézmények) L. külön táblázatban
részletesen felsorolva!*

62, 63, 106, 132, 133, 140, 141, 145, 148, 149,
150, 155, 161, 165, 170, 172, 175, 176,

KIRÁNDULÓK */látogatók, turisták, vendégek stb./*

-belföldiek:

37, 41, 43, 44, 49, 50, 51, 53, 55, 57, 59, 60, 62, 67,
71, 72, 74, 76, 77, 80, 81, 82, 85, 88, 89, 90, 93, 94,
96, 97, 98, 100, 101, 118, 119, 128, 143, 145, 148,
151, 165, 166, 172

-külföldiek:

38, 40, 42, 51, 54, 55, 60, 62, 76, 83, 90, 93, 100,
105, 107, 108, 110-115, 119-120, 122-128, 130- 143.

144, 150, 152-158, 160-167, 168-170, 171-173, 174-177, 179

KIRÁNDULÁSOK SZERVEZÉSE *belföldi látogatók részére*

118, 119, 128, 135, 143, 145, 148, 151, 165, 166, 172

MŰVÉSZEK

-Írók, költők

9, 37, 39, 99, 121, 122, 131, 139

-Festők, rajzolók

9, 38, 43, 44, 51, 53, 54, 95, 113

-szobrászok 42

-zenészek

53, 146, 161, 164

-színészek

63, 155, 172, 175, 176

TANULMÁNYI UTAK *Iskolák (alsó-közép és felsőfokú int.).*

tanítók, tanárok

40, 42, 43, 51, 52, 58, 60, 62, 63, 79, 82, 83, 99, 103,

104, 105, 106, 107, 114, 116, 118, 119, 125, 136,

137, 143, 146, 162, 176

TUDÓSOK *tudományos jellegű látogatások a pusztán*

17-26, 28, 41, 44, 58, 61, 62, 66, 75, 76, 84, 87, 90, 91

ÚJSÁGÍRÓK

110, 115, 119, 122, 129, 130, 131, 140, 145, 146,

151, 166, 177

VEGYES TARTALMÚ ESEMÉNYEK

-Bugac hasznosítása 1920(3) -73, 1920 (7) -73, 1921(3) -79

-gyógynövények kutatása 1923(13) -88

-"Kincskereső Bizottság" látogatása 1907(3) -50

-népszámlálás 1900. XII. 31 -1901. I. 2. (7) -40

1910.XII. 31. - 1911. I. 1. (21) -55

-Szentkirályi birtok megvétele 1901. I. 15. (6) -40

-tábori mise 1921. (17) -81-82

Herman Ottó

/1835-1914/

Néprajzkutató, természettudós, politikus „polihisztor”.
A magyar nép anyagi kultúrájának első tudományos
igényű vizsgálója.

TUDÓSOK   (Tudományos jellegű látogatások a pusztán)

1895. V. 29.	Hermann Ottó és kísérete	17-26
1898. VI. 1-15.	MAGYAR ZOOLOGUSOK a bugaci pusztán	28
1902. V. 18.	TUDOMÁNYOS KUTATÓ KIRÁNDULÁS A királyi Magyar Természettudományi Társulat növénytani szakosztály tudósai	41
1905. IX. 18-20.	NÉPRAJZGYŰJTÉS - Dr. Madarassy László néprajzkutató	44
1912. X. 4-8.	ÁSATÁS ÉS PÁSZTORÉLETRŐL GYŰJTÉS - Dr. Szabó Kálmán múzeum ig. - Turi Mészáros István	58
1914. IV. 28.- V. 2.	NÖVÉNYTANI FELVÉTELEK - Szurák János - Timkó György	61
V.21-25.	NÖVÉNYTANI GYŰJTŐÚT - Timkó György - Szurák János	62
1916. X. 21-22.	NÉPRAJZI GYŰJTÉS - Dr. Szabó Kálmán múzeum ig.	66
1918. VII. 23-25.	BOTANIKAI FELVÉTELEK - Boros Ádám (Bp.)	70
1920. VI. 23-28.	NÖVÉNYGYŰJTÉS - Dr. Jávorka Sándor - Magyar Pál - Freitz Péter	75
1920. VII. 1-2.	NÉPRAJZI TANULMÁNYI ÚT - Dr. Györffy István - Dr. Szabó Kálmán múzeum ig.	76
1922. V. 19-20.	NÉPRAJZI TANULMÁNYI ÚT - Dr. Bátky Zsigmond - Dr. Madarassy László - Dr. Szabó Kálmán múzeum ig.	84
1923. V. 23-25.	Kecskeméti Múzeum részére tárgyak gyűjtése - Dr. Szabó Kálmán múzeum ig. - Benyovszky István festőművész	87
1924. VII. 13-19.	TUDOMÁNYOS GYŰJTŐÚT - Sziládi Zoltán egyetemi magántanár M. N. MÚZ.	90

1924. X. 24.	Bronzkori telephelyet tártak fel Bugacon	91
1930. V. 11-12.	NÉPRAJZI TANULMÁNYÚT	109
	-Dr. Madarassy László M.N. múz. ig.	
	-Dr. Szabó Kálmán múz. ig. (Kecskemét)	
1933. VIII. 5-6.	NÉPRAJZI TANULMÁNYI ÚT (fényképfelv.)	124
	-Dr. Ébner Sándor	
	-Kerny István	

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

FORRÁSJEGYZÉK

Levéltári dokumentumok:

BÁCS-KISKUN MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT LEVÉLTÁRA

(továbbiakban BKKMÖL)-

BKKMÖL XV. 22. (2). 1896. évi kiállítás (levelezés) Cserény 1896/2-27.o.

BKKMÖL IV. 1932.

1. VENDÉGKÖNYV (Vk.) 1900. VII. 21-1933. IX. 23.

2. VENDÉGKÖNYV (Vk.) 1933. VI. 10-1936. VI. 2.

Vendégkönyvi bejegyzések forrása: évkör és tételszám szerint került feldolgozásra (pl. 1905/2 = 1905. VI. 30. - Debreceni és nyíregyházi vendégek látogatása)

I.rész 1900-1929-ig (Vk. 1.)

1900 / 4,7 / **1901** / 1-2,4-5,7-8 / **1902** / 1-8 / **1903** / 1-4 / **1904** / 1-5 /
• **1905** / 1-2,4-9 / **1906** / 1-3 / **1907** / 1-4 / **1908** / 1-4 / **1909** / 1-10 /
• **1910** / 1-12,14-21 / **1911** / 1-18 / **1912** / 1-19 / **1913** / 1-21 / **1914** / 1-25 /
• **1915** / 1-13 / **1916** / 1-16 / **1917** / 1-10 / **1918** / 1-11 / **1919** / 1-14 /
• **1920** / 1-2,4-5,8-29 / **1921** / 1-19,-21-25 / **1922** / 1,6-8,10-18 /
1923 / 4-10,12-16,18,23,25-26,28-30 / **1924** / 1,3-6,8-9,11,15 /
1925 / 3-5,7-14,16-35 / **1926** / 1,6-20,23-29 / **1927** / 1-15 / **1928** / 7-10 /
1929 / 7-12 /

Országos Széchényi Könyvtár

II. rész 1930-1944-ig (Vk. 1-2.)

1930 / 1,12,14-20,22-24 /

1931 / 1-2,4-5,9-11,13-16,19-22 /

1932 / 1,3,5,19 /

1933 / 1-3,16,26 /

1944 / 1-4. Gaál József Kecskemét város nyugalmazott főintézője, gazdasági mérnök pályázatából (életrajzi munkája)

„Lakitelek Alapítvány” 1991, 58 - 61p./

1944 / 5-BKKMÖL. XXI.605./b.

Polgármesteri iratok 1947/71037, 1-2p.

Sajtódokumentumok:

IDEGENFORGALOM (IF) 1934-35.
KECSKEMÉT (K) 1898-1920-ig
KECSKEMÉTI KÖZLÖNY (KK) 1919-1944-ig
KECSKEMÉTI LAPOK (KL) 1894-1944-ig
KECSKEMÉTI ÚJSÁG (KU) 1910.
PEST MEGYEI HÍRLAP (PMH) 1896.
TERMÉSZET c. havilap 1898.
VASÁRNAPI ÚJSÁG (VU) 1894-95, 1905.

Szöveggözüti képek, térképek, újságkivágások forrása:

8. o. **Bugacz-Monostor térképe** /1896/
/in./ifj. Bagi László: Kecskemét múltja és jelene (1896)
-Hanusz István: Földrajzi leírás (12.p.)
26. o. **Bugaczi pásztorok a század elején** /fénykép/
Borovszky Samu/dr/:
Pest-Pilis-Solt-Kiskunvm. Bp. (1910.2(358.p.)
- 27.o. **Bugaczi cserény** /fénykép/
Borovszky Samu (dr): u.a. (358.p.)
- 36.o. **Kiránduló zoológusok csoportja** /újságfénykép/
/Dr. Kertész Kálmán amatőrfényképe után/
TERMÉSZET 1898. JUL. (9.p.)
- 108.o. **„Nemzeti parknak kellene megőrizni Bugacot”**
/újságkivágás/
KK. 1929.IX.14.(1.p.)
- 112.o. **A régi bugaci pusztaház a század elején** /újságfénykép/
TERMÉSZET 1898. JUL.(10.p.)
- 116.o. **Cserkészek tájékozódnak a pusztán** /amator fotó/
Dr. Szabó Dénes tul.
- 120.o. **Kecskeméti cserkészek a pusztán** /amator fotó/
Dr. Szabó Dénes tul.
- 134.o. **„Budapest után első Bugac”** /újságkivágás/
KK. 1934.XI.7. (3.p.)
- 158.o. **„Mr. John Patrick kalandja után a fényképekkel.”**
.../újságkiv./
KK. 1936. XII.4. (1.p.)
- 170.o. **„A bugaci munkatábor”** /újságkivágás/
KK. 1938.IX.3. (3-4.p.)

- 175.o. **„Új tervek a kecskeméti idegenforgalom fellendítésére.** /újsághír részlet/
KK. 1940.XII.12. (4.p.)
- 177.o. **„Kecskemét és Bugac dícsérete”** (újságvivágás)
KK. 1941.XII.5. (7.p.)
- 178.o. **„Kecskemét és Bugac az idegenforgalom szempontjából jelentős a városok jegyzékében”** (újságvivágás)
KK. 1942.V.27. (2.p.)

Mellékletek:

- I. **Gulya itatása** (fénykép)
Borovszky Samu(dr) P.P.S.K.vm. i.m. (358.p.)
Cserény Bugacson (fénykép)
BKKMÖL.XV.5. Városképek
/Bugaci idegenforgalom /F.10./2.
- II. **Bugaczi ménés a század elején** (fénykép)
BKKMÖL. XV.5. /u.a./ F:11/3.
Lovaspásztörök (fénykép)
Borovszky Samu(dr) P.P.S.K.vm.i.m. (358.p.)
- III. **Bugaczi pusztaház vendégeinek névjegyzéke** (fénym.)
BKKMÖL.IV.1932. (1. V.k.)
- IV. **A vendégeknyv első oldala** (fénym.)
BKKMÖL.IV.1932. (1.Vk.)
- V. **Dudogh István és bojtárja** (fénykép)
Fotó: Bajtai Ferenc (1935), Repró: Vincze János (1955)
Dudogh tanya Bugacon (fénykép)
Fotó: Bajtai F. (1935), Repró: Vincze J. (1955)
- VI. **Dudogh István juhái** (fénykép)
Fotó: Bajtai F. (1935), Repró: Vincze J. (1955)
Bugaci Ménés (fénykép)
Fotó: Dr. Szabó Dénes tul. (1938)
- VII. **Vihar Bugacon** (festmény)
Hazafelé (festmény)
Benyovszky István festőművész munkái
A magyar legújabbkor lexikona. Bp. 1932. (122.p.)
- VIII. **Nyargaló ménés a pusztán**
(eredeti színes vízfestékrajz)
BKKMÖL.IV.1932. 1.Vk. (Bugacpuszta 1923. máj. 23-25.)

- IX. **Bugacpuszta - Buzsik tanya**
(régén betyár kocsmá) /1933./ Irányi István festőművész
Dékány tanya (1935)
Irányi István - Kecskeméti képek (kiáll. katalógus képmel-
léletekkel)
Szerkesztette: Sümegi György Kecskemét 1980.
- X. **A bugaci kisvasút „JAKAB” nevű mozdonya** (1928)
/fénykép/ *Fotó: Fantó(1928) Sávolt János tul.*
Indulás előtt a szerelvény, a mozdony mellett áll: Sávolt
János mozd.v. *Fotó: Fantó(1928) Sávolt János tul.*
- XI. **A KECSKEMÉTI ÉS A BUGACI IDEGENFORGALOM
ÚTTÖRŐI**
BKKMÖL.IV.1910./b. Polgármesteri iratok. 1932/27031
KK. 1937.I.15. (3-4.p.)
- XII. **„Kecskemét th. Városi Idegenforgalmi Iroda jelen-
tése az 1933. évi működéséről (1.p.) -/részletek/**
- XIII. **Vendégkönyvi beírások - 1933. máj. 21. (újságkivágás)**
KK. 1933.V.23. (3.p.)
- XIV. **Móricz Zsigmond: Idegenek a pusztán** (részlet)
Magyarország c. újság (1933. május 28.)
- XV. **Vendégkönyvi beírások. 1.** (fénym.)
BKKMÖL.IV. 1932. (1. V.k.)
- XVI. **Vendégkönyvi beírások. 2.** (fénym.)
(u.a. folytatás)
- XVII. **Vendégkönyvi beírások. 3.** (fénym.)
(u.a. folytatás)
- XVIII. **Bugac az 1930-as években.** (fényképes lev.lap)
Pusztai táj („Kultúra” könyv és papírkereskedés,
Kecskemét) Tarka gulya (u.a.)
- XIX. **CSERKÉSZEK (1.)** (amatőr fotó 1930-as évek)
Kiránduló cserkészlányok /1-2-3/
Amrein Jánosné (Orosz Margit) tulajdona
- XX. **CSERKÉSZEK (2.)** (amatőr fotó)
Kecskeméti cserkészek a gödöllői jamboreen (1933)
Dr. Gaál Tibor tulajdona
Kiránduló cserkészek a pusztán (amatőr fotó)
Dr. Szabó Dénes tulajdona
- XXI. **BUGACI IDEGENFORGALOM (1)** (fotó fénymásolatok)
Indulás a Rávágytér állomásról BKKMÖL.XV.5. F:1/1
Indul a kocsikaraván a puszta megtekintésére F1/2

- XXII. **BUGACI IDEGENFORGALOM (2.)** (u.a.)
A cserény megtekintése után indulás a kirándulósínhez
Fő a bográcsgulyás. F 2/1-2
- XXIII. **BUGACI IDEGENFORGALOM (3.)** (u.a.)
Lányok és férfiak forgatják a nyársonsült csirkéket F3/1-2
- XXIV. **BUGACI IDEGENFORGALOM (4.)** (u.a.)
Jókedvű vendégek tánca a kirándulósín előtt F4/1-2
- XXV. **BUGACI IDEGENFORGALOM (5.)** (u.a.)
Árva Tóth Miska külföldi hölgyet tanít lovagolni
Külföldi vendégek lóháton F5/1-2
- XXVI. **BUGACI IDEGENFORGALOM (6.)** (eredeti fotó)
Ez a motoros kocsi váltotta fel 1935-ben az első mozdonyt
Fotó: Fantó (1935) *Sávolt János tulajdona*
Bugacmonostor állomás épülete (1943)
Fotó: (amatőr) *Kóbori Pálné (Kerényi Karola) tulajdona*
- XXVII. **BUGACI IDEGENFORGALOM (7.)** (eredeti fotó)
Forgatják a nyársonsült csirkét... a külföldiek is próbálgatják
F7/1 Bugaci pásztorok és a vendégek csoportképe búcsúzásakor F7/2
- XXVIII. **BUGACI IDEGENFORGALOM (8.)** (képes lev. lap)
Bugaci csikós az 1930-as évek végén
G. Fekete Gyula kiadása

KÖNYVBORÍTÓ:

1. Címlap (színes)

Benyovszky István: Nyargaló ménés a pusztán

Bugacpuszta (1923. V. 23.25) BKKMÖL.IV.1932. (1. V.k.)

Címlap-belső oldal (zöld)

- Kecskemét thj. közigazgatási határa a két világháború között Entz-Genton-Szappanos: Kecskemét. Műsz-Kk. (1961.) /59.p./
- Kecskemét thj. város külterületi térképe. Bugac, Bugacm. (1938) Magyar Földrajzi Intézet R.T. Bp.

2. Hátsó borító (színes)

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye térképe (1929)

Népiskolai atlasz Bp. 1929. Magyar Földrajzi Intézet (17.p.)

Hátsó borító belső oldal (zöld)

Bugac (Bugacpusztaháza, Alsómonostor) megközelítése, úthálózati térkép (térképkivágás)

SEGÍTŐK

A szerző ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik a kutatás során majd pedig a könyv nyomdai előkészítéséhez bármilyen segítséget adtak (a bevezető és a történeti rész stilisztikai javításában, az összefoglaló és a tartalom **német** /nyers és végleges/ fordításában, a szöveg gépi szedésében, javításában részt vettek, fényképeket adtak, a könyv kiadását javasolták, előzetes ismertetésében közreműködtek).

Intézmények:

– Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára

(régi és új) Kecskemét

- **Dr. Tóth Ágnes** levéltár ig.
- **Péterné Fehér Mária** oszt. v.
- **Keményné Pintér Ilona**
- **Lakosné Varga Marianna**
- **Mikolájcsik Lászlóné**
- **Papp Imréné**
- **Tánczos Tiborné**
- **Terenyi Éva**

– Katona József Megyei Könyvtár (Kecskemét)

- **Ramháb Mária** ig.
- **Vassné Mészáros Katalin** ig. h.
- **Rigó Rezső**
- **Várszegi Lajos** †

– Országos Széchényi Könyvtár (Budapest)

– Természettudományi Múzeum Könyvtára (Budapest)

A könyv kiadását javasolták:

Dr. Szekér Endre irodalomtörténész, a kötetet lektorálta

Dr. Bárt János muzeológus a kecskeméti monográfia főszerkesztője

Dr. Csatári Bálint a MTA Délalföldi Regionális Kut. Int. igazgatója

A német nyelvű fordításban közreműködtek:

- **Csapó Zsuzsanna** (nyers ford.)
- **Kenyeres Gabriella** (nyers ford.)
- **Helga Kamman** (a szöveget átnézte és javította).

További segítők:

- *Amrein Jánosné / Orosz Margit /*
- *Begidsán Jánosné*
- *Borbély Katalin*
- *Börcsök András*
- *Csitári Tibor*
- *Csörsz Zelenák Katalin*
- *Fülöp Sándor*
- *Dr. Gaál Tibor*
- *Kóbori Pálné / Kerényi Karola /*
- *Markolt László*
- *Papp Gábor*
- *Perjési Edit*
- *Dr. Szabó Dénes*
- *Sávolt János*
- *Szamosi Ferenc*
- *Székenyné Kőrösi Ilona*
- *Szöllősi Béla*
- *Vörös József*
- *Vörös Tímea*

BUGAC (Bugacpusztaháza-Alsómonostor)
útvonaljelző térkép

